

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2021

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3300–3339 og 5568

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2021

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3300–3339 og 5568

Innhold

Del I	Innledning	9	Kap. 3335 Medieformål	135
1	Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk	11	Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordninger	136
2	Oversikt over budsjettforslaget for 2021	21	Kap. 339 Pengespill, lotterier og stiftelser ...	138
3	Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak	25	Kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	140
Del II	Budsjettforslag	39	Kap. 5568 Sektoravgifter under Kulturdepartementet	140
4	Nærmere omtale av bevilgningsforslaget	41	<i>Programkategori 08.45 Likestilling og ikke-diskriminering (kap. 350–353)</i>	142
	<i>Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)</i>	41	Kap. 350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	144
	Kap. 300 Kulturdepartementet	41	Kap. 351 Likestilling- og ikke-diskriminering	145
	Kap. 3300 Kulturdepartementet	43	Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne	152
	<i>Programkategori 08.15 Frivillighetsformål (kap. 315)</i>	44	Kap. 353 Likestillings- og diskrimineringsombudet	157
	Kap. 315 Frivillighetsformål	46	Del III Andre saker	159
	<i>Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320–329)</i>	52	5 Fordeling av spilleoverskuddet	161
	Kap. 320 Norsk kulturråd	57	5.1 Fordeling av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS	161
	Kap. 3320 Norsk kulturråd	69	5.2 Fordelingen av spilleoverskuddet i 2020	161
	Kap. 322 Bygg og offentlige rom	69	5.2.1 Fordeling av spilleoverskudd til kulturformål	161
	Kap. 3322 Bygg og offentlige rom	77	5.2.2 Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål	163
	Kap. 323 Musikk og scenekunst	77	5.2.3 Fordeling av spilleoverskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner	166
	Kap. 3323 Musikk og scenekunst	83	5.2.4 Fordeling av spilleoverskudd til helse- og rehabiliteringsformål	168
	Kap. 325 Allmenne kulturformål	83	5.2.5 Grasrotandelen	168
	Kap. 3325 Allmenne kulturformål	93	5.2.6 Bingoformål	168
	Kap. 326 Språk- og bibliotekformål	93	5.2.7 Tiltak mot spilleavhengighet	169
	Kap. 3326 Språk- og bibliotekformål	100	6 En ansvarlig og aktiv pengespillpolitikk	170
	Kap. 327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	101	7 Frivillighetspolitikken	171
	Kap. 3327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	103	8 Samfunnssikkerhet og beredskap	175
	Kap. 328 Museer m.m.	104	9 Forny, forenkle, forbedre	177
	Kap. 329 Arkivformål	113		
	Kap. 3329 Arkivformål	116		
	<i>Programkategori 08.30 Medieformål m.m. (kap. 334–339)</i>	117		
	Kap. 334 Film- og dataspillformål	119		
	Kap. 3334 Filmformål m.m.	126		
	Kap. 335 Medieformål	127		

10	Likestilling i budsjettet og oppfølging av aktivitets- og rapporteringspliktene	179	2	Oversikt over tiltak på kap. 320, post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.	204
11	Omtale av klima- og miljøsaker	186	3	Oversikt over tiltak på kap. 320, post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m. ..	207
12	Oppfølging av FNs bærekraftsmål	187	4	Oversikt over tiltak på kap. 326, post 73 Språkorganisasjoner	209
	Forslag	195	5	Oversikt over tiltak som mottok midler i 2020 på kap. 326, post 80 Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket	210
	Vedlegg		6	Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak	211
1	Gjeldende romertallsvedtak fra tidligere år	203			

Tabelloversikt

Tabell 3.1	Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer	25	Tabell 4.17	Fordeling av museenes totale inntekter 2017–2019	112
Tabell 4.1	Fordeling av bevilgningen på kap. 315, post 78	49	Tabell 4.18	Fordeling av museenes totale kostnader 2017–2019	112
Tabell 4.2	Fordeling av bevilgningen på kap. 315, post 86	50	Tabell 4.19	Tilgjengelige sider og besøk i Digitalarkivet i 2017, 2018 og 2019	115
Tabell 4.3	Fordelingen av avsetningene til Norsk kulturfond på fagområder i 2020	60	Tabell 4.20	Forslag til fordeling av bevilgningen på kap. 334, post 73	123
Tabell 4.4	Nøkkeltall Fond for lyd og bilde 2018–2019	64	Tabell 4.21	Besøk og norskandel, kino	125
Tabell 4.5	Norsk kulturfond – hovedfordeling av midler 2019 ..	64	Tabell 4.22	Norskandel i pst. til spillefilm og serier	126
Tabell 4.6	Norsk kulturfond – Søknader og tildelinger 2019	64	Tabell 4.23	Fordeling av bevilgningen på kap. 335, post 71	130
Tabell 4.7	Norsk kulturfond: Forholdet mellom antall søknader og antall tildelinger fordelt på fylke i 2019	66	Tabell 4.24	Forslag til fordeling av bevilgningen på kap. 335, post 73	131
Tabell 4.8	Antall søkere og tildelinger av stipend og garantiinntekt	68	Tabell 4.25	Tall for NRK AS 2015–2020	134
Tabell 4.9	Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning og nye tilsagn	72	Tabell 4.26	NRKs inntekter i 2019	135
Tabell 4.10	KORO – antall prosjekter i arbeid 2017–2019	75	Tabell 4.27	Utbetalt vederlag for offentlig bruk av åndsverk	137
Tabell 4.11	Fordeling av bevilgningen på kap. 323, post 70	81	Tabell 5.1	Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål i 2020	162
Tabell 4.12	Fordeling av bevilgningen på kap. 325, post 71	87	Tabell 5.2	Fordeling av spilleoverskuddet til idrettsformål i 2020	164
Tabell 4.13	Fordeling av bevilgningen på kap. 325, post 78	89	Tabell 5.3	Fordeling av spilleoverskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2020	167
Tabell 4.14	Utvalgte produksjonstall fra digitaliseringsprogrammet	98	Tabell 10.1	Kjønnsfordeling i Kulturdepartementet og underliggende virksomheter på kulturområdet	182
Tabell 4.15	Fordeling av bevilgningen på kap. 328, post 70, årsverk og besøkstall, sortert etter fylke	107	Tabell 10.2	Kulturdepartementet (kjønn, lønn, stilling) per 1. oktober 2019. Prosent og tall (N)	183
Tabell 4.16	Oversikt over fordeling av bevilgningen på kap. 328, post 78	109	Tabell 10.3	Kulturdepartementet (kjønn, stilling) per 1. oktober 2019. Prosent	183

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2021

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3300–3339 og 5568

*Tilråding fra Kulturdepartementet 21. september 2020,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

Del I
Innledning

1 Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk

Kulturpolitikken

De nasjonale målene som ble fremmet av regjeringen i kulturmeldingen høsten 2018, og som Stortinget sluttet seg til gjennom behandling av Innst. 258 S (2018–2019), står fast. De overordnede målene for kulturpolitikken er et fritt og uavhengig kulturliv som:

- skaper kunst- og kulturuttrykk av ypperste kvalitet
- fremmer dannelse og kritisk refleksjon
- tar vare på og formidler kulturarven
- skaper og formidler et kulturtilbud som blir opplevd som relevant, og som representerer befolkningen
- er tilgjengelig for alle og oppmuntrer den enkelte til å oppleve og delta i kulturaktiviteter
- tilbyr møteplasser og bygger fellesskap
- fornyer seg og viser evne til omstilling
- har internasjonal gjennomslagskraft og fremmer interkulturell dialog
- styrker norsk språk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk som grunnleggende kulturbærere

For å nå målene er vi avhengige av samarbeid mellom forvaltningsnivåer, de ulike aktørene i kulturlivet og med frivilligheten. Vi trenger et kunst- og kulturliv av høy kvalitet, som er og oppleves som inkluderende, mangfoldig, og som reflekterer vår samtid og de vi er i dag. Vi trenger et kulturliv som bygger identitet, dannelse og kompetanse, og som åpner for meningsytringer og refleksjon. Og vi trenger et kunst- og kulturliv som inspirerer til kreativitet og nyskaping, og som hjelper oss å se framover. Behovet for kreativitet og nyskaping har blitt særlig understreket i situasjonen samfunnet nå står i som følge av covid-19.

I mars foretok regjeringen de mest inngripende tiltakene vi har hatt i Norge i fredstid for å få kontroll på en pandemi som nærmest eksponentielt spredte seg til hele verden. Covid-19-pandemien har rammet store deler av samfunnet vårt hardt, og kunst- og kulturlivet, er særlig utsatt. Aktørene innenfor kulturlivet var blant de første som måtte stenge ned og avbryte sin aktivitet og

er trolig også blant de siste som kan gjenoppta normal virksomhet. Mest sannsynlig vil det også i 2021 være betydelige begrensninger med hensyn til hvor store publikumsgrupper som kan samles, og hvilke arrangementer som kan gjennomføres.

I en situasjon som denne, som både er uforutsigbar og krevende, kan det være lett å resignere. Men kulturlivets evne til å tenke nytt for å skape kunst og kultur til folket, i en vanskelig tid med smittevernreguleringer og begrensede muligheter for fysiske møter og arrangementer, har vært stor. Denne våren og sommeren har vist oss kulturrens samlende kraft, nærmest i nytt monn. Vi har sett mange eksempler på kulturlivets, frivillighetens og idrettens evne til å tenke nytt og annerledes i en krevende situasjon.

Ingen vet hvor lenge pandemien vil vare, eller hvilke langsiktige konsekvenser den får. Men vi vet at situasjonen vil være uforutsigbar i en tid framover, og at dette fortsatt vil ha konsekvenser for produksjon og formidling av kunst og kultur. Vi vet at et rikt og mangfoldig kulturliv er en forutsetning for ytringsfrihet og et velfungerende demokrati, og at kunst og kultur kan danne, forme og styrke fellesskap.

Det har derfor vært viktig for regjeringen å fremme ulike tiltak for å bistå kultursektoren i denne krevende tiden vi nå står i. Kulturdepartementet har hatt tett dialog med aktørene på området om hva som skal til fra statens side for å holde sektoren i gang i 2021.

Regjeringen ønsker å bidra til et rikt, mangfoldig og bærekraftig kulturliv, både nå og i framtiden. Spørsmålet som man har muligheten til å stille nå, handler om hva slags kunst- og kulturliv samfunnet *ønsker* å ha.

Framover skal kulturlivet gjenåpnes i en ny virkelighet formet av pandemien. Regjeringen ønsker dialog med sektoren om dette. De offentlige ordningene for kunst og kultur i Norge er noen av de fremste i verden, fordi vi som samfunn vet hvilken betydning kunst og kultur har for menneskers liv. Men nettopp fordi kultursektoren reflekterer et samfunn i stadig endring, må også de offentlige ordningene sikre utvikling. Løsningen er ikke nå å videreføre midlertidige kompen-

sasjonsordninger som stiller kulturlivet i bero, i påvente av at alt skal vende tilbake til normalen.

Regjeringen har siden covid-19-pandemien nådde landets grenser i mars foreslått tilleggsbevilgninger på Kulturdepartementets budsjett i 2020 som til sammen utgjør nær 5,7 mrd. kroner. Støtten til kultur, frivillighet, idrett og medier har til nå hovedsakelig bestått i å kompensere for deler av inntektstapene som har rammet sektoren etter at myndighetene ble nødt til å innføre omfattende smitteverntiltak. Disse ordningene har bidratt til å sikre deler av økonomien i sektoren og forhindre at flere arbeidsplasser har gått tapt og at aktivitet er opprettholdt. I dialog med sektoren er ordningene justert, utvidet og forlenget.

Men i en uforutsigbar tid som denne kan vi ikke forholde oss passive og vente, eller handle utelukkende med et tilbakeskuende perspektiv. Blikket må rettes framover. Som samfunn vet vi ikke når verden blir «normal» igjen, ei heller om den blir det. Derfor ønsker regjeringen å se dette som en mulighet til å peke ut en retning. Ikke for å instruere, men for å inspirere. I kulturmeldingen skrev regjeringen at kulturfeltet er en del av den bærende infrastrukturen i samfunnet vårt. Nå er tiden inne for å vise det.

Kunst og kultur har en unik posisjon til å gi rom for ytringsmangfold, minske avstand og binde mennesker sammen. Det overordnede målet er at kunst- og kulturlivet, frivilligheten og idretten skal inkludere alle, uavhengig av for eksempel kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og/eller sosial og økonomisk bakgrunn og bosted. Samhold og fellesskap skapes best gjennom inkluderende og bred deltakelse. Kulturdepartementets mål er et krafttak for mangfold.

Økt mangfold kommer ikke av seg selv. Det krever systematisk og langsiktig arbeid. Det er behov for økt kompetanse om inkludering og et mer målrettet likestillingsarbeid. Mangfold må prioriteres i kunst- og kulturlivet, idretten og frivillighetssektoren i tiden framover.

Derfor vil kulturpolitikken i 2021 fra regjeringens side i hovedsak handle om å stimulere til kunst- og kulturaktivitet innenfor det gjeldende smitteverntiltak tillater. Samfunnet er i endring, og kulturpolitikken vil både måtte følge endringen og innrettes til beste for kulturen.

Kulturdepartementets hovedoppgave framover blir å bidra til at vi har et levende og mangfoldig kulturliv mens pandemien pågår, men også når pandemien er over. Det blir ikke som før, men vi skal utvikle oss sammen for å gjøre kulturlivet ytterligere relevant, representativt og rikt. Vi skal

nå de kulturpolitiske målene, og regjeringen skal gjøre sitt for å sikre at de nødvendige rammene er på plass.

Mediepolitikken

Kulturpolitikk er ytringsfrihetspolitikk. Ytringsfrihet er både grunnlaget og målet for mediepolitikken. Mediepolitikken må legge til rette for god nyhetsproduksjon over hele landet, og en bred offentlig samtale i det digitale mediesamfunnet. Et blikk rundt i verden viser oss kanskje tydeligere enn noen gang verdien av medier vi kan stole på, som drives etter solide redaksjonelle og etiske prinsipper. Medier vi godt kan være uenig med i sak, men som vi vet driver etter et ønske om å få fram viktig og korrekt informasjon og bidrar til en åpen og opplyst diskusjon. Et slikt mediesystem har vi i Norge, og den virkelige verdien av dette ser vi ikke før vi mister det.

Medielandskapet har endret seg betydelig de siste årene, og digitaliseringen har skapt nye måter å både produsere og konsumere nyheter og medieinnhold på. For å skape en mediepolitikk som står seg over tid foreslo regjeringen en rekke tiltak i Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og arm-lengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid*. Stortinget sluttet seg til disse, jf. Innst. 365 S (2018–2019). Mange av disse tiltakene er nå gjennomført, blant annet ble kringkastingsavgiften avviklet 1. januar 2020, og NRK finansieres nå over statsbudsjettet. Videre er produksjonstilskuddet omfordelt i favør av små, lokale medier fordi regjeringen ønsker å legge til rette for lokale medier i hele landet og bevare et finmasket nett av lokale nyhetsmedier. Regjeringen foreslår i Prop. 138 L (2019–2020) *Lov om økonomisk støtte til mediene (mediestøtteleven)* en ny lov om mediestøtte. Loven skal legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte journalistiske medier over hele landet ved å bidra til forutsigbare økonomiske rammer for mediens virksomhet og en styrket uavhengighet i forvaltningen av mediestøtten.

Under en krise som covid-19-utbruddet oppstår et enormt informasjonsbehov. I slike situasjoner er det spesielt viktig at vi har kritiske, velfungerende og uavhengige redaksjoner. Samtidig som publikum har vært storforbrukere av medieinnhold, har deler av mediebransjen opplevd at inntektene har falt. Det er derfor viktig at målene for bevilgningene til medieformål oppnås. Bevilgningene skal legge til rette for ytringsfrihet, pressfrihet og informasjonsfrihet. Mediebransjen har i flere år vært i en pågående omstillingsfase, der annonseinntektene har falt, mens brukerinntek-

tene har økt, og den globale konkurransen har blitt sterkere. Samtidig stiller mediebrukerne stadig høyere krav til mediene, i tråd med den teknologiske utviklingen. Krisen illustrerer også at det fortsatt er viktig å stimulere til innovasjon, utvikling og nyskaping i mediebransjen. Videre er det et sentralt mål for regjeringen å opprettholde mediemangfoldet og å legge til rette for lokale medier i hele landet, slik at innbyggerne i Norge får tilgang til samfunns viktig og undersøkende journalistikk.

Frivillighet og idrett

Så godt som alle politikkområder har innslag av frivillig aktivitet og frivillige organisasjoner. De frivillighetspolitiske målene er førende for den statlige frivillighetspolitikken, uavhengig av samfunnssektor. Kulturdepartementet koordinerer den statlige frivillighetspolitikken.

I Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivillighetspolitikken* presenteres fire politiske mål for den statlige frivillighetspolitikken:

- bred deltakelse
- en sterk og uavhengig sektor
- en forenklingsreform for frivillig sektor
- en samordnet frivillighetspolitikk

Den organiserte idretten er Norges største frivillige bevegelse. Aktiviteten i egenorganiserte idrettsmiljøer er også i stor grad tuftet på frivillig innsats. Målene for frivillighetspolitikken er også gjeldende for idrettspolitikken. Dette gjelder spesielt målet om bred deltakelse.

Det overordnede målet for idrettspolitikken er idrett og fysisk aktivitet for alle. Statlige bidrag skal legge til rette for at alle som ønsker det, får mulighet til å delta i idrett eller drive egenorganisert fysisk aktivitet. Regjeringen ønsker å senke terskelen for deltakelse i frivillige organisasjoner innenfor idrett og friluftsliv og å holde kostnadene for å delta så lave som mulig. Statlige bidrag kommer fra spillemidler (overskuddet i Norsk Tipping AS) og statsbudsjettet. De største tildelingene av spillemidler til idrettsformål går til anleggsbygging, aktivitet i idrettslagene, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) sentralt og til særforbund og idrettskretser, jf. del III, kap. 5 Fordeling av spilleoverskuddet.

De største tildelingene fra statsbudsjettet går til ordningene for merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner og merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg.

Regjeringen var raskt på plass med kompensasjonsordninger for frivilligheten og idretten som følge av at arrangementer og aktivitet ble direkte påvirket av pålegg eller råd gitt av myndighetene i forbindelse med covid-19-utbruddet. Støtten til frivillige organisasjoner fra ordninger under ulike departementer bidrar til å gi forutsigbarhet og fleksibilitet for planlegging og gjennomføring av aktivitet. Departementene skal fortsatt søke å finne fleksible løsninger i dialog med organisasjonene, og i ordninger der medlemstall utgjør grunnlaget for tilskudd, skal 2019-medlemstall anvendes, jf. del III, kap. 7 Frivillighetspolitikken.

Regjeringen foreslår også særskilte støtteordninger for frivillighet og idrett i 2021, som skal stimulere til aktivitet og gi insentiver til å utvikle og gjennomføre arrangementer og aktiviteter som er tilpasset smittevernsituasjonen. Det skal for eksempel kunne gis støtte til utvikling av nye tilbud til medlemmene og befolkningen, dekning av ekstrakostnader som følge av smittevern eller tilskudd til engangskostnader for å omstille virksomheten. Det vil også gis støtte til gjennomføring av større publikumsarrangement innenfor de til enhver tid gjeldende smittevernregler.

Likestilling og ikke-diskriminering

Innsatsen for likestilling og mot diskriminering skal bidra til gjennomføring av menneskerettighetene i Norge og til en bærekraftig samfunnsutvikling. Diskriminering er et brudd på menneskerettighetene som rammer både enkeltpersoner og samfunnet. FNs bærekraftsmål er et sentralt utgangspunkt for utforming av nasjonal politikk. Kulturdepartementet koordinerer departementenes oppfølging av mål 5 om likestilling. Departementet har også ansvar for tiltak som bidrar til å oppfylle flere av de andre bærekraftsmålene, jf. del III, kap. 12 Oppfølging av FNs bærekraftsmål.

Arbeidet for likestilling og mot diskriminering må foregå på alle sentrale samfunnsområder og omfatter en særskilt innsats på områdene likestilling mellom kvinner og menn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, religion og alder. Det er særlig på samfunnsområdene utdanning og arbeidsliv at en styrket innsats for likestilling vil ha effekt både for enkeltindivider, og dermed for samfunnet.

Covid-19 og tiltakene som er iverksatt for å begrense spredning av smitte, har likestillingsmessige konsekvenser. Myndighetenes plikt til å arbeide for likestilling og ikke-diskriminering gjelder for all virksomhet og er viktig å ivareta også i en krisesituasjon for å unngå at enkelte grupper

kommer dårligere ut. Kulturdepartementet følger konsekvensene pandemien har for likestilling og ikke-diskriminering. Det vises til nærmere omtale av likestillingskonsekvenser av covid-19 i del III, kap. 10 Likestilling i budsjettet og oppfølging av aktivitets- og rapporteringspliktene.

Departementet har følgende mål for arbeidet med likestilling og ikke-diskriminering i 2021:

- et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked
- færre barrierer mot deltagelse i utdanning og arbeidsliv
- ivareta rettighetene til lhbtqi-personer, bidra til åpenhet og aktivt motvirke diskriminering
- fremme universell utforming på de områdene utfordringene er størst
- effektivt håndhevingsapparat på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet
- bekjempe rasisme, hat og diskriminering på grunn av etnisitet og religion
- fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, nordisk samarbeid)

Hovedprioriteringer i 2021

Stimuleringsordninger i forbindelse med covid-19-pandemien

Smitteverntiltakene etter utbruddet av covid-19 har fått store konsekvenser for kultur-, frivillighets- og idrettssektoren. Framover skal aktiviteten i sektoren gjenopptas. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene på Kulturdepartementets budsjett for å stimulere til aktivitet. Det er usikkerhet knyttet til smittesituasjonen og hvilke smittevernbegrensninger som vil gjelde. Stimuleringsordningene foreslås innrettet med varighet første halvår av 2021.

- Regjeringen foreslår at det bevilges til sammen 2 250 mill. kroner til midlertidige ordninger som skal stimulere til aktivitet innen kultur-, frivillighets- og idrettssektoren. Utformingen av disse ordningene er omtalt nærmere under kap. 325, post 77.
- Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til museer og musikk- og scenekunstinstitusjonene med til sammen 200 mill. kroner. Av økningen skal 140 mill. kroner fordeles på institusjoner innen musikk og scenekunst og 60 mill. kroner til museumsinstitusjoner, jf. omtale under kap. 323 og kap. 328. De offentlig finansierte museene og musikk- og scenekunstinstitusjonene er viktige for hele Kultur-Norge. Mange av disse får en så stor andel av sine inntekter som offentlig tilskudd at de faller uten-

for de øvrige stimuleringsordningene som er etablert for sektoren. Målet med tildelingen er å stimulere til aktivitet og at institusjonene skal kunne opprettholde publikumsrettet aktivitet selv med vesentlig lavere egeninntekter.

- Regjeringen foreslår å styrke ordningen for Statens kunstnerstipend med 100 mill. kroner til midlertidige stipend for å opprettholde kontinuitet i kunstnerisk produksjon. Da Stortinget behandlet Innst. 360 S (2019–2020), jf. Prop. 127 S (2019–2020) om endringer i statsbudsjettet for 2020 og økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet, ble det for å opprettholde aktivitet og motvirke langtidsledighet blant kunstnere bevilget 100 mill. kroner til to midlertidige ordninger for kunstnere. 30 mill. kroner ble fordelt til et krisefond for utøvende kunstnere for avlyste oppdrag, og 70 mill. kroner til midlertidige kunstnerstipend for alle kunstnergrupper. Det har vært stor etterspørsel etter ordningene, og særlig har pågangen på stipender vært stor. Regjeringen foreslår derfor å bevilge ytterligere 100 mill. kroner til midlertidige, ordinære arbeidsstipender for kunstnere. Stipendene er viktige for utviklingen av kunstnerskap og er med på å sikre et fritt og uavhengig kulturliv. Forslaget innebærer at det kan tildeles 309 midlertidige arbeidsstipendhjemler for å stimulere til produksjon og aktivitet i forbindelse med covid-19-situasjonen, jf. omtale under kap. 320, post 72.

Krafttak for mangfold – kultur, idrett og frivillighet for alle

Regjeringen ønsker:

- *å bidra til økt mangfold av deltakere*
Et likestilt og mangfoldig kulturliv innebærer å legge til rette for deltakelse for alle. Ulikhet i sosial og kulturell kapital kan være barrierer mot deltakelse i kunst- og kulturlivet. Andre hindringer kan være fysiske, som manglende universell utforming. Regjeringen vil med sin satsing på tiltak for barn og unge bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Mange barn og unge i lavinntektsfamilier har ikke anledning til å delta i fritidsaktiviteter. Det gjør at de går glipp av opplevelser som gir trygghet og tilhørighet, og som kan være formende for deres utvikling. Krafttak for mangfold har som mål å sikre mulighetene til en mangfoldig deltakelse i kultur- og fritidsaktiviteter.
- *å bidra til økt mangfold av utøvere*
Økt mangfold innebærer også å legge til rette for rekruttering av aktører med ulik bak-

grunn. Samfunnsgrupper som er underrepresenterte på arenaer der kultur, idrett og frivillighet utøves, bør i større grad også inkluderes som utøvere og ansatte. Regjeringens forslag om å tilrettelegge for et bredt talentutviklingsarbeid er et eksempel på regjeringens ønske om å øke mangfoldet i rekrutteringen til kunst- og kulturlivet.

– *å bidra til økt mangfold av kulturuttrykk og -tilbud*

Tilgjengelig og relevant kunst og kultur, idrett og frivillighet innebærer også å legge til rette for et mangfold av tilbud og kulturuttrykk. Regjeringens forslag om videre satsning på dataspill, forslag om å styrke dansefeltet og videre styrking av språkpolitikken er eksempler på regjeringens arbeid for et mangfoldig kunst- og kulturliv.

Arbeidet med økt mangfold er en hovedprioritering på tvers av Kulturdepartementets politikkområder. Det er vesentlig at kulturpolitikken legger til rette for at kunst- og kulturlivet, idretten og frivilligheten speiler mangfoldet som preger dagens samfunn. Målet er å ta et *krafttak for mangfold*.

Regjeringen satser på en mer mangfoldig kultur-, frivillighets- og idrettssektor, blant annet på følgende måter:

- Som følge av covid-19 har arrangementer og aktiviteter blitt avlyst og stengt, og mange har mistet tilgang til arenaer som gir gode fellesopplevelser, for eksempel i teateret, på kino, på konserter, på fotballbanen og i frivillig sektor. Regjeringen foreslår å videreføre de midlertidige støtteordningene for kultur-, frivillighets- og idrettssektoren. Dette er ordninger som sikrer et rikt og mangfoldig kulturtilbud under pandemien, men dette er også ordninger som muliggjør et krafttak for mer mangfold på disse områdene framover.
- Regjeringen foreslår å øke støtten til merverdiavgiftskompensasjonsordningen. Dette er den største tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner. Med dette ønsker regjeringen blant annet å bidra til en mer mangfoldig og tilgjengelig frivillig sektor.
- Regjeringen vil støtte opp under institusjoner og virksomheter som bidrar til å øke mangfoldet blant aktører, deltakere og uttrykksformer. Det ble innarbeidet en satsing på kulturelt mangfold i statsbudsjettet for 2020. Satsingen innebar at det ble fordelt til sammen om lag 24 mill. kroner til ulike institusjoner og aktører som har søkt om midler til å gjennomføre prosjekter og tiltak som skal stimulere til mang-

fold, likestilling og integrering mv. Satsingen videreføres, og regjeringen foreslår å styrke innsatsen på dette området med ytterligere om lag 6 mill. kroner i 2021, slik at den totale satsingen nå utgjør om lag 30 mill. kroner. Økningen er fordelt til institusjoner og aktører som har søkt om midler til nye aktiviteter og tiltak på området. Fordelingen framkommer av omtalen under de enkelte budsjettkapitlene. Dette innebærer blant annet også at regjeringen viderefører Norsk kulturråds rolle som nasjonal koordinator i arbeidet med mangfold i kunst- og kulturlivet.

- Et mangfoldig og inkluderende kunst- og kulturliv fordrer også at barn og unge opplever og deltar i kunst- og kulturlivet og får skape kultur på egne premisser. Regjeringen foreslår 15,7 mill. kroner i økt bevilgning til barne- og ungdomskultur, jf. del om barn og unge nedenfor.
- Arbeidet med rekruttering av nye talenter er avgjørende for å øke mangfoldet i kunst- og kultursektoren. Regjeringen vil tilrettelegge for et bredt talentutviklingsarbeid for å øke mangfoldet i rekrutteringen til kunst- og kulturlivet. Til sammen foreslås det 29 mill. kroner til dette, jf. del om satsing på talenter nedenfor.
- Regjeringen foreslår å styrke dansefeltet med 11 mill. kroner. Det vil blant annet gi flere mulighet til å delta både som utøvere og publikummere.
- Regjeringens forslag til å styrke språkpolitikken innebærer også å sikre et kulturtilbud på både norsk og minoritetsspråk. Dette bidrar til bredde, mangfold og kvalitet i litteraturen, og god tilgjengelighet for alle.
- Ny tilskuddsordning mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer og styrking av tilskuddsordning til Lhbtqi-organisasjonene er også ordninger som styrker regjeringens likestillingspolitikk og underbygger målet om et mer likestilt og mangfoldig samfunn.

Barn og unge

Regjeringen vil legge til rette for at alle barn og unge skal ha mulighet til å oppleve kunst- og kulturuttrykk, uttrykke seg gjennom kunst og kultur og delta i kulturaktiviteter sammen med andre – innenfor trygge rammer og uavhengig av geografi, økonomi, religion, funksjonsevne, seksuell orientering og kulturell bakgrunn. Dette vil regjeringen gjøre gjennom blant annet å styrke arbeidet med kunstproduksjoner rettet mot barn og unge og å styrke digitale satsinger på barne- og ungdomskulturfeltet. Satsingene på barn og unge

er en del av regjeringens arbeid med barne- og ungdomskulturmeldingen. Regjeringen foreslår 15,7 mill. kroner i økt bevilgning til barne- og ungdomskultur, fordelt på følgende tiltak:

- Regjeringen foreslår å styrke Den kulturelle skolesekken (DKS) med 4 mill. kroner for å stimulere til mer nyproduksjon i DKS-ordningen.
- Regjeringen vil styrke arbeidet med kunst og kultur for og med barn og unge i kommunene. Regjeringen foreslår derfor 4 mill. kroner til et pilotprosjekt for å integrere barne- og ungdomskultur i kommunal planlegging. Pilotprosjektet skal fremme samhandling mellom ulike aktører og utvikle gode møteplasser for deltakelse og inkludering.
- Regjeringen vil sette av 4 mill. kroner til digitale satsinger på barne- og ungdomskulturfeltet. Det er behov for oppdaterte virkemidler som kommuniserer på unges premisser i form av ny teknologi til formidling, samspill, undervisning og til å gå nye veier for å forløse unges potensial innenfor kunst og kultur.
- Regjeringen foreslår 1 mill. kroner til oppstart av arbeidet med en nasjonal strategi for barn og medier. Arbeidet vil bli ledet av Medietilsynet.
- Regjeringen foreslår 2,7 mill. kroner til ulike virksomheter som har søkt om midler til målrettede barne- og ungdomstiltak.

Satsing på talenter

Regjeringen vil styrke arbeidet med talentutvikling, blant annet for å øke mangfoldet i rekrutteringen til kunst- og kulturlivet. Regjeringen foreslår 29 mill. kroner i økt bevilgning til talentsatsing.

- Satsingen innebærer at tilskuddet til Talent Norge økes med totalt 14 mill. kroner. Det foreslås 4 mill. kroner til å utvide Talent Norge Junior-satsingen for å bygge bro mellom de unge talentene og de profesjonelle utøverne. Videre foreslås det 2 mill. kroner til Talent Norges nordiske satsing for å innhente kunnskap for et mulig langsiktig nordisk samarbeid og mulig etablering av et Talent Norden. Talent Norges øvrige talentsatsingsprogrammer foreslås styrket med 8 mill. kroner.
- I satsingen ligger det også en økning på 15 mill. kroner til Norsk filminstituttts arbeid med talentutvikling. Satsingen er viktig for å oppnå en bredere rekruttering og få fram nye stemmer i norsk film. Norsk filminstitutt arbeider

med en talentutviklingsstrategi hvor det blant annet legges opp til å åpne mer for nye talenter som ikke allerede er etablert i bransjen. For å få et større mangfold av stemmer inn på filmutdanningene er det også behov for å styrke filmsatsingen på barn og unge opp til 19 år.

Styrking av dans

Regjeringen foreslår å styrke dansefeltet med 11 mill. kroner. Flere profesjonelle dansemiljøer har vokst fram i ulike deler av landet etter flere år med prosjekttilskudd fra Norsk kulturfond, og regjeringen ønsker å ivareta disse. Økningen skal bidra til å styrke infrastrukturen for profesjonell dans, fremme produksjon og formidling av dans, legge til rette for økt aktivitet både regionalt, nasjonalt og internasjonalt, og gi dans som kunstform et løft.

Kultur og næring

Regjeringen forsterker satsingen på tiltak som styrker kunst- og kultursektorens økonomiske bærekraft og foreslår å styrke kunnskap om kultur som næring og kompetanse om entreprenørskap og forretningsdrift innen kulturnæringen. Mange gründere og bedrifter innen kulturell og kreativ næring har behov for råd og veiledning, og de økonomiske konsekvensene av covid-19-pandemien har forsterket dette behovet.

- Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til mentortjenester gjennom Innovasjon Norge for bedrifter innen kulturell og kreativ næring med 5 mill. kroner, jf. omtale under kap. 325, post 71.
- EUs program for kultur og audiovisuell sektor, Kreativt Europa, skal videreføres for perioden 2021–2027. Regjeringen tar sikte på at Norge fortsatt skal delta fullt ut i dette programmet og foreslår at det settes av 67 mill. kroner til dette formålet i 2021, jf. omtale under kap. 325, post 75.
- Bodø ble i september 2019 utpekt som europeisk kulturhovedstad 2024 av Europakommisjonen. Regjeringen foreslår at staten bidrar med 50 pst. av samlet øvrig finansiering fra kommune, fylkeskommune og kommersielle aktører, slik at statens andel utgjør 1/3 av totalbudsjettet. Statens bidrag begrenses oppad til 100 mill. kroner (2020-nivå) fordelt over årene 2022–2024, jf. omtale under kap. 325 og forslag til romertallsvedtak IV.

Film og dataspill

Regjeringens bevilgninger til film og dataspill skal bidra til produksjon og formidling av audiovisuelt innhold på norsk og samisk som har høy kvalitet, og som er bredt tilgjengelig. Bevilgningene til Filmfondet foreslås økt med 25,7 mill. kroner til talentsatsing og opptrapping av dataspillsatsing. Utover dette videreføres bevilgningene til Filmfondet og regional filmsatsing, samt insentivordningens tilsagnsramme.

- Av økningen til Filmfondet foreslås 12 mill. kroner til talentsatsing, jf. omtale av Satsing på talenter ovenfor. Satsingen innebærer også en økning av Norsk filminstituttets driftsbevilgning på 3 mill. kroner. Satsingen omtales også under kap. 334.
- Regjeringen foreslår å trappe opp satsingen på dataspill med 5 mill. kroner i 2021, jf. omtale under kap. 334. Bevilgningen skal blant annet nyttes til tilskudd til utvikling av dataspill helt fram til ferdigstilling samt til formidling av dataspill, herunder datatreff og andre typer spillarrangement.
- Tilskudd til regionale filmfond forvaltes av Norsk filminstitutt og fordeles etter kriterier fastsatt i Prop. 1 S (2018–2019). Regjeringen foreslår en justering av fordelingsmodellen for å tilrettelegge for videre utvikling og vekst i filmbransjen i nord, jf. omtale under kap. 334, post 73.

Språk og litteratur

Regjeringen vil verne språk som uttrykk for vår felles kultur og kulturarv, og som en sentral infrastruktur i samfunnet. Regjeringen la våren 2020 fram Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språkløva)*. Formålet med loven er å styrke norsk språk slik at det blir sikret som samfunnsbærende språk i Norge, og å fremme likestilling mellom bokmål og nynorsk. Loven skal videre bidra til vern og fremme av samiske språk, norsk tegnspråk og de nasjonale minoritetsspråkene kvensk, romani og romanes. Kunsten, kulturlivet og mediene bidrar til å holde i hevd og utvikle norsk språk og minoritetsspråkene som Norge har ansvar for å ta vare på. Et norskspråklig og samiskspråklig kultur- og medietilbud legger også til rette for bred deltakelse og bruk i befolkningen. På denne måten er det språkpolitiske hensynet gjennomgående i kultur- og mediepolitikken. Litteraturen står i en særstilling som bærer og formidler av det norske språket og av norsk skriftkultur. Det skal

legges til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur, og god tilgjengelighet for alle.

- Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til utvalgte språktiltak med 11,5 mill. kroner i 2021. I tillegg videreføres språksatsingen fra 2020 på 9,3 mill. kroner. Økningen for 2021 gjelder 3 mill. kroner til Språkrådet til oppfølging av ny språkløve og revidert stedsnavnslov, 4 mill. kroner til arbeid med terminologi på norsk og 4,5 mill. kroner til ulike tiltak for å styrke nynorsk, tegnspråk og kvensk.
- Regjeringen foreslår å øke det samlede tilskuddet til litteraturhusene i Oslo, Bergen, Fredrikstad og Trondheim med 1,5 mill. kroner for å styrke driften.

Digitalisering av kulturarv

Kulturarvsmaterialet som forvaltes av arkiv, bibliotek og museer er et viktig grunnlag for dagens samfunn, fordi disse institusjonene er bærere av felles kultur og historie. Ved å ta i bruk digital teknologi kan en gjøre felles kulturarv og kunnskap om kulturarven tilgjengelig for flere. Det er derfor en prioritert oppgave for regjeringen å sikre at mest mulig kulturarvsmateriale blir bevart og gjort allment tilgjengelig for fremtiden.

- Satsingen i 2020-budsjettet på digitalisering og formidling av kulturarven er videreført i budsjettet for 2021. Dette innbefatter 87 mill. kroner til Nasjonalbiblioteket i forbindelse med utvidet digitaliseringskapasitet ved anlegget i Mo i Rana og 40 mill. kroner til Arkivverket for nye løsninger for bevaring av digitale arkiver og digital tilgjengeliggjøring i Digitalarkivet. Bevilgningene til Nasjonalbiblioteket og Arkivverket er også foreslått økt i 2021.
- Fjellanlegget i Mo i Rana med sikringsmagasin for Nasjonalbiblioteket og arkivmagasin for Arkivverket blir etter planen ferdigstilt i november 2021. For dekning av husleie og driftsutgifter er bevilgningene samlet sett økt med 7,7 mill. kroner.
- For å kunne ta i bruk nytt arkivmagasin i Mo i Rana må det anskaffes stålkasser for transport og bevaring av arkivmateriale. Bevilgningen til Arkivverket foreslås på bakgrunn av dette økt med 3 mill. kroner.

Museer og kulturbygg

Regjeringen vil verne om norsk kulturarv og sikre at kulturarven formidles og er tilgjengelig, også i fremtiden. Regjeringen vil legge til rette for nasjonale kulturbygg som er gode arenaer som stimu-

lerer til produksjon og formidling av kultur med høy kvalitet. Museer er viktige kulturarvsinstitusjoner som danner vår kulturelle ballast og utvider forståelsen av oss selv. Gjennom forvaltning og formidling av kulturarven bidrar museene til kunnskap, dannelse og kritisk refleksjon. Kulturarven representerer vår felles historie og medvirker til å skape identitet, innsikt, engasjement og tilhørighet.

- Den største enkeltsatsingen innenfor det visuelle kunstfeltet er for tiden nybygget for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design på Vestbanen i Oslo. Regjeringen foreslår et tilskudd på 881,4 mill. kroner til Nasjonalmuseet i 2021, en økning på 91 mill. kroner i 2021. Museet skal etter planen åpnes for publikum i 2021.
- Tilskudd til KODE Kunstmuseer og komponisthjem foreslås økt med 9,5 mill. kroner til vedlikehold av Ole Bulls villa på Lysøen.
- Tilskuddet til Den Nationale Scene AS foreslås økt med 10 mill. kroner til prosjektering og til bruk for midlertidige prøvelokaler og verksteder
- Bevilgningen til museene i Det nasjonale museumsnettverket, jf. kap. 328, post 70, foreslås i tillegg styrket med 7,1 mill. kroner som blant annet skal dekke økte driftsutgifter ved museenes nye bygg og formidlingsarenaer.
- Nybygget for det sørsamiske museet og kultursenteret Saemien Sijte skal ferdigstilles i andre halvår 2021. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til Sametinget med 2,7 mill. kroner knyttet til husleiekompensasjon og for å styrke museumsdriften ved Saemien Sijte i 2021, midlene bevilges over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Regjeringen foreslår i tillegg å sette av 2 mill. kroner til samarbeid og kompetanseoverføring knyttet til formidling av samiske gjenstander hos museer i Tyskland, over Kulturdepartementets budsjett.
- Regjeringen foreslår en bevilgning på i alt 266 mill. kroner til Nasjonale kulturbygg i 2021 samt en tilsagnsfullmakt på 634,5 mill. kroner til å ferdigstille prosjekter i senere år. I tillegg til videreføring av vedtatte prosjekter omfatter forslaget tilsagn om investeringstilskudd til to nye prosjekter i 2021. Det foreslås tilsagn om statlig medvirkning på i alt 106,6 mill. kroner til nybygget Finnskogens hus på Svullrya i Grue i regi av Norsk Skogfinsk Museum og tilsagn om i alt 26 mill. kroner for prosjektet Jakten på Sølvvet ved Norsk Bergverksmuseum.

Frivillighet og idrett

Regjeringen vil legge til rette for bredde og mangfold gjennom gode støtteordninger for frivilligheten og idretten. Regjeringen vil sikre langsiktighet og forutsigbarhet for frivillige organisasjoner og gjør dette ved å styrke ordningene som når bredt og har få føringer.

Regjeringen anerkjenner frivillige organisasjoner som en viktig arena for læring, kunnskap og kompetanse. Forenkling og samordning av voksenopplæring som en del av frivillighets- og kulturpolitikken er en prioritering for regjeringen.

- Regjeringen vil trappe opp støtten til merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner med 118,9 mill. kroner til 1,8 mrd. kroner. Regjeringen innfrir dermed målet i Frivillighetsmeldingen om en ordning på 1,8 mrd. kroner i 2021.
- Merverdiavgiftskompensasjonsordningen for bygging av idrettsanlegg økes med 104,5 mill. kroner til 299 mill. kroner i 2021.
- Fra 2021 deles tilskuddsordningen for studieforbund mellom Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet. Ti av 14 godkjente studieforbund overføres til Kulturdepartementet sammen med tilskudd til Voksenopplæringsforbundet. Dette utgjør 163 mill. kroner som går til voksenopplæring over Kulturdepartementets budsjett.
- Tilskudd til frivilligsentralene overføres fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Kulturdepartementet. Det foreslås en bevilgning på 206,8 mill. kroner. Dette er en videreføring fra 2020.

Mediestøtte

Regjeringen vil legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet, tilgjengelighet, nyhetsproduksjon over hele landet og en bredt anlagt offentlig samtale i det digitale mediasamfunnet. Slik skal bevilgningene understøtte medienes demokratiske funksjon. Bevilgningene til medieformål skal videre legge til rette for innovasjon, utvikling og nyskaping i mediebransjen. Regjeringen foreslår i Prop. 138 L (2019–2020) *Lov om økonomisk støtte til mediene (mediestøtteloven)* en ny lov om mediestøtte. Her foreslås det blant annet å lovfeste ordningen med fireårige økonomiske rammer for den direkte mediestøtten og tilskuddet til NRK. Tilskuddet til NRK og bevilgningen til de ulike tilskuddsordningene under den direkte mediestøtten foreslås derfor videreført i tråd med forslag til vedtak VIII i Prop. 1 S (2019–2020).

- Regjeringen foreslår at tilskuddet til NRK settes til 5 879 mill. kroner (ekskl. tilskudd til merverdiavgift). Det er en økning på 153 mill. kroner fra 2020 og er i tråd med Stortingets vedtak om at NRKs økonomiske ramme for årene 2020 til 2022 skal justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst, minus et effektiviseringskrav på 0,5 pst., jf. vedlegg 1.
- Kulturdepartementets avtale med TV 2 om kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting løper ut 2023. Avtalen skal bidra til å opprettholde mediemangfoldet, sikre en reell konkurrent til NRK og sikre riksdekkende nyhetssendinger utenfor Oslo. Tilskuddet videreføres i henhold til avtalen, og budsjettforslaget er basert på at statens økonomiske forpliktelser kan beløpe seg på inntil 135 mill. kroner i 2021.
- Det foreslås å bevilge 428,5 mill. kroner til ordningene under den direkte mediestøtten. I tråd med Stortingets forutsetninger tilsvarer det en videreføring av tilskuddet fra 2020, justert for pris- og lønnsvekst, jf. vedlegg 1.
- Bevilgningen til Medietilsynet foreslås økt med 2,3 mill. kroner i 2021. Medietilsynet vil i 2021 få nye arbeidsoppgaver med å håndheve en ny bestemmelse i kringkastingsloven som gjør det mulig å hindre eller vanskeliggjøre tilgangen til markedsføring av pengespill som ikke har tillatelse i Norge, jf. Prop. 45 L (2019–2020) *Endringer i kringkastingsloven*. Lovendringen trer i kraft 1. januar 2021. 1,3 mill. kroner av bevilgningsøkningen er knyttet til økt arbeidsmengde i Medietilsynet på grunn av ovennevnte lovendring og endringer i mediestøtteordningene. 1 mill. kroner av økningen er satt av til arbeidet med å utvikle og implementere en nasjonal strategi for barn og medier, jf. omtale ovenfor.
- Regjeringen foreslår at tilskuddet til NRK settes til 5 879 mill. kroner (ekskl. tilskudd til merverdiavgift). Det er en økning på 153 mill. kroner fra 2020 og er i tråd med Stortingets vedtak om at NRKs økonomiske ramme for årene 2020 til 2022 skal justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst, minus et effektiviseringskrav på 0,5 pst., jf. vedlegg 1.
- Kulturdepartementets avtale med TV 2 om kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting løper ut 2023. Avtalen skal bidra til å opprettholde mediemangfoldet, sikre en reell konkurrent til NRK og sikre riksdekkende nyhetssendinger utenfor Oslo. Tilskuddet videreføres i henhold til avtalen, og budsjettforslaget er basert på at statens økonomiske forpliktelser kan beløpe seg på inntil 135 mill. kroner i 2021.
- Det foreslås å bevilge 428,5 mill. kroner til ordningene under den direkte mediestøtten. I tråd med Stortingets forutsetninger tilsvarer det en videreføring av tilskuddet fra 2020, justert for pris- og lønnsvekst, jf. vedlegg 1.
- Bevilgningen til Medietilsynet foreslås økt med 2,3 mill. kroner i 2021. Medietilsynet vil i 2021 få nye arbeidsoppgaver med å håndheve en ny bestemmelse i kringkastingsloven som gjør det mulig å hindre eller vanskeliggjøre tilgangen til markedsføring av pengespill som ikke har tillatelse i Norge, jf. Prop. 45 L (2019–2020) *Endringer i kringkastingsloven*. Lovendringen trer i kraft 1. januar 2021. 1,3 mill. kroner av bevilgningsøkningen er knyttet til økt arbeidsmengde i Medietilsynet på grunn av ovennevnte lovendring og endringer i mediestøtteordningene. 1 mill. kroner av økningen er satt av til arbeidet med å utvikle og implementere en nasjonal strategi for barn og medier, jf. omtale ovenfor.
- Regjeringen foreslår å styrke eksisterende tilskuddsordningen til LHBTIQ-organisasjonene med 2 mill. kroner. Det er et stort udekket behov i forhold til søknadsmengden mot tilskuddsordningen. En styrket tilskuddsordning vil kunne bidra til flere aktiviteter og økt forutsigbarhet for organisasjonene.
- Regjeringen foreslår å bevilge 5 mill. kroner til arbeidet med TryggEst. TryggEst er et prosjekt og modell for økt kompetanse i kommunene i arbeidet med vern av utsatte voksne som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv. I perioden 2018–2020 har TryggEst vært prøvd ut som en pilot, og regjeringen foreslår nå å videreføre arbeidet.
- Regjeringen legger opp til at Norge fra og med 2021 skal delta i EUs flerårige samarbeidsprogram for medborgerskap, likestilling, rettigheter og verdier (CERV), 2021–2027. Deltagelsen begrenser seg til programområdet for rettigheter, likestilling og ikke-diskriminering. Regjeringen har foreslått å sette av 16,4 mill. kroner til deltagelse i dette programmet.

Fornyelse, forenkling og effektivisering

Effektiv offentlig ressursbruk

Regjeringen har et mål om mest mulig effektiv bruk av fellesskapets ressurser. For å sikre et bærekraftig velferdssamfunn er det hele tiden viktig å gjennomgå offentlig ressursbruk og tilstrebe best mulig bruk av skattebetalernes penger. Det innebærer prioriteringer av utgiftene i statsbudsjettet.

Regjeringen vil gjennomføre tiltak som bidrar til å forenkle og avbyråkratisere arbeidet innenfor offentlig forvaltning. Ny teknologi gir nye muligheter for tjenester og kontakt mellom innbyggerne og det offentlige. Offentlige tjenester og tilbud må tilpasses endringer i samfunnet.

Som ledd i arbeidet med å fornye, forenkle og effektivisere offentlig sektor har regjeringen innført en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform (ABE-reformen). Reformen forutsetter at alle statlige virksomheter gjennomfører tiltak for å bli mer effektive. ABE-reformen er også en fast

Likestilling og ikke-diskriminering

Regjeringens mål er at alle skal ha like muligheter og frihet til å treffe egne valg. Regjeringen vil arbeide for likeverd og like muligheter for alle, uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, religion, funksjonsevne, seksuell orientering eller kjønnsidentitet. Kulturdepartementet har ansvar for å koordinere og samordne regjeringens likestillingspolitikk. I tillegg har Kulturdepartementet ansvar for en aktiv likestillingspolitikk innenfor egen sektor.

- Regjeringen foreslår å etablere en ny tilskuddsordning mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer. Ordningen skal blant annet bidra til å følge opp målsetningene i Handlingsplan

del av budsjettarbeidet, med et årlig krav om å realisere innsparinger på 0,5 pst. av alle driftsutgifter som bevilges over statsbudsjettet. De statlige virksomhetene under Kulturdepartementet er i likhet med andre statlige virksomheter omfattet av denne reformen.

Om lag 90 pst. av utgiftsbevilgningene på Kulturdepartementets budsjett er tilskudd, dvs. overføringer til virksomheter og aktører som ikke er en del av statsforvaltningen. Mange av tilskuddsmottakerne på Kulturdepartementets budsjett har likevel en betydelig andel offentlig finansiering. På samme måte som det stilles krav til offentlig ressursbruk, vil regjeringen også arbeide for å målrette de statlige overføringene til ulike tilskuddsmottakere. I budsjettforslaget for 2021 er det som i foregående år lagt til grunn et generelt innsparingskrav som omfatter de fleste utgiftsformål på Kulturdepartementets budsjett. Gevinstene av dette innsparingskravet, som totalt utgjør om lag 90 mill. kroner av en budsjetttramme på om lag 23 mrd. kroner, er omfordelt til prioriterte formål i kulturbudsjettet.

Virkninger av lønnsoppgjøret 2020

Våren 2020 ble det besluttet å utsette årets lønnsoppgjør for det statlige tariffområdet til høsten 2020. Som følge av dette er virkninger for 2021-budsjettet av inneværende års lønnsoppgjør for ansatte i det statlige tariffområdet foreløpig ikke innarbeidet i departementenes budsjetttrammer. Oppgjøret startet tirsdag 1. september. Regjerin-

gen vil komme tilbake til virkninger for 2021-budsjettet av oppgjøret.

Styrking av tilskuddsforvaltningen

En stor del av kulturbudsjettet er fordelt på tilskudd til ulike institusjoner, organisasjoner og aktører innenfor kultur- og frivillighetssektoren. Noen av disse tilskuddene administreres av departementet, mens mange av tilskuddene blir administrert av underliggende etater. Erfaringene med at tilskudd administreres av underliggende etater er svært gode. Ved å la underliggende etater som er tettere på feltet og tilskuddsmottakere, gjøre den administrative behandlingen av søknader og utbetalinger av tilskudd, vil fagligheten i tilskuddsforvaltningen styrkes, og tilskuddsmottakerne vil oppleve mer likebehandling. Departementet vil derfor overføre mer av ansvaret for tilskuddsforvaltningen til underliggende etater fra 2021, jf. Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida* og Innst. 258 S (2018–2019). Dette er på linje med tilskuddsforvaltningen i andre fagdepartementer.

De planlagte endringene i tilskuddsforvaltningen har for øvrig ingen praktiske konsekvenser for behandlingen av bevilgningsforslaget. Endringene omfatter kun øremerkede tilskudd som framkommer i budsjettproposisjonen. Kulturdepartementet legger opp til at det fortsatt skal være Stortinget som endelig fastsetter størrelsesnivået på slike tilskudd.

2 Oversikt over budsjettforslaget for 2021

Utgifter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
Administrasjon					
300	Kulturdepartementet	174 907	177 310	198 696	12,1
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>174 907</i>	<i>177 310</i>	<i>198 696</i>	<i>12,1</i>
Frivillighetsformål					
315	Frivillighetsformål	1 965 919	1 958 528	2 541 303	29,8
	<i>Sum kategori 08.15</i>	<i>1 965 919</i>	<i>1 958 528</i>	<i>2 541 303</i>	<i>29,8</i>
Kulturformål					
320	Norsk kulturråd	1 229 078	1 239 820	2 195 570	77,1
321	Kunstnerformål	555 165	593 990		-100,0
322	Bygg og offentlige rom	508 900	372 280	341 000	-8,4
323	Musikk og scenekunst	2 927 072	2 997 834	2 893 360	-3,5
325	Allmenne kulturformål	362 857	366 765	2 667 408	627,3
326	Språk- og bibliotekformål	890 938	966 900	955 148	-1,2
327	Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.	117 608	89 160	90 601	1,6
328	Museer m.m.	1 884 915	2 209 045	2 352 920	6,5
329	Arkivformål	430 270	457 897	462 881	1,1
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>8 906 803</i>	<i>9 293 691</i>	<i>11 958 888</i>	<i>28,7</i>
Medieformål m.m.					
334	Film- og dataspillformål	785 084	858 260	862 449	0,5
335	Medieformål	597 824	7 062 318	7 251 232	2,7
337	Kompensasjons- og vederlags- ordninger	49 170	50 500	280 150	454,8
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	95 627	91 900	94 650	3,0
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>1 527 705</i>	<i>8 062 978</i>	<i>8 488 481</i>	<i>5,3</i>

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
	Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn				
340	Den norske kirke	1 143 850			
341	Tilskudd til trossamfunn m.m.	284 829			
342	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	51 014			
	<i>Sum kategori 08.40</i>	<i>1 479 693</i>			
	Likestilling og ikke-diskriminering				
350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	18 675	22 260	22 240	-0,1
351	Likestilling og ikke-diskriminering	60 352	61 235	78 345	27,9
352	Nedsatt funksjonsevne	281 041	303 400	310 365	2,3
353	Likestillings- og diskrimineringsombudet	43 843	48 020	49 090	2,2
	<i>Sum kategori 08.45</i>	<i>403 911</i>	<i>434 915</i>	<i>460 040</i>	<i>5,8</i>
	<i>Sum utgifter</i>	<i>14 458 938</i>	<i>19 927 422</i>	<i>23 647 408</i>	<i>18,7</i>

Regjeringen foreslår samlede utgiftsbevilgninger over Kulturdepartementets budsjett på vel 23,6 mrd. kroner. Det er en økning på over 3,7 mrd. kroner eller tilsvarende 18,7 pst. fra Saldert budsjett 2020.

Av den samlede økningen er vel 2,5 mrd. kroner knyttet til midlertidige støtteordninger for kultur-, frivillighets- og idrettssektoren i forbindelse med covid-19. Om lag 348 mill. kroner av økningen skyldes overføringer av utgiftsformål til og fra andre departementer, herunder overføring av tilskudd til frivilligsentraler og til studieforbund, jf. omtale under kap. 315 Frivillighetsformål. Justert for midlertidige økninger som følge av covid-19 og rammeoverføringer av utgiftsformål mellom

departementene, er økningen i budsjettforslaget på Kulturdepartementets budsjett på om lag 822,5 mill. kroner eller tilsvarende 4,1 pst. sammenlignet med Saldert budsjett 2020.

I budsjettforslaget inngår også flere tekniske overføringer av utgiftsformål mellom utgiftskapitlene på Kulturdepartementets budsjett. Slike endringer er omtalt under det enkelte utgiftskapitel.

I tillegg til bevilgningene over statsbudsjettet kommer spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS som fordeles til kultur-, idretts- og frivillighetsformål. Tildelingene til disse formålene er omtalt under del III, kap. 5.

Inntekter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
Administrasjon					
3300	Kulturdepartementet	173	88	91	3,4
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>173</i>	<i>88</i>	<i>91</i>	<i>3,4</i>
Kulturformål					
3320	Norsk kulturråd	14 768	4 334	4 451	2,7
3322	Bygg og offentlige rom	10 139	31 971	32 834	2,7
3323	Musikk og scenekunst	31 462	29 117	29 903	2,7
3325	Allmenne kulturformål	1 381	2 170	2 228	2,7
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	44 380	37 328	38 306	2,6
3327	Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.	61 967	34 813	35 752	2,7
3329	Arkivformål	26 773	11 908	12 229	2,7
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>190 870</i>	<i>151 641</i>	<i>155 703</i>	<i>2,7</i>
Medieformål m.m.					
3334	Filmformål m.m.	21 745	12 839	13 186	2,7
3335	Medieformål	3 195	3 954	3 453	-12,7
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	21 375	15 404	16 047	4,2
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>46 315</i>	<i>32 197</i>	<i>32 686</i>	<i>1,5</i>
Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn					
3342	Kirkebygg og gravplasser	30 297			
	<i>Sum kategori 08.40</i>	<i>30 297</i>			
Skatter og avgifter					
5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet	103 127	105 960	107 318	1,3
	<i>Sum kategori 08.50</i>	<i>103 127</i>	<i>105 960</i>	<i>107 318</i>	<i>1,3</i>
<i>Sum inntekter</i>		<i>370 782</i>	<i>289 886</i>	<i>295 798</i>	<i>2,0</i>

Under Kulturdepartementet blir stikkordet "kan overføres" foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30–49

			(i 1 000 kr)	
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2020	Forslag 2021
315	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	8 980	6 430
320	72	Kunstnerstipend m.m.		313 480
322	21	Spesielle driftsutgifter	1 712	38 320
322	70	Nasjonale kulturbygg	83 924	266 400
323	21	Spesielle driftsutgifter	16 890	66 690
325	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	21 046	23 300
325	75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m.	11 939	83 900
326	21	Spesielle driftsutgifter	2 219	16 420
329	21	Spesielle driftsutgifter	8 224	4 720
334	21	Spesielle driftsutgifter	1 889	6 685
334	72	Insentivordning for film- og tv-produksjoner	125 360	41 360
334	73	Regionale filmtiltak m.m.		122 055
334	75	Internasjonale film- og medieavtaler	1 466	19 100
335	74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier	10 165	21 053
337	71	Vederlagsordninger		228 490
339	21	Spesielle driftsutgifter	501	5 965
351	21	Spesielle driftsutgifter	2 384	14 565
352	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet	260	30 560

3 Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak

Nedenfor gis en oversikt over oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak under Kulturdepartementet. Oversikten inkluderer alle vedtak fra stortingssesjonen 2019–2020 og alle vedtak fra tidligere stortingssesjoner hvor rapporteringen ikke ble varslet avsluttet i Prop. 1 S (2019–2020), samt de vedtakene som kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst. 373 S (2019–2020) mente ikke var utkvittert. I enkelte tilfeller kan oppfølgingen av vedtakene være mer omfattende beskrevet under det aktuelle programområdet i proposisjonen. Det vil i disse tilfellene være en henvisning til hvor denne teksten finnes.

I kolonne 4 i tabell 3.1 angis det hvorvidt departementet planlegger at rapporteringen knyttet til anmodningsvedtaket nå avsluttes, eller om departementet vil rapportere konkret på vedtaket

også i neste års budsjettproposisjon. Rapporteringen på vedtak som innebærer at departementet skal legge fram en konkret sak for Stortinget, f.eks. proposisjon, stortingsmelding, utredning e.l., vil normalt avsluttes først når saken er lagt fram for Stortinget.

Selv om det i tabellen angis at rapporteringen avsluttes, vil det i en del tilfeller kunne være slik at oppfølgingen av alle sider av vedtaket ikke er endelig avsluttet. Dette kan f.eks. gjelde vedtak om anmodning til regjeringen om å ivareta særlige hensyn i politikktutforming på et område, der oppfølgingen vil kunne gå over mange år. Stortinget vil i disse tilfellene holdes orientert om den videre oppfølgingen på ordinær måte, gjennom omtale av det relevante politikkområdet i budsjettproposisjoner og andre dokumenter.

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2019–2020	407	Kompensasjonsordning for kultur, idrett og frivillighet	Ja
2019–2020	494	Kompensasjon for ideelle organisasjoner mv.	Ja
2019–2020	496	Midlertidig kompensasjonsordning for redaktørstyrte medier	Ja
2019–2020	537	Effekter av koronakrisen på likestillingsfeltet	Nei
2019–2020	561	Medieansvarsloven – nyhetsbyråer som leverer kvalitetskontrollert innhold	Nei
2019–2020	562	Likebehandling av redaktørstyrte journalistiske mediers adgang til arenaer som er av offentlig interesse	Ja
2019–2020	724	Tilskudd til frivilligsentraler	Ja
2019–2020	790	Inkludere underleverandører innenfor teknikk i kompensasjonsordningen for avlyste kulturarrangementer	Ja
2019–2020	791	Følge med på toppfotballen og breddeidretten i lys av koronasituasjonen	Ja
2018–2019	37	Idrett som alkoholfri sone	Ja
2018–2019	497	Kjønnsnøytrale titler	Ja

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2018–2019	706	Endre forskrift om kringkasting	Nei
2017–2018	199	Kunstnermelding	Nei
2017–2018	201	Det frie scenekunstheltet	Nei
2017–2018	649	Handlingsplan mot rasisme og etnisk og religiøs diskriminering	Ja
2017–2018	690	Sterkere begrensninger på reklame for lovlige spillaktører	Nei
2017–2018	691	Lotteritilsynet – mulighet til å ilegge overtredelsesgebyr	Nei
2017–2018	692	Lotteritilsynet – utvidet mulighet til å granske saker	Nei
2017–2018	695	Innføring av DNS-blokkering av nettsidene til uregulerte spillselskaper.	Nei
2017–2018	729	Utrede tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag	Nei
2017–2018	730	Vurdere regler om at leverandører av nettjenester må bidra til at rettighetshavere får vederlag	Nei
2017–2018	731	Utrede om strømming av åndsverk i klasserom skal bli vederlagspliktig	Nei
2017–2018	894	Tiltak i melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede	Nei
2017–2018	895	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede	Nei
2017–2018	896	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – rett til arbeid	Nei
2017–2018	897	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – rett til helsetjenester	Nei
2017–2018	899	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – vergemålsloven	Nei
2017–2018	900	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – universell utforming skolebygg	Nei
2017–2018	901	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – kjøpe og eie bolig	Nei
2017–2018	902	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – likeverdige tjenester	Nei
2017–2018	903	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – koordinering av tjenester	Nei

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2017–2018	904	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne	Nei
2017–2018	905	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – fritidsaktiviteter og livssyn	Nei
2017–2018	906	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – skolefritidsordning	Nei
2016–2017	431	Lov om medieansvar	Ja
2016–2017	486	Helhetlig vurdering av museumsformen	Nei
2016–2017	638	Hovedbingospill via internett	Nei
2016–2017	640	Endring av forskrift til lov om lotterier	Ja
2016–2017	892	Tiltak for å beskytte barn mot pornografi og økt seksualisering	Ja
2015–2016	362	Tilskudd til frivillige organisasjoner – i større grad avtaler om tilskudd over flere år	Ja
2015–2016	502	Rammeverket for kringkastingsrådet	Ja
2014–2015	60	Nasjonalgalleriet	Nei

Stortingssesjon (2019–2020)

Kompensasjonsordning for kultur, idrett og frivillighet

Vedtak nr. 407, 19. mars 2020

«Stortinget ber regjeringen komme så raskt som mulig tilbake til Stortinget med en kompensasjonsordning for kultursektoren og en ordning for idrett og frivillighet. Ordningene skal innrettes som søknadsbaserte ordninger om kompensasjon for en andel av netto tapte inntekter i forbindelse med at et kultur- eller idrettsarrangement avlyses eller et kulturarrangement utsettes, som følge av myndighetspålagt stengning av et arrangement som var planlagt før myndighetspålegg. Søkere vil måtte dokumentere tapene, samt dokumentere at tapene ikke dekkes på annen måte. Offentlige virksomheter eller selskaper hvis hoveddel av inntektene består av offentlig driftstilskudd og arrangementer med færre enn 50 deltakere bør ikke omfattes av ordningen. Regjeringen bes utarbeide en forskrift med nærmere retningslinjer for ordningene og hvordan midlene skal fordeles.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 197 S (2019–2020) og Prop. 52 S (2019–2020).

Kulturdepartementet har opprettet kompensasjonsordninger i dialog med aktuelle sektorer. Det er utarbeidet forskrifter med retningslinjer. De opprinnelige ordningene er justert og forlenget ut 2020. Det er også foreslått en stimuleringsordning for å skape aktivitet i kultursektoren jf. omtale under kap. 325, post 77. Kompensasjonsordningen for kultursektoren forvaltes av Norsk kulturråd, og kompensasjonsordningen til idretts- og frivillighetssektoren forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Kompensasjon for ideelle organisasjoner mv.

Vedtak nr. 494, 7. april 2020

«Stortinget ber regjeringen sørge for at virksomheter som har omfattende økonomisk drift, men ikke har «ervert til formål» og dermed ikke betaler skatt blir ivaretatt med en økonomisk kom-

pensasjon, som f.eks. bedrifter for varig tilrettelagt arbeid, stiftelser, ideelle organisasjoner og en rekke virksomheter innen blant annet kultur og museumsdrift, ivaretas.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 232 L (2019–2020) og Prop. 70 LS (2019–2020).

Regjeringen foreslo i Prop. 127 S (2019–2020) å etablere en midlertidig kompensasjonsordning for forhåndsgodkjente tiltaksarrangører som har tapt salgsinntekter knyttet til tiltakene arbeidsforberedende trening (AFT) og varig tilrettelagt arbeid (VTA). Videre er anmodningsvedtaket fulgt opp innenfor kultursektoren og helse- og omsorgssektoren gjennom forslag i Prop. 117 S (2019–2020) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2020*. Vi viser bl.a. til utvidelse av kompensasjonsordninger slik at flere virksomheter innen museum og kultur og ideelle organisasjoner kan søke om kompensasjon for bortfall av billettinntekter. Dette omfatter blant annet museer, akvarier og enkelte idrettsanlegg, eksempelvis organisasjonseide alpinanlegg og klatreanlegg. For private leverandører av spesialisthelsetjenester som har avtale med de regionale helseforetakene, anses anmodningsvedtaket som fulgt opp gjennom foretaksmøtet 17. april 2020. Det er opprettet en tilskuddsordning for ideelle leverandører innenfor helse- og omsorgssektoren som ikke har avtale med regionale helseforetak eller kommune. Denne ordningen forvaltes av Helsedirektoratet. Stortingets flertall sluttet seg til forslagene fra regjeringen ved behandling av Innst. 360 S (2019–2020). Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Midlertidig kompensasjonsordning for redaktørstyrte medier

Vedtak nr. 496, 7. april 2020

«Stortinget ber regjeringen vurdere en egen kompensasjonsordning bedre tilpasset mediernes spesielle inntektsstruktur og raskt komme tilbake til Stortinget med forslag om dette.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 232 L (2019–2020) og Prop. 70 LS (2019–2020).

Regjeringen foreslo i Prop. 117 S (2019–2020) å opprette en midlertidig kompensasjonsordning

for redaktørstyrte medier som har hatt et visst omsetningsfall som følge av covid-19-utbruddet. Formålet med ordningen er å bidra til at mediene kan opprettholde virksomheten både under og etter koronakrisen. Stortingets flertall sluttet seg til regjeringens forslag ved behandling av Innst. 360 S (2019–2020). Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Effekter av koronakrisen på likestillingsfeltet

Vedtak nr. 537, 30. april 2020

«Stortinget ber regjeringen kartlegge effekten av koronakrisen på likestillingsfeltet, og komme tilbake til Stortinget med resultater og funn på egnet måte.»

Vedtaket ble truffet ved behandlingen av Redegjørelse av kultur- og likestillingsministeren om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer, 30. april 2020.

Kulturdepartementet har gitt Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i oppdrag å følge og kartlegge likestillingskonsekvenser av pandemien på bakgrunn av kjønn og andre diskrimineringsgrunnlag. Alle departementer inkluderer en omtale av covid-19 i sin likestillingsredegjørelse i Prop. 1 S for 2021. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Medieansvarsloven – nyhetsbyråer som leverer kvalitetskontrollert innhold

Vedtak nr. 561, 7. mai 2020

«Stortinget ber regjeringen utrede om medieansvarslovens virkeområde kan utvides til å omfatte nyhetsbyråer som leverer kvalitetskontrollert innhold, og hvordan dette kan gjøres uten å motvirke målet om å sikre et klart ansvarspunkt i mediene, og komme tilbake til Stortinget med sak på egnet vis innen vårsesjonen 2021.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 249 L (2019–2020), Lovvedtak 88 (2019–2020) og Prop. 31 L (2019–2020) *Lov om redaksjonell uavhengighet og ansvar i redaktørstyrte journalistiske medier (medieansvarsloven)*. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Likebehandling av redaktørstyrte journalistiske mediers adgang til arenaer som er av offentlig interesse

Vedtak nr. 562, 7. mai 2020

«Stortinget ber regjeringen sørge for at staten og offentlige organer likebehandler redaktørstyrte journalistiske mediers adgang til arenaer som er av offentlig interesse.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 249 L (2019–2020), Lovvedtak 88 (2019–2020) og Prop. 31 L (2019–2020) *Lov om redaksjonell uavhengighet og ansvar i redaktørstyrte journalistiske medier (medieansvarsloven)*.

Kulturdepartementet legger til grunn at det forvaltningsrettslige likhetsprinsippet om at forvaltningsorganer ikke skal utøve sin skjønnsmessige avgjørelsesmyndighet på en måte som innebærer usaklig forskjellsbehandling av borgerne, etterleves. Statens kommunikasjonspolitikk fastsetter videre at mediene skal ha lik rett til innsyn, og at alle medier skal behandles med respekt og imøtekommenhet når de etterspør informasjon. Under covid-19 er plassbegrensninger som følge av smittevern hensyn kompensert med strømming av møter og pressekonferanser. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Tilskudd til frivilligsentraler

Vedtak nr. 724, 17. juni 2020

«Stortinget ber regjeringen sørge for at finansiering av frivilligsentralene overføres til et øremerket tilskudd på Kulturdepartementets budsjett fra 2021 for å sikre finansiering til frivilligsentraler i både små og store kommuner.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 383 S (2019–2020) og Prop. 105 S (2019–2020) *Kommuneproposisjonen 2021*.

Tilskudd til frivilligsentraler foreslås overført fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Kulturdepartementets kap. 315 Frivillighetsformål, post 60 Frivilligsentraler i budsjettforslaget for 2021. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Inkludere underleverandører innenfor teknikk i kompensasjonsordningen for avlyste kulturarrangementer

Vedtak nr. 790, 19. juni 2020

«Stortinget ber regjeringen inkludere underleverandører innenfor teknikk i kompensasjonsordningen for avlyste kulturarrangementer, slik at disse skal kunne søke kompensasjon for tapte inntekter ved avlysning eller stenging av arrangementer i kultursektoren. Regjeringen fastsetter nærmere vilkår og betingelser ved inkludering i ordningen.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 360 S (2019–2020), Prop. 117 S (2019–2020) og Prop. 127 (2019–2020).

Den midlertidige kompensasjonsordningen for kultursektoren er forlenget og justert, og forskrifter er fastsatt. Regjeringen har sett behov for å inkludere, ikke bare underleverandører innenfor teknikk, men også enkelte andre underleverandører til kulturarrangementer i ordningen. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Følge med på toppfotballen og breddeidretten i lys av koronasituasjonen

Vedtak nr. 791, 19. juni 2020

«Stortinget ber regjeringen følge med på situasjonen for toppfotballen og breddeidrett, og fortløpende vurdere om det er behov for justeringer av eksisterende ordninger.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 360 S (2019–2020) og Meld. St. 2 (2019–2020) *Revidert nasjonalbudsjett 2020*.

Kompensasjonsordningen for frivillighets- og idrettssektoren som følge av covid-19-utbruddet forlenges fra 1. september til og med 31. desember 2020. Særskilte ordninger for frivilligheten og idretten vil også videreføres i 2021, men med en endret innretning av støtten – til stimuleringsordninger, jf. omtale under kap. 325, post 77. Helsemyndighetene gjør fortløpende vurderinger av smittesituasjonen, og det er god dialog med idretten om hvordan man kan sikre forsvarlige rammer for alle typer idrettsaktivitet så snart smittesituasjonen i samfunnet tillater videre gjenåpning. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Stortingssesjon (2018–2019)

Idrett som alkoholfri sone

Vedtak nr. 37, 20. november 2018

«Stortinget ber regjeringen innlede et samarbeid med idrettens organisasjoner om å styrke arbeidet for å gjøre idrett til en alkoholfri sone.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug V. Bollestad, Jorunn Gleditsch Lossius, Steinar Reiten og Knut Arild Hareide om en offensiv og solidarisk alkoholpolitikk. jf. Dokument 8:141 S (2017–2018) og Innst. 38 S (2018–2019).

Kulturdepartementet har regelmessig dialog med idrettens organisasjoner gjennom oppfølging av Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som tilskuddsmottaker og sentral samarbeidspartner på aktivitetssiden. Oppfølging av anmodningsvedtaket inngår i denne dialogen og er en del av regjeringens nasjonale alkoholstrategi, som ledes av Helse- og omsorgsdepartementet. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Kjønnsnøytrale titler

Vedtak nr. 497, 30. april 2019

«Stortinget ber regjeringen å sørge for kjønnsnøytrale titler i alle av statens virksomheter. Arbeidet med nye titler må skje i samarbeid med partene i arbeidslivet.»

Vedtaket ble truffet ved behandlingen av kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer, 30. april 2019. Regjeringen har bestemt at kjønnsnøytrale titler skal endres til kjønnsnøytrale titler i alle statens virksomheter. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Endre forskrift om kringkasting

Vedtak nr. 706, 21. juni 2019

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om kringkasting slik at fotball-VM og fotball-EM for kvinner anses som begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning, på linje med andre tilsvarende idrettsarrangementer, og sikres vederlagsfri visning.»

Vedtaket ble truffet ved behandlingen av Innst. 391 S (2018–2019) *Innstilling fra finanskomiteen om revidert nasjonalbudsjett 2019, om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019, og om endringer i skatter og avgifter i statsbudsjettet for 2019.*

Kulturdepartementet har igangsatt et arbeid med sikte på å følge opp anmodningsvedtaket ved en endring i kringkastingsforskriften. Departementet vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Stortingssesjon (2017–2018)

Kunstnermelding

Vedtak nr. 199, 12. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen Kunstnermelding»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Innst. 14 S (2017–2018) og Prop. 1 S (2017–2018).

Kulturdepartementet har i lang tid arbeidet med en kunstnermelding. Covid-19 har imidlertid medført helt andre forhold for kunst- og kulturlivet enn før koronakrisen oppsto. Publikumsforbud og smittevern hensyn har medført inntektsnedgang for feltet. En langsiktig kunstnerpolitikk må baseres på et reelt kunnskapsgrunnlag og departementet har derfor utsatt kunstnermeldingen. Kulturdepartementet vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Det frie scenekunstheltet

Vedtak nr. 201, 12. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2018 legge fram en vurdering av situasjonen for det frie scenekunstheltet, inkludert erfarne grupper som mottar støtte fra Norsk kulturfond, og grupper som får eller har fått støtte over kap. 323 post 71 og 78, og hvordan disse kan sikres forutsigbarhet.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 14 S (2017–2018) og Prop. 1 S (2017–2018).

I Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft* ble det varslet en strategisk gjennomgang av scenekunstheltet. Kulturdepartementet har igangsatt arbeidet med en scenekunststrategi. Regjeringen kommer tilbake til saken på egnet måte.

Handlingsplan mot rasisme og etnisk og religiøs diskriminering

Vedtak nr. 649, 24. april 2018

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og iverksette en ny nasjonal handlingsplan mot rasisme og etnisk og religiøs diskriminering.»

Dokumentet som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag om å utarbeide og iverksette en handlingsplan mot rasisme og diskriminering, jf. Dokument 8:117 S (2017–2018) og Innst. 210 S (2017–2018). Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion ble lansert 11. desember 2019. Videre la regjeringen fram Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer 23. september 2020. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Sterkere begrensninger på reklame for lovlige pengespillaktører

Vedtak nr. 690, 7. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen vurdere sterkere begrensninger på reklame for lovlige pengespillaktører, samt vurdere om andre målemetoder enn pengebruk må brukes i reguleringen av omfanget.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 242 S (2017–2018), jf. Dokument 8:110 S (2017–2018) *Representantforslag om en mer ansvarlig spillpolitikk*. Oslo Economics har vurdert enerettsaktørenes markedsføringspraksis som en del av utredningen av enerettsaktørenes innretning og praksis. Rapporten ble levert 15. juni 2018. Som en følge av rapporten har Norsk Tipping blitt bedt om å endre deler av sin markedsføringspraksis. Departementet har også endret retningslinjene for markedsføring for Norsk Tipping og Norsk Rikstoto. Departementet sendte i juni 2020 et forslag til en ny lov om pengespill på høring. Anmodningsvedtaket følges opp i lovforslaget og tilhørende forskrifter. Regjeringen kommer tilbake til saken på egnet måte.

Lotteritilsynet – mulighet til å ilegge overtredelsesgebyr

Vedtak nr. 691, 7. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi Lotteritilsynet mulighet til å ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på forbudet mot markedsføring av uregulerte pengespill.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 242 S (2017–2018), jf. Dokument 8:110 S (2017–2018) *Representantforslag om en mer ansvarlig spillpolitikk*. Departementet sendte i juni 2020 et forslag til en ny lov om pengespill på høring, herunder forslag om at Lotteritilsynet skal kunne ilegge overtredelsesgebyr. Regjeringen kommer tilbake til saken på egnet måte.

Lotteritilsynet – utvidet mulighet til å granske saker

Vedtak nr. 692, 7. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at Lotteritilsynet skal få utvidet mulighet til å granske saker, blant annet med tilgang til offentlige registre, og til å kreve framlegging av opplysninger fra aktører som helt eller delvis medvirker til markedsføring eller gjennomføring av uregulerte pengespill.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 242 S (2017–2018), jf. Dokument 8:110 S (2017–2018) *Representantforslag om en mer ansvarlig spillpolitikk*. Departementet sendte i juni 2020 et forslag til en ny lov om pengespill på høring, herunder forslag om en utvidet plikt til å gi Lotteritilsynet informasjon og tilgang til lokaler. Regjeringen kommer tilbake til saken på egnet måte.

Innføring av DNS-blokkering av nettsidene til uregulerte spillselskaper

Vedtak nr. 695, 7. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen stanse pengespill hos uregulerte pengespillselskaper ved å innføre DNS-blokkering av nettsidene deres. Regjeringen bes i budsjett for 2019 omtale fremdriftsplanen for dette arbeidet.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 242 S (2017–2018), jf. Dokument 8:110 S (2017–2018) *Representantforslag om*

en mer ansvarlig spillpolitikk. Departementet sendte i juni 2020 et forslag til en ny lov om pengepill på høring, herunder forslag om at Lotteritilsynet kan pålegge DNS-varsling på nettsider som tilbyr pengespill rettet mot det norske markedet uten tillatelse. Innføring av et mer inngripende tiltak som DNS-blokkering utelukkes ikke på et senere tidspunkt, dersom ordningen med DNS-varsling etter evaluering viser seg å ha mangelfull effekt. Regjeringen kommer tilbake til saken på egnet måte.

Utrede tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag

Vedtak nr. 729, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede en tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag og komme tilbake til Stortinget med egen sak på egnet måte.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018), jf. Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)*.

Departementet vil utrede saken og sende et forslag på alminnelig høring, og deretter komme tilbake til Stortinget. Utredningen vil skje i sammenheng med gjennomføringen av EUs digitalmarkedsdirektiv ((EU) 2019/790).

Vurdere regler om at leverandører av netjtjenester må bidra til at rettighetshavere får vederlag

Vedtak nr. 730, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen fortløpende vurdere om norske myndigheter kan gi regler som sikrer at leverandører av netjtjenester som lagrer og tilgjengeliggjør store mengder av verk og annet kreativt innhold lastet opp av brukere, må bidra til at rettighetshaverne får vederlag for slik bruk av deres materiale.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018), jf. Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)*.

Den såkalte «value gap»-problematikken gjelder i hele Europa og er omfattet av digitalmarkedsdirektivet ((EU) 2019/790). Anmodningsvedtaket vil bli behandlet i forbindelse med gjennomføringen av direktivet. Departementet vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Utrede om strømming av åndsverk i klasserom skal bli vederlagspliktig

Vedtak nr. 731, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med sak om hvordan og hvorvidt verk som overføres i klasserommet, deriblant strømming fra Internett, kan likestilles med eksemplarframstilling i klasserommet, og dermed bli vederlagspliktig, slik at det blir mulig for partene å inngå avtalelisens også for strømming og annen overføring.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018), jf. Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)*.

Regjeringen vil følge opp anmodningsvedtaket i forbindelse med den varslede gjennomgangen av åndsverklovens undervisningsbestemmelser. Dette vil skje når EUs digitalmarkedsdirektiv ((EU) 2019/790) skal gjennomføres i norsk rett, jf. også omtale i Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk mv. (åndsverkloven)*. Departementet vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Tiltak i melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede

Vedtak nr. 894, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding med forslag til tiltak for at utviklingshemmede skal få oppfylt sine menneskerettigheter på lik linje med andre.»

Dokumentet som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtak nr. 894 blir oppfattet som Stortingets hovedvedtak knyttet til representantforslaget om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming. Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding om rettighetene til utviklingshemmede. Vedtakene nr. 895–906, med unntak av vedtak 898, er knyttet til tema og innhold i stortingsmeldingen. Kulturdepartementet vil koordinere regjeringens oppfølging av vedtak 894 og tilknyttede vedtak under dette.

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp gjennom en stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede

Vedtak nr. 895, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på utviklingshemmede rett til å uttrykke sin mening eller hevde sin rett på lik linje med andre.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – rett til arbeid

Vedtak 896, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på tiltak som sikrer utviklingshemmede retten til arbeid, herunder tilrettelagt yrkesfagutdanning.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – rett til helsetjenester

Vedtak 897, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på utviklingshemmedes rett til lik tilgang til helsetjenester av god kvalitet som resten av befolkningen.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – vergemålsloven

Vedtak 899, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der erfaringene med vergemålsloven gjennomgås og foreslå nødvendige lovendringer som sikrer den enkelte vergetrengendes medbestemmelse og rettssikkerhet.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – universell utforming skolebygg

Vedtak 900, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på tilrettelagt undervisning for utviklingshemmede elever i den ordinære skolen, herunder universell utforming av eksisterende skolebygg.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – kjøpe og eie bolig

Vedtak 901, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på at utviklingshemmede skal ha samme mulighet til å kjøpe og eie egen bolig som andre.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – likeverdige tjenester

Vedtak nr. 902, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes

menneskerettigheter der det legges vekt på å sikre at tjenesteapparatet for mennesker med utviklingshemming innehar tilstrekkelig kompetanse til at utviklingshemmede får likeverdige tjenester innenfor ulike samfunnsområder, på linje med alle andre.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – koordinering av tjenester

Vedtak 903, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på å sikre god koordinering av tjenestene til utviklingshemmede i overgangssituasjoner og mellom løpende tjenester, internt i kommunene, og mellom kommune, fylkeskommune og stat.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne

Vedtak nr. 904, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes rettigheter der det legges vekt på å sikre at FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) fullt ut skal gjen-

nomføres på alle relevante samfunnsområder, blant annet gjennom en helhetlig tilnærming på departementsnivå for hvordan man skal nå politiske målsettinger for utviklingshemmede, og sikre en koordinert innsats.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – fritidsaktiviteter og livssyn

Vedtak 905, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på å sikre alle muligheter til å drive med meningsfylte fritidsaktiviteter og muligheter for livssynsutøvelse.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – skolefritidsordning

Vedtak 906, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge fram en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter, der det foretas en kartlegging av om det er store forskjeller i praksis mellom kommuner og fylkeskommuner, når det gjelder skolefritidsordning/tilbud etter skoletid fra 4. årstrinn til og med videregående skole, herunder

innhold i tjenestene og egenbetaling fra foreldrene, og gi en vurdering av i hvilken grad det er opplæringsloven eller lov om helse- og omsorgstjenester, som skal dekke slike tjenester, sett i lys av FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Stortingssesjon (2016–2017)

Lov om medieansvar

Vedtak nr. 431, 17. januar 2017

«Stortinget ber regjeringen utrede lov om medieansvar, herunder legge til rette for en teknologinøytral lovgivning, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Utredningen bør blant annet omfatte redaktørens ansvar for redaksjonelt stoff, ansvar for brukergenerert innhold, kildevernets beskyttelse og adgangen til å etterforske medienes kilder.»

Dokumentet som ligger til grunn for vedtaket, er Innst. 155 S (2016–2017), jf. Dokument 8:102 S (2015–2016) *Representantforslag om lov om medieansvar.*

Ny medieansvarslov (lov om redaksjonell uavhengighet og ansvar i redaktørstyrte journalistiske medier) ble vedtatt av Stortinget 7. mai 2020, jf. Innst. 249 (2019–2020) og Prop. 31 L (2019–2020), og trådte i kraft 1. juli 2020. Anmodningsvedtaket ble utkvittert av Stortinget i forbindelse med behandlingen av Innst. 373 S (2019–2020), og rapporteringen avsluttes.

Helhetlig vurdering av museumsreformen

Vedtak nr. 486, 7. mars 2017

«Stortinget ber regjeringen om å gjennomføre en helhetlig vurdering av museumsreformen så langt og synliggjøre framtid utfordringer i et helhetlig tilbud.»

Dokumentet som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag 13 S (2016–2017). Forslaget ble fremmet av stortingsrepresentantene Hege Haukeland Liadal, Svein Harberg, Geir Jørgen Bekkevold, Ib Thomsen og Rasmus Hansson.

I samarbeid med museumsseksjonen i Norsk kulturråd er Kulturdepartementet i gang med å sammenstille eksisterende kunnskap og innhente ny kunnskap om museumsreformen så langt.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en museums melding som, i lys av museumsreformen, skal gjennomgå situasjonen for museumssektoren, inkludert de samiske museene. Meldingen vil også drøfte framtidsutfordringer og muligheter for museene, jf. Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida*.

Hovedbingospill via internett

Vedtak nr. 638, 2. mai 2017

«Stortinget ber regjeringen innen to år evaluere effektene av at det åpnes for at spillere kan delta i hovedbingospill via internett.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 250 S (2016–2017), jf. Meld. St. 12 (2016–2017) *Alt å vinne – Ein ansvarleg og aktiv pengespelpolitikk*. Regelverksendringen trådte i kraft i januar 2019. Anmodningsvedtaket innebærer at effekten av regelverksendringen skal evalueres innen to år etter ikrafttredelse, dvs. innen januar 2021.

Kulturdepartementet ga i brev av 16. januar 2019 Lotteritilsynet i oppdrag å evaluere effektene av at det ble åpnet for hovedspill via internett. Lotteritilsynet skal ferdigstille sin evaluering innen 17. januar 2021. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Endring av forskrift til lov om lotterier mv.

Vedtak nr. 640, 2. mai 2017

«Stortinget ber regjeringen vurdere en endring av Forskrift til lov om lotterier m.v. § 5, punkt 4, med mål om å myke opp forbudet mot interaktive trekninger distribuert via elektroniske kommunikasjonsnett slik at flere aktører kan gis tillatelse til for eksempel å selge skrapelodd via mobilapplikasjoner.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 250 S (2016–2017), jf. Meld. St. 12 (2016–2017) *Alt å vinne – Ein ansvarleg og aktiv pengespelpolitikk*. Lotteritilsynet har utredet saken på oppdrag fra Kulturdepartementet. Arbeidet har vist at det er svært vanskelig å myke opp forbudet mot interaktive trekninger uten at det private lotterimarkedet liberaliseres. Det er både risiko for at de digitale spillene vil ligne på spillene til Norsk Tipping, og for at omfanget av det private lotterimarkedet vil utvides. De private lotteriene kan da bli en reell konkurrent til Norsk Tipping, noe som verken er ønskelig eller rettslig forsvarlig innenfor en enerettsmodell. Videre synes tilgang til spill på mobil å kunne bidra til å øke pengespillproblemer. Ifølge UiBs rapport *Omfang av penge- og dataspillproblemer i Norge i 2019*, som viser en økning i spilleproblemer sammenlignet med den forrige befolkningsundersøkelsen fra 2015, kan økningen blant annet skyldes at spill er lettere tilgjengelig over internett enn før, og at flere spiller på mobil nå. På denne bakgrunn vil departementet ikke foreslå en oppmykning av forbudet mot interaktive trekninger på nåværende tidspunkt. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Tiltak for å beskytte barn mot pornografi og økt seksualisering

Vedtak nr. 892, 13. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen utnevne et tverrfaglig utvalg som har som formål å legge frem nye tiltak som i større grad beskytter barn mot pornografi og økt seksualisering.»

Dokumentet som ligger til grunn for vedtaket, er Innst. 433 S (2016–2017), jf. Dokument 8:74 S (2016–2017) *Representantskapsforslag om flere tiltak for å beskytte barn mot pornografi*.

7. juni 2019 nedsatte regjeringen et tverrfaglig utvalg som skal vurdere hvordan barn bedre kan beskyttes mot skadelig medieinnhold, særlig på elektroniske plattformer. Utvalgets mandat omfatter skadelig medieinnhold generelt, likevel med særlig vekt på pornografi og seksualisert innhold. I tråd med komiteens merknader i Innst. 433 S (2016–2017) er utvalget først og fremst bedt om å utrede forebyggende, holdningsskapende og kompetansehevende tiltak. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Stortingssesjon (2015–2016)

Tilskudd til frivillige organisasjoner – i større grad avtaler om tilskudd over flere år

Vedtak nr. 362, 17. desember 2015

«Stortinget ber regjeringen i større grad gi tilskudd til frivillige organisasjoner gjennom avtaler over flere år.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 1 S (2015–2016) og Innst. 6 S (2015–2016).

Kulturdepartementet følger opp anmodningsvedtaket som del av oppfølgingen av Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivilligheitspolitikken*. Med bakgrunn i erfaringer fra ordninger med flerårige tilskudd vil utvidet bruk av slike tilskudd vurderes der det er hensiktsmessig. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Rammeverket for Kringkastingsrådet

Vedtak nr. 502, 1. mars 2016.

«Stortinget ber regjeringen foreslå avgrensing av Kringkastingsrådets mandat, samt endring i oppnevning av medlemmer til Kringkastingsrådet.»

Dokumentet som ligger til grunn for vedtaket, er Innst. 178 S (2015–2016), jf. Meld. St. 38 (2014–2015) *Åpen og opplyst*.

Kulturdepartementet fremmet 29. mars 2019 Prop. 58 L (2018–2019) med forslag til endringer i kringkastingsloven mv. Departementet foreslo bl.a. at reglene for oppnevning av Kringkastingsrådet endres slik at Stortinget oppnevner ti av Kringkastingsrådets fjorten medlemmer, samt at det fastsettes i forskrift at Kringkastingsrådet skal vike i saker som er klaget inn for Pressens Faglige Utvalg.

Anmodningsvedtaket om endring i oppnevning av medlemmer til Kringkastingsrådet er fulgt opp gjennom Stortingets behandling av Innst. 334 L (2018–2019) og lovvedtak 87 (2018–2019).

Kongen i statsråd fastsatte 13. desember 2019 en ny bestemmelse om Kringkastingsrådets mandat i forskrift om kringkasting § 1-9, med virkning fra 1. januar 2020. Bestemmelsen presiserer at den klare hovedregelen er at Kringkastingsrådet verken skal vurdere saker som er innklaget for PFU, eller problemstillinger som direkte reguleres i Vær Varsom-plakaten knyttet til enkeltprogrammer. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Stortingssesjon (2014–2015)

Nasjonalgalleriet

Vedtak nr. 60, 1. desember 2014

«Stortinget ber regjeringen vurdere om Nasjonalgalleriet kan være en del av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design uten ny totalrenovering.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 2 S Tillegg 1 (2014–2015) fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet for 2015 og forslaget til statsbudsjett for 2015.

Granavollplattformen uttrykker et ønske om å bevare Nasjonalgalleriet som kunstgalleri tilknyttet Nasjonalmuseet, forutsatt at det ikke påløper store kostnader til rehabilitering. I samarbeid med regjeringen utreder Sparebankstiftelsen DNB for tiden ulike alternativ for framtidig bruk av bygningen. Resultatet av dette utredningsarbeidet vil inngå i grunnlagsmaterialet for de videre vurderingene. Departementet vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Del II
Budsjettforslag

4 Nærmere omtale av bevilgningsforslaget

Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
300	Kulturdepartementet	174 907	177 310	198 696	12,1
	Sum kategori 08.10	174 907	177 310	198 696	12,1

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
01–01	Driftsutgifter	173 833	176 100	174 736	-0,8
21–23	Spesielle driftsutgifter	1 074	1 210	1 130	-6,6
70–89	Overføringer til private			22 830	
	Sum kategori 08.10	174 907	177 310	198 696	12,1

Kap. 300 Kulturdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Driftsutgifter	173 833	176 100	174 736
21	Spesielle driftsutgifter	1 074	1 210	1 130
78	Tilskudd til priser og konkurranser m.m.			9 810
79	Til disposisjon			13 020
	Sum kap. 0300	174 907	177 310	198 696

Innledning

Kulturdepartementet har ansvar for den statlige politikken og forvaltningen på områdene kultur,

likestilling og diskriminering, medier, idrett, frivillighet, pengespill og lotteri.

Under Kulturdepartementets budsjettområde er det foreslått flere tekniske omposteringer som

medfører at ulike tilskuddsformål er overført til nye budsjettposter i statsbudsjettet for 2021. Formålet med endringene er blant annet å få en tydeligere formålsinnretning på budsjettpostene. Under kap. 300 er det foreslått opprettet to nye budsjettposter, jf. omtale under post 78 og post 79.

Budsjettforslag 2021

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke departementets egne lønns- og driftsutgifter. Bevilgningen foreslås redusert med 153 000 kroner for å styrke Statens innkjøpscenter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som departementet får i merinntekter på kap. 3300, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke særskilte driftsutgifter i Kulturdepartementet som ikke naturlig dekkes av bevilgningen på post 01.

Post 78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.

Kulturdepartementet fordeler tilskudd til ulike prisutdelinger og konkurranser på kultur- og medieområdet. Disse har tidligere vært budsjettetert under ulike budsjettkapitler og -poster. Bevilgningene til slike formål foreslås fra 2021 samlet under posten og fordelt på følgende:

- 5,8 mill. kroner til Den internasjonale Ibsenprisen
- 3,4 mill. kroner til Dronning Sonja Internasjonale Musikkonkurranse og Prinsesse Astrids Musikkpris
- 300 000 kroner til Kulturdepartementet sin nynorskpris for journalistar
- 225 000 kroner til Den Norske Forfatterforeningens yringsfrihetspris
- 100 000 kroner til Arne Bendiksens talentpris

Post 79 Til disposisjon

Kulturdepartementet mottar gjennom budsjettåret ulike søknader fra enkelttiltak og prosjekter som ikke hører inn under andre tilskuddsordninger eller budsjettposter på Kulturdepartementets budsjett. Det er således nødvendig for departementet å disponere enkelte midler som kan dekke nye behov som oppstår i budsjettåret. Bevilgning

gen på posten foreslås stilt til departementets disposisjon.

Bevilgningsforslaget på posten medfører en videreføring av tilskuddsmidler som i tidligere år er stilt til departementets disposisjon, men som da har vært fordelt på to budsjettposter under henholdsvis kap. 315 Frivillighetsformål og kap. 325 Allmenne kulturformål. Fra 2021 foreslås disposisjonsbevilgningen samlet under en budsjettpost på kap. 300 Kulturdepartementet.

Bevilgningsforslaget inneholder også 1 mill. kroner til 1000-årsjubileet på Moster.

Rapport 2019

Organisering og drift av departementet

Tros- og livssynsfeltet ble i 2019 overført til Barne- og familiedepartementet. Samtidig overtok Kulturdepartementet ansvar for likestilling og diskriminering.

Departementet skal være et utviklingsorientert og effektivt faglig sekretariat for den politiske ledelsen. Departementet skal samtidig være en tydelig etatsstyrer og utføre forvaltningsoppgaver på en god måte. For å nå målene arbeider departementet blant annet med kontinuerlig utvikling av organisasjon, ledelse og medarbeiderskap.

Underliggende virksomheter

Kulturdepartementet har følgende underliggende virksomheter: Arkivverket (Riksarkivet og statsarkivene), Diskrimineringsnemda, Kunst i offentlige rom (KORO), Kulturtanken, Riksteatret, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Medietilsynet, Nasjonalbiblioteket, Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, Norsk filminstitutt, Norsk kulturråd, Norsk lyd- og blindeskriftsbibliotek og Språkrådet.

Tilskuddsforvaltning

Tilskuddsbevilgninger utgjør den klart største delen av Kulturdepartementets budsjett. Om lag 90 pst. av de samlede bevilgningene på kulturbudsjettet er tilskudd. Mer enn halvparten av budsjettet er fordelt på ulike enkelttilskudd (øremerkede tilskudd), mens de øvrige tilskuddsbevilgningene er fordelt på ulike søkbare ordninger. Enkelttilskuddene har til nå i det meste vært forvaltet og utbetalt av departementet. De søkbare ordningene forvaltes i hovedsak av underliggende virksomheter.

Kap. 3300 Kulturdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Ymse inntekter	173	88	91
	Sum kap. 3300	173	88	91

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra egenbetalinger i forbindelse med seminarer, konferanser m.m., jf. kap. 300, post 01.

Programkategori 08.15 Frivillighetsformål (kap. 315)

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
315	Frivillighetsformål	1 965 919	1 958 528	2 541 303	29,8
	Sum kategori 08.15	1 965 919	1 958 528	2 541 303	29,8

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
21–23	Spesielle driftsutgifter	5 583	6 290	6 430	2,2
60–69	Overføringer til kommuner			206 800	
70–89	Overføringer til private	1 960 336	1 952 238	2 328 073	19,3
	Sum kategori 08.15	1 965 919	1 958 528	2 541 303	29,8

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til frivillighetsformål, herunder idrett og frivillig kulturliv.

Departementets hovedoppgaver på disse feltene er:

- forvaltning av tilskudd til frivillige organisasjoner
- samordning av statlig frivillighetspolitikk

Den statlige frivillighetspolitikken omtales i del III, kap. 7 Frivillighetspolitikken.

Bevilgningene under programkategorien foreslås for 2021 økt med om lag 586 mill. kroner, eller tilsvarende 30 pst. Ordningene for merverdiavgiftskompensasjon foreslås økt med til sammen 223,4 mill. kroner. Den øvrige økningen skyldes i hovedsak at tilskuddene til frivilligsentraler og studieforbund på frivillighetsområdet foreslås overført til Kulturdepartementets budsjett, jf. omtale nedenfor og under kap. 315.

Mål

Frivilligheten skal være fri fra politisk styring. Statens mål for frivillighetspolitikken skal støtte opp om et levende sivilsamfunn der alle får delta.

De overordnede og nasjonale målene som Stortinget har sluttet seg til ved behandlingen av Innst. 254 S (2018–2019), jf. Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivillighetspolitikken*, vil gjelde for bevilgningene til frivillig sektor.

Det overordnede målet for den statlige idrettspolitikken er idrett og fysisk aktivitet for alle.

Frivillige organisasjoner er særlig berørt av myndighetenes pålegg, forbud og råd i forbindelse med covid-19-pandemien. Flere melder om reduserte inntekter som følge av redusert aktivitet og frafall av medlemmer i 2020, samtidig som det er behov for å utvikle nye opplegg for aktivitet og inntektsskaping. Selv om samfunnet gradvis åpnes opp, og flere aktiviteter innenfor frivillighet og idrett kan gjennomføres, er det grunn til å anta

at det vil være restriksjoner som begrenser og krever tilpasning av aktiviteten også i 2021. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn nye støtteordninger til frivillighet og idrett, for å stimulere til aktivitet og legge til rette for at det kan gjennomføres arrangementer innenfor de begrensninger som smittevernreglene setter.

Aktuelle saker

Covid-19-stimuleringsordninger for frivilligheten og idretten

Regjeringen var raskt på plass med kompensasjonsordninger for frivilligheten og idretten som følge av at arrangementer og aktivitet ble direkte påvirket av pålegg eller råd gitt av myndighetene i forbindelse med covid-19-utbruddet. For 2021 foreslås nye støtteordninger til frivillighet og idrett, jf. kap. 325, post 77. Hensikten er å gi insentiver til å utvikle og gjennomføre arrangementer og aktiviteter som er tilpasset smittevernsituasjonen. Det skal for eksempel kunne gis støtte til utvikling av nye tilbud til medlemmene og befolkningen, dekning av ekstrakostnader som følge av smittevern eller tilskudd til engangskostnader for å omstille virksomheten. Det vil også gis støtte til gjennomføring av større publikumsarrangementer.

Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

I 2021 er merverdiavgiftskompensasjonsordningen til frivillige organisasjoner foreslått økt med 118,9 mill. kroner slik at ordningen blir på 1,8 mrd. kroner. Målet i opptrappingsplanen som regjeringen varslet i Frivillighetsmeldingen, er dermed innfridd.

Ordningen er et sentralt virkemiddel for å styrke organisasjonenes selvstendige stilling og legger til rette for lokal aktivitet og deltakelse. Ordningen er enkel og ubyråkratisk og bidrar til at frivilligheten kan utvikle seg på egne premisser.

Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

I 2021 er ordningen for merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg foreslått økt med 104,5 mill. kroner til totalt 299 mill. kroner.

Statens viktigste virkemiddel for å bidra til idrett og fysisk aktivitet er tilskudd til bygging av

idrettsanlegg. Kompensasjonsordningen kommer idrettslag og foreninger som bygger anlegg til gode og er foreslått økt i budsjettet for 2021.

Stortingsmelding om den statlige idrettspolitikken
Regjeringen skal legge fram en melding til Stortinget om idrettspolitikken. I meldingen skal regjeringen drøfte viktige veivalg i idrettspolitikken, herunder sentrale mål og prioriteringer, målgrupper og statens rolle i idrettspolitikken.

Tilskudd til studieforbund

Regjeringen har besluttet å dele tilskuddsordningen for studieforbund mellom Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet. Regjeringen anerkjenner at alle studieforbund driver opplæringsvirksomhet, men at man ved å dele tilskuddsordningen i større grad vil kunne nå både kompetansepoltiske og integreringspolitiske mål på den ene siden, og frivillighetspolitiske og kulturpolitiske mål på den andre.

10 av 14 studieforbund overføres til Kulturdepartementet med tilhørende budsjettmidler. Dette er Studieforbundet kultur og tradisjon, Studieforbundet natur og miljø, Studieforbundet Solidaritet, Idrettens studieforbund, Musikkens studieforbund, Kristelig studieforbund, Studieforbundet Funkis, Samisk Studieforbund, Senterpartiets studieforbund og Venstres Opplysnings- og Studieforbund. I tillegg overføres tilskudd til Voksenopplæringsforbundet (Vofo).

Det er voksenopplæringsloven som gjelder for godkjenning av statstilskudd for godkjente studieforbund og vilkår for slike tilskudd. I forbindelse med delingen av ordningen er voksenopplæringsloven revidert, og det utarbeides en ny forskrift for Kulturdepartementets del av ordningen.

Frivilligsentraler

I perioden 2017–2020 har tilskudd til frivilligsentralene ligget på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Midlene overføres til Kulturdepartementet i 2021. For regjeringen er det viktig med en aktiv lokal frivillighetspolitikk. Dette inkluderer frivilligsentraler. Tilskudd til frivilligsentralene vil i 2021 bli overført til kommuner med frivilligsentraler for videre utbetaling til frivilligsentralene i egen kommune. Se også omtale under kap. 315, post 60.

Kap. 315 Frivillighetsformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 583	6 290	6 430
60	Tilskudd til frivilligsentraler			206 800
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	1 607 244	1 685 000	1 803 920
72	Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge	4 535	4 540	4 000
73	Tilskudd til studieforbund m.m.			163 000
75	Herreløs arv til frivillige organisasjoner	3 003	8 168	
76	Tilskudd til fritidsaktivitet for barn og unge	10 235	10 000	
78	Frivillighetstiltak	11 905	14 220	23 140
79	Til disposisjon	8 410	9 810	
82	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	272 004	194 500	298 973
86	Idrettstiltak	43 000	26 000	35 040
	Sum kap. 0315	1 965 919	1 958 528	2 541 303

Innledning

Kapitlet omhandler tilskudd til frivillig sektor, herunder tilskudd til idrettsformål.

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under de overordnede målene for den statlige frivillighetspolitikken, den statlige idrettspolitikken og nasjonale mål i Kulturmeldingen.

En stor del av oppgaveløsningen skjer i frivillige organisasjoner. De frivillige organisasjonene setter selv mål for sin virksomhet og sin utvikling. Den endelige måloppnåelsen på området vil derfor være avhengig av flere aktører.

Under kapitlet er det foreslått flere tekniske endringer som både skyldes at bevilgninger til tilskuddsformål er foreslått overført til Kulturdepartementet fra andre departementer, og har til formål å gi budsjettpostene en tydeligere formålsinnretning. Flere budsjettposter har som følge av dette fått ny betegnelse. Endringene framkommer ellers i omtalen av budsjettforslaget nedenfor.

Bevilgningen på post 76 Tilskudd til fritidsaktivitet for barn og unge er foreslått teknisk overført til andre budsjettposter, jf. omtale under post 78 nedenfor og kap. 325, post 78. Det samme gjelder for bevilgningen under post 79 Til disposisjon, jf.

omtale under post 78 og 86 nedenfor og kap. 300, post 79. Postene er som følge av dette foreslått avvirket.

Mål og strategier for 2021

Bevilgningene til frivillighetsformål skal bygge opp under en selvstendig frivillig sektor med bred deltakelse og høy aktivitet, jf. programkategori 08.15. Det overordnede målet for den statlige idrettspolitikken er idrett og fysisk aktivitet for alle. Bevilgningene til frivillighetsformål bygger også opp under de overordnede og nasjonale målene i Kulturmeldingen, jf. omtale i del I. Blant annet bidrar frivillig sektor til et fritt og uavhengig kulturliv, som gir tilgang til og øker folks bruk av kunst- og kulturuttrykk, og som tilbyr møteplasser og bygger fellesskap.

Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivillighetspolitikken* fastsetter de frivillighetspolitiske målene:

1. Bred deltakelse
2. En sterk og uavhengig sektor
3. Forenklingsreform
4. En samordnet frivillighetspolitikk

Disse målene er lagt til grunn for bevilgningene til frivillig sektor, herunder idrett.

Covid-19-pandemien har påvirket frivillig sektor på en rekke ulike måter. Ønsket om å gjenoppta aktivitet og gjøre tilpasninger som ivaretar smittevern hensyn er gjennomgående. Utfordringene og behovene til lokale lag og foreninger er imidlertid svært varierende. Dette gjør at frivillig sektor trenger ulike tiltak som er målrettet mot ulike deler av virksomheten. Ved å opprettholde og styrke bevilgningene til frivillighetsformål bidrar regjeringen til å gi sektoren forutsigbarhet og fleksibilitet for planlegging og gjennomføring av aktivitet. På denne måten bygger vi opp under en selvstendig frivillig sektor med bred deltakelse og høy aktivitet. Dette er viktig også i perioder med smittevernrestriksjoner.

For å stimulere til aktivitet vil derfor regjeringen også videreføre særskilte tiltak for frivilligheten og idretten gjennom egne ordninger, jf. omtale under kap. 325, post 77. Samlet sett vil dette bidra til å legge til rette for omstilling og endring som organisasjonene selv må planlegge for utfra den gjeldende situasjonen. Som i 2020 vil tilskudd utbetales så fremt det kan vises til at det gjennomføres en form for aktivitet som er innenfor formålet. Departementet vil generelt søke å finne fleksible løsninger i dialog med organisasjonene for å stimulere til aktivitet.

Budsjettforslag 2021

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten skal gå til forskning, utredning og andre utviklingsoppgaver mv. på frivillighetsområdet.

Forskning og kunnskapsutvikling er et sentralt virkemiddel for å nå frivillighetspolitiske mål. Kulturdepartementet samordner og er oppdragsgiver for forskningsprogrammet Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, som er et samarbeid mellom flere departementer.

Senteret forsker på frivillig innsats, frivillig organisasjonslandskap, nye former for samfunnsengasjement og frivillighetens samfunns effekter. I tillegg er formidling og utvikling av nettsiden sivilsamfunn.no sentralt. Senteret er basert på et forpliktende samarbeid mellom Institutt for samfunnsforskning og NORCE Norwegian Research Centre AS.

På posten er det også avsatt midler til videreutvikling av Frivillighetsregisteret.

Post 60 Tilskudd til frivilligsentraler

Bevilgningen på posten skal gå til frivilligsentraler i kommunene.

I forbindelse med behandlingen av Kommuneproposisjonen, jf. Innst. 383 S (2019–2020), Prop. 105 S (2019–2020) fattet Stortinget følgende anmodningsvedtak, vedtak 724:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at finansiering av frivilligsentraler overføres til et øremerket tilskudd på Kulturdepartementets budsjett fra 2021 for å sikre finansiering til frivilligsentraler i både små og store kommuner.»

I perioden 2017–2020 har tilskudd til frivilligsentralene ligget på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 60 Innbyggertilskudd – med særskilt fordeling, jf. tabell c-k.

Frivillig aktivitet finner sted i lokalsamfunnene. I Frivillighetsmeldingen, Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, selvstendig, mangfaldig. Den statlege frivillighetspolitikken*, påpeker regjeringen at det er viktig med en aktiv lokal frivillighetspolitikk. Dette inkluderer frivilligsentraler.

Kulturdepartementet vil i 2021 overføre midler til kommunene for videre utbetaling til frivilligsentralene. Dette vil sikre forutsigbarhet både for kommunene og de eksisterende frivilligsentralene. Det vil også sikre tid til en tilstrekkelig utredning av framtidig fordeling av midlene. Etter at tilskuddsordningen er gjennomgått, vil regjeringen komme tilbake med eventuelle forslag til endringer i innretningen. Dette vil skje i forbindelse med statsbudsjettet for 2022.

Post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Bevilgningen på posten skal kompensere for kostnader frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester i den frivillig- og ikke-fortjenestebaserte delen av virksomheten. Det gis kompensasjon innenfor rammen Stortinget har bevilget for det enkelte år. Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkortingen være lik for alle godkjente søknader. Ordningen forvaltes av Lotteritilsynet og Lotterinemnda er klageinstans.

Det foreslås en økning på 118,9 mill. kroner, tilsvarende 7 pst. fra Saldert budsjett 2020. Økningen er en del av opptrappingsplanen som regjeringen varslet i Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivillig-*

heita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivillighetspolitikken. Av bevilgningen avsettes 1,5 mill. kroner som tilskudd til Lotteritilsynets utvidete oppgaver med forvaltning av tilskuddsordninger.

Søkere, underledd og aksjeselskap må være registrert i Frivillighetsregisteret. Mottakere må kunne dokumentere at frivillig innsats er en viktig del av virksomheten det søkes om kompensasjon for. I organisasjoner som består av flere organisasjonsledd, skal søknaden fremmes av sentralleddet på vegne av hele organisasjonen. Organisasjonene rapporterer ikke på bruken av midlene.

Ordningen ble sist gjennomgått i 2014–2015. Regjeringen vil se nærmere på hvordan merverdiavgiftskompensasjonen til frivillige organisasjoner fungerer i sammenheng med andre tilskuddsordninger med sikte på å nå frivillighetspolitiske mål, jf. Meld. St. 10 (2018–2019).

For nærmere omtale av mål, kriterier for tildeling og oppfølging og kontroll, se Prop. 1. S (2019–2020).

Post 72 Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge

Bevilgningen på posten skal gå til prosjektstøtteordningen LNU Kultur. Ordningen administreres av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU). Ordningen skal bidra til å skape mer kulturaktivitet i landsdekkende barne- og ungdomsorganisasjoner.

Fra statens side vil kontroll og oppfølging av tilskuddet gjelde LNUs disponering av midlene. For nærmere omtale av mål, kriterier for tildeling og oppfølging og kontroll i ordningen, se Prop. 1 S (2019–2020).

De siste årene har det vært midler igjen i ordningen. Derfor er det foreslått å justere tilskuddet ned med 0,5 mill. kroner til 4,0 mill. kroner.

Post 73 Tilskudd til studieforbund m.m.

Bevilgningen på posten skal gå til tilskudd til studieforbund og tilskudd til Voksenopplæringsforbundet (Vofo). Det foreslås en bevilgning på 163 mill. kroner på posten, 153 mill. kroner i tilskudd til studieforbund og 10 mill. kroner i tilskudd til Vofo. Dette er samme nivå på tilskuddet som i 2020.

Tilskudd til studieforbund

Bevilgningen på posten skal gå til opplæring i regi av frivillig sektor og skal redusere opplæringskostnader for deltakerne.

I statsbudsjettet for 2020 varslet regjeringen at tilskuddet til studieforbund skal deles mellom Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet. 10 av 14 studieforbund overføres til Kulturdepartementet fra 2021, jf. programkategori 08.15 under aktuelle saker. Det innebærer at om lag 70 pst. av tilskuddet rammeoverføres til Kulturdepartementet fra 2021.

Det tas sikte på å gjennomføre en evaluering av delingen og ordningen innen fem år.

Mål

Studieforbundsordningen skal bidra til folkeopplysning og kompetanse på siden av vanlig utdanning.

Tilskuddet skal bidra til at studieforbundene kan drive opplæring i samsvar med ett eller flere av de overordnede målene for studieforbundsordningen, jf. voksenopplæringsloven.

Opplæring og deltakelse i frivillige organisasjoner skal ivaretas, og ordningen skal bidra til å bevare et mangfoldig kulturliv, og ta vare på kulturarven gjennom læring.

Tilskuddet skal bidra til å redusere utenforskap og fremme inkludering blant voksne.

Kriterier for tildeling

Opplæringen skjer i regi av godkjente studieforbund, jf. voksenopplæringsloven paragraf 5.

En mindre del av tilskuddet kan brukes til å refundere kostnader til opplæring i samisk språk som blir gjennomført av godkjente studieforbund, jf. forskrift til samelova om rett til opplæring i samisk.

Oppfølging og kontroll

Kompetanse Norge forvalter tilskuddsordningen og fører tilsyn med tilskuddsmottakerne.

Voksenopplæringsloven gjelder for godkjenning av statstilskudd til godkjente studieforbund og vilkår for slikt tilskudd. I forbindelse med delingen av ordningen ble voksenopplæringsloven revidert, og det utarbeides en ny forskrift for Kulturdepartementets del av ordningen, jf. Prop. 96 L (2019–2020).

Tilskudd til Voksenopplæringsforbundet

Tilskuddet til Voksenopplæringsforbundet overføres fra Kunnskapsdepartementet til Kulturdepartementet og videreføres på samme nivå som 2020.

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) er fellesorganet for de godkjente studieforbundene. Tilskuddsordningen skal bidra til drift av Vofo slik at de kan gjøre studieforbundene bedre i stand til å tilby voksne fleksibel og brukertilpasset opplæring av høy kvalitet.

Vofo skal arbeide for mer kunnskap om og utvikling av voksenopplæring som blir gitt gjennom medlemsorganisasjonene. Dette inkluderer fellesoppgaver for organisasjonene som aktivitetsrapportering fra studieforbund og bruk av statstilskudd.

Post 75 Herreløs arv til frivillige organisasjoner

Bevilgningen på posten tilsvare regnskapsførte inntekter fra herreløs arv fra to år tidligere. Herreløs arv er midler fra dødsbo der avdøde ikke har arvinger. Disse midlene skal fordeles til frivillig virksomhet til fordel for barn og unge. Staten hadde i 2019 ikke inntekter fra herreløs arv som tilfaller ordningen i 2021. Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, som forvalter og fordeler midlene fra ordningen, har imidlertid gjenstående midler fra tidligere år som vil komme til fordeling i 2021.

Post 78 Frivillighetstiltak

Bevilgningen skal dekke tilskudd til ulike tiltak på frivillighetsområdet. Bevilgningen på posten foreslås fordelt på følgende formål i 2021:

Tabell 4.1 Fordeling av bevilgningen på kap. 315, post 78

Formål	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2020	Forslag 2021
Frivillighet Norge, driftstilskudd	8 600	11 800
Norsk musikkråd, driftstilskudd ¹	5 220	5 340
Områdesatsinger ²	5 000	5 000
Norges Sjakkforbund, prosjekttilskudd ³	1 000	1 000
Sum	19 820	23 140

¹ Tilskuddet er i 2020 budsjettert under kap. 323 Musik- og scenekunst, post 78 Ymse faste tiltak

² Tilskuddet er i 2020 budsjettert under kap. 315 Frivillighetsformål post 76 Tilskudd til fritidsaktivitet for barn og unge

³ Tilskuddet er i 2020 budsjettert under kap. 315 Frivillighetsformål, post 79 Til disposisjon

I tilskuddet til Frivillighet Norge er det innarbeidet en økning på 3 mill. kroner til arbeid med Frivillighetens år 2022.

Bevilgningen til områdesatsinger er avsatt til tiltak på frivillighetsområdet, kunst og kultur særskilt rettet mot barn og unge i Groruddalssatsingen i Oslo kommune¹. For nærmere omtale av områdesatsinger, se Kommunal- og moderniseringsdepartementet Prop. 1 S (2020–2021), Programkategori 13.90 Planlegging, byutvikling og geodata.

Tilskuddet til Norges Sjakkforbund er en videreføring av støtten til prosjektet Sjakk og samfunn. Prosjektet skal fremme sjakk for nye grupper gjennom samarbeid med eksempelvis kriminalomsorgen, eldreomsorgen og asylmottakene.

Post 82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Bevilgningen på posten skal kompensere for kostnader som idrettslag og foreninger har til merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg. Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkortningen være lik for alle godkjente søknader. Ordningen forvaltes av Lotte-tilsynet.

¹ Kulturdepartementet bidrar også med 2,5 mill. kroner av spillemidler til idrettsformål til områdesatsing i Oslo indre øst.

For nærmere omtale av mål, kriterier for tilde-
ling og oppfølging og kontroll, se Prop. 1 S (2019–
2020).

Norge og driftstilskudd til enkelte særskilte
idrettsanlegg mv. Bevilgningen foreslås fordelt på
følgende formål i 2021:

Post 86 Idrettstiltak

Bevilgningen på posten dekker i hovedsak til-
skudd til internasjonale idrettsarrangementer i

Tabell 4.2 Fordeling av bevilgningen på kap. 315, post 86

Formål	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2020	Forslag 2021
X Games	15 000	15 000
Internasjonale sykkelritt i Norge	10 000	10 000
Ekstrem sportveko i Voss	3 000	3 000
Lillehammer bob- og akebane, driftstilskudd ¹	2 550	2 605
Vikersund skiflygingsbakke, driftstilskudd ¹	3 070	3 135
Kristen Idrettskontakt – KRIK, driftstilskudd ²	1 300	1 300
Sum:	34 920	35 040

¹ Tilskuddene er i 2020 budsjettert under kap. 315 Frivillighetsformål, post 78 Ymse faste tiltak

² Tilskuddet er i 2020 budsjettert under kap. 315 Frivillighetsformål, post 79 Til disposisjon

Om tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer
i Norge

Bevilgninger tildeles på bakgrunn av søknad. Til-
skudd til internasjonale sykkelritt i Norge kan gis
til sykkelritt som kan ha deltakende lag på UCI
Women's World Tour og UCI World Tour-nivå. For
å bidra til å utvikle kvinnesykling vil internasio-
nale sykkelritt for kvinner i Norge bli prioritert.

De statlige tilskuddene til idrettsarrangemen-
tene skal utgjøre et bidrag til gjennomføringen av
arrangementet. Det innebærer ikke at staten påtar
seg noen økonomiske forpliktelser ut over tilskud-
det, eller har et ansvar for arrangementets total-
budsjett.

For å motta statlig tilskudd til idrettsarrange-
menter er det en forutsetning at arrangementet er
fullfinansiert. Det forutsettes også et godt antido-
pingarbeid og en antidopingavtale godkjent av
Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO). En slik
avtale innebærer at tilskuddsmottaker enten er
bundet av regelverket til World Anti-Doping
Agency (WADA), eller har et antidopingprogram
som er i overensstemmelse med dette regelver-
ket.

Rapport 2019

Forskning og utredning

Å fremskaffe ny forskning og følge utvikling og
endring over tid i frivillig sektor er hovedformålet
med forskningen ved Senter for forskning på sivil-
samfunn og frivillig sektor. I tillegg til vitenskapelig
publisering har senteret en omfattende formid-
lingsvirksomhet rettet mot frivillig sektor, offent-
lige myndigheter, forskningsmiljøer og allmennhe-
ten. Senteret publiserer forskningsrapporter og
hovedfunn fra utvalgte rapporter, og arrangerer
seminarer i tilknytning til lansering av nye rappor-
ter m.m. Senterets forskning og øvrige aktiviteter
er tilgjengelig på senterets nettside sivil-
samfunn.no.

Herreløs arv til frivillige organisasjoner

Rapport om fordeling av LNU aktivitetsstøtte – Her-
reløs arv for 2019 viser at det er tildelt om lag 15,1
mill. kroner til 70 prosjekter i regi av 57 ulike orga-
nisasjoner. Av de 70 prosjektene som fikk støtte var
21 av dem rettet mot barn og unge med nedsatt
funksjonsevne. Videre ble 11 gjennomført i regi av
regionale organisasjoner og 59 i regi av nasjonale
organisasjoner. Rapporten fra LNU viser et mang-

fold av organisasjoner som fikk støtte samtidig som noen prosjekttypene gikk igjen flere ganger.

Tildelingen i 2019 er et resultat av to tildelingsrunder med til sammen 188 søknader fra 123 ulike organisasjoner, og baserer seg på en halvpart av budsjettmidler over to år, en ordning LNU fikk godkjent i 2019 for å utjevne til dels store variasjoner i årlig beløp. En slik ordning bidrar til at midlene ikke følger årshjulet i budsjettproposisjonen.

LNU aktivitetsstøtta – Herreløs arv evalueres i 2020 for å gjennomgå erfaringer og vurdere behov for justeringer.

Tilskudd til fritidsaktivitet for barn og unge

I regjeringens strategi mot barnefattigdom er bibliotekene omtalt som viktige møteplasser for barn og unge i kommunene. Det ble bevilget 5 mill. kroner til Nasjonalbiblioteket i 2019, blant annet til møteplasser og fritidsaktiviteter for barn og unge i lavinntektsfamilier.

I 2019 ble det bevilget 5 mill. kroner til område-satsing, Groruddalssatsingen i Oslo kommune. Midlene er benyttet innenfor programområdet nærmiljø til tiltak innen frivillighet, kunst og kultur.

Tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer

I Granavollplattformen framheves betydningen av at internasjonale idrettsmesterskap legges til Norge. Det ble gitt støtte til følgende internasjonale idrettsarrangementer i Norge i 2019:

- X Games, 15 mill. kroner
- Raw Air for kvinner, 1 mill. kroner
- VM i orientering, 2 mill. kroner
- Internasjonale sykkelritt (Ladies Tour of Norway, Tour of Norway og Tour des Fjords), 10 mill. kroner
- Arctic Race of Norway, 15 mill. kroner

Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Formålet med ordningen er å lette finansieringen av anleggsinvesteringer for idrettslag og foreninger, og dette ivaretas på en god måte gjennom ordningen. Lotteritilsynet godkjente 517 søknader om kompensasjon. Samlet godkjent søknadssum var 271 mill. kroner. Alle søkere fikk 100 pst. innvilgelse av godkjente søknadsbeløp.

Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Merverdiavgiftskompensasjonsordningen er den største ordningen for frivillig sektor og når hele

bredden av frivillig sektor både geografisk, på ulike organisasjonsnivå og på tvers av sektorer. Flertallet av mottakerne er små lag og foreninger på lokalt nivå og det kreves ingen rapportering på bruk av midlene.

I 2019 mottok 21 778 frivillige lag og organisasjoner 1 607 mill. kroner gjennom ordningen. Innvilgelsesprosenten var på 81,9 pst. av godkjent søknadsbeløp på 1 963 mill. kroner. I 2018 var innvilgelsesprosenten på 74,5 pst. Godkjent søknadsbeløp i 2018 var 1 908 mill. kroner. Rundt 95 pst. av tildelt beløp går til organisasjoner som benytter forenklet søknadsmodell. I organisasjoner som består av flere organisasjonsledd fremmes søknaden av sentralløst på vegne av hele organisasjonen. Dette bidrar til en vesentlig forenkling for små lag og foreninger.

Fra søknadsåret 2019 må alle mottakere, inklusive underledd være registrert i Frivillighetsregisteret. Endringen er gjort etter høring og i samråd med Frivillighet Norge, Landsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) og Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som deltar i en referansegruppe for ordningen. Endringene er i tråd med flertallet av høringsinnspillene. Det var rundt 2000 færre mottakere i ordningen i 2019 enn året før, blant annet grunnet krav om registrering i Frivillighetsregisteret for alle mottakere og presisering om at privatøkonomiske interesser ikke skal motta kompensasjon. Det forventes at antall mottakere vil øke i 2021. Departementet vil foreta en gjennomgang av konsekvensene av endringene i regelverket i 2020/2021.

LNU Kultur

Ordningen bidrar til å stimulere og realisere kulturaktiviteter i mange barne- og ungdomsorganisasjoner. Dette er i tråd med målene for ordningen.

Ordningen når stadig nye søkere og grupper av organisasjoner. Det var en betydelig økning i antall søknader i 2019, både det totalt omsøkte beløpet på 7,2 mill. kroner og summen av utdelte midler på 4 mill. kroner var høyere enn noe annet år. LNU Kultur ble tildelt 4,5 mill. kroner over statsbudsjettet 2019. Ved årsslutt i 2019 var det om lag 1,4 mill. kroner i restmidler. Disse midlene skal gå til utdeling i restmiddelrunden i 2020.

Politiutgifter ved idrettsarrangement for barn og unge

Ordningen ble avviklet i 2019 og Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) har fått overføre et restbeløp på 1,2 mill. kroner til 2020.

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320–329)

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
320	Norsk kulturråd	1 229 078	1 239 820	2 195 570	77,1
321	Kunstnerformål	555 165	593 990		-100,0
322	Bygg og offentlige rom	508 900	372 280	341 000	-8,4
323	Musikk og scenekunst	2 927 072	2 997 834	2 893 360	-3,5
325	Allmenne kulturformål	362 857	366 765	2 667 408	627,3
326	Språk- og bibliotekformål	890 938	966 900	955 148	-1,2
327	Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.	117 608	89 160	90 601	1,6
328	Museer m.m.	1 884 915	2 209 045	2 352 920	6,5
329	Arkivformål	430 270	457 897	462 881	1,1
	Sum kategori 08.20	8 906 803	9 293 691	11 958 888	28,7

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
01–01	Driftsutgifter	1 562 769	1 578 865	1 594 858	1,0
21–23	Spesielle driftsutgifter	193 477	196 347	199 310	1,5
30–49	Nybygg, anlegg m.v.	33 797	102 000	106 935	4,8
50–59	Overføringer til andre statsregnskap	1 051 275	1 078 675	933 840	-13,4
60–69	Overføringer til kommuner	21 620	22 200	23 000	3,6
70–89	Overføringer til private	6 043 865	6 315 604	9 100 945	44,1
	Sum kategori 08.20	8 906 803	9 293 691	11 958 888	28,7

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til kunst- og kulturformål. Midlene til formålet skal bidra til et fritt og uavhengig kulturliv hvor flere gis tilgang til et mangfold av kunst- og kultur-

uttrykk av ypperste kvalitet. Midlene skal også bidra til å ta vare på og formidle kulturarv, styrke språk som kulturbærer og fremme mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse.

Statlige midler til kulturformål forvaltes etter prinsippet om armlengdes avstand. Dette inne-

bærer at tilskuddsmottakerne er faglig uavhengige, og at beslutninger som krever kunst- og kulturfaglig skjønn, ikke underlegges statlig styring.

Under programkategori 08.20 er det gjort flere tekniske overføringer og endringer. Ulike stipendordninger som til nå har vært budsjettert under kap. 321 er foreslått overført til kap. 320. Kulturrådet forvalter fra før disse ordningene. Tilsvarende er utgiftene til vederlagsordninger for kunstnere som er regulert i avtaler mellom departementet og organisasjoner for opphavere, foreslått overført fra kap. 321 til kap. 337, jf. omtale under kat. 08.30 og kap. 337. Kap. 321 foreslås som følge av dette avviklet.

I tillegg foreslås en rekke av driftstilskuddene til kulturinstitusjoner og -organisasjoner som til nå har vært budsjettert under ulike fagkapitler på 78-poster med benevnelsen Ymse faste tilskudd, overført til nye budsjettposter under kap. 320. Formålet med endringene er blant annet å få en tydeligere formålsinnretning på budsjettpostene. I tillegg foreslås forvaltningen av slike driftstilskudd overført fra departementet til relevante underliggende etater, især til Norsk kulturråd. Stortinget skal fremdeles fastsette størrelsesnivået på slike tilskudd. De tekniske endringene er nærmere beskrevet under de ulike budsjettkapitlene.

Mål

De overordnede, nasjonale målene som Stortinget sluttet seg til gjennom Innst. 258 S (2018–2019), jf. Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for fremtida*, gjelder for bevilgningene til kulturformål. Målene er nærmere beskrevet i del I og kan også brukes som rettesnor for fylkeskommuner og kommuner i det kulturpolitiske arbeidet.

I hvilken grad kunst og kultur får stor verdi for den enkelte og for fellesskapet, er avhengig av kvaliteten og relevansen på det som blir skapt og presentert. Det er et mål å legge til rette for at enkeltkunstnere og kulturinstitusjoner holder høy kvalitet og er verdsatt på sitt felt, både nasjonalt og internasjonalt.

Det er et mål å ta vare på og formidle kulturarven for at alle skal ha enkel tilgang til den, og for at mest mulig kulturarvmateriale blir bevart og gjort tilgjengelig for fremtiden.

Det er videre et mål å styrke norsk språk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk som grunnleggende kulturbærere.

Kunst og kultur skal være tilgjengelig for alle, og statens bevilgninger til feltet skal bidra til dette. En bredere representasjon blant kunstnere og beslutningstakere vil gi større mangfold og mulighet til å engasjere et bredere publikum.

Et kulturliv som oppleves relevant og representativt, vil nå ut til flere. Gjennom å vekke engasjement og legge til rette for meningsbrytninger og et mangfold av ytringer kan økt tilgang til og bruk av kunst- og kulturuttrykk bidra til dannelse og kritisk refleksjon. Et kulturliv som tilbyr møteplasser og fremmer fellesskap, kan bidra til inkludering og demokratisk deltakelse.

Bevilgningene skal bidra til et kulturliv som fornyer seg og viser evne til omstilling gjennom innovasjon, kunstnerisk risiko og kunnskapsutvikling, og som har internasjonal gjennomslagskraft og fremmer interkulturell forståelse. Ved å styrke kunnskap om kultur som næring og bidra til at kunst og kulturproduksjoner når et større publikum og marked, kan et større verdiskapingspotensial realiseres, og flere kunst- og kulturarbeidere kan livnære seg av det de skaper.

Kulturlivets rammer er basert på den samlede innsatsen fra staten, fylkeskommunene, kommunene og en rekke private aktører og finansører. Enkelte oppgaver innenfor kategorien blir løst av statlige virksomheter. For en stor del er det private aktører som bidrar til måloppfyllelsen, og statens rolle er ofte indirekte gjennom å sikre rammevilkårene for disse. Et godt samspill mellom privat og offentlig engasjement og finansiering er avgjørende for den endelige måloppnåelsen på området.

Kunst- og kultursektoren har blitt hardt rammet av covid-19-pandemien. En rekke kulturarrangementer har blitt avlyst, stengt eller utsatt etter pålegg eller råd fra helsemyndighetene i forbindelse med virusutbruddet. Kulturtilbudet er blitt sterkt redusert fordi det ikke er lønnsomt å gjennomføre arrangementene.

Regjeringen har opprettet en midlertidig ordning for kompensasjon for tapte billetinntekter, deltakeravgifter og merutgifter ved avlysning, stenging eller utsettelse av arrangementer. Ordningen omfatter også kompensasjon til underleverandører. I lang tid framover vil det trolig være krav om begrensninger i antall publikummere og til den fysiske avstanden mellom publikummere. Disse kravene innebærer at mange kulturarrangementer i dagens situasjon enten vil bli avlyst eller ikke bli planlagt i det hele tatt. Det er derfor nødvendig å stimulere til økt aktivitet innenfor de begrensningene myndighetene setter til antall publikummere og avstand.

Regjeringen har derfor foreslått å etablere en stimuleringsordning for å skape aktivitet i kultursektoren, jf. kap. 325, post 77. Stimuleringsordningen gjelder kulturarrangementer og vil bidra til et bredt kulturtilbud over hele landet og økt aktivitet i kultursektoren. Ordningen er rettet mot aktører som ikke mottar betydelig offentlig støtte. Ordningen forutsetter at alle involverte underleverandører honoreres av arrangører i tråd med inngåtte avtaler. Et rikt og variert kulturliv og et bredt tilbud av kulturarrangementer som er tilgjengelig for alle over hele landet, er viktigere enn noen gang. Regjeringen mener derfor det er behov for å gi insentiver for at kulturarrangementer blir gjennomført.

En stimuleringsordning som henvender seg til arrangørleddet alene, evner ikke å ivareta mangfoldet av kulturaktører. Den store variasjonen av aktører som er involvert i kunst og kultur, lar seg vanskelig dekke av én enkelt stimuleringsordning, og det er derfor behov for å se ordningen i sammenheng med eksisterende ordninger på kulturfeltet og vurdere styrking av disse.

Til tross for de innførte virkemidlene og tiltakene vil måloppnåelsen på kulturområdet i 2020 og 2021 svekkes som følge av covid-19-pandemien. Dette gjelder særlig målene om tilgjengeliggjøring, publikumsoppslutning og fellesskapsarenaer. Regjeringen venter at de negative konsekvensene tilknyttet pandemien vil vedvare for norsk kulturliv i 2021.

Mange av kunst- og kulturinstitusjonene får hovedandelen av sine inntekter som offentlige tilskudd. Ved behandlingen av Prop. 127 S (2019–2020) vedtok Stortinget en bevilgning på 200 mill. kroner til museer og musikk- og scenekunstinstitusjoner for å stimulere til aktivitet, jf. Innst. 360 S (2019–2020). Regjeringen foreslår i budsjettet for 2021 en ytterligere bevilgningsøkning på 200 mill. kroner til museer og musikk- og scenekunstinstitusjoner for første halvår 2021, jf. kap. 323, post 70 og kap. 328, post 70.

For å opprettholde produksjon og aktivitet som sikrer publikum et variert kunst- og kulturtilbud over hele landet, og samtidig gi kunstnerne forutsigbarhet over tid, ble det i forbindelse med behandlingen av Prop. 127 S (2019–2020) vedtatt 70 mill. kroner til midlertidige kunstnerstipend for å opprettholde aktivitet og motvirke langtidsledighet blant kunstnere og 30 mill. kroner til et krisefond for utøvende kunstnere for avlyste oppdrag. Regjeringen foreslår å styrke de ordinære kunstnerstipendene midlertidig med ytterligere 100 mill. kroner i 2021. De ordinære arbeidsstipendene er viktige for utviklingen av kunstner-

skap og er med på å sikre et fritt og uavhengig kulturliv.

Aktuelle saker

Kunstnermelding

I forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2018, jf. Innst. 14 S (2017–2018), ble regjeringen bedt om å komme tilbake til Stortinget med en egen kunstnermelding, jf. anmodningsvedtak nr. 199. Kunstnermeldingen vil gjennomgå statens kunstnerpolitiske virkemidler for å få et grunnlag til å utforme passende tiltak for framtiden. Stortingsmeldingen vil bygge videre på kulturpolitikken som er lagt i Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida*. Kunstnermeldingen skulle etter planen legges fram i første kvartal 2020, men har blitt utsatt på grunn av de store konsekvensene covid-19-pandemien har for kunstnerne.

Scenekunststrategi

I tråd med Stortingets anmodningsvedtak nr. 201 av 12. desember 2017 arbeider departementet med en strategi for scenekunst. Etter planen skulle strategien legges fram høsten 2020. På grunn av covid-19-pandemien er kulturlivet, herunder scenekunstfeltet, i en ekstraordinær situasjon som følge av de omfattende smitteverntiltakene. Kulturdepartementet vurderer det som nødvendig å få mer oversikt over pandemiens langsiktige konsekvenser for scenekunstmrådet før en helhetlig strategi kan presenteres. Regjeringen mener imidlertid at det innenfor dansefeltet er nødvendig å iverksette noen tiltak allerede fra 2021 og foreslår en satsing på dans på 11 mill. kroner i 2021, jf. omtale på kap. 320, post 74 og 75.

Barne- og ungdomskultur

Regjeringen skal legge fram en stortingsmelding om barne- og ungdomskultur. Gjennom meldingen ønsker regjeringen å løfte fram kunst og kultur for, med og av barn og unge. Formålet er å heve statusen og kvaliteten på kunst og kultur som skapes for og formidles til barn og unge.

Stortinget har bedt regjeringen legge fram en stortingsmelding om en styrket kulturskole for framtiden. Kulturskolen vil inngå i barne- og ungdomskulturmeldingen. Ved å la kulturskolen inngå i stortingsmeldingen om barne- og ungdomskultur vil regjeringen legge til rette for en god og grundig behandling av dette sentrale kulturtilbudet for og med barn og unge. Samtidig gir

det anledning til å se de ulike virkemidlene innen barne- og ungdomskulturfeltet i sammenheng for i enda større grad å komme barn og unge til gode.

Språklov og språkmelding

Regjeringen la våren 2020 fram Prop 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språklova)* med forslag til en helhetlig språklov. Proposisjonen har en meldingsdel som tar opp aktuelle språkpolitiske utfordringer. Vurderingen som ligger til grunn for lovforslaget, er at det norske språket er sterkt og vitalt, men er under press fra engelsk på flere viktige samfunnsområder. Nynorsk er under betydelig press, og det samme er samisk, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk. Formålet med loven er å gi det norske språket lovfestet status og sterkere vern. Loven definerer også statusen til de andre språkene som staten har ansvar for. Lov og melding skal danne et sterkt fundament for en aktiv og sektorovergripende språkpolitikk.

Museumsmelding

Museumsmeldingen skal bygge på de overordnede politiske føringene fra stortingsmeldingen om kultur, Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for fremtida*. Regjeringsplattformen slår fast at regjeringen vil gjennomgå statlige virkemidler og finansiering av museene etter konsolideringsprosessen for å sikre forutsigbare rammer. I museumsmeldingen skal situasjonen for sektoren gjennomgås i lys av museumsreformen, og meldingen vil se på framtidsutfordringer for sektoren som helhet. Meldingen skal gjennomgå status for det norske museumslandskapet i dag, inkludert museene under Sametinget, med aspekter som profesjonalisering, digitalisering, eierskapsstrukturer, bygg, økonomi, museenes ulike samfunnsoppdrag og -roller samt museenes kjerneoppgaver. Meldingen skal slik oppsummere museumsreformens effekt på sektoren. Samtidig skal meldingen peke framover og se på muligheter og utfordringer for fornyelse og utvikling av museene inn i en ny tid.

Nasjonal bibliotekstrategi

Nasjonal bibliotekstrategi for perioden 2020–2023 ble lagt fram av regjeringen i september 2019. Strategien beskriver hvordan staten best kan bidra til en god utvikling av bibliotekene og inspirere kommunene til egen satsing. Strategien gjelder for et samlet bibliotekfelt og legger vekt på at

bibliotekene skal styrkes som en del av grunnstammen i demokratiet. Folkebibliotek, skolebibliotek og fag- og forskningsbibliotek skal i strategiperioden utvikle seg som relevante og viktige institusjoner for å bidra til folkeopplysning og dannelse i befolkningen. Det legges fram konkrete tiltak langs tre hovedlinjer som sammen vil bidra til å oppnå målet: (i) aktiv formidling, (ii) samarbeid og utvikling og (iii) infrastruktur. Tiltakene finansieres fra spillemidler til kulturformål.

Som en konsekvens av at bibliotekene ble stengt som følge av covid-19-utbruddet, ble midler som skulle gått til oppfølging av bibliotekstrategien i 2020, omdisponert til innkjøp av e-bøker og digital formidling i folkebibliotekene for å sikre et godt digitalt bibliotektilbud mens biblioteklokale var stengt. Strategiperioden ble derfor forlenget med ett år, og går fra 2020 til 2024.

Arkivlov

Utredningen fra Arkivlovutvalget, NOU 2019: 9 *Fra kalveskinn til datasjø*, ble sendt på høring i 2019. Formålet med høringen var å få synspunkter på Arkivlovutvalgets lovutkast. Kulturdepartementet vurderer nå forslagene og høringssvarene og vil sende et revidert forslag om endringer i arkivloven, eventuelt ny arkivlov, på høring. Deretter vil departementet fremme en lovproposisjon for Stortinget.

Digitalisering av kulturarv

I 2020 fikk Nasjonalbiblioteket en økning i budsjettet for å styrke satsingen på digitalisering av kulturarvmateriale fra arkiver, bibliotek og museer. Det er bl.a. forutsatt opprettet 70 nye arbeidsplasser ved avdelingen i Mo i Rana, og anskaffet nytt digitaliseringsutstyr. Nasjonalbiblioteket har etablert Senter for kulturarvdigitalisering, som skal sørge for god kontakt og dialog mellom Nasjonalbiblioteket og institusjoner i arkiv-, bibliotek- og museumssektoren. Digitalisering av papirmateriale, fotografi, film og lydopptak skal sikre framtidig bevaring og bedre tilgangen til dette kulturarvmaterialet. Det er en stor mengde materiale som skal digitaliseres, og arbeidet vil pågå i mange år framover.

I samarbeid med Nasjonalbiblioteket har Arkivverket digitalisert de mest brukte arkivene. Digitalisert materiale blir publisert i Digitalarkivet, og arkivbrukerne får dermed tilgang til arkivene når som helst og fra hele landet. Regjeringen foreslår å videreføre denne satsingen.

I tillegg har Arkivverket fra og med 2020 fått økte budsjetttrammer for å utvikle nye løsninger for langtidsbevaring av digitale arkiver og tilgjengeliggjøring av digitalt skapte arkiver. Det er lagt til grunn at investeringene i de nye løsningene skal fordeles over perioden 2020 til 2023. I utviklingsarbeidet har Arkivverket dialog med viktige samarbeidspartnere. Fellesløsning for langtidsbevaring vil redusere tap av digitalt arkivmateriale, øke fleksibiliteten i håndtering av nye typer digitale arkiver og legge til rette for integrering i nasjonale felleskomponenter. Fellesløsningen for tilgjengeliggjøring av alle typer arkiver i Digitalarkivet vil øke tilgangen til arkivene, øke muligheten for sammenkobling av informasjon og gi bedre informasjonssikkerhet og personvern.

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Det nye Nasjonalmuseet på Vestbanen i Oslo skal etter planen åpne for publikum i 2021. Nybygget gir helt nye muligheter for formidling av et bredt spekter av visuelle kunstuttrykk. Samtidig etablerer dette helt nye rammer for optimal bevaring av nasjonale kunstsatter. Nasjonalmuseet vil fra høsten 2020 stå overfor omfattende logistiske utfordringer i forbindelse med flyttingen av samlingene fra nåværende bygninger og magasiner til den nye bygningen. Det samlede utstillingsarealet utgjør om lag 13 000 kvm, der det vil bli utstilt om lag 6 000 enkeltobjekter fra samlingene.

Nasjonale kulturbygg

Både museer og andre kulturinstitusjoner trenger bygninger og annen infrastruktur som gir tidsmessige rammer både til formidling og andre funksjoner. Tilskuddsordningen for nasjonale kulturbygg bidrar med statlige investeringstilskudd

til bygninger og lokaler som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon. I tillegg til allerede vedtatte prosjekter foreslås det tilskudd til Norsk Skogfinsk Museums nybygg *Finnskogens hus* på Svullrya samt tilskudd til Norsk Bergverksmuseum på Kongsberg til prosjektet *Jakten på sølvet*.

Gaveforsterkningsordningen

Gaveforsterkningsordningen innebærer at penge-gaver fra private givere til kunst- og kulturvirksomheter i Norge utløser en statlig gaveforsterkning av gavebeløpet. Ordningen ble etablert i 2014 med gaveforsterkning på 25 pst. av gavebeløpet. Det var opprinnelig museer som var omfattet, men ordningen ble utvidet i 2016 til også å omfatte musikk-, litteratur- og scenekunstheltet, visuell kunst og kulturbygg. Gaveforsterkningsordningen videreføres, men fra 2021 vil retningslinjene bli endret slik at ordningen blir rammestyrkt. Ordningen finansieres over spillemidler, og midlene fordeles etter utløp av årlig søknadsfrist per 1. mai, jf. omtale under Del III, pkt. 5.2.1. Endringene gjelder fra 1. januar 2021.

Litteratur

Litteraturen står i en særstilling som bærer og formidler av det norske språket og av norsk skriftkultur. Det skal legges til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur, og god tilgjengelighet for alle. De fremste virkemidlene som benyttes for å nå de litteraturpolitiske målene, er Kulturrådets innkjøpsordninger, fastprisordningen, momsfri-tak for bøker, samt stipend og vederlagsordninger. Dette er viktige virkemidler også for å bevare og styrke norsk som samfunnsbærende felles-språk.

Kap. 320 Norsk kulturråd

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Driftsutgifter	204 088	187 800	189 750
51	Fond for lyd og bilde	42 810	43 960	44 970
55	Norsk kulturfond	982 180	1 008 060	861 890
71	Statsstipend			10 640
72	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>			313 480
73	Garantiinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>			158 340
74	Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.			322 875
75	Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.			271 095
76	Tilskudd til amatørteaterformål			22 530
	Sum kap. 0320	1 229 078	1 239 820	2 195 570

Innledning

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under de nasjonale målene for kulturpolitikken om at alle skal få tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv av ypperste kvalitet, som fremmer fornyelse, mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse, jf. omtale under programkategori 08.20.

Bevilgningene skal legge til rette for at enkeltkunstnere og kulturinstitusjoner holder høy kvalitet og er verdsatt på sitt felt, både nasjonalt og internasjonalt. Bevilgningene skal videre bidra til et kulturliv som fornyer seg og viser evne til omstilling gjennom innovasjon, kunstnerisk risiko og kunnskapsutvikling, som har internasjonal gjennomslagskraft og fremmer interkulturell forståelse. Kunst og kultur skal være tilgjengelig for alle, og statens bevilgninger til feltet skal bidra til dette. Et kulturliv som oppleves relevant og representativt, vil nå ut til flere. Et kulturliv som tilbyr møteplasser og fremmer fellesskap, kan bidra til inkludering og demokratisk deltakelse. Gjennom å vekke engasjement og legge til rette for meningsbrytninger og et mangfold av ytringer kan økt tilgang til og bruk av kunst- og kulturuttrykk bidra til dannelse og kritisk refleksjon.

Norsk kulturråd har flere utviklings- og forvaltningsoppgaver og er i tillegg statens viktigste

aktør for det frie kunst- og kulturfeltet (det prosjektbaserte, ikke-institusjonelle feltet).

Bevilgningene skal bidra til å løfte fram kunstens og kulturens rolle i samfunnet og tilrettelegge for kunstnerisk virksomhet og utvikling.

Samlet foreslås det bevilgninger på om lag 2,1 mrd. kroner under kapitlet. Flere av budsjettpostene under kapitlet er nye eller overført fra andre kapitler, herunder poster som allerede forvaltes av Norsk kulturråd, jf. omtale nedenfor. På de tre nye postene 74, 75 og 76 samles flere tiltak fra andre utgiftskapitler på Kulturdepartementets budsjett og tiltak som over tid har mottatt tilskudd fra driftsstøtteordningene under post 55 Norsk kulturfond, men som bør vurderes ut fra flere kriterier enn kunst- og kulturfaglig skjønn.

Endringene vil bidra til økt likebehandling av tilskuddsmottakerne ved å kunne se lignende tiltak i sammenheng på tvers av fagfelt. Det vil også i større grad rendyrke Norsk kulturfond til prosjekter og tiltak som vurderes på kunst- og kulturfaglig grunnlag. Endringene framkommer i omtalen av budsjettforslaget nedenfor, jf. også vedlegg 2, 3 og 5.

Faste, årlige tilskudd til kulturfeltet over statsbudsjettet har i stor grad vært administrert og utbetalt fra Kulturdepartementet. Departementet tar sikte på å overføre flere slike oppgaver til relevante underliggende etater, herunder Norsk kul-

turråd. De planlagte endringene i tilskuddsforvaltningen har ingen praktiske konsekvenser for behandlingen av bevilgningsforslaget, jf. omtale i Del I Hovedinnledningen under avsnittet Fornyelse, forenkling og effektivisering. Det vil fortsatt være Stortinget som endelig fastsetter størrelsesnivået på slike tilskudd.

Mål og strategier for 2021

Målene for bevilgningene til Norsk kulturråd i 2021 er å

- fremme produksjon og formidling av ulike kunst- og kulturuttrykk
- utvikle rollen som kunnskapsprodusent
- utvikle kunst- og kulturfeltet
- stimulere til profesjonelt kunstnerisk virke
- styrke internasjonalt samarbeid
- bidra til at kunst- og kulturtilbudet oppleves som tilgjengelig, representativt og relevant

Kunst- og kultursektoren har blitt hardt rammet av covid-19-pandemien, jf. omtale under programkategori 08.20. Situasjonen har betydning for samtlige av Norsk kulturråds målområder.

Norsk kulturråd har et bredt virkemiddelapparat for å stimulere kunst- og kultursektoren gjennom tilskudd og utviklingsoppgaver, digitalisering og internasjonalisering. Covid-19-pandemien endrer forutsetningene for Kulturrådets muligheter til å nå målene for bevilgningene i 2021. Særlig gjelder det målene om formidling, tilgjengelighet og internasjonalt samarbeid. Fram til nå har nærmest alle planlagte kulturarrangementer blitt avlyst, utsatt eller gjennomført på andre måter enn planlagt. Norsk kulturråd har i 2021 likevel en særskilt oppgave i å stimulere til inkludering og representativitet, til mangfold blant publikum, mangfold i uttrykksformer og mangfold i deltakelse.

Covid-19-situasjonen skaper et stort behov for analyse, kunnskap og faglig overblikk over kultursektoren. Norsk kulturråd skal gjennom sin rolle som kunnskapsprodusent bidra til å gi departementet et bredt faglig grunnlag for den videre utviklingen av kulturpolitikken på virksomhetens fagområder.

Norsk kulturråd forvalter flere av regjeringens midlertidige kompensasjons- og stimuleringsordninger for kultursektoren. Covid-19-situasjonen har tydeliggjort at en fleksibel, effektiv og god forvaltning av Kulturrådets virkemidler er nødvendig for at virksomheten skal kunne oppnå fastsatte mål i 2021.

Bevilgningene under kapitlet består av driftsmidler til virksomheten Norsk kulturråd, statsstipend, tilskuddsmidler til kulturtiltak og avsetninger til Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend.

Kulturrådet er en statlig virksomhet ledet av en direktør underlagt departementets instruksjonsmyndighet samt de kollegiale organene som styrer Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend.

Midlene til Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend skal forvaltes etter prinsippet om armlengdes avstand. Hva gjelder det kunst- og kulturfaglige skjønnet, er de kollegiale organene derfor ikke underlagt departementets instruksjonsmyndighet i sitt arbeid og kan ikke instrueres når det gjelder enkeltvedtak om fordeling av tilskudd og stipend/garantiinntekter.

Norsk kulturråd har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk. Virksomheten gir statlige tilskudd til kunst- og kulturprosjekter over hele landet, driver utviklingsarbeid og er rådgiver for staten i kulturspørsmål.

Flere profesjonelle dansemiljøer og dansekompanier rundt om i Norge har vokst fram blant annet som følge av flere år med prosjekttilskudd fra Norsk kulturfond. Regjeringen ønsker å legge til rette for større forutsigbarhet for disse og foreslår å styrke dansefeltet med 11 mill. kroner, jf. omtale under del I. Økningen vil bidra til å styrke infrastrukturen for profesjonell dans, fremme produksjon og formidling av dans, legge til rette for økt aktivitet både regionalt, nasjonalt og internasjonalt og gi dans som kunstform et løft. 7,3 mill. kroner av økningen fordeles på de regionale kompetansesentrene for dans, som for 2020 mottok tilskudd fra Norsk kulturfond, jf. post 74. Økningen skal bidra til at regionale kompetansesentre for dans kan videreutvikle sin virksomhet, herunder arbeidet med kompetansehevede tiltak rettet mot profesjonelle dansere, koreografer og produsenter m.v. og publikumsrettede tiltak. Tilskuddet til Dans Sørøst-Norge ved Bærum kulturhus skal muliggjøre at Dans Sørøst-Norge får styrket sitt samarbeid internasjonalt, så vel som regionalt og nasjonalt. Videre foreslås det tilskudd til dansekompaniet Jo Strømgren Kompani og Verdens teatret, jf. post 75, samt økte tilskudd til Danse- og teatersentrum og Danseinformasjonen, jf. post 74.

Som et krisetiltak under covid-19-pandemien ble det i revidert nasjonalbudsjett for 2020 vedtatt 100 mill. kroner til to midlertidige ordninger for utøvende og skapende kunstnere. 70 mill. kroner

ble bevilget til midlertidige kunstnerstipend for å opprettholde aktivitet og motvirke langtidslidighet blant kunstnere, og 30 mill. kroner ble bevilget til et krisefond for utøvende kunstnere for avlyste oppdrag i forbindelse med utbruddet. De ordinære arbeidsstipendene er viktige for utviklingen av kunstnerskap og er med på å sikre et fritt og uavhengig kulturliv. For å opprettholde produksjon og aktivitet som sikrer publikum et variert kunst- og kulturtilbud over hele landet, og samtidig gi kunstnerne forutsigbarhet over tid, foreslår regjeringen å styrke de ordinære kunstnerstipendene midlertidig med ytterligere 100 mill. kroner i 2021.

Norsk kulturråd vil høsten 2020 lyse ut en ekstern evaluering av sin tilskuddsordning for musikkfestivaler og sine virkemidler for festivalene på kunstområdene scenekunst, litteratur, visuell kunst og tverrfaglige festivaler. Formålet med evalueringen er å få innsikt i effekter av og måloppnåelse for de aktuelle ordningene. Evalueringen skal gi grunnlag for å vurdere Kulturrådets eksisterende virkemidler for festivalene og hvilke eventuelle nye tiltak og satsinger som kan være relevante, herunder vurdere hvorvidt dagens modell skal kombineres med faste mottakere.

Budsjettforslag 2021

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for de ansatte i Norsk kulturråd og utgifter til drift av råd, styre og utvalg.

Virksomheten har utviklings- og forvaltningsoppgaver på kulturområdet. Dette innebærer blant annet tilskuddsforvaltning, statistikk og analyse (herunder FoU), oppgaver knyttet til nasjonal museumsutvikling, utvikling av kulturell og kreativ næring. Til virksomheten ligger også ansvar for internasjonalt samarbeid på kulturfeltet. Virksomheten er videre sekretariat for Norsk kulturfond, Statens kunstnerstipend og Fond for lyd og bilde og har rollen som nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren.

Bevilgningen på posten foreslås økt med om lag 2 mill. kroner, hvorav 1 mill. kroner til forvaltning av tilskudd til amatørteaterformål, jf. omtale under post 76 nedenfor. Videre er posten økt med 0,8 mill. kroner til drift og forvaltning av innkjøpsordningene for litteratur.

Tilskuddsordningen Regional bransjeutvikling overføres fra Norsk kulturråd til regionene, jf. omtale på kap. 325, post 71. Som følge av bortfall

av forvaltningsoppgaver knyttet til tilskuddsordningen, er posten redusert med 150 000 kroner.

Virkninger av lønnsoppgjøret i 2020 er foreløpig ikke innarbeidet i budsjettforslaget på posten, jf. omtale under del I.

Post 01 kan overskrides med inntil samme beløp som Norsk kulturråd får i merinntekter under kap. 3320, post 01 og regnskapsførte inntekter under kap. 3320, post 03, jf. forslag til vedtak II.

Post 51 Fond for lyd og bilde

Fond for lyd og bilde forvaltes av et styre på sju medlemmer, som oppnevnes for tre år av gangen. Styreleder oppnevnes av Kulturdepartementet, mens øvrige medlemmer oppnevnes etter innstilling fra rettighetshaverorganisasjonene. Styret i Fond for lyd og bilde oppnevner faglige utvalg og underutvalg som behandler søknader om prosjektstøtte fra fondet. Det er p.t. 37 utvalgsmedlemmer totalt.

Posten gjelder også en kompensasjonsordning med individuell fordeling til rettighetshavere, jf. omtale under kap. 337, post 70.

Post 55 Norsk kulturfond

Bevilgningen på posten skal dekke tilskuddsordninger og avsetninger under Norsk kulturfond. Gjennom tildelinger fra Norsk kulturfond stimuleres et mangfold av kunst- og kulturuttrykk. Fondsavsetningen fordeles på bakgrunn av kunst- og kulturfaglige vurderinger og kan nyttes til enkeltstående og flerårige prosjekter og til tiltak av mer varig karakter.

Et utvalg tilskuddsformål som i 2020 har mottatt tilskudd fra Norsk kulturfond, er foreslått overført til andre budsjettposter, jf. omtale under post 74 og 75 nedenfor, samt omtale under kap. 325, post 78, kap. 326, post 80 og kap. 328, post 78. Bevilgningen på posten er som følge av dette redusert med om lag 178 mill. kroner mot tilsvarende økning under nevnte budsjettposter. Formålene som foreslås overført til andre budsjettposter på Kulturdepartementets budsjett, har gjennomgående mottatt faste, årlige driftstilskudd fra avsetningene til Norsk kulturfond.

Overføringen av tilskuddsformål fra Norsk kulturfond til andre budsjettposter er del av en opprydning som har som formål i større grad å rendyrke Kulturfondet til prosjekter og tiltak som vurderes på kunst- og kulturfaglig grunnlag, og ikke binde fondets midler opp i faste ordninger eller mottakere.

Tilskuddsformålene som flyttes fra fondet, vil på post 74 og 75 ses i sammenheng med tilsvarende tilskuddsformål som har mottatt faste, øremerkede driftstilskudd fra andre poster på kulturbudsjettet (tidl. 78-poster med benevnelsen Ymse faste tiltak).

Utover endringene som er omtalt ovenfor, foreslås bevilgningen på posten økt med 1 mill. kroner til tilskudd til utgivelse av tidsskrift på filmområdet, jf. tilvarende reduksjon på kap. 334, post 50. Posten er videre redusert med 0,5 mill. kroner som følge av at tilskuddsordningen for nasjonale minoriteter i 2020 ble overført til Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, jf. Prop. 117 S (2019–2020) og Innst. 360 S (2019–2020).

Samlet foreslås det en bevilgning på posten med 861,9 mill. kroner. Tabell 4.3 viser rådets fordeling av budsjettavsetningene mellom ulike fagområder i 2020. Fordelingen på fagområdene i 2021 vil bli fastsatt av Norsk kulturråd.

Norsk kulturfond forvaltes av det kollegiale organet Norsk kulturråd, som er et råd på ti personer oppnevnt av Kulturdepartementet for fire år av gangen. Oppnevningen er rullerende, slik at halvparten av rådets medlemmer står på valg hvert annet år.

Rådet oppnevner fagutvalg, der medlemmene sitter i to år av gangen. Sammensetningen av fagutvalgene sikrer bred kunstfaglig kompetanse og skal i tillegg ivareta kjønnsmessig likevekt og geografisk spredning. Det er p.t. ca. 125 utvalgsmember totalt.

Det er fagutvalgene som i all hovedsak behandler søknader til Kulturfondet etter en første gjennomgang av administrasjonen. Fra 2019 har rådet gitt fagutvalgene full myndighet til å fatte vedtak i enkeltsaker i de fleste tilskuddsordninger.

Rådet kan omgjøre utvalgenes vedtak til søkers gunst. Hvis det oppstår dissens i et fagutvalg, eller hvis saken er viktig eller prinsipiell i den forstand at den krever det brede skjønn som bare kan utøves av et samlet råd, løftes saken til rådet for endelig vedtak.

Tabell 4.3 Fordelingen av avsetningene til Norsk kulturfond på fagområder i 2020

	(i 1 000 kr)
Allmenne kulturformål	62 346
Visuell kunst	128 522
Musikk	394 668
Scenekunst	167 765
Litteratur	193 439
Kulturvern	35 069
Tidsskrift og kritikk	25 721
Sum	1 007 560

Institusjoner mv. med fast årlig tilskudd over statsbudsjettet skal som hovedregel ikke innvilges tilskudd fra Norsk kulturfond. Unntak kan vurderes, bl.a. for å fremme institusjonenes samarbeid med det frie feltet.

Post 71 Statsstipend

Bevilgningen på posten er foreslått overført til kapitlet fra kap. 321 og forvaltes allerede av Norsk kulturråd, jf. omtalen i innledningen til kapitlet.

Bevilgningen går til statsstipendiater. Ved inngangen til 2021 er det 17 statsstipendiater, og to av disse vil gå av med pensjon i løpet av året. Det vil ikke utnevnes nye stipendiater i 2021.

Post 72 Kunstnerstipend m.m., kan overføres

Bevilgningen på posten er overført til kapitlet fra kap. 321 og forvaltes allerede av Norsk kulturråd, jf. omtalen i innledningen til kapitlet.

Posten omfatter arbeidsstipend, arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere, diversestipend, diversestipend for nyutdannede kunstnere, æresstipend/-lønn, samt fire stipend til nordiske forfattere. Formålet er å utvikle kunstnerskap, sikre et fritt og uavhengig kulturliv og gi kunstnere forutsigbarhet over tid. Bevilgningen dekker også vederlag til stipendkomiteene, som gir sakkyndig innstilling om fordeling av midlene til utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere.

Samlet foreslås det en bevilgning på om lag 313 mill. kroner på posten. Det er en økning på om lag 105 mill. kroner fra Saldert budsjett 2020, jf. omtalen i innledningen av kapitlet. Av økningen

er 100 mill. kroner forbeholdt 309 midlertidige stipendhjemler for å stimulere til produksjon og aktivitet i forbindelse med covid-19-situasjonen. Regjeringen foreslår å etablere fire nye arbeidsstipendhjemler, og det er foreslått å øke arbeidsstipendets størrelse med 6 405 kroner, noe som utgjør en økning på 2,3 pst. For øvrig foreslås bevilgningen fordelt på følgende stipendordninger:

Diversestipend og diversestipend for nyutdannede kunstnere

Det foreslås 16 mill. kroner til diversestipend og 16,9 mill. kroner til diversestipend for nyutdannede kunstnere i 2021. Stipendene foreslås videreført på samme nivå som i 2020. Utvalget for statens kunstnerstipend kan vurdere eventuell overføring mellom disse ordningene ut fra endringer i kunstnergruppens sammensetning og behov.

Arbeidsstipend

Det foreslås 845 ordinære arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere, hvorav 309 er midlertidige. Utvalget for statens kunstnerstipend fastsetter antall kvoter fordelt mellom ordinære arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere. Arbeidsstipendets størrelse foreslås økt fra 276 805 kroner til 283 210 kroner, mens antallet hjemler foreslås økt fra 532 til 845.

Andre stipend

I bevilgningsforslaget er det innarbeidet midler til ulike stipendordninger som er under utfasing, herunder stipend for eldre fortjente kunstnere. I tillegg er det innarbeidet 200 000 kroner til en æreslønn.

Post 73 Garantiinntekter og langvarige stipend, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er overført til kapitlet fra kap. 321 og forvaltes allerede av Norsk kulturråd, jf. omtalen i innledningen til kapitlet.

Bevilgningen gjelder garantiinntekter, stipend for etablerte kunstnere og stipend for seniorkunstnere.

Det tildeles ikke nye garantiinntekter, da ordningen er under utfasing. I henhold til forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere kan kunstnere få sin garantiinntektshjemmel omdannet til tiårig stipend for etablerte kunstnere og seniorkunstnere.

Det foreslås en bevilgning på posten med 158,3 mill. kroner. Bevilgningen skal dekke økte stipendsatser og midler til 490 langvarige stipender.

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved totalt 101 garantiinntekter og 389 stipend for etablerte kunstnere og seniorkunstnere i 2021. I løpet av 2021 vil det bli frigjort totalt 29 hjemler som kan tildeles som stipend fra måneden etter at de blir frigjort.

Stipendenes størrelse foreslås økt fra 276 805 kroner til 283 210 kroner.

Post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.

Bevilgningen omfatter tilskudd til drift og utvikling til organisasjoner og kompetansesentre m.m. på kulturområdet. Formålene som foreslås dekket fra budsjettposten, har tidligere til dels vært budsjettert under andre utgiftskapitler på Kulturdepartementets budsjett (kap. 322, 323, 325, 326 og 328, post 78), og dels vært dekket av bevilgningen til Norsk kulturfond, jf. omtale under post 55 ovenfor.

Formålet med å samle disse tilskuddsformålene under samme budsjettpost er å legge til rette for større grad av likebehandling av tilskuddsmottakerne ved å kunne se lignende tiltak i sammenheng på tvers av fagfelt. Det legges opp til at Norsk kulturråd får ansvaret for den administrative behandlingen av søknader og utbetalinger av tilskudd. Det vil fortsatt være Stortinget som endelig fastsetter størrelsesnivået på tilskuddene, jf. omtale i del I.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til, går fram av vedlegg 2.

Bevilgningsforslaget innebærer en videreføring av driftstilskuddene til tiltakene. I tillegg foreslås det følgende økninger:

- 200 000 kroner til Balansekunst for å etablere ny virksomhet i Bergen
- 500 000 kroner til Music Norway for å styrke kunnskapsgrunnlaget om norsk musikk-eksport
- 400 000 kroner til Norsk senter for folkemusikk og folkedans til digitalisering av analoge opptak
- 500 000 kroner til Kulturalliansen for kartlegging av lokaler for frivillig kulturlivsaktivitet

Økningen til Balansekunst er begrunnet i regjeringens satsing på mangfold, jf. omtale i del I. Økningen til Music Norway er en del av regjeringens internasjonale satsing, jf. omtale i del I.

Økningen til Kulturalliansen er en del av regjeringens styrking av tilskudd til barn og unge, jf. omtale i del I.

Som en del av regjeringens satsing på dans foreslås det følgende økninger til de regionale kompetansesentrene for dans, jf. omtale i del I:

- 1,8 mill. kroner til Bærum kulturhus – Dans Sørøst-Norge
- 1,7 mill. kroner til Dansearena nord
- 1,2 mill. kroner til DansiT – Dansekunst i Trondheim og Midt-Norge
- 1 mill. kroner til RAS – Regional Arena for Samtidsdans
- 550 000 kroner til Dansekunst i Grenland
- 250 000 kroner til Bergen Dansesenter
- 250 000 kroner til Dans i Trøndelag
- 200 000 kroner til Scenekunst Sør
- 150 000 kroner til Fjelltdansen
- 100 000 kroner til R.E.D. (Residency Eina Danz)
- 100 000 kroner til Dansekunst i Østfold

Danse- og teatersentrum flyttet i januar 2020 inn i nye lokaler i Halvbroren, som disponeres av Nasjonalbiblioteket, og ble med det samlokalisert med Music Norway og NORLA. For Danse- og teatersentrum medfører dette en årlig redusert husleie på 359 000 kroner som er frigjort til å styrke driften, herunder Sceneweb. For 2021 foreslås det en ytterligere økning av tilskuddet til Danse- og teatersentrum på 500 000 kroner, jf. kap. 320, post 74. Videre foreslås det 400 000 kroner til Danseinformasjonen under samme post. Økningene til Danse- og teatersentrum og Danseinformasjonen er en del av regjeringens styrking av dansefeltet, jf. omtale i del I.

Tilskuddene fra Norsk kulturfond til Midt-norsk jazzsenter, Sørnorsk jazzsenter, Vestnorsk jazzsenter og Østnorsk jazzsenter er lagt inn under tilskuddet til Norsk jazzforum, som vil få ansvaret for å fordele disse midlene fra 2021.

I tilskuddet til Statens kunstutstilling er det foreslått innarbeidet en økning på 330 000 kroner som en del av regjeringens tiltakspakke for å stimulere til aktivitet ved museer og musikk- og scenekunstinstitusjoner, jf. omtale under kap. 323, post 70 og kap. 328, post 70.

Post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.

Bevilgningen omfatter tilskudd til drift og utvikling til kunst- og kulturtiltak som litteraturhus, kunstscener, kunsthaller, ensembler og kompanier m.m. på kulturområdet. Formålene som fore-

slås dekket fra budsjettposten, har tidligere til dels vært budsjettet under andre utgiftskapitler på Kulturdepartementets budsjett (kap. 323, 325, 326 og 328, post 78), og dels vært dekket av bevilgningen til Norsk kulturfond, jf. omtale under post 55 ovenfor.

Formålet med å samle disse tilskuddsformålene under samme budsjettpost, er å legge til rette for større grad av likebehandling av tilskuddsmottakerne ved å kunne se lignende tiltak i sammenheng på tvers av fagfelt. Det legges opp til at Norsk kulturråd får ansvaret for den administrative behandlingen av søknader og utbetalinger av tilskudd. Det vil fortsatt være Stortinget som endelig fastsetter størrelsesnivået på tilskuddene, jf. omtale i del I.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til, går fram av vedlegg 3.

Bevilgningsforslaget innebærer en videreføring av driftstilskuddene til tiltakene. I tillegg foreslås det følgende økninger:

- 400 000 kroner til Det Norske Kammerorkester til førskolekonserter på Rommen Scene
- 300 000 kroner til Det Norske Solistkor til Outreachprogram
- 200 000 kroner til Studium Actoris til inkludering av flere grupper i scenekunsttilbudet
- 800 000 kroner til Østfold Internasjonale Teater til utvidet turnéområde for kunst i det offentlige rom
- 1,5 mill. kroner til litteraturhus, fordelt med 500 000 kroner til litteraturhuset i Oslo, 300 000 kroner til litteraturhusene i Bergen, Trondheim og Fredrikstad samt 100 000 kroner til litteraturhuset i Skien.

Økningene til Det Norske Kammerorkester, Det Norske Solistkor, Studium Actoris og Østfold Internasjonale Teater er en del av regjeringens satsinger på mangfold, jf. omtale i del I. Økningene til litteraturhusene i Bergen, Fredrikstad, Oslo og Trondheim er en del av regjeringens satsing på språk og litteratur, jf. omtale i del 1.

Regjeringen ønsker å legge til rette for at etablerte scenekunstkompanier skal kunne fortsette sin virksomhet under stabile og forutsigbare forhold. For 2021 foreslås det et tilskudd på 3 mill. kroner til Jo Strømgren Kompani og 3 mill. kroner til Verdensteatret, som over flere år har mottatt tilskudd fra ordningen Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper i Norsk kulturfond. Tilskuddet til Jo Strømgren Kompani er en del av regjeringens satsing på dans, jf. omtale under Mål og strategier ovenfor.

I bevilgningsforslaget på posten er det innarbeidet en økning på 5,9 mill. kroner som en del av regjeringens tiltakspakke for å stimulere til aktivitet ved museer og musikk- og scenekunstinstitusjoner, jf. omtale under kap. 323, post 70 og kap. 328, post 70. Midlene er fordelt på institusjoner som tilsvarende mottok ekstraordinær støtte etter Stortingets behandling av Revidert nasjonalbudsjett 2020.

Post 76 Tilskudd til amatørteaterformål

Bevilgningene på posten er foreslått overført til kapitlet fra kap. 323 post 78, jf. omtale i innledningen til kapitlet.

Bevilgningen skal gå til tilskudd til amatørteatre. Av den foreslåtte bevilgningen på 22,5 mill. kroner foreslås 12,2 mill. kroner satt av til tilskuddsordningen for amatørteater, som allerede forvaltes av Norsk kulturråd.

Utover dette foreslås bevilgningen på posten fordelt med:

- 0,9 mill. kroner til Stiftelsen Buskerud Teater
- 2,7 mill. kroner til Hålogaland Amatørteaterselskap (HATS)
- 3,2 mill. kroner til Stiftelsen Norsk Revyfaglig Senter
- 3,3 mill. kroner til Vestlandske Teatersenter

Det er i denne fordelingen foreslått en økning til Hålogaland Amatørteaterselskap på 300 000 kroner til utvikling av prosjektet Ung urfolk scene som en del av regjeringens arbeid med å styrke mangfold i kultursektoren. Det er videre foreslått en økning på 500 000 kroner til Stiftelsen Norsk Revyfaglig Senter til utvikling av prosjektene UngRevy og Digital Revysatsing som del av regjeringens styrking av tiltak for barn og unge, jf. omtale i del I.

1 mill. kroner er overført til post 01 for å dekke Norsk kulturråds forvaltning av tilskudd til amatørteaterformål, jf. omtale under post 01.

Rapport 2019

Rapporten nedenfor gir en samlet vurdering av måloppnåelsen basert på den årlige rapporterin-

gen fra Norsk kulturråd om oppnådde resultater for 2019. Tallene er i all hovedsak hentet fra Kulturrådets årsrapport for 2019.

Målene for bevilgningen til Norsk kulturråd i 2019, herunder Statens kunstnerstipend, var å legge til rette for produksjon og formidling av ulike kunst- og kulturuttrykk, utvikle museumssektoren, styrke internasjonalt samarbeid på kulturfeltet samt lette etablering og stimulere til utvikling av profesjonelt kunstnerisk virke.

Samlet sett vurderer departementet måloppnåelsen for å være tilfredsstillende.

Produksjon og formidling av ulike kunst- og kulturuttrykk

Fond for lyd og bilde

Bevilgningen til Fond for lyd og bilde for 2019 var 42,8 mill. kroner, en økning på 3,9 mill. kroner fra året før.

Styret var i 2019 opptatt av at tilskuddsordningene skal være relevante for dagens kunstnerpraksis. I tillegg til kunstnerisk kvalitet og bransjekunnskap skal tildelingene gi rom for nye stemmer og kunstuttrykk.

Det ble gitt tilskudd til prosjekter innenfor produksjon og formidling av lydopptak, turnévirkosomhet, komponering og utvikling av tekst til musikk, samt produksjon og formidling av scenekunst, foto, videokunst og digital kunst. Det ble også gitt tilskudd til produksjon av kortfilm og dokumentarfilm, manus, originalmusikk i audiovisuelle produksjoner og til tverrkunstneriske prosjekter. Fond for lyd og bilde bidro også med midler til markedsføring av musikkutgivelser, markedsføring av kortfilmer og dokumentarer og til gjenopptakelse av sceneforestillinger på nye arenaer.

God geografisk spredning er ett av flere hensyn det legges vekt på i den samlede vurderingen av søknader til fondet. Fordelingen av fondets midler på fylkene basert på søkers adresse, viste at det var Oslo, Akershus, Hordaland og Trøndelag som mottok flest tilskudd i 2019. I 2019 ble det mottatt 2 634 søknader og 23,3 pst. av dem ble innvilget.

Tabell 4.4 Nøkkeltall Fond for lyd og bilde 2018–2019

	2018	2019
Antall søknader	2 687	2 634
Antall tildelinger	608	613
Søknadssum (i 1 000 kroner)	233 149	232 624
Tildelt sum (i 1 000 kroner)	40 071	46 720

Samlet tildelingssum inkluderer overføring av ubrukte midler fra tidligere år og tilbakeføring av midler for ikke-fullførte prosjekter.

Norsk kulturfond

Tabell 4.5 Norsk kulturfond – hovedfordeling av midler 2019

	2019
Allmenne kulturformål	64 544
Visuell kunst	127 739
Musikk	387 640
Scenekunst	164 933
Litteratur	202 235
Kulturvern	35 089
Totalt	982 180

Et viktig mål for Kulturrådet er å sikre en dynamisk forvaltning av Kulturfondet gjennom å vur-

dere tilskuddsordningene kontinuerlig og på tvers av fagområder. I 2019 har rådet videreført arbeidet med å gjennomgå og justere retningslinjene for flere av ordningene. Arbeidet bidrar til en mer transparent og forutsigelig forvaltning for søkerne. Det sikrer også at ordningene i fondet er best mulig tilpasset et kunst- og kulturfelt i stadig utvikling.

Rådet har som mål å sikre at midlene fra Norsk kulturfond kommer hele landet til gode. En geografisk oversikt over søkerne i 2019 viser at alle fylker er representert, og at daværende Aust-Agder og Finnmark var de eneste fylkene der mer enn femti prosent av søknadene fikk tilskudd. De fleste søknadene kommer fra kunstnere, organisasjoner og institusjoner som holder til i storbyområder. Mange av prosjektene som mottar tilskudd, har aktiviteter i langt flere fylker enn der søkeren har adresse. Rådet vil framover jobbe for å nå bedre ut til fylker med få søkere.

Tabell 4.6 Norsk kulturfond – Søknader og tildelinger 2019

	Søknader	Tildelinger
Allmenne kulturformål	548	183
Visuell kunst	1 422	498
Musikk	3 204	1 409
Scenekunst	1 280	370
Litteratur	976	484
Kulturvern	285	134
Totalt	7 715	3 078

Sett bort fra innkjøpsordningene for litteratur mottok fondet 7 715 søknader i 2019, som er 866 flere enn året før. Antall tildelinger gikk opp fra 2 657 til 3 062. Tildelingsprosenten gikk opp fra 38 til 39.

Allmenne kulturformål

Kulturfondets avsetning for allmenne kulturformål ble også i 2019 benyttet til tverrgående tilskuddsordninger, samt rådets forsøksordninger og særskilte satsinger. I 2019 ble midlene brukt til tilskuddsordningene Rom for kunst (kunst- og

kulturbygg), Aspirantordningen, Gjesteoppholdsstøtte for arenaer og Tverrfaglige tiltak.

Tilskuddene gikk bl.a. til utbedring og faglig utvikling av kulturbygg og arenaer over hele landet. Aspirantordningen skal motvirke strukturell diskriminering basert på etnisitet ved å gi bedre tilgang til arbeid i kunst- og kultursektoren, mens tverrfaglige tiltak stimulerer til nytenking og samarbeid på tvers av kunst- og kulturfeltene.

Under allmenne kulturformål ble det i 2019 mottatt 590 søknader, og 34 pst. av disse ble innvilget.

Visuell kunst

Kulturrådet brukte i 2019 avsetningen til visuell kunst til tilskudd til enkeltkunstnere, prosjektene og utstillingene deres. Selv om en overvekt av kunstnere i Norge bor i og omkring de større byene, er aktivitetene spredt utover hele landet, og rådet mener det er viktig å støtte opp under denne spredningen. Det er også et sentralt mål å sørge for et tilfang av nye stemmer, uttrykk og møteplasser. Prosjektstøtteordningene for visuell kunst bidro i 2019 til formidling av profesjonell samtidskunst og til at kunsten får en større og tydeligere plass i samfunnet.

Kulturrådets tilskuddsordninger på området ser hensynet til institusjoner, individuelle kunstnere og publikum i et helhetlig perspektiv. Avsetningen til visuell kunst ble i 2019 benyttet til tilskudd til produksjon, formidling og dokumentasjon av uttrykk innenfor alle sjangre. Det ble gitt tilskudd til utstillinger, visningssteder, kunstfestivaler, publikasjoner, manusutvikling, assistenter, utstyr og drift.

Under visuell kunst ble det i 2019 mottatt 1 422 søknader, og 35 pst. av dem ble innvilget.

Musikkformål

Avsetningen til musikkformål legger til rette for at musikkuttrykk av høy kvalitet blir skapt, produsert og formidlet til publikum over hele landet.

Det var i 2019 en utvikling i retning av at komponister og utøvere i større grad samarbeider om verk og det å skape musikk. Mer musikk blir til gjennom samspillsprosesser med låtskrivere, produsenter og studioproduksjon. I tillegg så man i større grad samarbeid på tvers av kunstfelt.

Tilskudd til komposisjon og konsertproduksjon gjør ny musikk og nye produksjoner tilgjengelige, og tildelinger til musikere og musikkensembler gjorde at det i 2019 kunne gjennomføres

mange turneer som nådde et publikum i hele Norge og i utlandet.

Tildelingene bidro også til å utvikle utøvermiljøene og til mer profesjonelle produksjonsforhold. Økt oppmerksomhet om gjenbruk og videreutvikling av produksjoner og konsertprogram er en tendens i utøverfeltet.

Det er bedret kjønnsbalanse på noen områder av musikkfeltet. I 2019 var det kvinnelige komponister i 30–40 prosent av søknadene til tilskuddsordningen for bestillingsverk og produksjoner som fikk tildeling. På utøver- og platefeltet og arrangørfeltet var det fremdeles overvekt av menn.

Under musikkformål i 2019 ble det mottatt 3 204 søknader, og 44 pst. av dem ble innvilget.

Scenekunstformål

Avsetningen til scenekunstformål skal legge til rette for eksperimentering, utforskning, nyfortolkning og samarbeid på tvers av uttrykksformer og sjangre, og de ulike tilskuddsordningene skal bidra til å styrke scenekunstfeltets kunstneriske aktiviteter.

En viktig del av arbeidet i 2019 var å justere eksisterende tilskuddsordninger på bakgrunn av faglige evalueringer og dialog med aktører i feltet. Etter evaluering av tilskuddsordningen Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper valgte rådet å justere ordningen og gi den nytt navn i tråd med endringene: Fri scenekunst – kunstnerskap. Den nye ordningen legger sterkere vekt på videre kunstnerisk utvikling som det sentrale kriteriet, og mindre vekt på fartstid, internasjonalt nedslagsfelt og etablert drift.

Det var i 2019 et godt tilfang av søknader om produksjonsstøtte til prosjekter rettet mot målgruppen barn og unge, og gjestespillordningen viste at norske produksjoner for et ungt publikum er etterspurt av internasjonale arenaer.

Under scenekunstformål ble det totalt mottatt 1 280 søknader i 2019, og 29 pst. av disse ble innvilget.

Litteraturformål

Avsetningen til litteraturformål skal stimulere til at mangfoldig litteratur av høy kvalitet blir skrevet på og oversatt til norsk, og legge til rette for at denne litteraturen når ut til publikum over hele landet. Innkjøpsordningene for litteratur utgjør hoveddelen av avsetningen og bidrar til økte forfatterinntekter, styrking av redaksjonelle miljøer

og tilgjengeliggjøring av litteratur i skole- og folkebibliotekene.

I 2019 ble det satset på å inkludere samisk litteratur i tilskuddsordningene og satt i verk tiltak for å få inn søknader om oversettelse fra samisk til norsk fra 2020. Innkjøpsordningene ble utvidet til å gjelde innkjøp og distribusjon til skolebibliotek for å skaffe barn tilgang til et bredere utvalg titler enn de har i dag.

Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur økte til 349 innkjøpte titler i 2019. Økningen skyldes trolig at stadig flere forfattere velger å utgi sine egne bøker, og at gebyret for forhåndsvurdering av bøker på ordningen har bortfalt slik at terskelen for å melde på bøker er lav.

Under litteraturformål ble det mottatt 353 søknader (unntatt innkjøpsordningene tidsskriftordning og skolebibliotekordning) i 2019, og 61 pst. av dem ble innvilget.

Kulturvernformål

Avsetningen til kulturvernformål skal stimulere til innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av kulturvernmateriale i Norge. Kulturrådet har i 2019 gitt både prosjektstøtte til konkrete aktiviteter og driftsstøtte til landsdekkende organisasjoner med viktige funksjoner innenfor kulturvernfeltet. Mange av prosjektene som har fått støtte, har vært knyttet til konkret arbeid med dokumentasjon og formidling av ulike minoriteter og kulturelt mangfold i Norge, inkludert uttrykk og erfaringer som er knyttet til samisk kulturarv og historie, nasjonale minoriteter og nyere innvandrere.

Under kulturvernformål ble det i 2019 mottatt 285 søknader, og 47 pst. av søknadene ble innvilget.

Tabell 4.7 Norsk kulturfond: Forholdet mellom antall søknader og antall tildelinger fordelt på fylke i 2019

Bostedfylke	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent nasjonalt	Tildelingsprosent i fylket
Akershus	492	171	6,0 %	36,0 %
Aust-Agder	64	34	1,2 %	55,7 %
Buskerud	188	68	2,4 %	41,0 %
Finnmark	94	46	1,6 %	51,1 %
Hedmark	128	40	1,4 %	34,5 %
Hordaland	809	297	10,4 %	39,0 %
Møre og Romsdal	116	50	1,7 %	46,7 %
Nordland	202	75	2,6 %	40,1 %
Oppland	176	76	2,7 %	46,3 %
Oslo	3064	1271	44,5 %	44,8 %
Rogaland	299	111	3,9 %	40,2 %
Sogn og Fjordane	68	31	1,1 %	45,6 %
Svalbard	6	3	0,1 %	50,0 %
Telemark	181	73	2,6 %	42,7 %
Troms	227	97	3,4 %	45,3 %
Trøndelag	511	205	7,2 %	43,1 %
Vest-Agder	138	53	1,9 %	41,4 %
Vestfold	160	49	1,7 %	33,6 %
Østfold	175	69	2,4 %	43,1 %
Utlandet	123	40	1,4 %	37,4 %

Tallene er basert på søkerens egne opplysninger. Inkluderer ikke innkjøpsordningene for litteratur.

Kunnskapsproduksjon

Kulturrådet arbeider kontinuerlig med å styrke kunnskapsproduksjonen om kunst- og kultursektoren, både for å sikre at Kulturrådets virkemidler er mest mulig treffsikre, og for å levere et godt kunnskapsgrunnlag til utviklingen av norsk kulturpolitikk.

I 2019 utga Kulturrådet publikasjoner om samlingsutvikling ved norske kunstmuseer på 2000-tallet, om visuell kunst i norsk forvaltning samt statistikk om visuell kunst i Norge. Rapporten Kunst i tall 2018 – inntekter fra musikk, litteratur, visuell kunst og scenekunst viderefører og oppdaterer tilsvarende målinger fra tidligere år. Som et resultat av en utredning knyttet til konserter og konsertarrangering ble boken Engasjement og arrangement utgitt.

Det ble i 2019 arbeidet med følgende forskningsprosjekter: Kunst som deling, delingens kunst, Digital kultur, estetiske praksiser og Kunst og sosiale fellesskap.

Utvikling av kunst- og kulturfeltet

Museum

Kulturrådet stimulerte i 2019 til faglig samarbeid og tiltak med overføringsverdi for hele museumssektoren for å sikre effektiv utnytting av ressursene, god kvalitet og utjevning av ressursmessige og geografiske ulikheter. Virkemidlene er tildeling av prosjekt- og utviklingsmidler, koordinering av faglige nettverk, faglig rådgiving og tilrettelegging for bruk av felles metodikk og standarder.

I forbindelse med arbeidet med ny stortingsmelding om museumsfeltet har Kulturrådet blant annet gjennomført en undersøkelse om bygningsvern, en nasjonal publikumsundersøkelse og dialogmøter med alle museene på regionnivå.

Kulturrådet innhenter årlig rapportering og statistikk for museene og beskriver utviklingstrekk på nasjonalt nivå og vurdering av hvert museum. De faglige vurderingene ble også i 2019 aktivt brukt i dialog og utvikling av museene, både av Kulturrådet, Kulturdepartementet og museene selv. Rapporteringen viser at sektoren i stor grad tok i bruk nye virkemidler for å nå ut til nye målgrupper og forvalte samlingene bedre. Det var en klar tendens til at museene søker å løse utfordringer rundt oppbevaringsforhold, digitalisering og tilgjengeliggjøring i fellesskap.

Kulturrådets tre utviklingsprogrammer for perioden 2018–2020 tar tak i sentrale utfordringer for den norske museumssektoren: behovet for økt digitalisering og digital tilgjengeliggjøring av

museenes samlinger, museenes endrede makt- og ansvarsrolle i samfunnet og økt forskningsinnsats i norske museer. I 2019 ga Kulturrådet tilskudd på totalt 15,4 mill. kroner til 23 utviklingsprosjekter gjennom programmene.

Det ble i 2019 tildelt 9 mill. kroner i sikringsmidler til museene, fordelt på 49 ulike prosjekter. Midlene bidro til økt sikkerhet for kulturarvmateriale i museene gjennom forebyggende arbeid og økt planmessighet i sikringsarbeidet.

Gjennom programmet Digitalisering og digital samlingsforvaltning ble det blant annet utformet en modell for avlevering av digitale samlinger for langtidsbevaring. Samarbeidsforumet for åpne kulturdata, der Nasjonalbiblioteket, Arkivverket, Riksantikvaren og Kulturrådet samordner innsatsen for å bedre tilgangen til åpne, offentlige kulturdata, kartla i 2019 datasett og gjennomførte standarder og autoritetsregistre.

Prosjekt kulturøkonomi

Som et ledd i arbeidet med kulturell og kreativ næring satte Kulturrådet i 2018 i gang et treårig utviklingsprosjekt med tittelen Kulturøkonomi. Prosjektet har som mål å styrke hele verdikjeden i kulturøkonomien ved å få kunst- og kulturuttrykk ut til et bredere og større marked. Prosjektet omfatter både det frie kunstfeltet, mindre bedrifter og etablerte kunst- og kulturinstitusjoner og har hatt særlig fokus på temaer som digitalisering, internasjonalisering og publikumsutvikling.

Kulturøkonomiprojektet har fått gjennomført og publisert en rekke kartlegginger og rapporter for å dekke svakheter og mangler i kunnskapen om verdikjeder, økonomiske sammenhenger og utfordringer på de ulike kunstområdene. Det ble i 2019 etablert en ny tilskuddsordning for kulturinstitusjoner. Tilskuddene skal bidra til at institusjonene når et økt publikum og et større marked, og at egeninntektene i sektoren øker.

Tilskuddsordningen hadde i 2019 en ramme på 5 mill. kroner, som ble fordelt på 12 prosjekter.

Internasjonalt samarbeid på kulturfeltet

Kulturrådet har som mål å styrke det internasjonale samarbeidet på kulturfeltet og bidrar til samarbeid og utveksling innenfor hele Kulturrådets virkeområde. Kulturrådet har i 2019 videreført arbeidet med Kreativt Europa og EØS-midlene og med UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven.

Kulturrådet har hatt ansvaret for å koordinere arbeidet med EU-programmet Kreativt Europa i

Norge, og i 2019 har elleve samarbeidsprosjekter med norske partnere fått støtte gjennom programmet. To av disse var større prosjekter med norsk prosjektledelse. En særskilt satsing i 2019 var konferansen Kultur over grenser i Bærum kulturhus, der en rekke europeiske tilskuddsordninger ble presentert. Konferansen ble gjennomført i samarbeid med nasjonale aktører med ansvar for nordiske og europeiske tilskuddsordninger, samt NOKU og Akershus fylkeskommune.

Også gjennom EØS-midlene får norske kunstnere og kulturaktører muligheten til å samarbeide med utenlandske partnere. I 2019 har Kulturrådet arbeidet med utforming av programmene og med informasjon til norske aktører. I løpet av året ble det i samarbeid med Riksantikvaren gjennomført en informasjonsturné som omfattet åtte norske byer.

Kulturrådet fordelte i 2019 1,675 mill. kroner til 20 prosjekter gjennom ordningen Norsk-islandsk kultursamarbeid.

Kulturrådet hadde i perioden 2017–2019 prosjektleder- og sekretariatsansvar for det nordiske prosjektet Inkluderende kulturliv i Norden. I desember 2019 arrangerte Kulturrådet en avslutningskonferanse for prosjektet, med deltakere fra hele Norden. Kulturrådet har i 2019 besøkt alle nordiske land og selvstyreområder representert i prosjektet, med mål om å dele erfaringer og kunnskap med relevante miljøer.

Kulturrådet legger vekt på å bidra inn i et aktivt, nordisk samarbeid om implementeringen av UNESCO-konvensjonen om immateriell kulturarv. I 2019 har det også vært dialog med UNESCO-sekretariatet om videre styrking av arbeidet med urfolksperspektivet innenfor rammen av konvensjonen.

Etablering og utvikling av profesjonelt kunstnerisk virke

Statens kunstnerstipend

Målene for bevilgningene til Statens kunstnerstipend i 2019 var å lette etablering og stimulere utvikling av profesjonelt kunstnerisk virke. Sammensetningen av de ulike stipendordningene retter seg mot ulike behov hos kunstnere som bidrar til å sikre innholdsproduksjon til et mangfoldig og nyskapende kunstliv i Norge.

Statens kunstnerstipend hadde en samlet avsetning på 341,5 mill. kroner i 2019 til ulike stipend. Stipendenes størrelse ble i 2019 økt til 268 222 kroner. Etterspørselen etter stipend er stor, og det kunstneriske nivået blant søkerne er høyt. Statens kunstnerstipend mottok i overkant av 8 500 søknader og tildelte 861 stipend. Stipendiatenes rapportering om bruken av tildelte midler viser at stipendene er et viktig virkemiddel både i etableringsfasen og i utviklingen av profesjonelle kunstnerskap.

Tabell 4.8 Antall søkere og tildelinger av stipend og garantiinntekt

Stipendordning	Søknader		Nytildelte/mottakere	
	2018	2019	2018	2019
Arbeidsstipend	2 857	2 840	178/353	160/362
Arbeidsstipend yngre/nyetablerte kunstnere	1 232	1 232	90/147	77/138
Diversestipend	2 992	3 024	366	339
Diversestipend nyutdannede kunstnere	292	329	214	239
Stipend for etablerte kunstnere og seniorkunstnere	1 109	1 097	34/336	46/360
Stipend for eldre fortjente kunstnere	0	0	197	171
Garantiinntekt	0	0	148	125

Statsstipendiatene avgir årlig rapport om sitt arbeid til departementet. I 2019 var antall statsstipendiat 22. I løpet av året gikk én stipendiat av med pensjon.

Kulturell og kreativ næring

Kulturrådets arbeid med kulturell og kreativ næring har som mål å stimulere til økte inntekter og langsiktig utvikling for kunstnere og kulturak-

tører i Norge gjennom deres kunstneriske virksomhet. I hovedsak skjer dette gjennom prosjekttilskudd, kompetanseprogram og rådgivning. Arbeidet var i 2019 rettet mot feltene visuell kunst, musikk, scenekunst, litteratur, kulturvern, film, arkitektur, design, mote og spill.

Kulturrådet administrerte i 2019 to tilskuddsordninger for kulturelle og kreative næringer. Ordningen for næringsutvikling retter seg mot kunstnere og mindre virksomheter som arbeider med distribusjon, formidling, markedsføring eller

salg av kulturelle uttrykk. Ordningen for regional bransjeutvikling støtter opp om de mindre virksomhetene ved å utvikle og styrke bransjestrukturer på regionalt nivå. Kompetanse- og entreprenørskapsprogrammet Ovasjon er et tilbud til kunstnere og mindre virksomheter som vil drive mer økonomisk bærekraftig.

Tilskuddsordningene for kulturelle og kreative næringer hadde i 2019 en samlet ramme på 19,8 mill. kroner, som ble fordelt på 54 prosjekter. Det kom inn 206 søknader til ordningene i 2019.

Kap. 3320 Norsk kulturråd

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Ymse inntekter	8 091	4 334	4 451
03	Refusjon	6 677		
	Sum kap. 3320	14 768	4 334	4 451

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Norsk kulturråd, jf. kap. 320, post 01.

Administrasjonskostnader knyttet til forvaltning av spillemidler blir bl.a. ført på posten.

Post 03 Refusjoner

Posten gjelder eventuelle refusjoner, jf. kap. 320, post 01.

Kap. 322 Bygg og offentlige rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Driftsutgifter	22 213	23 750	23 780
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 927	37 470	38 320
50	Kunst i offentlige rom	12 500	12 500	12 500
70	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	456 400	294 600	266 400
78	Ymse faste tiltak	3 860	3 960	
	Sum kap. 0322	508 900	372 280	341 000

Innledning

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under de nasjonale målene om at bevilgningene til kultur- og kunstformål skal bidra til et fritt og uavhengig kulturliv som er tilgjengelig for alle og fremme

mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse.

Egnede lokaler for kunst- og kultur legger til rette for at kulturlivet kan tilby møteplasser og arenaer for kulturaktiviteter og skape og formidle kunst og kultur av høy kvalitet tilgjengelig for alle. Det settes krav om at lokaler for kulturaktivitet

som oppføres med statlige midler, skal ha høy arkitektonisk kvalitet. God arkitektur skal gi attraktive, funksjonelle og universelt utformede byggverk og omgivelser. Gode fysiske rammevilkår kan sikre at kulturarven kan bevares og formidles til et bredt publikum. God kunst i offentlige inne- og uterom legger til rette for at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet i samspill med omgivelsene, og fremmer kunstnerisk utvikling og fornyelse.

Kulturdepartementet har også et ansvar knyttet til styrking av den offentlige debatten og arenaer for kritisk refleksjon om arkitektur og kunst i offentlige rom.

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Kunst i offentlige rom (KORO) og investeringstilskudd til nasjonale kulturbygg. Kapitlet omfatter også omtale av statlige byggeprosjekter hvor Kulturdepartementet er oppdragsgiver.

Tilskuddene som i 2020 var budsjettert under post 78, foreslås overført til kap. 320, post 74, jf. omtale under kap. 320 og vedlegg 2. Avsetningen på posten til A.C. Houens Fonds Diplom foreslås overført til kap. 328, post 70, og innarbeidet i tilskuddet til Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design, som ivaretar forvaltningen av denne prisen.

Mål og strategier for 2021

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2021 er å legge til rette for

- produksjon, bevaring, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk
- oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon

Covid-19-pandemien har skapt en utfordrende situasjon for mange kunst- og kulturinstitusjoner i hele landet, jf. omtale under programkategori 08.20. Virksomheter og tiltak under kap. 322 møter utfordringer knyttet til framdrift og økt usikkerhet for prosjektene.

Kunst i offentlige rom

KORO er statens fagorgan for kunst i offentlige rom og er organisert som en statlig etat under Kulturdepartementet. Virksomheten produserer og finansierer kunst i offentlige rom over hele Norge og ved norske konsulater og ambassader i utlandet.

Kjernevirksomheten til KORO er å produsere kunstprosjekter i nye statlige bygg. Det mest omfattende prosjektet for KORO i årene framover

vil være kunstprosjektet for nytt regjeringskvarter. KORO vil være faglig og administrativt ansvarlig for beslutninger og gjennomføring av kunstprosjektet. Arbeidet vil skje i samarbeid med Statsbygg. Prosjektet om nytt regjeringskvarter er nærmere omtalt i Kommunal- og moderniseringsdepartementets Prop. 1 S (2020–2021).

KORO har det overordnede forvaltningsansvaret for statens kunstsamling i offentlige rom, som er bygget opp siden virksomheten ble etablert i 1977. Samlingen utgjør ca. 7 800 verk. Verkene befinner seg både innendørs og utomhus i offentlige rom i hele Norge, hvor folk ferdes og oppholder seg. Kommunikasjon og formidlingstiltak knyttet til kunsten er sammen med råd og veiledning om forvaltning av kunsten prioriterte oppgaver i KOROs arbeid for å ivareta statens kunstsamling i de kommende årene.

KORO forvalter i tillegg to søkbare tilskuddsordninger for hhv. leiebygg og eldre statsbygg (LES) og styrking av kunstproduksjon i lokalsamfunn over hele landet (LOK), samt utfasing av to tidligere tilskuddsordninger.

KOROs arbeid skal bidra til å utvikle samtidskunsten og til å gi kunstnerne oppdrag og inntekter. Den faglige virksomheten er underlagt prinsippet om armlengdes avstand.

Nasjonale kulturbygg

Gode arenaer stimulerer til produksjon og formidling av kultur med høy kvalitet. Målet med Nasjonale kulturbygg er å bidra med investeringstilskudd som delfinansiering til bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet eller økt sikkerhet gjennom planlegging, ombygging eller nybygg. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Hovedregelen er at den maksimale statlige tilskuddsandelen er 1/3 av den delen av prosjektet som er i samsvar med målene for posten.

Statlige byggeprosjekter

Kulturdepartementet er oppdragsgiver for statlige byggeprosjekter i kultursektoren. Dette gjelder lokaler for statlige etater, enkelte store nasjonale institusjoner og samiske prosjekter, hvor gjeldende praksis er at bygg normalt oppføres i regi av Statsbygg på oppdrag fra Kulturdepartementet. Midler til slike statlige byggeprosjekter fremmes over Kommunal- og moderniseringsdepartemen-

tets budsjett. Regelverket for håndtering av slike byggesaker forvaltes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og det stilles også krav om ekstern kvalitetssikring for prosjekter som antas å ha et kostnadsnivå over terskelverdien fastsatt av Finansdepartementet.

Prosjektet om et nybygg for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design på Vestbanen i Oslo er det mest omfattende prosjektet under gjennomføring. Nasjonalmuseets nye lokaler skal etter planen åpne for publikum i 2021. Målet med nybygget er å skape et vitalt, nasjonalt forsknings- og formidlingssenter for de visuelle kunstartene. Museet skal være en nyskapende møteplass der et bredt sammensatt publikum skal oppleve og få kunnskap om de visuelle kunstartene, og nybygget skal markere Nasjonalmuseet som en utstillings- og formidlingsarena på internasjonalt nivå. Nybygget innebærer en betydelig satsing på visuell kunst, og bygningen vil i seg selv utgjøre et eksempel på fremragende arkitektur.

Det er store behov for økt kapasitet for å dekke uløste magasinbehov for Nasjonalbiblioteket og Arkivverket. I 2017 ble bygging av et samlokalisert prosjekt om nytt sikringsmagasin og nytt arkivmagasin i Nasjonalbibliotekets anlegg i fjellet i Mo i Rana igangsatt. Arkivverket og Nasjonalbiblioteket samarbeider om å utvide og sikre magasin kapasiteten gjennom en magasinutvidelse på til sammen 110 000 hyllemeter og en mangedobling av den digitale magasin kapasiteten. Prosjektet forventes ferdigstilt i andre halvår 2021.

Nasjonalbiblioteket har også behov for lokaler for 70 nye medarbeidere ved sitt anlegg i Mo i Rana. Det er i 2020 igangsatt forprosjektering av utvidelse av anlegget til dette formålet.

Det er også flere uløste behov når det gjelder rehabilitering og oppgradering av lokaler for scenekunst. Statsbygg gjennomfører på oppdrag fra Kulturdepartementet forprosjektering av rehabilitering av Nationaltheatret. Regjeringen legger vekt på at Nationaltheater-bygningen må bevares samtidig som teatret også i fremtiden skal ha lokaler som legger til rette for teaterdrift av høy kunstnerisk kvalitet.

Når det gjelder samiske kulturbygg, har Sametinget gjennom flere år lagt særlig vekt på å finne en god og snarlig løsning for det sørsamiske museet Saemien Sijte i Snåsa, som har behov for nye lokaler. Prosjektet om nybygg for Saemien Sijte ble igangsatt i 2019. Målet for prosjektet er at Saemien Sijte skal ha funksjonelle lokaler og uteområder slik at museet kan forvalte, formidle, forske på og fornye sørsamisk identitet, språk og kulturarv, være arena og møtested og fungere som

samisk forsknings- og formidlingsinstitusjon og gi publikum økt kunnskap og forståelse om sørsamisk historie, kultur og tilstedeværelse. Nybygget for Saemien Sijte skal etter planen ferdigstilles i andre halvår 2021. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen til Sametinget over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett med i alt 2,7 mill. kroner knyttet til husleiekompensasjon og for å styrke museumsdriften i 2021, jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementets kap. 560 Samiske formål, post 50 Samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Sametinget har også trukket fram nye lokaler for det samiske nasjonalteatret Beavivváš og et nytt samisk kunstmuseum som høyt prioriterte prosjekter i årene framover. Sametinget har igangsatt en utredningsprosess knyttet til ev. nytt samisk kunstmuseum. Stortinget sluttet seg i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 til regjeringens forslag om midler til prosjektering og igangsetting av en forprosjektfase for et prosjekt om nybygg med samlokalisering av Beavivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino.

Budsjettforslag 2021

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Kunst i offentlige rom (KORO), samt evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid og visse fellestiltak på departementets område.

Virksomheter og lønnsoppkjøret i 2020 er foreløpig ikke innarbeidet i budsjettforslaget på posten, jf. omtale i del I. Bevilgningsnivået på posten foreslås for øvrig videreført fra 2020. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som KORO får i merinntekt på kap. 3322, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder hovedsakelig prosjektkostnader som KORO har i kunstprosjekter ved nye statlige bygg (oppdragsvirksomhet). Disse midlene finansieres i sin helhet ved inntekter fra statlige byggherrer/oppdragsgivere, hovedsakelig av Kommunal- og moderniseringsdepartementet gjennom Statsbygg. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som KORO får i merinntekt på kap. 3322, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Bevilgningen omfatter også KORO's prosjektkostnader for de søkbare tilskuddsordningene som KORO forvalter. Prosjektkostnadene knyttet til disse ordningene er budsjettert til om lag 5,6 mill. kroner i 2021.

Post 50 Kunst i offentlige rom

Bevilgningen på posten skal benyttes til lokalsamfunnsordningen (LOK), som ble etablert i 2019, samt utfasing av de tidligere tilskuddsordningene KOM og URO. Bevilgningsnivået på posten foreslås videreført fra 2020.

Departementet foreslår at KORO får fullmakt til å gi tilsagn til kunstproduksjon på inntil 7,3 mill. kroner utover bevilgningen i 2021 til disse ordningene, jf. forslag til vedtak III.

Post 70 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder tilskudd til Nasjonale kulturbygg.

Prosjektsøknader 2021

Det kom inn 27 søknader til denne posten til vurdering til 2021-budsjettet, fordelt over hele landet og med alle de nye fylkene representert. Av disse søknadene var det 14 nye, og 13 søknader som ble for-

nyet fra tidligere år. De fleste prosjektene var knyttet an til museumsvirksomhet, men også scene-kunst og bibliotek var representert blant søkerne. Som i tidligere år er alle søknadene oversendt for kvalitetssikring og vurdering av Norsk kulturråd.

Endret søknadsfrist til 2022-budsjettet

Det har fram til nå vært frist 1. mars hvert år for søknader om tilskudd fra posten Nasjonale kulturbygg til etterfølgende års statsbudsjett. Denne fristen flyttes nå fram to måneder, slik at fristen for søknader som skal vurderes i forbindelse med 2022-budsjettet, er 1. januar 2021.

Bevilgningsforslag 2021

Det er foreslått en bevilgning på 266,4 mill. kroner til nasjonale kulturbygg i 2021. I tillegg foreslår departementet en tilsagnsfullmakt på 634,5 mill. kroner utover bevilgningen for 2021, jf. forslag til vedtak III. Forslag til fordeling av bevilgning og nye tilsagn framgår av tabell og omtale nedenfor.

Tabell 4.9 Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning og nye tilsagn

Prosjekter	Vedtaksår	(i mill. kroner)			
		Samlet tilsagn	Tidl. bevilget	Bevilgn. forslag 2021	Gjenstår til senere år
Munchmuseet, nybygg i Bjørvika, Oslo	2014	605	400	85	120
Bergen kommune, ombygging av Sentralbadet i Bergen til scenekunsthuss	2016	230	175	0	55
Museene i Sør-Trøndelag, nytt museumsanlegg ved Orkla industri-museum	2017	35	22	10	3
Anno museum, dokumentasjonssenter på Elverum	2018	90	23	12	55
Telemark museum, nytt museumsbygg i Brekkeparken i Skien	2018	45	20	10	15
Vinje kommune / Nynorsk kultursenter – tilbygg Vinjesenteret	2018	8,4	5,1	3,3	0
Sørlandets kunstmuseum – Kunstsiloen	2018	175	60	50	65
Stavanger kommune – Nye Tou Scene, byggetrinn 2	2018	13,3	10,3	3	0
Helgeland museum, nytt museumsanlegg i Sjøgata i Mosjøen	2018	32,5	13	8,5	11
Vadsø kommune / Varanger museum, Vadsø museum, ombygging av NRK-bygg til kvenmuseum	2018	43	17	10	16

Tabell 4.9 Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning og nye tilsagn

Prosjekter	Vedtaksår	Samlet tilsagn	Tidl. bevilget	(i mill. kroner)	
				Bevilgn. forslag 2021	Gjenstår til senere år
Østfoldmuseene – ombygging av St. Olavs Vold arbeiderbolig, Sarpsborg	2019	11,8	2	4	5,8
Museene i Akershus – Viken bygningsvernssenter ved Follo museum, Drøbak	2019	16	3	5	8
Norsk Industriarbeidermuseum – sikrings- og formidlingsbygg over tungtvannskjelleren på Vemork ¹	2019	11	5	6	0
Dalane Folkemuseum – formidling i Jøssingfjord Vitenmuseum og Hellenen-husene	2019	10	1	2	7
Museum Stavanger – Fornying av basisutstillinger ved gamle Stavanger Museum	2019	11,2	4,4	6,8	0
Bymuseet i Bergen – Bryggens Museum, rehabilitering og oppgradering	2019	16	4	5	7
Museum Vest – Bergens Sjøfartsmuseum, modernisering av museumsbygg	2019	6	3	3	0
Sunnhordland museum – Nye Sunnhordlandstunet, fornying av administrasjonssenteret	2019	15,2	5	5,8	4,4
Musea i Sogn og Fjordane – fellesmagasin i Angedalen, Førde	2019	40	8,3	9	22,7
Kristiansund kommune – nye lokaler for Operaen i Kristiansund og Nordmøre museum	2019	150	15	20	115
Norsk Skogfinsk Museum – <i>Finnskogens hus</i>		106,6	0	5	101,6
Norsk Bergverksmuseum – <i>Jakten på sølvet</i>		26	0	3	23
Sum prosjekter med tilsagn				266,4	634,5

¹ Det samlede statlige investeringstilskuddet til dette prosjektet utgjør 22 mill. kroner, likt fordelt mellom Kulturdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Også Klima- og miljødepartementet foreslår å bevilge 6 mill. kroner over sitt budsjett i 2021, jf. nærmere omtale i Prop. 1 S (2020–2021) for Klima- og miljødepartementet.

Kulturdepartementet foreslår at det gis tilsagn om tilskudd til to nye prosjekter i 2021. Begge prosjektene har vært omsøkt i flere år, og det er dokumentert at begge vil løse presserende behov ved sine respektive institusjoner. Søknadene er kvalitetssikret av Norsk kulturråd. De to prosjektene er:

Norsk Skogfinsk Museum – Finnskogens hus på Svullrya, Grue, Innlandet

Foreslått tilskudd: 5 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 101,6 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 106,6 mill. kroner.

Norsk Skogfinsk Museum (NSM) har ansvar for forvaltning, forskning og formidling av kulturen til skogfinnene. Denne folkegruppen er, i likhet med kvener, rom, romani og jøder, anerkjent som nasjonal minoritet, og som Norge ved regjeringens ratifikasjon av Europarådets rammekonvensjon av 1. februar 1995 har et særlig ansvar for å beskytte. Skogfinnene innvandret fra Finland gjennom Sverige og kom til Norge fra 1640-årene. De slo seg ned særlig i de sørnorske grensetraktene og benyttet svedjeteknikker (svijordbruk), som var godt egnet for dyrking av matvekster i de tynt befolkede barskogområdene, i dag kjent som Finnskogen. NSM har allerede fått en løsning for sitt magasinbehov gjennom Anno museums planlagte dokumentasjonssenter på Elverum, men museet har i tillegg lenge etterlyst et helårs formidlingstilbud ved museets hovedarena på Svullrya. Etter en arkitektkonkurranse landet museet på løsningen *Finnskogens hus*. En forutsetning for tilskuddet vil være at det faglige samarbeidet mellom NSM og Anno museum styrkes for å sikre en mer robust organisasjon for gjennomføring av prosjektet, og et større faglig nettverk som vil bidra til å gi den skogfinske kulturarven bedre vilkår.

Norsk Bergverksmuseum – prosjektet Jakten på sølvet, Kongsberg, Viken

Foreslått tilskudd: 3 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 23 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 26 mill. kroner.

Norsk Bergverksmuseum på Kongsberg er et natur- og kulturhistorisk museum som forvalter det betydningsfulle kulturminnet Kongsberg Sølvverk med bygninger, gruver og samlinger over og under jord. Museet har verdens største og mest verdifulle samling av sølvstuffer, eller trådsølv, som er naturlig forekommende steiner på opptil nærmere 50 kg bestående av nesten helt rent sølv. I tillegg forvalter museet den verdifulle myntverksamlingen til Norges Bank. Museet har lenge arbeidet for å styrke arbeidet med sikring og for-

midling av den viktige historien knyttet til sølvverksdriften og myntproduksjonen. Prosjektet *Jakten på sølvet* omfatter produksjon av nye utstillinger og byggeteknisk oppgradering av Smeltehytta, Kongsberg Sølvverks gamle anlegg. Foruten private bidrag er Viken fylkeskommune og Kongsberg kommune også involvert i finansieringen av dette prosjektet, noe som har vært en forutsetning for statlig medvirkning.

Rapport 2019

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2019 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk, samt oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Norsk kulturfonds avsetning til det visuelle kunstfeltet rapporteres under kap. 320.

Samlet sett vurderer departementet måloppnåelsen for bevilgningene til bygg og offentlige rom for å være tilfredsstillende.

Kunst i offentlige rom (KORO)

KORO har prosjektlederansvar i alle prosjekter som settes i gang i kunstordningen for statlige nybygg, og forvaltet i 2019 i tillegg to søkbare tilskuddsordninger, samt utfasing av to tidligere tilskuddsordninger.

Målet for bevilgningen til KORO er å sikre at flest mulig får tilgang til samtidskunst av høy kvalitet i offentlige inne- og uterom. Samlet sett vurderer departementet at måloppnåelsen for bevilgningene til KORO er tilfredsstillende, jf. rapport nedenfor.

I 2019 var KORO prosjektleder, produsent og/eller tilskuddsyter i 274 prosjekter. Av disse var 74 knyttet til statlige nybygg og leiebygg, og 200 knyttet mot regionale og lokale miljøer. Arbeidet med produksjon, formidling og forvaltning av kunst gjør at KORO er en stor oppdragsgiver for kunstnere, kuratorer og kunstkonsulenter.

Tabell 4.10 KORO – antall prosjekter i arbeid 2017–2019

	2017	2018	2019
Statlige bygg	81	66	53
LES – Leiebygg / eldre statsbygg	25	14	21
LOK – Lokalsamfunnsordningen (ny 2019)	-	-	36
KOM – Kommunale og fylkeskommunale bygg	118	124	112
URO – Offentlige uterom	67	78	52
Sum	291	282	274

Kilde: KORO

Det er i 2019 gjennomført en omorganisering og omlegging av KORO, som ledd i oppfølgingen av en tidligere evalueringsrapport om KOROs virksomhet.

Fra 2019 er de to tidligere tilskuddsordningene KOM og URO erstattet av Lokalsamfunnsordningen (LOK). Uavsluttede prosjekter fra de to tidligere ordningene gjennomføres innenfor rammen av den nye ordningen. KORO mottok 137 søknader om støtte fra LOK-ordningen og tildelte tilskudd til 36 kunstprosjekter rundt om i landet. Med den nye ordningen legges det større vekt på samarbeid og mindre vekt på KORO som ren økonomisk bidragsyter.

Fra 2019 har Stortinget gitt KORO fullmakt til å benytte åremål for kuratorer som forestår utvikling og gjennomføring av kunstproduksjoner i KORO. I tillegg har KORO i 2019 gitt oppdrag og inntekter til 69 kunstnere og 32 kuratorer og kunstkonsulenter. Antall kunstkonsulenter/kuratorer har gått noe ned, bl.a. knyttet til avviklingen av KOM-ordningen og en dreining mot ansvar for flere prosjekter per kurator/team.

Produksjon av kunsten, og spesielt den bygningsintegreerte kunsten, strekker seg normalt over tre–fire år. De fleste kunstprosjektene omfatter mer enn ett kunstverk, og antallet varierer fra ett til flere titalls verk per prosjekt.

I ordningen for nye statlige bygg påtar KORO seg oppdrag fra statlige byggherrer og andre statsfinansierte oppdragsgivere. Blant de statlige byggherrene er Statsbygg den klart største oppdragsgiveren. Forprosjekt for kunstprosjektet i nytt regjeringskvartal hadde oppstart i 2019. Tilveksten av nye oppdrag i statlig ordning var ellers moderat, og det har vært en nedgang i det totale antall prosjekter. I 2019 økte antallet oppdrag fra helsesektoren, men samtidig ble det færre oppdrag fra tradisjonelle samarbeidspartnere som Forsvarsbygg og Bane NOR.

KORO har et overordnet ansvar for forvaltningen av kunst fra statlige prosjekter og kan pålegge tiltak. Arbeidet med forvaltning av kunstsamlingen har hatt høy prioritet i 2019. KORO har samarbeidet med lokale mottakerinstitusjoner over hele landet om forvaltningen av kunsten. Det er lagt vekt på preventiv forvaltning i alle nystartede prosjekter og i forbindelse med omplassering av verk fra samlingen. KORO har i 2019 innhentet digital rapport om samtlige kunstprosjekter og verk i KOROs samling fra mottakerinstitusjonene. KORO har igangsatt en gjennomgang av KOROs kunstverkdatabase og en oppdatering av billedmaterialet i databasen, og ved utgangen av 2019 var 65 pst. av samlingen gjennomgått. KORO har en målsetting om at alle verk i kunstsamlingen skal være fylldig dokumentert og tilgjengelig i de felles digitale platformene DigitaltMuseum og Primus.

KORO har i 2019 arbeidet målrettet med tiltak for å øke kunnskapen om fagfeltet kunst i offentlige rom gjennom foredragsvirksomhet, kurs, seminarer, nettverksbygging og konferanser.

KORO er fra 2019 organisert i fire seksjoner, hvor fagkompetansen fra alle fire seksjonene er involvert i alle prosjekter fra oppstart til ferdigstilling. Seksjon for kommunikasjon og formidling er ny fra 2019, og det ble igangsatt arbeid med revisjon og utvikling av infrastrukturen for KOROs kommunikasjonsarbeid.

Nasjonale kulturbygg

På denne posten gis det tilskudd og tilsagn om tilskudd som strekker seg over flere budsjettår. I 2019-budsjettet bevilget Stortinget tilskudd og tilsagn til i alt 26 ulike byggeprosjekter fra denne posten. Prosjektene omfatter både museer og scenekunstarenaer og har god geografisk spredning. Det største av prosjektene er det nye Munchmuseet i Bjørvika, som etter planen skal åpnes for

publikum våren 2021. Av andre store prosjekter kan nevnes Bergen kommunes ombygging av Sentralbadet i Bergen til scenekunsthushus, og Sørlandets kunstmuseums nye anlegg, Kunstsiloen i Kristiansand. Ansvar for gjennomføringen av byggeprosjektene på denne posten ligger hos tilskuddsmottakeren. Departementet følger opp prosjektene ut fra framdrift og de rapporterte likviditetsbehovene.

Annet

Oslo arkitekturtriennale arrangeres hvert tredje år og gikk over åtte uker høsten 2019, med et bredt spekter av aktiviteter på en rekke arenaer. I løpet av året ble det gjennomført 177 arrangementer.

Poster på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett – statlige byggeprosjekter

Videreføring av igangsatte prosjekter – status

Nasjonalmuseets nybygg på Vestbanen

Stortinget vedtok igangsetting av prosjektet i juni 2013. Aktiviteter som ble gjennomført på byggeplassen i 2019, har hatt hovedvekt på innvendige arbeider, de store tekniske entreprisene, sikkerhetsdører, utomhusarbeider og fasadearbeider som muring og montering av vinduer. Utfordringer knyttet til enkelte entrepriser har ført til forsinkelser, og byggeprosjektet vil etter planen ferdigstilles i 2020. Det er gjennomført delvis innflytting i Nasjonalmuseets kontorlokaler i nybygget i november 2019.

Utgiftene til byggeprosjektet til Nasjonalmuseets nybygg på Vestbanen bevilges på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 2445, post 33 Videreføring av ordinære byggeprosjekter.

Utgiftene til løst brukerstyr i det nye museet bevilges over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Statsbygg organiserer og styrer brukerstyrsprosjektet som en integrert del av byggeprosjektet, men likevel slik at det framgår at selve byggeprosjektet og brukerstyrsprosjektet finansieres over separate budsjettposter.

Byggeprosjektet gjennomføres innenfor husleieordningen i staten, og etter ferdigstillelse vil bygningen eies og forvaltes av staten ved Statsbygg.

Fjellanlegget i Mo i Rana

Stortinget vedtok i desember 2016 igangsetting av prosjektet i 2017. Prosjektet er i gjennomføringsfase og skal etter planen ferdigstilles andre halvår 2021. Aktiviteter som ble gjennomført i 2019, har hatt hovedvekt på sprenging og sikring av nye bergrom i fjellet, og detaljprosjektering og igangsetting av bygging i bergrommene.

Utgiftene til byggeprosjektet for nytt sikringsmagasin for Nasjonalbiblioteket og nytt magasin for Arkivverket i Mo i Rana bevilges over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 2445, post 33 Videreføring av ordinære byggeprosjekter.

Saemien Sijte

Stortinget vedtok i desember 2018 igangsetting av prosjektet om nybygg for Saemien Sijte i 2019. Aktiviteter som ble gjennomført i prosjektet i 2019, har hatt hovedvekt på utarbeiding av konkurransegrunnlag og kontrahering av totalentreprenør. Prosjektet er i gjennomføringsfase og skal etter planen ferdigstilles andre halvår 2021.

Utgiftene til byggeprosjektet for nybygg for Saemien Sijte bevilges over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 2445, post 33 Videreføring av ordinære byggeprosjekter.

I tråd med gjeldende prosedyre for samiske kulturbygg vil prosjektet realiseres som et ordinært prosjekt innenfor husleieordningen i staten. Dette innebærer at Statsbygg vil være byggherre, eier, forvalter og utleier av nybygget.

Rehabilitering av Nationaltheatret

Stortinget vedtok i forbindelse med 2018-budsjettet bevilgning til oppstart av forprosjektering av rehabilitering av Nationaltheatret. Kulturdepartementet har gitt Statsbygg i oppdrag å føre prosjektet fram til ferdig forprosjekt, og arbeidet ble igangsatt i andre halvår 2018. Når forprosjektet er ferdigstilt, skal det gjennomgå ekstern kvalitets-sikring KS2.

Utgiftene til forprosjektering av rehabiliteringen av Nationaltheatret bevilges over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, post 30 Prosjektering av bygg.

Utgiftene til prosjektering av teaterteknikk og brukerstyr bevilges over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Samlokalisert prosjekt for Beavvváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole

Stortinget vedtok i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 bevilgning til oppstart av forprosjektering av prosjektet om samlokalisert nybygg for Beavvváš og Samisk videregående

skole og reindriftsskole. Statsbygg har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet satt i gang forprosjektfasen medio 2020. Utgiftene til forprosjektering bevilges over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 2445, post 30 Prosjektering av bygg.

Kap. 3322 Bygg og offentlige rom

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Ymse inntekter		139	142
02	Inntekter ved oppdrag	10 139	31 832	32 692
	Sum kap. 3322	10 139	31 971	32 834

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter knyttet til prosjekter i regi av Kunst i offentlige rom (KORO) m.m., jf. kap. 322, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter knyttet til KOROs oppdragsvirksomhet ved kunstprosjekter ved nye statlige bygg, jf. kap. 3322, post 02, med tilsvarende utgiftspost kap. 322, post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres.

Kap. 323 Musikk og scenekunst

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Driftsutgifter	97 231	99 135	99 140
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	68 554	65 190	66 690
22	Forsvarets musikk	47 500	48 750	49 860
60	Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	21 620	22 200	23 000
70	Musikk- og scenekunstinstitusjoner	1 505 230	1 548 890	2 654 670
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	797 405	819 230	
73	Region- og distriktsopera	63 585	64 870	
78	Ymse faste tiltak	325 947	329 569	
	Sum kap. 0323	2 927 072	2 997 834	2 893 360

Innledning

Bevilgningene til musikk og scenekunst bygger opp under de nasjonale målene for kulturpolitikken om at alle skal få tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv av ypperste kvalitet, som fremmer

mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse, jf. omtale under programkategori 08.20.

Regjeringen ønsker å legge til rette for at musikk- og scenekunstinstitusjoner skal holde

høy kvalitet og være verdsatt på sitt felt og i sitt område. Det er viktig at institusjonene arbeider aktivt for å være relevante og representative, for å nå ut til flere med det de tilbyr. Økt deltakelse vil bygge fellesskap som kan bidra til bedre inkludering og styrket demokrati. Bevilgningene skal også legge til rette for et musikk- og scenekunsttilbud som styrker befolkningens grunnlag for dannelse og kritisk refleksjon, gjennom å vekke engasjement og tilrettelegge for meningsbrytning og et mangfold av yringer.

Bevilgningene skal bidra til å sikre rammevilkårene for institusjonenes produksjon og formidling av musikk og scenekunst og sette dem i stand til å bidra til den samlede måloppnåelsen i et langsiktig perspektiv.

Kapitlet omfatter bevilgningene til Riksteatret og 33 musikk- og scenekunstinstitusjoner landet rundt, tilskudd til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge og Kulturdepartementets andel av bevilgningene til Forsvarets musikk. Det gis også statlig tilskudd til festivaler, arrangører, scener, kompanier, ensembler og andre tiltak på musikk- og scenekunstmrådet, jf. ulike poster under kap. 320.

Samlet foreslås det bevilgninger under kapitlet på 2,893 mill. kroner. Sammenlignet med saldert budsjett for 2020 utgjør det en reduksjon på om lag 104,5 mill. kroner. Reduksjonen skyldes at tilskuddsmålne som i 2020 var budsjettetert på post 78, er foreslått overført til andre budsjettkapitler og -poster under Kulturdepartementets budsjett, jf. omtale under kap. 300, post 78, kap. 320, post 74, 75 og 76, kap. 323, post 70 og kap. 325, post 78, jf. omtale under programkategori 08.20 og vedlegg 2 og 3.

Tilskudd til Foreningen norske kordirigenter til ordninger for kordirigenter har til og med 2020 vært budsjettetert under kap. 323, post 78. Tilskuddet planlegges avviklet på statsbudsjettet og finansiert av spillemidler til kulturformål fra 2021. Det legges til grunn at finansieringen i 2021 vil bli videreført på samme nivå som i 2020. Se også omtale under del III, pkt. 5 Fordeling av spilleoverskuddet.

Som følge av Stortingets behandling av Innst. 258 S (2018–2019), jf. Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida* er ordningen med faste fordelingsnøkler knyttet til statens budsjettvedtak avsluttet. Post 71 og 73 foreslås derfor avviklet fra 2021, og tilskuddene på post 71 og 73 flyttes til post 70. Post 70 endrer navn til Musikk- og scenekunstinstitusjoner.

Mål og strategier for 2021

Målene for bevilgningene til musikk og scenekunst i 2021 er å legge til rette for

- produksjon og formidling av musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet
- kunstnerisk utvikling og fornyelse
- et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt publikum

Kultursektoren har blitt hardt rammet av covid-19-pandemien, og musikk- og scenekunstinstitusjonene er sterkt berørt. En rekke arrangementer har blitt avlyst, stengt eller utsatt. Institusjonene tilpasser nå driften og gjennomfører ulike aktiviteter innenfor de til enhver tid gjeldende smittevernbestemmelser. Nedgang i aktivitet og publikumsbesøk og reduksjon i egeninntekter påvirker institusjonenes muligheter til å bidra til å nå sektorpolitiske mål i 2021. Særlig målet om å tilgjengeliggjøre musikk- og scenekunsttilbud for et bredt publikum er utfordrende. De fleste av musikk- og scenekunstinstitusjonene får hovedandelen av sine inntekter som offentlige tilskudd, men mange er avhengige av betydelige egeninntekter for å kunne utøve sin virksomhet og gi publikum et godt tilbud. Arrangementsforbud og smittevernrestriksjoner har lagt og legger fortsatt betydelige begrensninger på den publikumsrettede aktiviteten. I forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2020 vedtok Stortinget en tilleggsbevilgning på 200 mill. kroner for å opprettholde aktiviteten ved museene og musikk- og scenekunstinstitusjonene. For å stimulere til økt aktivitet videreføres den ekstraordinære økningen med 200 mill. kroner for første halvår 2021, jf. omtale under programkategori 08.20 og bevilgningsforslaget på kap. 323, post 70.

Musikk- og scenekunstinstitusjonene utgjør et viktig fundament i norsk kunst- og kulturliv. De representerer en nasjonal infrastruktur for produksjon og formidling av levende musikk og scenekunst. Institusjonene har ulik størrelse og profil, organisering og eierstruktur, og også ulike rammebetingelser når det gjelder økonomiske, geografiske, befolkningsmessige og markedsmessige forhold. Samlet bidrar de til måloppnåelsen på feltet, de skal ikke hver for seg innfri alle mål. Institusjonene definerer selv målene for sin virksomhet på bakgrunn av de nasjonale målene for kulturpolitikken og målene for bevilgningene til musikk og scenekunst.

På museumsfeltet ble ordningen med faste avtaler om fordeling av finansiering mellom forvaltningsnivåene avviklet i sammenheng med

museumsreformen, jf. St.meld. nr. 22 (1999–2000) og Innst. S 46 (2000–2001). Som følge av Stortingets behandling av Innst. 258 S (2018–2019), jf. Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida* avvikles ordningen med faste fordelingsnøkler knyttet til Stortingets budsjettvedtak fra 2021 også på musikk- og scenekunstområdet. Avviklingen medfører at standardavtalene som har blitt inngått mellom stat, fylkeskommuner og kommuner avsluttes, selv om det delte finansieringsansvaret videreføres. Regjeringen mener at stat, fylkeskommuner og kommuner bør være likeverdige partnerne og gjøre prioriteringer i tråd med nasjonale kulturpolitiske mål og forventninger, og lokale og regionale ønsker og behov. Kulturdepartementet vil legge til rette for årlige kontaktmøter med fylkeskommunene. Fylkeskommunene må ha dialog med kommuner og kulturaktører i sin region i forkant av disse møtene.

I tråd med Stortingets anmodningvedtak nr. 201 av 12. desember 2017 arbeider departementet med en strategi for scenekunst. Etter planen skulle strategien legges fram høsten 2020. På grunn av covid-19-pandemien er kulturlivet, herunder scenekunstheltet, i en ekstraordinær situasjon som følge av de omfattende smitteverntiltakene. Kulturdepartementet vurderer det som nødvendig å få mer oversikt over pandemiens langsiktige konsekvenser for scenekunstområdet før en helhetlig strategi kan presenteres. Regjeringen mener likevel at det innenfor dansefeltet er nødvendig å iverksette noen tiltak allerede fra 2021 og foreslår en satsing på dans på 11 mill. kroner i 2021, jf. omtale på kap. 320, post 74 og 75.

Budsjettforslag 2021

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal i hovedsak dekke driftsutgiftene ved Riksteatret, utenom turnévirkksomheten. Utgifter til turnévirkksomheten dekkes av post 21, jf. omtale nedenfor.

Videre skal bevilgningen dekke husleie for Riksscenes lokaler, samt utgifter til evaluering- og kvalitetsutviklingsarbeid og visse fellestiltak på musikk- og scenekunstområdet.

Riksteatret tilbyr profesjonell scenekunst på om lag 70 faste spillesteder i hele landet og spiller slik det øvrige scenekunsttilbudet.

Virkingen av lønnsoppgjøret i 2020 er foreløpig ikke innarbeidet i budsjettforslaget på posten, jf. omtale i del I. Den foreslåtte bevilgningen representerer for øvrig en videreføring av bevilgningsnivået fra 2020.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter under kap. 3323, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen skal dekke utgifter til Riksteatrets turnévirkksomhet, jf. omtale på post 01.

Den foreslåtte bevilgningen representerer en videreføring av bevilgningsnivået fra 2020.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter på kap. 3323, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 22 Forsvarets musikk

Bevilgningen på posten skal dekke 40 pst. av utgiftene til drift av fire av korpene i Forsvarets musikk, jf. omtale under kap. 1720, post 01 i Prop. 1 S (2019–2020) Forsvarsdepartementet. Finansieringsordningen medfører ingen endringer i virksomhetsansvaret for korpene, jf. Stortingets forutsetning om at personellet i Forsvaret musikk beholder sitt ansettelsesforhold i Forsvaret, jf. Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016).

Den foreslåtte bevilgningen representerer en videreføring av bevilgningsnivået fra 2020.

Post 60 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge

Bevilgningen på denne posten gjelder driftstilskudd til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge.

I bevilgningsforslaget på posten er det innarbeidet en økning som en del av regjeringens tiltakspakke for å stimulere til aktivitet ved museer og musikk- og scenekunstinstitusjoner, jf. omtale under post 70 nedenfor.

Post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner

Bevilgningen på denne posten gjelder driftstilskudd til nasjonale institusjoner, regionale institusjoner og distriktsinstitusjoner på musikk- og scenekunstheltet, jf. tabell 4.11 nedenfor. Tilskudd til region-/landsdelinstitusjoner og region-/distriktsopera var tidligere budsjettert på hhv. post 71 og 73, men er nå foreslått overført til posten, jf. omtale i innledningen til kapitlet. For de institusjoner som mottok tilskudd over denne posten i 2020, vil staten fortsatt finansiere hele det offentlige driftstilskuddet.

Da Stortinget behandlet Innst. 360 S (2019–2020), jf. Prop. 127 S (2019–2020) om endringer i statsbudsjettet for 2020 og økonomiske tiltak i møte med covid-19-utbruddet, ble det vedtatt en samlet bevilgning til museene og musikk- og scenekunstinstitusjonene på 200 mill. kroner, som ble fordelt med 119,6 mill. kroner til museene og 80,4 mill. kroner til musikk- og scenekunstinstitusjonene. Målet med bevilgningen var å stimulere til aktivitet, og at institusjonene kunne opprettholde publikumsrettet aktivitet selv med vesentlig lavere egeninntekter. Museene fikk en større andel av midlene fordi sommersesongen er høyse-song for mange av dem.

Musikk- og scenekunstinstitusjonene rammes ekstra hardt av smittevernbegrensningene og går nå inn i en sesong med høy aktivitet. Det foreslås derfor at bevilgningen på 200 mill. kroner videreføres for første halvår 2021, hvorav 140 mill. kroner benyttes til å styrke musikk- og scenekunstinstitusjonene i deres høysesong, mens 60 mill. kroner settes av til å styrke museene. Dette gjelder institusjoner som får mer enn 60 pst. av sine inntekter som offentlig tilskudd. Økningen foreslås fordelt forholdsmessig ut fra hva institusjonene hadde av billettinntekter og inntekter fra butikk- og kafésalg i 2019. Bevilgningen på posten er med bakgrunn i dette foreslått økt med 133,2 mill. kroner. Økningen er innarbeidet i forslaget til fordeling av bevilgningen på posten, jf. tabell 4.11 nedenfor.

Noen særskilte husleietilskudd som i 2020 var budsjettert på post 78, er nå foreslått innlemmet i det ordinære driftstilskuddet til enkelte institusjoner. Bakgrunnen for at disse tilskuddene tidligere ble gitt ved særskilte tildelinger, var at disse tilskuddene ikke skulle påvirke de fastsatte fordelingsnøkklene for statlig og regional støtte til institusjonene, jf. omtalen innledningsvis. Hvilke husleietilskudd som er innarbeidet i tilskuddene, framgår i noter til tabell 4.11 nedenfor.

Regjeringen vil styrke arbeidet med kulturelt mangfold, integrering og likestilling, jf. omtale under del I. I statsbudsjettet for 2020 var det innarbeidet en økning på i alt 5,6 mill. kroner til utvalgte musikk- og scenekunstinstitusjoner som har særskilte satsinger inn mot kulturelt mangfold. Disse tilskuddene er videreført for 2021. I videre oppfølging av regjeringens satsing på området foreslås en ytterligere økning på 2,8 mill. kroner fordelt til følgende institusjoner:

- 0,5 mill. kroner til Hålogaland Teater til videreutvikling av mangfoldsarbeidet gjennom tiltaket Magisk mangfold

- 400 000 kroner til Kilden Teater- og Konserthus til bredere mangfold i teaterensemblet
- 400 000 kroner til Nordland Teater til prosjekt rettet mot flerkulturell ungdom
- 200 000 kroner til Opera Nordfjord til norsk uroppføring
- 300 000 kroner til Stavanger Symfoniorkester til utendørskonsert rettet mot et mangfoldig publikum
- 0,5 mill. kroner til Trøndelag Teater til prosjektet Trøndelag Teater i bevegelse

Tilskuddet til Oslo-Filharmonien foreslås økt med 0,5 mill. kroner til nytt repertoar for barn og unge, som en del av satsingen på kulturelt mangfold. Økningen inngår også som en del av regjeringens satsing på kulturtiltak for barn og unge, jf. omtale under del I.

Som et ledd i regjeringens satsing på språk og språktiltak, jf. omtale i del I, foreslås tilskuddet til Det Vestnorske Teateret økt med 250 000 kroner til utvikling av forestillingen *Å finne heim i nynorsken*. Tilsvarende foreslås tilskuddet til Teater Vestland økt med 0,6 mill. kroner til videreutvikling av Nynorskhuset i Førde. Dette kommer i tillegg til økningen på 1 mill. kroner til dette formålet i statsbudsjettet 2020.

Tilskuddet til Operaen i Kristiansund foreslås økt med 0,5 mill. kroner til Operakor Ung og kulturproduksjon for og med barn og unge. Økningen er en del av regjeringens satsing på kulturtiltak for barn og unge og inngår også i satsingen på kulturelt mangfold, jf. omtale i del I.

Utover dette foreslås tilskuddet til Den Nationale Scene økt med 10 mill. kroner til prosjektering og til bruk for midlertidige prøvelokaler og verksteder. Tilskuddet til Trondheim Symfoniorkester & Opera foreslås økt med 0,5 mill. kroner til utvikling av operasatsingen. Arktisk Filharmoni har nasjonal betydning som den nordligste profesjonelle orkesterinstitusjonen og tilskuddet foreslås økt med 0,6 mill. kroner til styrking av den kunstneriske virksomheten.

Nationaltheatrets hovedbygning er fra 1899 og har behov for rehabilitering. Forprosjektet for byggeprosjektet og brukerutstørsprosjektet ble igangsatt i 2018 og skal etter planen ferdigstilles i 2021, jf. omtale under kap. 322. Nationaltheatret har et særlig ansvar for å bidra med teaterfaglig kunnskap i den videre utviklingen av rehabiliteringsprosjektet, og må sette av tilstrekkelige personalmessige ressurser til dette.

Tabell 4.11 Fordeling av bevilgningen på kap. 323, post 70

	(i 1 000 kr)	
	2020	2021
Arktisk Filharmoni	65 060	68 310
Bergen Nasjonale Opera	21 740	22 620
Brageteatret – Regionteater for Buskerud	15 650	16 910
Carte Blanche	29 160	29 930
Dansens Hus	52 370	55 000
Den Nationale Scene	128 370	149 490
Det Norske Blåseensemble anno 1734	26 420	27 360
Den Norske Opera & Ballett	656 800	704 100
Det Norske Teatret	187 230	213 030
Det Vestnorske Teateret ¹	16 590	20 150
Haugesund Teater	13 280	14 205
Hålogaland Teater	53 310	56 900
Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet	126 420	137 910
Musikkselskapet Harmonien ²	141 570	152 360
Nationaltheatret	209 300	232 530
Nordland Teater ³	29 010	33 390
Opera Nordfjord	5 030	5 815
Opera Rogaland	1 610	1 860
Opera Trøndelag	4 825	5 505
Opera Østfold	6 250	7 185
Operaen i Kristiansund	16 690	18 555
OscarsborgOperaen	4 185	4 280
Oslo-Filharmonien	173 250	183 230
Ringsakeroperaen	4 540	5 015
Rogaland Teater	64 490	71 270
Stavanger Symfoniorkester	88 470	94 040
Teater Ibsen – Telemark og Vestfold Regionteater	28 200	29 660
Teater Innlandet ⁴	27 420	35 125
Teater Vestland ⁵	21 400	22 960

Tabell 4.11 Fordeling av bevilgningen på kap. 323, post 70

	(i 1 000 kr)	
	2020	2021
Teatret Vårt – Regionteatret i Møre og Romsdal ⁶	31 370	37 730
Trondheim Symfoniorkester & Opera	90 990	95 870
Trøndelag Teater	76 110	85 420
Turnéteatret i Trøndelag	15 880	16 955
Sum	2 449 514	2 654 670

¹ Hordaland Teater skiftet navn til Det Vestnorske Teateret fra 1.1.2020.

² I bevilgningsforslaget til Musikkelskapet Harmonien inngår et særskilt tilskudd som skal dekke renter og avdrag for den statlige andelen av rehabiliteringsprosjekt ved Grieghallen. Dette tilskuddet utgjør i 2021 kr 4 645 000.

³ I bevilgningsforslaget til Nordland Teater inngår et særskilt husleietilskudd som i 2021 utgjør kr 2 630 000.

⁴ I bevilgningsforslaget til Teater Innlandet inngår et særskilt husleietilskudd som i 2021 utgjør kr 6 325 000.

⁵ Sogn og Fjordane Teater skiftet navn til Teater Vestland fra 1.1.2020.

⁶ I bevilgningsforslaget til Teatret Vårt inngår et særskilt husleietilskudd som i 2021 utgjør kr 2 840 000. I tillegg er det også innarbeidet et særskilt husleietilskudd til Molde Internasjonale Jazzfestival som i 2021 utgjør kr 1 080 000.

Rapport 2019

Rapporten omfatter tiltakene under kap. 323. I tillegg rapporteres resultatene for Beaivváš Sámi Našunálateáhter, som i 2019 mottok statlig tilskudd gjennom Sametinget fra bevilgningen på kap. 325, post 53.²

Målene for bevilgningene til musikk- og scenekunstformål i 2019 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike musikk- og scenekunstuttrykk. Institusjonene avgir rapport om sin virksomhet til departementet. Rapportene inngår i en samlet vurdering av institusjonenes måloppnåelse.

For den enkelte institusjon varierer ofte aktiviteten, publikumsoppslutningen og det økonomiske resultatet fra et år til et annet. Samlet publikumsbesøk og produksjonsaktivitet ved musikk- og scenekunstinstitusjonene er likevel i hovedsak stabil.

Samlet sett vurderer departementet måloppnåelsen for bevilgningene til musikk- og scenekunstformål i 2019 for å være tilfredsstillende.

Institusjonene

Riksteatret og de 25 nasjonale og regionale musikk- og scenekunstinstitusjonene som mottok tilskudd under kapitlet i 2019, presenterte om lag 13 700 forestillinger, konserter og formidlingsaktiviteter for om lag 2,4 mill. publikummere i 2019. Antallet forestillinger, konserter og formidlingsaktiviteter og publikumsbesøket har økt sammenlig-

net med gjennomsnittet for årene 2015–2018. Dette skyldes til en viss grad at institusjonene nå rapporterer om formidlingsaktiviteter på en mer ensartet måte enn tidligere. Med formidlingsaktiviteter menes arrangementer som ikke primært er kunstnerisk aktivitet, men som for eksempel prøver å gi en dypere innsikt i og økt engasjement for institusjonenes kunstneriske aktiviteter, og å øke tilgjengeligheten til disse.

Riksteatret

Målene for Riksteatret i 2019 var at teatret skal gi et allsidig repertoar og et landsdekkende tilbud av scenekunstforestillinger, samt ha bred publikumsoppslutning og være en aktiv samarbeidspartner i scenekunstoffeltet.

I 2019 presenterte Riksteatret et allsidig repertoar som ble vist på 73 spillesteder over hele landet. Teatret spilte 441 forestillinger for om lag 125 900 publikummere. I tillegg ble det holdt 312 formidlingsarrangementer, og publikum på disse arrangementene var 32 700. Det ble også vist 127 forestillinger i samproduksjon med andre teatre for om lag 29 400 publikummere på disse teatrene scener. Totalt antall kunstneriske produksjoner var 12. Av disse var to innkjøpt og resten egenproduserte eller produsert i samarbeid med andre teatre og grupper.

Riksteatret legger vekt på samarbeid med andre institusjoner og aktører i scenekunstoffeltet. Blant samarbeidspartnere i 2019 var Sogn og Fjordane Teater, Turnéteatret i Trøndelag, Teater Innlandet, Teatret Vårt, Nationalteatret og Hauge-sund Teater.

² Kilde: Norsk kulturråd og institusjonenes årsrapporter.

Turnévirksomhet

Institusjonenes turnévirksomhet gir flere tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet. I 2019 gjennomførte orkestrene og scenekunstinstitusjonene vel 3 200 forestillinger, konserter og formidlingsarrangementer på turné i Norge for et publikum på om lag 458 700. Totalt sett har både publikum og antall forestillinger og konserter på turné økt sammenlignet med gjennomsnittet for årene 2015–2018.

Andre musikk- og scenekunsttiltak

Det ble i 2019 bevilget midler til faste tiltak, jf. post 60, 73 og 78, som også bidro til eller tilrettela for produksjon og formidling av musikk og scenekunst.

Beaivváš Sámi Našunálateáhter, som mottar statlig tilskudd gjennom Sametinget, viste 139 forestillinger for om lag 8 650 publikummere i 2019. 117 av teatrets forestillinger ble spilt på turné for et publikum på vel 7 230.

Det bevilges også tilskudd til flere mindre aktører og organisasjoner av landsomfattende karakter på musikk- og scenekunstmrådet.

Kap. 3323 Musikk og scenekunst

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Ymse inntekter	356	345	354
02	Billett- og salgsinntekter m.m.	31 106	28 772	29 549
	Sum kap. 3323	31 462	29 117	29 903

Post 01 Ymse inntekter

Posten omfatter ymse inntekter ved Riksteatret, jf. kap. 323, post 01.

Post 02 Billett- og salgsinntekter m.m.

Posten gjelder salg av billetter og program ved Riksteatret m.m., jf. kap. 323, post 21.

Kap. 325 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Driftsutgifter	67 773	74 550	74 623
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	25 118	24 300	23 300
52	Norges forskningsråd	13 785	14 155	14 480
71	Kultur som næring	56 777	65 940	60 750
72	Kultursamarbeid i nordområdene	11 555	11 860	12 820
75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	48 014	40 000	83 900
77	Stimuleringsmidler til kultur, frivillighet og idrett ifb. covid-19			2 250 000
78	Barne- og ungdomstiltak	52 215	52 220	59 740

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
79	Til disposisjon, <i>kan nyttes under post 01</i>	8 830	11 600	
82	Nobels Fredssenter	32 030	32 890	33 645
85	Gaveforsterkningsordning	10 000		
86	Talentutvikling	36 760	39 250	54 150
	Sum kap. 0325	362 857	366 765	2 667 408

Innledning

Bevilgningene til allmenne kulturformål bygger opp under de nasjonale målene for kulturpolitikken om at alle skal få tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv av ypperste kvalitet, som fremmer mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse, jf. omtale under programkategori 08.20.

Det er særlig viktig at alle barn og unge skal ha tilgang til et kulturtilbud med høy kvalitet, aktualitet og relevans, og få anledning til å delta og utfolde seg i et fritt og uavhengig kulturliv.

Bevilgningene skal videre bidra til et kulturliv som fornyer seg og viser evne til omstilling gjennom innovasjon, kunstnerisk risiko og kunnskapsutvikling, som har internasjonal gjennomslagskraft og fremmer interkulturell forståelse. Bevilgningene skal også bidra til å styrke kunst- og kultursektorens økonomiske bærekraft.

Kapitlet omfatter bevilgningen til den statlige virksomheten Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge (DKS), midler til forskning og utvikling, kulturell og kreativ næring, norsk-russisk og annet internasjonalt arbeid i nordområdene, europeisk kultursamarbeid, Nobels Fredssenter og talentutvikling, samt tilskudd til en rekke institusjoner og tiltak som på ulike måter bidrar til å nå målene. I 2021 foreslås også midler til stimuleringsordninger for kultur, frivillighet og idrett i forbindelse med covid-19 under kapitlet.

Samlet foreslås det bevilgninger under kapitlet på om lag 2 667 mill. kroner. Sammenlignet med Saldert budsjett for 2020 er det en økning på 2 248 mill. kroner. Økningen skyldes bevilgningen til stimuleringsordninger til kultur, frivillighet og idrett i forbindelse med covid-19.

Det er foreslått flere tekniske endringer under kapitlet, herunder overføringer av tilskuddsformål til og fra budsjettposter på kapitlet. Disse er nærmere omtalt i budsjettforslaget på postene nedenfor.

Bevilgningen på post 79 Til disposisjon foreslås overført til kap. 300 Kulturdepartementet, ny post 79 Til disposisjon, jf. omtale under kap. 300, post 79. Denne posten foreslås derfor avvirket.

Mål og strategier for 2021

Bevilgningene til allmenne kulturformål skal i 2021 bygge opp under de overordnede nasjonale målene Stortinget sluttet seg til gjennom Innst. 258 S (2018–2019), jf. Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for fremtida*, herunder blant annet å legge til rette for

- formidling av profesjonell kunst og kultur til barn og unge
- kulturforskning og kunnskapsutvikling
- støtte til talentutvikling
- internasjonalt kultursamarbeid
- kultursamarbeid over grensene i nordområdene
- kultur som næring
- kulturelt mangfold

Kunst- og kultursektoren har blitt hardt rammet av covid-19-pandemien, jf. omtale under programkategori 08.20. Smittevern og restriksjoner som følge av covid-19 vil ha effekt på måloppnåelsen for bevilgningen på kapitlet i 2021 og vil blant annet kunne påvirke mulighetene for formidling av profesjonell kunst og kultur til barn og unge. Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge vil videreføre samarbeidet med fylkeskommuner og kommuner om digitale tilbud og opprettholde dialogen om hvordan situasjonen kan håndteres for å sikre barn og unge et tilbud gjennom DKS-ordningen.

Kulturbransjene er spesielt hardt rammet av konsekvensene av covid-19. Produksjon og arrangementer utgjør en stor andel av kunst og kultursektorens aktivitet og økonomi. Pandemien rammer store deler av denne økonomien fordi smitteverntiltak begrenser mulighetene for aktiviteter

som fordrer større forsamlinger, reise og fysisk deltakelse, for eksempel møter, øvelser, innspillinger, messer, konserter og forestillinger.

Det ventes at tilgjengelighet til og publikumsoppslutningen om arrangementsbaserte aktiviteter vil være betydelig svekket også i 2021. Regjeringen vil møte de pandemirelaterte utfordringene og foreslår stimuleringsordninger til kultur, frivillighet og idrett ifb. covid-19 på 2 250 mill. kroner innrettet med en varighet på et halvt år inn i 2021.

Gjennom internasjonalt samarbeid legges det til rette for at norske kunst- og kulturaktører kan engasjere seg i samarbeid på tvers av landegrensene. Engasjementet i multilaterale organisasjoner som UNESCO, Europarådet og Nordisk ministerråd har som mål å fremme ytringsfrihet og kunstnerisk frihet. Kultursamarbeidet over grensene i nordområdene er særlig påvirket av restriksjonene som følger med pandemien. Kulturaktører i nord jobber i stor grad på tvers av landegrensene, og arbeidet er derfor sterkt preget og vanskeliggjort av stengte grenser og karantenebestemmelser.

Covid-19 har ført til at flere arenaer for inkludering og fellesskap har stengt ned, og flere aktører har under krisen måttet tenke nytt om hvordan de kan legge til rette for møteplasser. Kunst- og kulturlivet skal oppleves som inkluderende, mangfoldig og representativt for alle i befolkningen. Det tilrettelegges i stor grad for at mangfoldet av brukere øker. Det er viktig for å gi legitimitet til kulturpolitikken, men også fordi kultur har som formål å danne og bidra til gode referanser og utvikling. Derfor er bred samfunnsdeltakelse viktig. Dette krever systematisk og langsiktig arbeid og nettopp i en krisetid er det viktig at sektoren ikke senker ambisjonene, men holder fast ved og løfter mangfoldets kraft. Et viktig grep for økt mangfold i kunst- og kulturlivet er videreføringen av Norsk kulturråds rolle som nasjonal koordinator i arbeidet med mangfold i kunst- og kulturlivet. Kulturdepartementet vil videre gjennomgå departementets politikkområder for å få helhetlig oversikt over sentrale utfordringer, mulige virkemidler og mulige tiltak knyttet til økt mangfold. Innretningen av stimuleringsordninger vil også ta sikte på å fremme samarbeid og fellesskap på tvers av geografiske, økonomiske og sosiale skillelinjer. Kulturens mål er å forme og danne, og inkludere. Stimuleringsordningene vil være med på å bygge opp under kulturens kraft til å skape samhold og fellesskap, til å skape mangfold av deltakere, kulturtilbydere og kunst- og kulturuttrykk.

Departementet arbeider for tiden med en stortingsmelding om barne- og ungdomskultur, jf. Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida*. Gjennom meldingen ønsker regjeringen å løfte fram kunst og kultur for, med og av barn og unge. Formålet er å heve statusen og kvaliteten på kunst og kultur som skapes for og formidles til og av barn og unge.

Stortinget har bedt regjeringen legge fram en stortingsmelding om en styrket kulturskole for framtiden. Kulturskolen vil inngå i barne- og ungdomskulturmeldingen. Ved å la kulturskolen inngå i stortingsmeldingen om barne- og ungdomskultur vil regjeringen legge til rette for en god og grundig behandling av dette sentrale kulturtilbudet for og med barn og unge. Samtidig gir det anledning til å se de ulike virkemidlene innen barne- og ungdomskulturfeltet i sammenheng for i enda større grad å komme barn og unge til gode.

For å øke mangfoldet i rekrutteringen til kunst- og kulturlivet er regjeringen opptatt av å legge til rette for et bredt talentutviklingsarbeid. Dette vil regjeringen gjøre gjennom å nå bredden av barn og unge, å sikre bindeleddet mellom bredde og spiss, samt å videreføre allerede eksisterende satsinger. Regjeringen har derfor bl.a. satt av midler til å styrke Talent Norges arbeid med talentutvikling og Norsk filminstituttets satsing på talenter, jf. nærmere omtale under post 86 og kap. 334, post 50.

Som oppfølging av kulturmeldingen Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida* skal Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet sammen legge fram en internasjonal strategi for kulturpolitikken. Formålet med strategien er å sørge for et virkemiddelapparat som støtter opp om utviklingen i kunstfeltene og bransjene og de kulturpolitiske målsettingene, og som sikrer fleksibilitet, langsiktighet og en samordnet innsats. Dagens Kreativt Europa går ut i 2020. EU legger i sitt forslag vekt på å videreføre mål, innhold og struktur i dagens program til neste periode. Dette gir verdifull kontinuitet både i kultur- og mediedelen av programmet. EUs vedtak om nye programmer for perioden 2021–2027 ventes mot slutten av 2020, og Norge må gi endelig beskjed om deltakelse tidlig i 2021. Det tas forbehold om at endelig beslutning om norsk deltakelse i EUs programmer i perioden 2021–2027 blir tatt etter at EUs langtidsbudsjett er vedtatt. Det vises for øvrig også til omtale av deltakelse i EUs programmer 2021–2027 i Utenriksdepartementets fagproposisjon.

Bodø som europeisk kulturhovedstad 2024

Bodø ble i september 2019 utpekt som europeisk kulturhovedstad 2024 av Europakommisjonen. Totalbudsjettet for Bodø 2024 er på 300 mill. kroner. Regjeringen foreslår at staten bidrar med 50 pst. av samlet øvrig finansiering fra kommune, fylkeskommune og kommersielle aktører, slik at statens andel utgjør 1/3. Statens bidrag begrenses oppad til 100 millioner kroner (2020-nivå) fordelt over årene 2022–2024, jf. romertallsvedtak IV. Den europeiske dimensjonen i prosjektet er sentral og innebærer kontakt, samarbeid og nettverksbygging med både tidligere og kommende europeiske kulturhovedsteder.

Budsjettforslag 2021**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge samt evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid og andre typer fellestiltak på kulturområdet i departementets regi.

Kulturtanken ivaretar det nasjonale ansvaret for Den kulturelle skolesekken (DKS) for alle kunst- og kulturuttrykk, og forvalter statlige midler til DKS-ordningen. Kulturtanken er organisert som en virksomhet under Kulturdepartementet, med et mandat fastsatt av Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet i fellesskap. Kulturtanken samarbeider med fylkeskommunene og kommunene, og ulike fagmiljøer på regionalt og nasjonalt nivå om utvikling av DKS-ordningen og kunst- og kulturformidlingen til barn og unge. Kulturtanken bidrar i tillegg bl.a. i arbeidet med barne- og ungdomskultur og til å bedre mulighetene for barn og unges deltakelse.

Virkninger av lønnsoppgjøret i 2020 er foreløpig ikke innarbeidet i budsjettforslaget på posten, jf. omtale i del I. Bevilgningen foreslås videreført fra 2020.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Kulturtanken får i merinntekter under kap. 3325, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen omfatter midler til forskning, utredninger og statistikk, samt spesielle driftsutgifter på Kulturdepartementets ansvarsområder, herunder digitaliserings- og omstillingsprosjekter. Midlene på posten nyttes både til prosjekter i regi av Kulturdepartementet og til prosjekter i regi av

Kulturdepartementets underliggende virksomheter.

Bevilgningen foreslås videreført fra 2020.

Post 52 Norges forskningsråd

Posten omfatter bevilgninger til forskning på kulturområdet og forvaltes av Norges forskningsråd. Det bevilges midler til to forskningsprogrammer: KULMEDIA og SAMKUL. KULMEDIA skal bidra med ny kunnskap om kultur- og mediesektoren. Det bevilges også midler til KULMEDIA under kap. 335, post 73. SAMKUL-programmet skal bidra med ny kunnskap om kulturelle dimensjoner ved aktuelle samfunnsutfordringer.

Kulturdepartementet styrer midlene i samsvar med departementenes felles styringssystem for Forskningsrådet, som koordineres av Kunnskapsdepartementet.

Regjeringen har fastsatt fem mål for Norges forskningsråd: økt vitenskapelig kvalitet, økt verdiskaping i næringslivet, møte store samfunnsutfordringer, velfungerende forskningssystem og god rådgivning. Målene er felles for alle departementenes bevilgninger til Forskningsrådet.

Med bevilgningen til Norges forskningsråd legger staten til rette for kulturforskning og kunnskapsutvikling ved å bidra til finansiering av langsiktig forskning av høy kvalitet og til styrking av relevante forskningsmiljøer.

Bevilgningen foreslås videreført fra 2020.

For omtale av tverrsektoriell FoU-strategi på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet, se programkategori 08.45.

Post 71 Kultur som næring

Bevilgningen på posten omfatter tiltak som skal bidra til å styrke kunst- og kultursektorens økonomiske bærekraft, og skal dekke utgifter knyttet til tiltak som styrker kunnskapen om kultur som næring og kompetansen om entreprenørskap og forretningsdrift. Videre skal bevilgningen dekke utgifter til tiltak som skal bidra til økt investering i og omsetning av kunst, kulturelle og kreative produkter, tjenester, talenter og rettigheter, samt til at kunst- og kulturproduksjoner og store arrangementer når et større publikum og marked. Bevilgningen på posten har til nå omfattet tilskudd til ordningen Regional bransjeutvikling, kreativ næring, forvaltet av Norsk kulturråd. Som oppfølging av regionreformen, og som varslet i kommuneproposisjonen for 2021, foreslås denne bevilgningen overført til fylkeskommunene fra 2021. Posten er som følge av dette redusert med 11,4

mill. kroner, mot tilsvarende økning på Kommunal- og moderniseringsdepartementets kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommunene, post 60 Innbyggertilskudd, jf. omtale i Prop. 1 S (2020–2021) Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Postens bevilgning til Norsk kulturråd foreslås videreført i 2021. Denne bevilgningen omfatter kompetanseprogram og tilskuddsordningen Næringsutvikling, kreativ næring og ordningen for institusjoner til utprøving av digitale formidlings- og forretningsmodeller. Tiltakene retter seg mot kunstnere, kulturinstitusjoner og mindre kulturbaserte bedrifter og skal bidra til økte inntekter ved at det som skapes, når et større publikum og marked.

Bevilgningen til Innovasjon Norge skal bidra til å forsterke selskapets innsats for den kulturelle og kreative næringen og gi bedrifter med vekstambisjoner og potensial enklere tilgang til finansielle strukturer og kompetanse som muliggjør entreprenørskap, verdiskaping og vekst. Bevilgningen til investor- og klyngeprogram, lån- og garantiordninger og eksportprogram foreslås videreført. Avsetningen til Innovasjon Norge foreslås økt med 5 mill. kroner. Den økte bevilgningen skal gå til mentortjenester og en egen utlysning for å rekruttere flere kvalifiserte mentorer. Dette skal bidra til at flere bedrifter innen den kulturelle og kreative næringen både vil få kjennskap til og kan benytte seg av denne tjenesten. Mange gründere og bedrifter i utvikling har behov for råd og veiledning, og de økonomiske konsekvensene av covid-19 har forsterket dette behovet.

Arctic Race of Norway er et årlig internasjonalt etapperitt over fire dager/etapper på landeveissykkel i Nord-Norge. Tilskuddet er næringspolitisk begrunnet.

Fordelingen av bevilgningen på posten framgår av tabellen nedenfor.

Tabell 4.12 Fordeling av bevilgningen på kap. 325, post 71

	(i 1000 kr)	
	2020	2021
Innovasjon Norge	25 640	31 220
Norsk kulturråd	25 300	14 530
Arctic Race of Norway	15 000	15 000
Sum	65 940	60 750

Post 72 Kultursamarbeid i nordområdene

Bevilgningene på posten omfatter tilskudd til norsk-russisk kultursamarbeid og arbeid med å utvikle kultursamarbeid over grensene i nordområdene. Bevilgningen til kultursamarbeid i nordområdene støtter opp om regjeringens nordområdeinnsats. Gjennom deltagelse i internasjonale samarbeidsfora i regionen og finansiering av kulturprosjekter og bidrag til utvikling av nettverk og samarbeidsarenaer bidrar satsingen til samarbeid og kommunikasjon over grensene i nordområdene.

Tilskuddet til Samovarteatret, som i 2020 var budsjettetert på posten, foreslås overført til kap. 320, post 75, jf. omtale under denne posten.

Bevilgningen på posten foreslås for øvrig fordelt med om lag 2,8 mill. kroner til Artica Svalbard, 2,6 mill. kroner til Pikene på broen og 3 mill. kroner til kulturprogrammet Barentskult, tilsvarende bidraget fra de andre tilskuddspartene. Det fordeles videre midler til Barentssekretariatet på inntil 0,5 mill. kroner for bistand i det internasjonale kultursamarbeidet i nordområdene og 0,3 mill. kroner i bidrag til Den nordlige dimensjons kulturpartnerskap. Det settes av inntil 0,5 mill. kroner til utvikling av og deltagelse på møteplansen Arctic Arts Summit. Det tredje arrangementet i rekken gjennomføres med Canada som vertskap.

Resten av avsetningen fordeles etter utlysning til prosjekter for utvikling av norsk-russisk kultursamarbeid. Det norsk-russiske kultursamarbeidet følger treårige program som rulleres i samarbeid med det russiske kulturministeriet. Inneværende programperiode er 2019–2021.

Post 75 EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., kan overføres

Posten skal dekke utgifter til norsk deltagelse i EUs program for alle kultursektorer, *Kreativt Europa 2021–2027*. Formålet med Kreativt Europa er todelt; fremme kulturelt og språklig mangfold og kulturarv og fremme konkurransevnen i sektoren. Gjennom Kreativt Europa får norske kultur- og medieaktører tilgang til europeiske nettverk og prosjekter, faglig og kunstnerisk utvikling, økt kulturelt og språklig mangfold, større publikum og marked. Programmet er en unik samarbeidsarena der nærmere 40 land deltar, og det er også en viktig arena for politisk kultursamarbeid og erfaringsutveksling.

Ansvar for å veilede norske søkere har til nå vært delt mellom Norsk kulturråd og Norsk fil-

minstitutt. Forvaltningsordningen for neste periode er ikke besluttet.

Kulturdepartementet skal også delta i EUs flerårige samarbeidsprogram for medborgerskap, likestilling, rettigheter og verdier (CERV), 2021–2027. Posten skal dekke deltakelse i programområdet for rettigheter, likestilling og ikke-diskriminering. Se nærmere omtale under kap. 351.

Posten dekker i tillegg Norges årlige bidrag til Europarådets utvidede delavtale om europeiske kulturveier, og Norges årlige bidrag til fondet som er opprettet under UNESCOs konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven. Bidraget utgjør én prosent av Norges ordinære årlige bidrag til UNESCO.

Bevilgningen på posten økes fra 40 mill. kroner til 83,9 mill. kroner som følge av økte kostnader for deltagelse i programperioden 2021–2027.

Post 77 Stimuleringsmidler til kultur, frivillighet og idrett ifb. covid-19

Smitteverntiltakene etter utbruddet av covid-19 har fått store konsekvenser for kultur-, frivillighets- og idrettssektoren. Aktørene på disse områdene var blant de første som måtte stenge ned og avbryte sin aktivitet, og er trolig også blant de siste som kan gjenoppta normal virksomhet. Det må påregnes at det også i 2021 vil være betydelige begrensninger med hensyn til hvor store publikumsgrupper som kan samles, og hvilke arrangementer som kan gjennomføres.

Gitt usikkerheten om nivå og varighet for smittebegrensninger foreslår regjeringen stimuleringsmidler til kultur, frivillighet og idrett ifb. covid-19 på 2 250 mill. kroner innrettet med en varighet på et halvt år inn i 2021. Det foreslås 1 185 mill. kroner til frivillighet og idrett og 1 065 mill. kroner til kultur, men med mulighet til å omfordele deler av midlene mellom ordningene dersom det skulle vise seg nødvendig ut fra behovet på de ulike sektorområdene. Dette vil være midlertidige stimuleringsordninger som raskt kan avvikles dersom smittevernrestriksjonene faller bort. Ordningene er rammestyrte, og innretningen vil fastsettes i forskrift. Det må vurderes om ordningene krever godkjenning av ESA før iverksettelse.

Stimuleringsmidler til kultursektoren

Vi trenger et bredt kulturtilbud som er tilgjengelig for alle over hele landet. Smittevernbegrensninger vil innebære at en rekke kulturarrangementer ikke lar seg gjennomføre i 2021.

Regjeringen foreslår derfor at det bevilges 1 065 mill. kroner til midlertidige ordninger som skal stimulere til økt aktivitet og omstilling innen kultursektoren innenfor de begrensningene myndighetene setter til antall publikummere og avstand. Stimuleringsmidlene skal bidra til å skape aktivitet med sikte på å oppfylle kulturpolitiske mål og stimulere til at de ordinære mekanismene og transaksjonene i næringskjedene trer i kraft igjen. Målet er at hele næringskjeden tas i bruk. Midlene skal bidra til at det fremdeles er høy aktivitet i norsk kulturliv, også etter at krisen er over. Stimuleringsordningene vil i 2021 i utgangspunktet ha samme innretning som stimuleringsordningen i 2020 og skal ses i sammenheng med øvrige virkemidler på kulturfeltet, jf. Prop. 142 S (2020–2021).

Stimuleringsmidler til frivilligheten og idretten

Frivilligheten og idretten har blitt hardt rammet av myndighetenes begrensninger tilknyttet covid-19. Ønsket om å holde aktiviteten i gang er gjenomgående, men usikkerheten om nivå og varighet for smittebegrensninger gjør det vanskelig å planlegge for aktivitet i 2021. Flere organisasjoner melder om reduserte inntekter, frafall av medlemmer som følge av manglende aktivitet, og behov for å utvikle nye opplegg for aktivitet og inntektskaping som krever investeringer de ikke har økonomi til å finansiere. I denne situasjonen er det nødvendig for organisasjonene å tenke nytt for å generere inntekter. Det er også nødvendig å styrke kompetansen og spre informasjon om hvordan aktivitet kan gjennomføres.

Regjeringen foreslår nye støtteordninger til frivillighet og idrett, men endre innretningen på støtten til stimuleringsordninger. Hensikten er å gi insentiver til å utvikle og gjennomføre arrangementer og aktiviteter som er tilpasset smittevernsituasjonen. Det skal for eksempel kunne gis støtte til utvikling av nye tilbud til medlemmene og befolkningen, ekstrakostnader som organisasjonen har som følge av smittevern, eller tilskudd til engangskostnader for å omstille virksomheten. Det vil også gis støtte til gjennomføring av større publikumsarrangementer innenfor de til enhver tid gjeldende smittevernregler. En slik ordning vil utformes med henblikk på at arrangører gis insentiv til å gjennomføre arrangementet ved å redusere kostnadene og øke inntektene.

Det legges opp til ordninger der det tas høyde for at virkemiddelbruken kan variere i ulike deler av sektoren, og at det kan tildeles midler til samordnende tiltak i regi av sentralledet i organisa-

sjonene. De nye ordningene skal gjelde for organisasjoner som har sin hovedvirksomhet i Norge, og som er registrert i Frivillighetsregisteret. For å unngå unødvendig byråkrati og administrasjon vil det legges vekt på at ordningene skal være enkle, både for søker og forvalter. Ordningene vil forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Post 78 Barne- og ungdomstiltak

Bevilgningen på posten omfatter i statsbudsjettet for 2020 tilskudd til ulike allmenne kulturformål, jf. Prop. 1 S (2019–2020). Fra 2021 foreslås det en endring i formålsinnretningen på posten, slik at

den dekker tilskudd til ulike barne- og ungdomstiltak på kulturområdet. Hensikten med dette er blant annet å synliggjøre tiltak som er særlig innrettet mot å fremme deltakelse og aktivitet i kulturlivet blant barn og unge.

Som følge av endringen i formålsinnretningen foreslås flere tekniske overføringer til og fra budsjettposten. Tiltak som ikke er innrettet mot barn og unge, foreslås overført til andre budsjettposter, jf. omtale under kap. 320, post 74 og 75 og kap. 325, post 72, jf. også vedlegg 2 og 3. Tiltakene som inngår i bevilgningsforslaget på posten for 2021, framgår av tabellen nedenfor.

Tabell 4.13 Fordeling av bevilgningen på kap. 325, post 78

	(i 1 000 kr)	
	2020	2021
Assitej Norge ¹	1 655	2 300
Barne- og ungdomskulturmeldingen		12 000
Festspillene i Nord-Norge – NyUngKunst		500
Fyllingsdalen Teater ¹	500	510
Inkludering i kulturliv ²	5 000	5 000
Markedet for scenekunst ³		155
Noregs Ungdomslag	1 690	1 930
Norges Ungdomssymfoniorkester ³		390
Norges Ungdomskor ³		405
Norsk scenekunstbruk ¹	16 840	17 225
Trondheim International Music Competition ³		815
UKM Norge	12 570	12 860
Ungdomssymfonikerne ³		3 470
Valdres sommersymfoni ¹	2 130	2 180
Sum		59 740

¹ Tiltaket foreslås overført fra kap. 323, post 78.

² Tiltaket foreslås overført fra kap. 315, post 76.

³ Tiltakene har i 2020 fått tilskudd fra Norsk kulturfond, jf. omtale under kap. 320, post 55.

I foreslått fordeling er det innarbeidet økninger som del av regjeringens satsing på barn og unge, jf. omtale i Del I. Det foreslås en økning på 0,5 mill. kroner i tilskuddet til Assitej Norge. Denne økningen er også en del av regjeringens satsing på kulturelt mangfold, jf. omtale i Del I. Videre er det innarbeidet en økning på 0,2 mill. kroner til Noregs Ungdomslag til kartlegging av organisasjonseide hus

og kulturbygg, og et tilskudd til Festspillene i Nord-Norge til NyUngKunst på 0,5 mill. kroner.

I tilskuddet til Assitej Norge er det også innarbeidet en økning på 110 000 kroner som en del av regjeringens tiltakspakke for å stimulere til aktivitet ved museer og musikk- og scenekunstinstitusjoner, jf. omtale under kap. 323, post 70 og kap. 328, post 70.

Nye tiltak, jf. barne- og ungdomskulturmeldingen

Regjeringen har besluttet at det skal legges fram en barne- og ungdomskulturmelding for Stortinget. Med bakgrunn i dette foreslås det å øke bevilgningen til barne- og ungdomstiltak med 12 mill. kroner, for å styrke barne- og ungdomskulturfeltet. Av tilskuddet foreslås 4 mill. kroner til å stimulere til mer nyproduksjon i Den kulturelle skolesekken for at flere barn og unge over hele landet skal oppleve kunstproduksjoner av høy kvalitet. Videre foreslås 4 mill. kroner til digitale tiltak innenfor barne- og ungdomskulturfeltet. For at kulturfeltet fortsatt skal være relevant for ungdom, er det behov for oppdaterte virkemidler som kommuniserer på unges premisser, og disse midlene skal stimulere til dette. Det foreslås også 4 mill. kroner til et pilotprosjekt som skal stimulere kommunene til å integrere barne- og ungdomskultur i kommunal planlegging. Nærmere informasjon om innretningen av tilskuddene vil bli lagt fram i barne- og ungdomskulturmeldingen.

Tilskudd til inkludering i kulturliv

Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge, forvalter en søknadsbasert ordning for barn og unges inkludering i kulturliv.

Mål

Formålet med ordningen Inkludering i kulturliv er å bidra til at barn og unge som ikke deltar i fritidsaktiviteter, får mulighet til å delta jevnlig i organiserte kulturaktiviteter sammen med jevnaldrende.

Kriterier for tildeling

Midlene skal fordeles til aktører i det frivillige kulturlivet som gjennom tiltak rettet mot barn (6–12 år) og ungdom (13–19 år) bidrar til å gi økt tilgang til fritidsaktiviteter. Regionale eller nasjonale organisasjoner som er registrert i Frivillighetsregisteret, kan søke og motta tilskudd. Tiltakene skal gjennomføres med tilknytning til aktiviteter i lokale foreninger og lag. Samarbeid mellom aktører lokalt anses å være en forutsetning for å nå ut med et bredt og mangfoldig tilbud til barn og unge.

Oppfølging og kontroll

Forvaltningen av tilskuddet er delegert til Kulturtanken. Søker må gjøre rede for hvordan tiltaket skal bidra til måloppnåelse, og hvordan arbeidet er planlagt gjennomført. Det vil bli foretatt en

gjennomgang og vurdering av ordningen i etterkant av første tildelingsrunde.

Post 82 Nobels Fredssenter

Bevilgningen omfatter tilskudd til drift av Nobels Fredssenter. Hoveddelen av driftsutgiftene, utstillinger og fornyelser av disse, særskilte arrangementer og andre aktiviteter forutsettes dekket ved andre inntekter.

Post 86 Talentutvikling

Bevilgningen på denne posten gjelder Talent Norge AS, som stimulerer privat støtte til programmer for kunstfaglig utvikling av talenter på vei mot en profesjonell karriere. Virksomheten opererer innenfor alle kunstfelt og er et offentlig–privat samarbeid hvor statlig bevilgning utløser tilsvarende gaver fra private. Midlene deles ut over tid til hovedsakelig flerårige programmer og prosjekter.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 14 mill. kroner for å styrke regjeringens arbeid med talentutvikling. Det foreslås 4 mill. kroner til Talent Norge Junior-satsingen, for å bygge bro mellom de unge talentene og de profesjonelle utøverne. Det foreslås 2 mill. kroner til Talent Norges nordiske satsing for å innhente kunnskap for et mulig langsiktig nordisk samarbeid og mulig etablering av et Talent Norden etter modell av Talent Norge. Dette er et samarbeid mellom Talent Norge og Nordisk Kulturfond. Videre foreslås 8 mill. kroner til å styrke Talent Norges øvrige talentsatsinger. Økningene er en del av satsing på barn og unge, jf. omtale i del I, Hovedprioriteringer i 2021.

Rapport 2019

Kunstformidling i skolen

Kulturtankens virksomhet har som mål å sikre en effektiv og god forvaltning og styringsstruktur i Den kulturelle skolesekken (DKS), høy kunstnerisk og formidlingsmessig kvalitet på DKS-tilbudet innen alle kunstretninger, og samarbeid med kultur- og utdanningssektoren om innhold og kvalitet i DKS. Ved utgangen av 2019 var Kulturtanken bemannet med 44 årsverk. Kulturtanken forvaltet 288 mill. kroner i 2019 til fordeling fra overskuddet fra Norsk Tipping AS til Den kulturelle skolesekken. Den totale omsetningen i ordningen, inkludert bidrag fra fylkeskommuner og kommuner, var til sammen 548 mill. kroner i 2019. Kulturtanken samarbeider tett med både kunst-, kultur- og skolesektoren, samt kommuner og fylkeskommuner. Hovedprosjekt for ny nasjonal portal og fagsystem

for Den kulturelle skolesekken ble lansert i oktober 2019. Prosjektet er støttet av medfinansieringsordningen for digitaliseringsprosjekt forvaltet av Digitaliseringsdirektoratet (Difi).

Nobels Fredssenter

Nobels Fredssenter presenterer fredsprisvinnerne og deres arbeid, Alfred Nobel, samt problemstillinger knyttet til krig, fred og konfliktløsning. Senteret hadde et innholdsrikt program i 2019 med vel 70 ulike arrangementer, inkludert syv utstillinger. Norske og utenlandske turister utgjør den største gruppen av besøkende. Studenter, barn og skoleelever utgjør bortimot 30 pst. Besøktallet har gått litt ned i 2019, noe som kan skyldes redusert framkommelighet og synlighet som følge av byggearbeidene utenfor. Butikken har likevel hatt 16 pst. omsetningsøkning. Besøkende på hjemmesiden økte fra 350 000 i 2018 til 423 000 i 2019.

Kultur som næring

Kulturdepartementet iverksatte i 2017 en målrettet satsing på kulturell og kreativ næring. Satsingen ble videreført og forsterket i 2018 og 2019. Bevilgningen til kulturell og kreativ næring i 2019 hadde som mål å bidra til vekst, verdiskaping og arbeidsplasser i næringen gjennom økt investering i og omsetning av kunst- og kulturproduksjoner. Det var også et mål at satsingen skulle bidra til økt kunnskap om kultur som næring.

For å bidra til økt investering i kulturelle og kreative produkter og tjenester, rettigheter og talenter, samt utvikling av flere vekstkraftige virksomheter innenfor kulturell og kreativ næring, fikk Innovasjon Norge en bevilgning på 32 mill. kroner til låneordninger, eksportprogram (Musikk ut i verden), bedriftsnettverk og klyngeprogram, investorprogram, internasjonal profilering av Norge som kunst- og kulturdestinasjon samt utredning om kulturturisme.

Kulturrådet fikk en bevilgning på 24,8 mill. kroner for å etablere en ny tilskuddsordning rettet mot etablerte kulturinstitusjoner til testing av nye metoder/modeller med vekt på digitalt marked, tilskuddsordningen Regional bransjeutvikling og tilskuddsordningen Næringsutvikling.

For å styrke aktørene som markedsfører og selger norsk kunst og kultur internasjonalt, fikk de seks organisasjonene i Norwegian Arts Abroad som er på Kulturdepartementets budsjett (Norsk filminstitutt, Music Norway, Norwegian Crafts, Danse- og teatersentrum, Office for Contempo-

rary Art og NORLA), videreført bevilgningen på til sammen 6 mill. kroner.

Kulturdepartementet har igangsatt en følgeevaluering som skal vurdere innretningen på og effekten av regjeringens satsing på kulturell og kreativ næring. Sluttrapport vil foreligge ultimo 2022, og det vil bli lagt fram delrapporter underveis.

Kulturelt mangfold

I 2019 bevilget regjeringen til sammen 18 mill. kroner til ulike tiltak og prosjekter på kulturområdet som skulle stimulere til mangfold, integrering og bekjempelse av fattigdom. Balansekunst var en av organisasjonene som fikk støtte under dette formålet i 2019. Balansekunst er et samarbeidsprosjekt mellom 80 kunst- og kulturorganisasjoner som sammen og på eget initiativ arbeider for et likestilt og mangfoldig kulturliv. Balansekunst mottok i 2019 1,5 mill. kroner til arbeid mot seksuell trakassering og for økt likestilling i kulturlivet. I 2019 lanserte Balansekunst en merkeordning, Balansemerket, mot seksuell trakassering i kulturlivet. Gjennom denne ordningen tilbyr Balansekunst blant annet kursing, veiledning og verktøy for å bistå kunst- og kulturvirksomheter i deres arbeid for et trygt og inkluderende arbeidsmiljø.

Kultursamarbeid over grensene i nordområdene

For 2019 var målene for bevilgningene til kultursamarbeid i nordområdene på kap. 325, post 72 å legge til rette for kultursamarbeid over grensene i nordområdene.

Kulturdepartementet ga tilskudd blant annet til Pikene på broen, Samovarteateret, kulturprogrammet Barentskult og til Den nordlige dimensjons kulturpartnerskap.

Som del av nordområdearbeidet deltar Kulturdepartementet i Den nordlige dimensjons kulturpartnerskap (NDPC). En avtale om opprettelse av sekretariatet for kulturpartnerskapet ble ratifisert i desember 2019.

Det inngås treårige samarbeidsprogrammer for det bilaterale norsk-russiske kultursamarbeidet i nord. Samarbeidsprogrammet for perioden 2019–2021 ble signert i oktober 2019. Til oppfølging av programmet ble det etter utlysning gitt treårig støtte til prosjekter til utvikling av norsk-russisk kultursamarbeid i nord til ni nordnorske aktører innenfor urfolkskultur og scenekunstheltet.

Norge har formannskapet i Barentsrådet i 2019–2021, herunder for arbeidet på kulturområdet. I Joint Working Group on Culture deles formannskapet med Västerbotten.

Det norske initiativet Arctic Arts Summit hadde som mål å etablere en arena for diskusjon om kulturfeltets og kulturpolitikkenes bidrag til utvikling i nord, gjennom en bredt anlagt internasjonal konferanse i Harstad i 2017. Arctic Arts Summit ble i 2019 fulgt opp av Finland. Arctic Arts Summit ble gjennomført i Rovaniemi med bred internasjonal deltakelse fra hele det sirkumpolare nord.

Kreativt Europa

EUs program for kultur og audiovisuell sektor, Kreativt Europa, gir norske aktører innen TV, film, kunst og kultur muligheter til å samarbeide internasjonalt og til å nå ut til større publikum. Programdeltakelsen gir etter hvert store økonomiske bidrag til norske kulturaktører.

2019 var et godt år for Norge i kulturdelen av programmet. Av totalt 34 søknader med norske deltakere i 2019 fikk vi i delprogrammet KULTUR totalt 12 nye norske prosjekter med et bredt spekter av kunst- og kulturaktører fra hele landet. Støtten til Europeiske samarbeidsprosjekter med norsk deltakelse var på vel 95,5 mill. kroner. Av dette gikk rundt 16,75 mill. kroner direkte til de norske aktørene som var med som prosjektledere eller prosjektpartnere. Sju norske aktører er med i store samarbeidsprosjekter, hvorav to er prosjektledere. Sju norske aktører er partnere i små samarbeidsprosjekter. I tillegg er det også norske deltakere i nettverk og plattformer i regi av Kreativt Europa. Norge er nå deltaker i 34 pågående kulturprosjekter.

I 2019 fikk Norge tildelt status for Bodø som europeisk kulturhovedstad i 2024. Det følger ikke EU-midler med selve utnevnelsen. Kreativt Europa-programmet vil gi et tilskudd på rundt 15 mill. kroner når kulturhovedstadsåret starter i 2024.

Delprogrammet MEDIA i Kreativt Europa støtter norsk audiovisuell sektor. Seks norske produksjonsselskaper mottok nesten 9 mill. kroner i utviklingstilskudd til utvikling av 20–22 film- eller tv-prosjekter. To norske spillutviklere mottok over 3 mill. kroner i tilskudd til utvikling av to nye data-spill, og ett dokumentarprosjekt mottok produksjonstilskudd. Norske distributører mottok til sammen mer enn 5 mill. kroner i distribusjonstilskudd. Norske aktører deltar også i prosjekter som mottar finansiering under ordningene Access to Markets, Promotion of European Audiovisual Works Online og Bridging Culture and Audiovisual through Digital. Til sammen mottok den nor-

ske audiovisuelle bransjen i 2019 mer enn 22,5 mill. kroner fra Kreativt Europa.

Midtveisevalueringen (Menon Economics, april 2018) av den norske deltakelsen i Kreativt Europa viste at deltakelse gir verdier utover finansiering. Aktiv og forpliktende samhandling med andre europeiske aktører gir kunnskap og læring, faglig og kunstnerisk utvikling og økt kulturelt og språklig mangfold. Deltakelse åpner dører til andre og nye finansieringskilder og nettverk. Deltakelse gir muligheter for større publikum og marked og kan ha betydning for økonomi og aktivitet i kulturorganisasjoner.

Forskning

Kulturdepartementets bevilgning til Forskningsrådet har finansiert forskning av høy kvalitet innenfor departementets ansvarsområder, først og fremst på kultur- og mediefeltet. Gjennom finansiering av større forskerprosjekter som omfatter mange rekrutteringsstillinger, er det oppnådd økt kompetanse og kapasitet i forskningsmiljøene. Forskningen er godt forankret internasjonalt. Det kan vises til gode resultater for vitenskapelig publisering og høy aktivitet også i allmenn- og brukerrettet formidling. KULMEDIAs andre programperiode startet i 2019.

Forskningen på Kulturdepartementets sektorområder samsvarer med de langsiktige prioriteringene i Meld. St. 4 (2018–2019) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019–2028*, og særlig innenfor området Samfunnssikkerhet og samhörighet i en globalisert verden. Samlet resultat av virksomheten til Norges forskningsråd i 2019 er omtalt i Kunnskapsdepartementets budsjettproposisjon for 2021.

Talentutvikling

Talent Norge har siden etableringen i 2015 bidratt til å bygge opp talentsatsinger verdt mer enn 335 mill. kroner. 141 mill. kroner er tildelinger fra Talent Norge, mens 195 mill. kroner er utløst av private bidragsytere. De 52 satsingene i porteføljen finansierer rundt 600 talentutviklingsplasser i året.

Talent Norge har i 2019 lagt til rette for erfaringsutveksling og kompetanseoverføring mellom selskapets satsinger og bidratt til å berike og styrke det profesjonelle kulturlivet gjennom utvikling av de fremste kunstneriske talentene i Norge i et samarbeid mellom staten og private aktører.

Kap. 3325 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Ymse inntekter	1 381	2 170	2 228
	Sum kap. 3325	1 381	2 170	2 228

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder Kulturtankens inntekter fra prosjektvirksomhet m.m., jf. kap. 325, post 01.

Kap. 326 Språk- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Driftsutgifter	674 158	722 180	732 123
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	14 669	16 055	16 420
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	27 976	52 800	53 800
73	Språkorganisasjoner	28 090	32 310	36 445
74	Det Norske Samlaget	17 720	19 195	19 835
75	Tilskudd til ordboksarbeid	9 330	11 830	14 090
78	Ymse faste tiltak	66 955	63 475	
80	Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket	52 040	49 055	82 435
	Sum kap. 0326	890 938	966 900	955 148

Innledning

Bevilgningene til språk og bibliotek bygger opp under regjeringens mål om et levende demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfold, skaperkraft og kreativitet er høyt verdsatt. Regjeringen skal arbeide for at språkene den norske stat har ansvar for, brukes, vernes og utvikles som uttrykk for kultur og identitet og som middel for kommunikasjon og samfunnsdeltakelse. Norsk er det nasjonale fellesspråket og det samfunnsbærende språket i Norge. Norge har et spesielt ansvar for å verne og fremme de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene kvensk, romani og romanese samt norsk tegnspråk. Gjennom bevilgningene til språk- og bibliotekformål, men også kunst- og kulturformål generelt, legger

regjeringen til rette for en norskspråklig offentlighet med bred deltakelse. Litteraturen er et uttrykk for kunstnerisk og intellektuell skaperkraft og kreativitet, og står i en særstilling i arbeidet med å ta vare på og fornye språket. Bibliotekene bevarer og formidler norsk språk og litteratur fra fortid og nåtid og er sentrale institusjoner for bevaring og formidling av norsk kulturarv. Som lokale møteplasser bidrar bibliotekene til leselyst, kunnskap, dannelse og refleksjon i befolkningen.

Det meste av bevilgningen under kapitlet går til driften av Nasjonalbiblioteket, jf. post 01. Språkrådet og Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek budsjetteres også på post 01. Under kapitlet gis det ellers tilskudd til språkorganisasjoner og

andre særlige tiltak innen språk- og bibliotekfeltet.

Post 78 Ymse faste tiltak foreslås avvirket. Tilskudd som tidligere ble budsjettert på denne posten til Norsk barnebokinstitutt og Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte, er foreslått overført til kap. 326, post 80 Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket. Videre er tilskuddet til Norsk forfattercentrum og NORLA overført til kap. 320, post 74 Organisasjoner og kompetansentre m.m., tilskuddet til litteraturhusene til kap. 320, post 75 Litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m., tilskuddet til Kristelig pressekontor til kap. 335, post 73 Medietiltak og Den norske Forfatterforeningens ytringsfrihetspris til kap. 300, post 78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.

Mål og strategier for 2021

Følgende mål er lagt til grunn for bevilgningene under kapitlet:

- Nasjonalbiblioteket skal sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og arbeide for økt bruk av og interesse for samlingen.
- Nasjonalbiblioteket skal bidra til at biblioteksektoren styrkes som formidler av litteratur, kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle og uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.
- Nasjonalbiblioteket skal digitalisere dokumentbasert kulturarv fra norske arkiv, bibliotek og museer, og bidra til at kulturarven blir tilgjengelig for det norske folk.
- Det skal legges til rette for at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har god tilgang til litteratur og bibliotektenester.
- Språkrådet skal gjennom målrettede aktiviteter fremme norsk språks status og bruk på utsatte samfunnsområder.
- God tilgang for alle til et mangfoldig tilbud av norsk litteratur.

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket er en statlig virksomhet som har som oppgave å samle inn, registrere, bevare og gi tilgang til publisert materiale fra alle publiseringsplattformer, og som gjennom dette er en viktig kilde til kunnskap om Norge og norske forhold.

Ved å tilgjengeliggjøre og formidle litteratur og kulturarv skal Nasjonalbiblioteket både være

kilde til forskning, læring og språkutvikling og bidra til å skape identitet og tilhørighet. Nasjonalbiblioteket har status som forskningsinstitusjon. Språkbanken er en tjeneste i Nasjonalbiblioteket og inneholder digitale tekst- og taledata som danner grunnlaget for utvikling av språkteknologi på norsk.

Nasjonalbiblioteket har om lag 500 årsverk og er lokalisert på Solli plass i Oslo og i Mo i Rana, der det meste av bibliotekets samlinger er oppbevart. Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet er samlokalisert med Nasjonalbiblioteket på Solli plass. De tre virksomhetene har et utstrakt administrativt samarbeid.

Nasjonalbibliotekets samlinger øker i volum fra år til år, noe som gir utfordringer for lagringskapasitet og forsvarlig bevaring. For å møte utfordringene i årene framover startet arbeidet med bygging av nye sikringsmagasiner i fjellet i Mo i Rana i 2017. Magasinene skal etter planen ferdigstilles i 2021 og skal romme arkiver både for Nasjonalbiblioteket og Arkiverket. For nærmere omtale av byggeprosjektet i Mo i Rana, se kap. 322 Bygg og offentlige rom.

Gjennom et flerårig digitaliseringsprogram er nå en stor del av Nasjonalbibliotekets samling digitalisert og gjort søkbar på nett. Dette omfatter bl.a. alle historiske bokutgivelser på norsk, over 60 pst. av samtlige norske avisutgivelser og NRKs historiske radioarkiv. I tillegg omfatter det store mengder fotografi, filmer, plateinnspillinger og tidsskrift.

I 2020 fikk Nasjonalbiblioteket en betydelig økning i budsjettet for å styrke satsingen på digitalisering og formidling av kulturarvmateriale fra arkiv, bibliotek og museer. Satsingen innebærer bl.a. at det opprettes 70 nye arbeidsplasser ved digitaliseringsanlegget i Mo i Rana og anskaffes nytt digitaliseringsutstyr. Opprettelsen av nye arbeidsplasser ved anlegget i Mo i Rana har medført behov for større lokaler, og det er i 2020 satt i gang et forprosjekt med sikte på å utvide anlegget. Midlertidige lokaler er satt opp for å huse de nye medarbeiderne i påvente av nye permanente lokaler som er under prosjektering.

Nasjonalbiblioteket er statens utviklingsorgan for biblioteksektoren og skal bidra til utvikling og styrking av landets folke- og fagbibliotek. Driften av folkebibliotekene er en kommunal oppgave, mens universitetene og høyskolene har de største og viktigste fagbibliotekene. Nasjonalbiblioteket forvalter og tildeler prosjekt- og utviklingsmidler til folkebibliotekene og er hovedansvarlig for å følge opp Nasjonal bibliotekstrategi for perioden 2020–2024.

Under covid-19-utbruddet våren 2020 opprettholdt Nasjonalbiblioteket stor grad av digital aktivitet og formidling mens lokalet på Solli plass var stengt for publikum. Det digitale bibliotektilbudet ble styrket blant annet ved at folkebibliotekene fikk tilført midler til innkjøp av e-bøker.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks (NLB) oppgave er å legge til rette for at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse ikke kan lese trykt tekst, har samme tilgang til informasjon, litteratur og bibliotektenester som befolkningen for øvrig. Gjennom sin virksomhet bidrar NLB til samfunnsmessig likestilling for en betydelig del av landets innbyggere. NLB har om lag 38 årsverk.

NLB produserer og låner ut bøker, tidsskrifter og aviser i punktskrift, lydformat og e-bokformat. Tilbudet omfatter allmenn litteratur for alle aldersgrupper, samt studielitteratur til studenter ved universiteter, høyskoler og fagskoler. Virksomheten er hjemlet i §§ 55 og 56 i åndsverkloven.

NLBs samarbeid med og pådriverarbeid overfor andre aktører har vist seg viktig for å sikre målgruppen et best mulig tilbud. NLB har et nært samarbeid med andre offentlige og private utgivere, opplærings- og utdanningssektoren, biblioteksektoren for øvrig og flere internasjonale organisasjoner. I Nasjonal bibliotekstrategi for perioden 2020–2024 legges det opp til økt samarbeid med folkebibliotekene. Nasjonalbiblioteket har en nøkkelrolle i å legge til rette for dette. Hensikten er at folkebibliotekene skal få økt kunnskap om NLB slik at de kan informere og veilede om NLBs tilbud i sitt formidlingsarbeid lokalt.

Digitalisering av bokbransjen kan i større grad komme målgruppen til gode ved at utgiverne velger digitale formater som gjør NLBs tilretteleggingsoppgave enklere. I noen tilfeller vil økt universell utforming gi leserne tilgang til litteratur uten ytterligere behov for tilrettelegging. I 2020 er det igangsatt et arbeid i regi av Statped, Forleggerforeningen og NLB om en veileder for universell utforming av digitale utgivelser. Arbeidet er viktig for å kunne imøtekomme kravet om universell utforming av digitale læremidler i skole og høyere utdanning. Det etablerte samarbeidet vil fortsette i 2021.

NLB produserer studielitteratur til studenter med sterk synshemming, mens alle studenter som har en funksjonsnedsettelse som gir lesevaner, kan låne studielitteratur fra NLB. I 2019 star-

tet NLB i samarbeid med Høgskolen i Innlandet et prøveprosjekt for å dokumentere nytte og kostnader knyttet til å gi flere i målgruppen bedre tilgang til tilrettelagt studielitteratur. Kunnskapsdepartementet støtter arbeidet med 2 mill. kroner i 2020, og tilskuddet er foreslått videreført med 2 mill. kroner i 2021, jf. Kunnskapsdepartementets kap. 275 Tiltak for høgare utdanning og forskning, post 21 Særskilde driftsutgifter.

Under covid-19-pandemien har NLB lagt vekt på å opprettholde tjenesteleveransene til lånerne. Innlesingsvirksomheten i NLBs studioer har vært redusert, men drift, produksjon og utviklingsarbeid for øvrig har i stor grad blitt gjennomført som planlagt.

Språkrådet

Språkrådet er statens fagorgan for språkspørsmål og skal følge opp språkpolitikken som Stortinget har vedtatt. Språkrådet har om lag 32 årsverk.

Språkrådet skal arbeide for å styrke norsk språks status og bruk i samfunnet. Dette omfatter blant annet rådgiving, veiledning og tilsynsvirksomhet for å sikre at språkpolitikken følges opp som sektorovergripende politikkområde i det offentlige. Våren 2020 la regjeringen fram Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språklova)*, jf. omtale under programkategori 08.20. En betydelig oppgave for Språkrådet framover er å bidra til å sikre at språkloven etterleves, og at staten når språkpolitiske mål.

Språkrådet har ansvar for å forvalte de to skriftspråkene nynorsk og bokmål. Arbeidet med revisjon av *Nynorskordboka* og *Bokmålsordboka* fortsetter i 2021, i samarbeid med Universitetet i Bergen, jf. omtale under post 75. Revisjonsarbeidet skal sikre at alle språkbrukere får oppdatert tilgang til opplysninger om rettskriving. Videre er Språkrådet samordningsorgan for arbeidet med utvikling og tilgjengeliggjøring av norsk terminologi. Tilgang på norsk fagterminologi betyr at en kan utveksle spesialisert fagkunnskap på norsk, og det er en forutsetning for at norsk skal være et komplett og samfunnsbærende språk.

Språkrådet har ansvar for å bidra til å verne og fremme norsk tegnspråk og de nasjonale minoritetsspråkene kvensk, romani og romanes.

Språkrådet har tilpasset virksomheten de begrensninger i reise- og møtevirksomhet som covid-19-pandemien har medført, men har opprettholdt høy aktivitet gjennom perioden for å nå fastsatte mål.

Budsjettforslag 2021**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen på posten dekker lønns- og driftsutgifter for Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindskriftbibliotek og Språkrådet, foruten 5,6 mill. kroner til Statens kartverk for å ivareta forvaltningsoppgaver etter stedsnavnloven. Bevilgningen dekker dessuten enkelte utgifter i departementets regi.

Nasjonalbibliotekets nye sikringsmagasin i Mo i Rana vil etter planen være ferdig i siste kvartal 2021. Det foreslås en økning på 5,1 mill. kroner for å dekke økte utgifter til husleie og drift av dette magasinet i 2021.

Bevilgningen på posten foreslås videre økt med 3 mill. kroner til Språkrådet med bakgrunn i at revidert stedsnavnslov og forslag til ny språklov gir virksomheten utvidet ansvar og økte forvaltningsoppgaver.

Virkninger av lønnsoppgjøret i 2020 er foreløpig ikke innarbeidet i budsjettforslaget på posten, jf. omtale i del I.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter på kap. 3326, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter midler til bl.a. utvikling og drift av infrastruktur og fellestjenester for folkebibliotekene. Departementet kan gi Nasjonalbiblioteket oppdrag knyttet til slik utvikling. Det er et stort behov i biblioteksektoren for sentral utvikling og tilrettelegging av infrastruktur og fellestjenester, som felles biblioteksøk, nasjonalt autoritetsregister og bibliografiske data i riktig kvalitet. Posten skal også dekke utgifter til oppdragsvirksomhet i regi av Språkrådet og Norsk lyd- og blindskriftbibliotek.

Bevilgningen foreslås videreført fra 2020. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter på kap. 3326, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder Nasjonalbibliotekets investeringer. Bevilgningen skal i hovedsak dekke oppgraderinger og utskiftninger av den tekniske infrastrukturen, inkludert digitalt sikrings-

magasin og investeringer i forbindelse med utvidelsen av virksomheten i Mo i Rana.

Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2020.

Post 73 Språkorganisasjoner

På denne posten gis det tilskudd til språkorganisasjoner og andre språktiltak. Bevilgningsforslaget er budsjettert og foreslås fordelt slik det framgår av vedlegg 4.

Det foreslås en økning på 3,4 mill. kroner som del av regjeringens satsing på språk. Av denne økningen skal 0,5 mill. kroner fordeles til Kainun institutti – Kvensk institutt, 0,5 mill. kroner til Norges Døveforbund, 0,2 mill. kroner til Nynorsk avissenter og 0,2 mill. kroner til Noregs Mållag for å skape rom for mer formidling av nynorsk litteratur til barn og unge. I økningen inngår også 2 mill. kroner til Nynorsk pressekontor for å videreutvikle et verktøy for automatisk oversettelse fra bokmål til nynorsk.

Post 74 Det Norske Samlaget

Bevilgningen på posten skal gå til Det Norske Samlagets arbeid med å styrke nynorsk språk, litteratur og kultur gjennom å gi ut et bredt tilbud av bøker på nynorsk. Tilskuddet til Samlaget foreslås styrket med 0,2 mill. kroner.

Post 75 Tilskudd til ordboksarbeid

På denne posten gis det tilskudd til ordboksarbeid og arbeidet med utvikling og tilgjengeliggjøring av terminologi på norsk. Som en del av regjeringens satsing på språk er arbeidet med terminologi styrket med 4 mill. kroner. Av dette er 2 mill. kroner avsatt på posten til Standard Norges arbeid med å oversette og tilgjengeliggjøre standarder til norsk. Videre er 2 mill. kroner rammeoverført til Kunnskapsdepartementets budsjett, kap. 260 Universitet og høgskular, post 50 Statlege universitet og høgskular, til utvikling og drift av Termportalen i regi av Universitetet i Bergen, jf. omtale i Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språkløva)*.

Arbeidet med revisjon av *Nynorskordboka* og *Bokmålsordboka* i regi av Språkrådet og Universitetet i Bergen foreslås videreført i 2021 med en avsetning på 5,8 mill. kroner på posten.

Tilskuddet til Universitetet i Bergens arbeid med digitalisering og utvikling av *Norsk Ordbok* videreføres med 2,2 mill. kroner. I tillegg videreføres økningen på 2 mill. kroner som ble lagt inn til

det samlede ordboksarbeidet ved Universitetet i Bergen i 2020. Formålet med midlene er å styrke det samlede arbeidet med ordbøkene og å bidra til å sikre et vitenskapelig fagmiljø for leksikografi. Det er en målsetting å få til en infrastruktur for norsk språk og et samvirke mellom ulike ordboksbaser.

Det foreslås å videreføre tilskuddet til *Det Norske Akademis ordbok* på 2 mill. kroner. Det vises til omtale i språkløvsproposisjonen, der departementet ber Universitetet i Bergen og Det Norske Akademi for Språk og Litteratur samarbeide om en plan for samordning av prosjektene.

Post 80 Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket

På denne posten gis det tilskudd til ulike bibliotek- og litteraturrelaterte tiltak. Nasjonalbiblioteket forvalter bevilgningen og fastsetter den endelige fordelingen av tilskuddene på posten etter en faglig vurdering. Oversikt over tiltak som fikk midler fra denne posten i 2020, framgår av vedlegg 5.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 33,4 mill. kroner. Økningen er i hovedsak en konsekvens av at tilskuddsmottakere foreslås overført fra kap. 326, post 78, herunder Norsk barnebokinstitutt (12,7 mill. kroner) og Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte (3,7 mill. kroner), og fra kap. 320, post 55, Leser søker bok (7,1 mill. kroner) og Foreningen !les (4,8 mill. kroner). Den resterende økningen omfatter blant annet 1,3 mill. kroner til bibliotekjeneste i fengsel som følge av at det i 2021 opprettes flere fengselsplasser, og 3,3 mill. kroner som dekker tiltak som i 2020 ble finansiert av spilleoverskuddet til Norsk Tipping AS.

Rapport 2019

Rapporten omfatter biblioteksektoren, med særlig vekt på Nasjonalbiblioteket og Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek. Rapporten omfatter også Språkrådets virksomhet. Enkelte nøkkeltall fra litteraturfeltet er tatt med, jf. ellers rapporteringen under kap. 320 og kap. 321. Rapporten inneholder også omtale av prosjektet Norge som gjesteland på bokmessa i Frankfurt.

Bibliotek

For Nasjonalbiblioteket gjaldt følgende mål i 2019:

- Bevilgningene skal bidra til at biblioteksektoren styrkes som aktiv formidler av kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibli-

otekene blir aktuelle og uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.

- Nasjonalbiblioteket skal sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, arbeide aktivt for å gjøre samlingene og informasjon om disse tilgjengelig, samt bidra til utvikling av folkebiblioteksektoren og lokalhistoriefeltet.

Ved å utvikle og utvide samlingen har Nasjonalbiblioteket i 2019 tatt vare på det publiserte materialet og gjort en større del av vår felles historie og kulturarv tilgjengelig for samtiden og ettertiden. Det pliktavleverte materialet blir bevart i egne magasiner, i både fysisk og digitalt format. Alt materialet er registrert og katalogisert for å gjøre det lett å finne igjen for bruk.

Pliktavleveringen av analogt (ikke-digitalt) materiale viser en svak nedgang for de fleste materialtypene i 2019 sammenlignet med nivået i 2018. Avleveringen av bøker, som i flere år har vært stabil, gikk ned med 9 pst. fra 2018 til 2019. Avleveringen av tidsskrift gikk ned med 4 pst. i samme periode.

I løpet av 2019 har Nasjonalbiblioteket bl.a. digitalisert 11 000 bøker, 18 000 tidsskrifthefter, 500 000 fotografier, 2,3 mill. sider arkivmateriale fra Arkivverket og 4,7 mill. avissider. Ved utgangen av året var om lag 55 pst. av alle aviser utgitt i Norge, digitalisert. Over 30 mill. avissider er digitalt tilgjengelig i norske bibliotek.

Nasjonalbiblioteket fikk i 2019 tilført 10 mill. kroner for å starte digitalisering av truet audiovisuelt materiale fra arkiv, bibliotek og museer. I statsbudsjettet for 2020 ble Nasjonalbiblioteket styrket med 70 nye arbeidsplasser i Mo i Rana som kompensasjon for tapte arbeidsplasser i forbindelse med avviklingen av NRKs lisensordning og nedleggningen av lisenskontoret samme sted. Nasjonalbibliotekets planer for digitalisering av audiovisuelt materiale fra arkiv-, bibliotek- og museumssektoren ble dermed utvidet i tråd med planene for oppbemanning. Digitaliseringstiltakene som ble gjennomført i 2019, innebar en videreføring av digitaliseringen for Arkivverket og en prøvedigitalisering av lydmateriale fra Gudbrandsdalsmusea og Norsk Teknisk Museum.

Nasjonalbibliotekets hovedkanal for formidling av kulturarv til et bredt publikum er bygget rundt det digitale biblioteket nb.no og nettbasert formidling. Nettsidene til Nasjonalbiblioteket hadde 5,1 millioner besøk i 2019, en økning på 7 pst. fra året før. Antall avspillinger av Nasjonalbibliotekets podkaster og stømmetjenester var 114 871 i 2019, en økning på 256 pst. fra 2018. Totalt 41 700 personer besøkte arrangementer og

utstillinger i Nasjonalbibliotekets lokaler i 2019, en økning på 29 pst. fra året før.

I 2019 ble Kartsenteret i Nasjonalbibliotekets lokaler på Solli plass ferdigstilt, og senteret åpnet i september samme år. Kartsenteret inneholder en omfattende historisk samling av trykte kart over Norge, Norden og nordområdene. Kartsamlingen består hovedsakelig av samlingen etter den amerikanske samleren William Ginsberg. Denne kartsamlingen ble kjøpt opp av Sparebankstiftelsen DNB og deponert hos Nasjonalbiblioteket, og den omfatter ca. 2000 kart, atlas, eldre geografiske bøker og reiseskildringer. De eldste kartene er fra 1482. Kartsamlingen er supplert med kart fra Nasjonalbibliotekets øvrige samling.

I 2019 var det 500 år siden den første norske boka ble trykket. Nasjonalbiblioteket hadde prosjektansvar for jubileet – Bokåret 2019. Jubileet ble markert gjennom hele året med bl.a. eget forskningsprosjekt, konferanser og utstillinger. Over 1 500 bokårsarrangementer ble gjennomført av biblioteker og andre aktører over hele landet. Bokåret 2019 ble finansiert av prosjekt- og utviklingsmidler til bibliotek, fra spilleoverskud-

det til Norsk Tipping AS. Av totalt 27 mill. kroner ble 14 mill. kroner fordelt til folke- og fylkesbiblioteker til bokårsarrangementer i bibliotekene, og 12 mill. kroner til leseorganisasjoner, institusjoner og andre som ville være med på markeringen av bokåret.

Nasjonalbiblioteket er med sine samlinger, sin fagkompetanse og sine publikumstjenester en viktig del av infrastrukturen for norsk forskning. I 2019 har Nasjonalbiblioteket deltatt i elleve forskningsprosjekter, hvorav ni med støtte fra Norges forskningsråd. Nasjonalbiblioteket har også bidratt med en rekke vitenskapelige artikler, fagskrifter og bøker.

I 2019 fikk Nasjonalbiblioteket 9,1 mill. kroner til digitale språkressurser til bruk i språkteknologi på norsk, jf. nærmere omtale under. Satsingen på språkteknologi skjer i samarbeid mellom Nasjonalbiblioteket og Språkrådet.

Nasjonalbiblioteket har bidratt i utarbeidningen av ny nasjonal bibliotekstrategi *Rom for demokrati og dannelse*. Se nærmere omtale av bibliotekstrategien under programkategori 08.20.

Tabell 4.14 Utvalgte produksjonstall fra digitaliseringsprogrammet

Materiale	Antall 2016	Antall 2017	Antall 2018	Antall 2019
Bøker (sider)	6,1 mill.	5,5 mill.	4,3 mill.	2,3 mill.
Tidsskrift (sider)	0,4 mill.	0,5 mill.	0,7 mill.	1,2 mill.
Aviser (sider)	4,5 mill.	4,6 mill.	6,2 mill.	4,7 mill.
Foto (antall fotografier)	50 000	287 000	410 000	502 000
Digitalisering for Arkivverket ¹		339 000 ²	4,5 mill.	2,3 mill.

¹ Folketellingskort, branntakstprotokoller og hovedregisterkort

² Oppstartsperiode, oktober–desember

Hovedmålet for NLB i 2019 var å arbeide for at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har god tilgang til litteratur og bibliotekstjenester. NLB produserer og låner ut allmenn litteratur og studielitteratur i tilrettelagte formater. Utstrakt utviklingsvirksomhet, pådriverarbeid og samarbeid med relevante aktører i Norge og internasjonalt har dessuten vært viktig for måloppnåelsen.

I 2019 var det registrert 81 245 lånerne i NLB, en økning på 27 pst. fra året før. Mange av de nye lånerne er unge med dysleksi. Som del av regjeringens satsing på litteratur og bibliotek for barn og unge i budsjettet for 2019, har NLB styrket informasjons- og formidlingsarbeidet til denne

delen av målgruppen. Det samlede utlånet var 927 635, en økning på 14 pst. fra året før. Økningen omfatter både folkebiblioteklitteratur og studielitteratur, lydbøker og punktskriftbøker. Flere utlån skjedde via nedlasting og strømming, mens antall utlån på cd gikk ned. Den samlede bestanden har økt slik at NLB kan tilby over 24 000 lydbøker og 6 000 punktskriftbøker fra folkebiblioteksamlingen, og nær 7 000 bøker fra studielitteratursamlingen.

NLB har også i 2019 prioritert utviklingsarbeid for å forbedre tilbudet til lånerne og effektivisere prosesser internt. Talesyntese er et dataprogram som gjør maskinlesbar tekst om til kunstig tale, og NLB har arbeidet med nye talesynteser for

nynorsk og bokmål. Dette vil blant annet bidra til rask levering og bedre kvalitet på studielitteratur som produseres med talesyntese, dvs. 95 pst. av den samlede studielitteraturproduksjonen i lydformat. Det er utviklet en løsning for automatisert utvelgelse av bøker til lånere som abonnerer på bøker fra NLB, arbeid som før ble gjort manuelt. *Lydhør*, appen for lån og avspilling av lydbøker på nettbrett og telefon, er lansert i ny versjon. NLB har introdusert innleste lydbøker med synkronisert tekst, som kan være spesielt nyttig for personer med lesevansker. NLB har fortsatt arbeidet med å sikre at punktskriftlesere skal ha et godt og relevant tilbud og har ledet et internasjonalt samarbeid for at musikknoter i punktskrift skal være tilgjengelig for dem som trenger det.

I 2019 har NLB samarbeidet med Nasjonalbiblioteket om Nasjonal bibliotekstrategi. Målet er at folkebibliotekene skal settes i stand til å bruke NLBs tilbud i sitt arbeid med å utvikle bibliotek-tjenester for alle. Samarbeidet med Statped m.fl. om felles distribusjonssystem for lydbøker har fortsatt. Videre inngikk NLB, Universell (enhet ved NTNU som arbeider for universell utforming i høyere utdanning) og Forleggerforeningen et samarbeid som skal bidra til at mer av den litteraturen som gis ut, er tilgjengelig for alle.

Språk

Hovedmålet for Språkrådet i 2019 var å fremme norsk språks status og bruk på utsatte samfunnsområder gjennom målrettede aktiviteter.

For at norsk skal sikres som samfunnsbærende språk, må språkpolitiske spørsmål ivaretas i forvaltning og politikktvikling på alle samfunnsområder. Språkrådet har bidratt til dette gjennom tverrsektorielle samarbeid. Et samarbeid med Brønnøysundregistrene, Difi og Skatteetaten har for eksempel resultert i en felles begrepskatalog for staten. Det betyr at ulike områder i forvaltningen samordner ulike forvaltningsterminologi på bokmål og nynorsk. Dette er en forutsetning for at ulike datasystemer kan «snakke sammen» på tvers av sektorer, og at det offentlige kan digitaliseres på en slik måte at innbyggerne får helhetlige og sømløse digitale tjenester på norsk. Etter universitets- og høyskoleloven § 1-7 har universiteter og høyskoler ansvaret for å vedlikeholde og videreutvikle norsk fagspråk. I 2019 har Språkrådet samarbeidet med en lang rekke aktører i sektoren for å styrke dette arbeidet. Samarbeidet gjelder for eksempel oppfølging av institusjonenes egne språkstrategier, og rådgiving i forbindelse med igangsetting av terminologiarbeid.

I budsjettet for 2019 styrket regjeringen satsingen på digitale språkressurser til bruk i språkteknologi på norsk med til sammen 10 mill. kroner. Samtidig etablerte Nasjonalbiblioteket og Språkrådet et strategisk og koordinert samarbeid om satsingen for å sikre at disse ressursene blir utviklet, gjort kjent og tatt i bruk. Satsingen har vært med på å legge til rette for at digitale tjenester og produkter blir reelt tilgjengelige for den norskspråklige befolkningen. Dette er et langsiktig arbeid som legger til rette for digitalisering av samfunnet på en måte som bidrar til å sikre norsk som samfunnsbærende språk.

Det omfattende arbeidet med å revidere *Nynorskordboka* og *Bokmålsordboka* i samarbeid med Universitetet i Bergen har fortsatt i 2019. Det ble i 2019 gjort 53,7 millioner søk i de to ordbøkene, 8,3 millioner flere enn i 2018. Økningen har sammenheng med at appen Ordbøkene blir stadig mer brukt; over en tredel av søkene i ordbøkene skjer i appen. Appen ble lastet ned til 32 000 telefoner/nettbrett i 2019. Interessen for Språkrådets rådgivingstjeneste er også stor. Aldri før har så mange benyttet seg av Språkrådets digitale svar-database, samtidig som antallet enkelthenvendelser er høyt.

Språkrådet skal bidra til å synliggjøre og styrke norsk tegnspråk og de nasjonale minoritetsspråkene kvensk, romani og romanes. Språkrådet har formalisert samarbeidet med Statped om tegnspråk, og med Kvensk institutt om kvensk. Det har vært dialog om mulige språkstyrkingstiltak med grupper som arbeider for romanes, og Språkrådet har deltatt på møter om normering av romani.

Språkrådet skal arbeide for et bedre og klarere forvaltningsspråk. I 2019 var Språkrådet medarrangør av den internasjonale klarspråkkonferansen PLAIN, som samlet deltakere fra 32 land i Oslo. Språkrådet har også arbeidet med utvikling av nettsiden klarspråk.no, der alle som ønsker å arbeide med klart språk i egen virksomhet, kan finne råd og veiledning. Lover og forskrifter påvirker beslutninger på alle nivåer i samfunnet, og de setter standard for andre tekster i det offentlige. Klarere språk i regelverket vil føre til klarere og bedre forvaltningsspråk på de områdene der reglene gjelder. Derfor har Språkrådet prioritert arbeidet med kvalitetssikring av språket i utvalgte lover og forskrifter. I perioden 2009–2019 har Språkrådet bidratt til å kvalitetssikre språket i til sammen 21 lover (hele tekster eller utdrag) og 5 forskrifter.

Språkrådet fører tilsyn med målbruken i sentrale statsorgan og gir veiledning i saker som gjel-

der *lov om målbruk i offentleg teneste* (målloven). De færreste statsorgan oppfyller mållovens krav om at begge målformer skal være representert med minst 25 pst. i allment tilgjengelige tekster. I 2019 har den gjennomsnittlige nynorskdelen på statlige nettsted og i korte tekster gått noe ned fra året før. For lengre tekster har den økt fra 16 pst. i 2018 til 21,6 pst. i 2019. Økningen her kan skyldes at flere skriver årsrapport på bokmål og nynorsk annethvert år. Slik oppfyller de mållovskravet over tid, selv om det ikke gjenspeiles i den årlige rapporten isolert sett. I sosiale medier viser tallene en økning fra 12,9 pst. nynorsk i 2018 til 16,2 pst. nynorsk i 2019. Bare drøyt halvparten av alle skjemaer foreligger i begge målformer, slik målloven § 8 krever.

I 2019 vedtok Stortinget revidert stedsnavnlov som lovfester Språkrådet som stedsnavntjeneste for norsk og kvensk. Språkrådet har fått et tydelig overordnet ansvar for navnetilrådinger etter stedsnavnloven, og Språkrådet har gjennomført forsøk med ny organisering av tilrådingsarbeidet som har vist seg vellykket.

Litteratur

Det norske bokmarkedet falt med 4 pst. fra 2018 til 2019, til 4 950 mill. kroner. Bransjestatistikken fra Den norske Forleggerforening for totalmarkedet viser at fysiske bøker falt i omsetning, mens digitale produkter fikk en betydelig vekst – særlig strømming. Det var totalt 5,2 mill. lyttinger i

strømmetjenestene Storytel og Fabel i 2019. Skolebokmarkedet hadde en nedgang på 14,3 pst. Denne nedgangen henger sammen med innføringen av nye læreplaner for grunnskole og videregående fra høsten 2020 (fagfornyelsen). Allmennmarkedet har falt de tre siste årene, etter flere år med stabil omsetning. Det er salget gjennom tradisjonelle kanaler som bokhandel, bokklubb og dagligvare som har en nedgang. Til gjengjeld er det sterk vekst i omsetning av digitale produkter. Forlagsomsetningen av e-bøker for allmennmarkedet økte med 24 pst. til et omsetningsnivå på 50 mill. kroner i 2019. Salget av lydbøker på fil vokste med 45 pst. til 169 mill. kroner drevet av strømmetjenestene, mens lydbok i fysiske formater falt med hele 52 pst. Omsetning av digitale læremidler økte med 13 pst. til 335 mill. kroner.

Norge var hovedgjesteland på den internasjonale bokmessa i Frankfurt i 2019. Gjestelandspaviljongen ble et samlingssted med stor publikumsappell, som bød på sterke visuelle opplevelser av norsk litteratur, kultur og samfunn. NORLA benyttet gjestelandsstatusen som en arena for å få fram stemmer fra Norge og satse på leseglede, og som en talerstol for å fremme yringsfrihet. En pågående evaluering skal vurdere i hvor stor grad gjestelandsprosjektet oppnådde de konkrete målene for satsingen.

NORLA støttet oversettelse av 707 bøker til 47 språk i 2019, hvorav 404 skjønnlitterære titler, 168 fagbøker og 135 bøker for barn og unge.

Kap. 3326 Språk- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2019	budsjett 2020	2021
01	Ymse inntekter	28 313	21 018	21 586
02	Inntekter ved oppdrag	16 067	16 310	16 720
	Sum kap. 3326	44 380	37 328	38 306

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet, jf. kap. 326, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten omfatter oppdragsinntekter for Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet, samt gaver mv., jf. kap. 326, post 21.

Kap. 327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Driftsutgifter	108 271	79 350	79 566
70	Utenlandske krigsgraver i Norge	3 397	3 710	3 795
71	Tilskudd til regionale pilegrimssentre	5 940	6 100	7 240
	Sum kap. 0327	117 608	89 160	90 601

Innledning

Kapitlet omfatter i første rekke bevilgning til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR), en statlig virksomhet som forvalter Nidarosdomen og Erkebispegården, og har ansvaret for det statlige pilegrimsarbeidet. NDR skal ivareta det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidaros domkirke og sørge for at kirken og Erkebispegården er tilgjengelige og presenteres for publikum på en god måte. Restaureringen av domkirken ble påbegynt i 1869 og regnes som avsluttet i 2001. Det antikvariske arbeidet er likevel en kontinuerlig prosess.

NDRs virksomhet er knyttet til det overordnede kulturpolitiske målet om å verne og formidle kulturarven. Det innebærer blant annet å vekke interesse for og formidle kunnskap om kulturarven blant folk og gjøre den tilgjengelig for framtidige generasjoner. Bevilgningen bygger opp under flere øvrige kulturpolitiske mål, som målet om at kulturlivet skal fremme dannelse og kritisk refleksjon og samfunns målet som sier at kunst og kultur av ypperste kvalitet skal inspirere, samle og lære oss om oss selv og omverdenen.

Det gis også tilskudd til vedlikehold av utenlandske krigsgraver i Norge under kapitlet.

Mål og strategier for 2021

- Nidarosdomen og Erkebispegården skal planmessig sikres, vedlikeholdes og restaureres basert på forskning og etter gjeldende internasjonale restaureringsprinsipper.

- Nidarosdomen og Erkebispegårdens historie skal gjøres tilgjengelig og formidles til publikum. Formidlingen skal skape refleksjon og forståelse, ta i bruk moderne metoder og være tilpasset ulike målgrupper.
- Nidaros domkirkes restaureringsarbeider skal opprettholde og videreutvikle sin posisjon som et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.
- Pilegrimsarbeidet skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim. Det skal ha en tydelig kirkelig forankring og samtidig være åpent og inkluderende for mennesker med ulik tro, kultur og tradisjon.
- Krigsgravene skal holdes i hevd og forvaltes med den verdighet deres egenart tilsier.

For å løse samfunnsoppdraget på en god måte også på lang sikt, er det sentralt at den særskilte håndverkskompetansen innen de kulturhistoriske restaureringsfagene som er samlet i virksomheten, sikres for kommende år. NDR har derfor de siste årene bevisst satset på lærlinger og kompetanseoverføring.

Det pågår en stadig utskifting av stein i ulike deler av Nidarosdomen, og tilgang til kleberstein av god kvalitet er avgjørende for å oppfylle NDRs overordnede mål. Den store utfordringen er å finne stein med god nok kvalitet. Etter mange års arbeid med å finne en løsning tar NDR nå sikte på å åpne et nytt brudd i Målselv i Troms i 2021.

Med en stadig eldre bygningsmasse står store vedlikeholdsprosjekter på agendaen i årene som kommer. Bygningene skal også forberedes på kli-

mautviklingen og belastningen ved et villere og våtere klima.

NDRs langtidspan for pilegrimssatsingen for perioden 2020 til 2037 ble ferdigstilt i desember 2019. I pilegrimssatsingens framtidige arbeid står tilpasning av kapasitet og utvikling av infrastruktur sentralt. Likeså tydeliggjøring av pilegrimstilbudet og arbeidets organisering overfor både samarbeidspartnere og brukere. Langtidsplanen vil utfordre både NDR som koordinerende organ og sentrale aktører i pilegrimsregionene med hensyn til kapasitet, kompetanse, økonomi, samarbeid og differensiering av ledene.

I 2020 utarbeides en formidlingsplan for NDR. Det arbeides med å konkretisere målsettinger for NDRs formidlingsvirksomhet fram til Olavsjubileet i 2030 og med en plan for digital utvikling. Arbeidet med nytt planverk er ytterligere aktualisert av covid-19-pandemien, som endret rammebetingelsene på vei inn i høysesongen 2020. Som følge av pandemien er antall besøkende til Nidarosdomen redusert og NDR må finne nye måter å nå publikum på. Perioden med nedstenging har blant annet blitt brukt til å bygge kompetanse og skaffe ny og verdifull digital erfaring hos NDR.

Budsjettforslag 2021

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene for Nidaros domkirkes restaureringsarbeider. Driftsutgiftene på posten er delvis finansiert gjennom salgs- og billettinntekter, jf. kap. 3327, post 01 og 02.

Virkninger av lønnsoppgjøret i 2020 er foreløpig ikke innarbeidet i budsjettforslaget på posten, jf. omtale i del I. Bevilgningen representerer for øvrig en videreføring av bevilgningsnivået på posten i 2020.

Post 01 kan overskrides med samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3327, post 01 og 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Utenlandske krigsgraver i Norge

Bevilgningen på posten er knyttet til at staten har ansvar for å forvalte og vedlikeholde 28 000 utenlandske krigsgraver i Norge.

Utgiftene til vedlikeholdet av krigsgravene dekkes av staten gjennom tilskudd til de lokale gravplassmyndighetene. I mange lokalsamfunn er krigsgravene viktige steder for minnemarkeringer og kunnskapsoverføring. Budsjettforslaget representerer en videreføring av bevilgningen til formålet i 2020. Falstadsenteret får et fast tilskudd

på om lag 470 000 kroner for registrering og formidling av dokumentasjon om krigsgravene, jf. nettstedet krigsgraver.no, som har informasjon om krigsgravlagte i Norge.

Post 71 Tilskudd til regionale pilegrimssentre

Formålet med tilskuddet er å stimulere pilegrimsarbeidets fire arbeidsområder: miljø, næring, kirke og kultur. Tilskuddet forvaltes av Nidaros domkirkes restaureringsarbeider.

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider har vedtatt en langtidspan for pilegrimssatsing, der oppretting av regionale sentre langs Kystpilegrimsleia er et sentralt tiltak. Bevilgningen på posten foreslås økt med 1 mill. kroner for å legge til rette for dette arbeidet.

Rapport 2019

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider

Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningen til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider i 2019:

- Nidarosdomen og Erkebispegården skal planmessig sikres, vedlikeholdes og restaureres basert på forskning og etter gjeldende internasjonale restaureringsprinsipper.
- Nidarosdomen og Erkebispegårdens historie skal formidles til publikum. Formidlingen skal skape refleksjon og forståelse, ta i bruk moderne metoder og være tilpasset ulike målgrupper.
- Nidaros domkirkes restaureringsarbeider skal opprettholde og videreutvikle sin posisjon som et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.
- Pilegrimssatsingen skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim. Den skal ha en tydelig kirkelig forankring og samtidig være åpen og inkluderende for mennesker med ulik tro, kultur og tradisjon.

I 2019 har NDR fortsatt arbeidet med restaurering av Kongeinngangen – portal på sørsiden av Nidarosdomen, og av Artilleribyget i Erkebispegården. Dette er store og ressurskrevende oppgaver.

Arbeidet med ny innvendig belysning i Nidaros domkirke har pågått i perioden 2017–2019, og ny belysning planlegges innviet høsten 2020.

NDR har i 2019 jobbet med å sikre leveranser av riktig steinkvalitet til ulike behov, og har besluttet å satse på Grunnes-bruddet i Målselv i Troms.

Det er utarbeidet en driftsplan for bruddet, som en del av den søknaden som skal godkjennes av Direktoratet for mineralforvaltning.

I rollen som Nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein (NKS), har NDR i 2019 bl.a. fått innpass i større langsiktige restaureringsoppdrag og gjennomført en meget vellykket europeisk steinhuggerfestival.

NDR har ferdigstilt ny langtidsplan for pilegrimssatsingen og ny digital plattform for pilegrimsleden. Videre jobbes det kontinuerlig med å bygge gode samarbeidsrelasjoner regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Bruken av pilegrimsledene har økt jevnt over flere år. Det illustreres bl.a. i antallet overnattingsdøgn på Gudbrandsdalsleden, som i de siste årene har hatt en årlig økning på rundt 1 000 døgn. Totalt ble det registrert 19 557 overnattingsdøgn på Gudbrandsdalsleden i 2019.

I 2019 var det 150 år siden restaureringen av Nidaros domkirke startet og NDR ble etablert. Målsettingen for NDRs 150-årsjubileum har vært å øke kjennskapen til og stoltheten over NDR lokalt og nasjonalt, spesielt med tanke på den unike håndverkskompetansen virksomheten ivaretar og utvikler for kommende generasjoner. Det har gjennom hele 2019 blitt nedlagt store ressurser i hele organisasjonen knyttet til ulike arrangementer og prosjekter som har blitt gjennomført i forbindelse med jubileet. Undersøkelser gjennomført før og etter jubileumsåret viser at målsettingen om økt nasjonal kjennskap til NDR er oppnådd. Fra november 2018 til januar 2020 var den

nasjonale kjennskapen til NDR økt fra 28,3 pst. til 39,1 pst. Totalt sett opplevde NDR likevel en nedgang i registrerte besøkende i 2019. Dette er en generell tendens som NDR deler med landets museer forøvrig.

Utenlandske krigsgraver i Norge

Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningen i 2019:

- Krigsgravene skal holdes i hevd og forvaltes med den verdighet som deres egenart tilsier.

Departementet gjennomfører jevnlig inspeksjonsreiser til krigsgravplassene i Norge. Fra inspeksjonene rapporteres det om et jevnt over godt vedlikehold. Norske krigsgraver i utlandet blir vedlikeholdt og ivaretatt etter avtale med Commonwealth War Graves Commission.

Det store flertallet av krigsgraver i Norge er lokalisert i Oslo, Bergen, Trondheim, Narvik, Alstahaug og Saltdal. De lokale gravplassmyndighetene rapporterer årlig til departementet om virksomheten. I 2019 var tilskuddet til kirkelige fellesråd og kommuner for vedlikehold av krigsgraver på 2,9 mill. kroner. I 2019 er det også gjennomført forberedelser til navnermerking av de sovjetiske krigsgravene på Vestre gravlund i Oslo, og av Jørstadmoen krigsgravplass ved Fåberg utenfor Lillehammer.

Det er departementets vurdering at måloppnåelsen i 2019 har vært tilfredsstillende.

Kap. 3327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Ymse inntekter	56 402	30 710	31 539
02	Leieinntekter m.m.	5 565	4 103	4 213
	Sum kap. 3327	61 967	34 813	35 752

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak salgs- og billettinntekter og refusjon for oppgaver som NDR utfører for andre, jf. kap. 327, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder i hovedsak inntekter fra utleie i Erkebispegården, jf. kap. 327, post 01.

Kap. 328 Museer m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
70	Det nasjonale museumsnettverket	1 764 630	2 080 525	2 280 920
78	Andre museums- og kulturverntiltak	120 285	128 520	72 000
	Sum kap. 0328	1 884 915	2 209 045	2 352 920

Innledning

Bevilgningene til museer og andre kulturverntiltak bygger opp under de nasjonale målene om å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av ypperste kvalitet, å fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse, å tilby møteplasser og bygge fellesskap, samt å samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv. Museer er viktige kulturarvinstitusjoner som danner vår kulturelle ballast og utvider forståelsen av oss selv. Gjennom forvaltning og formidling av kulturarven bidrar museer til kunnskap, dannelse og kritisk refleksjon. Kulturarven representerer vår felles historie og medvirker til å skape identitet, innsikt, engasjement og tilhørighet. Regjeringen skal arbeide for å verne om vår mangfoldige kulturarv, vekke interesse for og formidle kunnskap om kulturarven og gjøre den tilgjengelig for framtidige generasjoner.

Kapitlet omfatter årlige driftstilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket samt driftstilskudd til tre store seilskuter som er i aktiv drift som flytende kulturminner.

I tillegg omfatter bevilgningen midler til andre museums- og kulturverntiltak.

Mål og strategier for 2021

Målene for bevilgningene til museer og andre kulturverntiltak er å legge til rette for at

- museene er aktuelle og profesjonelle og utøver en aktiv samfunnsrolle
- museene formidler kunnskap og opplevelse
- museenes samlinger sikres og bevares best mulig samt gjøres tilgjengelige
- museene forestår forskning og utvikler ny kunnskap

Covid-19-pandemien har skapt en utfordrende situasjon for mange kulturinstitusjoner i hele landet, også for museer. Mange planlagte arrangementer har blitt avlyst eller utsatt. Museene tilpasser nå driften og gjennomfører ulike aktiviteter

innenfor de gjeldende smittevernbestemmelsene. Nedgang i aktivitet og publikumsbesøk og reduksjon i egeninntekter påvirker museenes muligheter til å bidra til den sektorpolitiske måloppnåelsen i 2021.

I tiden framover vil det trolig være krav om smittevernbestemmelser som vil svekke måloppnåelsen. Dette gjelder særlig målene knyttet til museenes formidlingsaktivitet og evne til å gjennomføre ulike aktiviteter og større arrangementer. For å styrke museene og stimulere til økt aktivitet er det innarbeidet en ekstraordinær bevilgning i 2021, jf. omtale på post 70 nedenfor.

Museene har et bredt spekter av kjerneoppgaver utover publikumsrettet aktivitet. Mange av disse oppgavene vil kunne drives videre framover til tross for smittevernbegrensninger.

Under kapitlet bevilges det midler til en rekke institusjoner og tiltak som i ulik grad bidrar til å nå målene innenfor dette området. Institusjonene og tiltakene definerer selv målene for sin virksomhet innenfor rammene av de overordnede målene.

Museum

Det viktigste statlige virkemidlet på området er tilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket, som er et resultat av museumsreformen. Reformen ble iverksatt i 2001 og pågår fremdeles. Ved årtusenskiftet var det om lag 350 museer som direkte eller indirekte mottok støtte fra Kulturdepartementet. Gjennom en sammenslåingsprosess av mindre og mellomstore museer er antallet museumsinstitusjoner som mottar statlig tilskudd, sterkt redusert. I 2021 omfatter Det nasjonale museumsnettverket 61 institusjoner. Målene med reformen har vært å profesjonalisere driften og styrke fagmiljøene ved de museene som mottar fast, årlig driftstilskudd fra Kulturdepartementet. Dette bidrar til å løfte kvaliteten på museenes arbeid og derved også tilbudet til allmennheten.

I enkelte deler av landet er det ønskelig å få iverksatt ytterligere konsolideringer for å oppnå

mer bærekraftige institusjoner. Det pågår viktige prosesser i flere fylker, og fra statlig hold føres det en løpende dialog med involverte parter for å sikre framdrift og vurdere mulige løsninger.

Regjeringen arbeider med ny museumsmelding som skal legges fram våren 2021. Meldingen skal bl.a. gjennomgå situasjonen for sektoren i lys av museumsreformen og se på framtidsutfordringer og muligheter for utvikling av museumssektoren, jf. nærmere omtale under programkategori 08.20.

Museene skal gi både kunnskap og opplevelse. De skal være tilgjengelige for alle og være relevante og aktuelle samfunnsinstitusjoner som fremmer kritisk refleksjon og skaper innsikt. En aktiv formidling er derfor viktig både i et demokratisk perspektiv og i et allment kulturperspektiv. Det siste tiåret har formidlingsaktiviteten ved museene økt betydelig. Dette gjelder både økning i besøk og utvikling av ulike andre publikumsaktiviteter som bl.a. teaterforestillinger, konserter og seminarer. Museene er en viktig møteplass for et bredt sammensatt publikum. Flere museer har behov for mer og bedre arealer til formidling, mange museer arbeider med planer for nye og bedre helårs utstillingsarenaer.

For å beholde og ytterligere øke sitt publikum må museene ha en enda tydeligere satsing på gode formidlingsstrategier. God formidling forutsetter institusjoner som har en kvalifisert tilnærming til både formidlingsoppgavene, kunnskapsutviklingen og bevaringsfunksjonene.

Forskning og kunnskapsutvikling anses som en av de sentrale oppgavene ved norske museer. For at museene kan drive meningsfull innsamlings-, dokumentasjons- og formidlingsvirksomhet, må de utvikle et faglig grunnlag som er etablert gjennom egen forskning. Det er stadig flere museer som har planer og strategier for å løfte den vitenskapelige kompetansen i institusjonene. Mange museer arbeider tett med andre forskningsmiljøer.

Formidling, forskning og kunnskapsutvikling baserer seg på det materielle grunnlaget som samlingene representerer. Dette betinger at samlingene forvaltes på en god og gjennomtenkt måte, med planer for utvikling og oversikt over tilstand, omfang og kvalitet. Det er viktig å utvikle museenes samlingsplaner for å integrere samlingsarbeidet tettere med forsknings- og formidlingsarbeidet. Flere museer har utfordringer knyttet til forvaltning av samlingene. Gode magasiner, tilgang til konserveringstjenester og håndverkere som mestrer gamle teknikker og ferdigheter, er knapphetsfaktorer.

Skværriggerne

Kulturdepartementet gir årlig driftstilskudd til tre store seilskuter som er i aktiv drift som flytende kulturminner. Det gjelder barken Statsraad Lehmkuhl og fullriggerne SS Sørlandet og Sk/S Christian Radich, som har hjemmehavn i henholdsvis Bergen, Kristiansand og Oslo. Disse tre skværriggerne ble bygd som skoleskip i første halvdel av 1900-tallet for opplæring av sjøfolk.

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Den største enkeltstatsingen innenfor det visuelle kunstfeltet er for tiden nybygget for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design på Vestbanen i Oslo, jf. også omtale under kap. 322.

Nasjonalmuseet er landets fremste institusjon for samling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur.

Det nye Nasjonalmuseet på Vestbanen i Oslo skal etter planen åpne for publikum i 2021. Det nye museet blir Nordens største kunstmuseum med mer enn 90 utstillingsrom, og der ca. 6 000 gjenstander skal formidles i den nye, faste samlingsutstillingen. Den store lyshallen på hele 2 400 kvadratmeter skal brukes til skiftende utstillinger. Dette vil gi helt nye muligheter for formidling av et bredt spekter av visuelle kunstuttrykk. Samtidig etablerer bygget helt nye rammer for optimal bevaring av nasjonale kunstsatter.

Ideen om Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design ble lansert i St.meld. nr. 22 (1999–2000) *Kjelder til kunnskap og opplevelse*, ABM-meldingen. Stortinget sluttet seg til dette, og Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst ble opprettet av staten ved Kultur- og kirkedepartementet 1.7.2003. Virksomhetene ved de tidligere institusjonene Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst, Kunstindustrimuseet i Oslo og Norsk Arkitekturmuseum inngikk i det nye museet. Fra 1.7.2005 ble Riksutstillingers virksomhet innlemmet i Nasjonalmuseet, og i 2014 fikk museet forvaltningsansvaret for Villa Stenersen.

Stiftelsen Nasjonalmuseet har inngått avtaler med staten, Stiftelsen Kunstindustrimuseet i Oslo og Stiftelsen Arkitekturmuseet om drifts- og forvaltningsansvar for museumssamlingene. Ifølge avtalen mellom staten ved Kulturdepartementet og Stiftelsen Nasjonalmuseet tilhører de statlige samlingene fortsatt staten.

Fra første stund var det en forutsetning at Nasjonalmuseet måtte få helt andre bygningsmessige rammevilkår enn det de tidligere lokalene kunne gi, samt å samle aktivitetene på ett sted,

bl.a. for å få til mer rasjonelle driftsforhold og bedre sikrings- og utstillingsforhold. Stortinget besluttet i 2013 å reise et nytt bygg for Nasjonalmuseet på Vestbanen i Oslo, jf. Prop. 108 S (2012–2013) *Nybygg for Nasjonalmuseet på Vestbanen* og Innst. 337 S (2012–2013). Målet med nybygget er å skape et vitalt, nasjonalt forsknings- og formidlingscenter for de visuelle kunstartene. Museet skal være en nyskapende møteplass der et bredt sammensatt publikum skal oppleve og få kunnskap om de visuelle kunstartene, og nybygget skal markere Nasjonalmuseet som en utstillings- og formidlingsarena på internasjonalt nivå.

Nasjonalmuseet flytter sin tidligere virksomhet fra Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst og Kunstindustrimuseet til nybygget på Vestbanen. I tillegg avvikles større deler av de eksterne magasinene og verkstedsfasilitetene Nasjonalmuseet har disponert til nå. Museet tok i bruk kontorlokalene i nybygget i november 2019.

Ordning for forsikring av kunst- og kulturgjenstander

Ved Stortingets behandling av Prop. 1 S (2019–2020) i desember 2019 ble det vedtatt å erstatte den statlige forsikringsordningen for innlånt kunst fra utlandet slik at staten fra 2021 går over til å dekke visningsinstitusjonenes utgifter til kommersiell forsikring i stedet for å stille statlig fullgarantiforsikring for innlånte verk. Den nye ordningen administreres av Norsk kulturråd. Kulturdepartementet vil fastsette retningslinjer som angir vilkår for gjennomføring, samt ordningens omfang og avgrensning.

I forslaget til bevilgning på kap. 328, post 78 er det ført opp midler til denne ordningen.

Budsjettforslag 2021

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen på denne posten gjelder ordinært driftstilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket. I 2021 omfatter museumsnettverket 61 enheter.

Ved behandlingen av Prop. 127 S (2019–2020) vedtok Stortinget en tilleggsbevilgning på 200 mill. kroner for å stimulere til aktivitet ved museer og musikk- og scenekunstinstitusjoner. Det foreslås at bevilgningen på 200 mill. kroner videreføres for første halvår 2021, hvorav 60 mill. kroner settes av til å styrke museene, jf. nærmere omtale under programkategori 08.20 og bevilgningsforslaget under kap. 323, post 70. Bevilgningen på posten er med bakgrunn i dette økt med 59,8 mill. kroner. Økningen er innarbeidet i forslaget til for-

deling av bevilgningen på posten, jf. tabell 4.15 nedenfor.

Det foreslås videre å øke tilskudd til en rekke museer for å dekke økte driftsutgifter ved museenes nye bygg eller formidlingsarenaer. Dette gjelder Museum Nord (Hurtigrutemuseet), Nordlandsmuseet (Jektefartsmuseet), Museum Stavanger (Grafisk museum) og Norsk Folkemuseum (Bybygg). Videre foreslås økt tilskudd til Museene i Sør-Trøndelag knyttet til drift av Rindal museum, som fra 1. januar 2020 er en del av Museene i Sør-Trøndelag.

I bevilgningsforslaget er det innarbeidet en økning på 0,5 mill. kroner til Henie Onstad Kunstcenter og 0,5 mill. kroner til Stiklestad Nasjonale Kultursenter knyttet til institusjonenes arbeid med mangfold og inkludering.

Randsfjordmuseet og Valdresmusea har den siste tiden samarbeidet om en rekke prosjekter og bygget kompetanse rundt temaer mangfold og samfunnsrolle. Museene ønsker å styrke sitt samarbeid ytterligere. På bakgrunn av dette foreslås å øke tilskudd til begge museene.

Det foreslås videre økt tilskudd til Hardanger og Voss museum for å styrke museets satsing på immateriell kulturarv og videreføre museets samarbeid med Ole Bull Akademiet.

Av den foreslåtte økningen i tilskuddet til KODE Kunstmuseer og Komponisthjem er 9,5 mill. kroner knyttet til rehabilitering av Ole Bulls hjem på Lysøen. Departementet vil følge dette prosjektet nøye.

Det foreslås en økning i tilskuddet til Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design i 2021 knyttet til merkostnader ved faseforskyvning ved forsinkelser i byggeprosjektet og arbeidet for å gjennomføre prøvedrift, innflytting, og etablering av de nye utstillingene i nybygget på Vestbanen i forkant av at museet kan åpne for publikum. Samlet foreslås det et tilskudd til Nasjonalmuseet på 881,4 mill. kroner, en økning på 90,9 mill. kroner fra 2020.

Avsetningen på posten til A.C. Houens Fonds Diplom foreslås overført til kap. 328, post 70, og innarbeidet i tilskuddet til Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design som ivaretar forvaltningen av denne prisen.

Tilskuddet til Jakob Sande-senteret i Fjaler, som i 2020 ble bevilget under kap. 325, post 79, videreføres og flyttes til kap. 328, post 70. Tilskuddet til Jakob Sande-senteret kanaliseres fra 2021 via Musea i Sogn og Fjordane.

Tilskuddet til Se Kunst i Nord-Norge (SKINN), som i 2020 ble bevilget under kap. 320, post 55, flyttes til kap. 328, post 70. Tilskuddet kanaliseres fra 2021 via Nordnorsk Kunstmuseum og er lagt inn i museets tilskudd.

Tabell 4.15 Fordeling av bevilgningen på kap. 328, post 70, årsverk og besøkstall, sortert etter fylke

Museum	(1 000 kr)			
	Årsverk ¹ 2019	Besøk 2019	Bevilget 2020	Forslag 2021
Galleri F 15	12,8	38 279	13 040	13 590
Østfoldmuseene	65,9	101 590	30 630	31 760
MiA – Museene i Akershus	107,8	224 651	29 830	31 895
Henie Onstad Kunstsenter	21,8	123 600	13 305	14 110
Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	216,7	130 344 ²	790 500	881 370
Norsk Folkemuseum	237,7	570 880	173 920	178 770
Norsk Teknisk Museum	68,3	252 984	33 340	38 705
Oslo Museum	38,5	71 099	14 720	15 370
Anno museum	142,9	196 921	66 750	71 175
Gudbrandsdalsmusea	13,8	83 660	4 875	5 080
Lillehammer museum	90,9	200 647	74 760	79 900
Mjøsmuseet	23,1	68 274	9 895	10 240
Randsfjordmuseet	20,0	18 488	7 910	8 700
Valdresmusea	59,0	52 776	11 315	12 345
Blaafarveværket	39,0	140 349	10 550	10 790
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie	14,8	45 768	8 260	8 650
Norsk Bergverksmuseum	22,3	37 803	17 155	18 770
Buskerudmuseet	67,8	104 765	23 130	25 030
Preus museum	12,2	13 687	14 260	14 685
Vestfoldmuseene	72,0	165 224	38 980	41 485
Norsk Industriarbeidermuseum	41,8	100 501	20 005	21 735
Telemark Museum	46,0	73 165	15 780	17 450
Vest-Telemark Museum	22,3	34 216	7 275	8 220
Aust-Agder museum og arkiv	57,4	56 023	23 075	23 955
Næs Jernverksmuseum	7,5	16 308	2 590	2 770
Sørlandets Kunstmuseum	30,3	49 451	12 215	12 855
Vest-Agder-museet	59,0	119 375	28 445	30 320
Dalane Folkemuseum	17,8	30 563	3 845	3 995
Haugalandmuseet	22,7	41 674	5 940	6 205
Jærmuseet	78,4	225 174	20 535	22 755
Museum Stavanger	59,7	212 584	20 880	25 190
Ryfylkemuseet	18,1	18 145	6 320	6 540
Baroniet Rosendal	23,7	66 600	2 015	2 060

Tabell 4.15 Fordeling av bevilgningen på kap. 328, post 70, årsverk og besøkstall, sortert etter fylke

Museum	Årsverk ¹ 2019	Besøk 2019	Bevilget 2020	Forslag 2021
				(1 000 kr)
Bymuseet i Bergen	64,4	135 744	18 880	20 935
Hardanger og Voss museum	63,3	58 848	11 195	12 930
KODE Kunstmuseer og komponisthjem	86,4	303 102	30 140	46 295
Museum Vest	58,5	173 191	19 135	21 675
Museumssenteret i Hordaland	48,9	27 788	12 445	13 280
Kraftmuseet	16,3	26 682	7 120	7 405
Sunnhordland Museum	8,6	26 521	3 320	3 435
Musea i Sogn og Fjordane	57,0	60 348	38 595	41 420
Musea på Sunnmøre ³	41,1	160 174	24 055	25 900
Nordmøre museum	27,4	77 059	8 260	8 650
Nynorsk kultursentrum	24,8	28 491	22 450	23 570
Romsdalsmuseet	24,5	97 854	9 505	10 830
Museene i Sør-Trøndelag	209,1	304 304	130 415	139 945
Museet Midt	40,1	76 623	13 415	14 650
Stiklestad Nasjonale Kultursenter	71,0	166 092	27 685	30 460
Helgeland Museum	50,1	71 728	18 510	19 535
Museum Nord	104,5	243 906	22 635	23 805
Norsk Luftfartsmuseum	31,7	60 767	14 030	14 350
Nordlandsmuseet	49,5	87 775	17 990	20 780
Midt-Troms Museum	21,3	33 630	4 730	4 900
Nordnorsk Kunstmuseum	13,2	54 349	23 555	26 670
Nord-Troms Museum	7,6	11 150	4 605	4 740
Perspektivet Museum	7,2	25 243	3 760	3 895
Sør-Troms Museum	31,5	57 240	11 760	13 080
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	25,0	46 573	6 045	6 695
Varanger museum	25,2	55 739	14 450	15 220
Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum	29,9	62 131	3 845	5 925
Svalbard Museum	14,0	48 130	1 950	3 475
Sum	3084,1	6 266 750	2 080 525	2 280 920

¹ Årsverk inkluderer også frivillige årsverk.

² Museet hadde et totalt besøk på 158 587 i 2019. Besøkstallet i tabellen, som gjenspeiler museumsstatistikken (130 344), er fratrukket besøkende i andre museer (28 243) hvor vandretstillingen i regi av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design har vært vist i løpet av 2019. Dette er nødvendig for å unngå dobbelrapportering av utstillinger på turné. Hovedårsaken til nedgangen i besøkstallet de siste årene er stenging av museets største visningssteder grunnet flyttingen til Vestbanen: Kunstindustrimuseet (2016), Museet for samtidskunst (2017) og Nasjonalgalleriet (januar 2019).

³ I tallene inngår tall for Kulturkvartalet og Sunnmøre museum.

Post 78 Andre museums- og kulturverntiltak

Bevilgningen skal dekke tilskudd til ymse faste tiltak på museums- og kulturvernområdet. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2021 på posten, framgår av tabell 4.16 nedenfor.

Det foreslås noen tekniske endringer på posten. Tilskudd som i 2020 ble bevilget på denne posten til Kunstsentrene i Norge (KiN), Nordisk kunstnarsenter Dale (NKD), Norwegian Crafts, Office for Contemporary Art Norway (OCA) og Statens kunstutstilling (ved Norske Billedkunstnere), foreslås flyttet til kap. 320, post 74 Organisasjoner og kompetansentre m.m., jf. også vedlegg 2. Videre foreslås tilskudd som i 2020 ble bevilget på posten til Bergen Kunsthall, Bomuldsfabriken Kunsthall, Vestfossen Kunstlaboratorium, Designtreff BeyondRisør og Kunstnernes Hus, overført til kap. 320, post 75 Litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m., jf. også vedlegg 3.

I bevilgningsforslaget på posten er det innarbeidet en økning på 210 000 kroner som en del av regjeringens tiltakspakke for å stimulere til aktivitet ved museer og musikk- og scenekunstinstitusjoner, jf. omtale under kap. 323, post 70 og kap. 328, post 70. Midlene er fordelt på institusjoner som tilsvarende mottak ekstraordinær støtte etter Stortingets behandling av Prop. 127 S (2019–2020).

I bevilgningsforslaget på posten er det også innarbeidet et tilskudd på 2 mill. kroner til arbeidet med å få på plass en avtale mellom Norge, Tyskland og Sametinget for samarbeid om kompetanseoverføring knyttet til samiske gjenstander, slik at museene i Tyskland settes i stand til å presentere disse for sitt publikum.

I bevilgningsforslaget på posten er det videre ført opp midler til ordning for forsikring av kunst- og kulturgjenstander. I budsjettproposisjonen for inneværende år ble det opplyst at regjeringen ville foreslå å avvikle ordningen med statlig garanti-ramme for innlån av kunst fra utlandet til utstillinger i Norge og erstatte garantiordningen med en tilskuddsordning slik at museene selv kan inngå ordinære forsikringsavtaler i markedet. I tråd med dette foreslås en bevilgning på 10 mill. kroner til dette formål i 2021. Ordningen vil bli forvaltet av Norsk kulturråd.

Tabell 4.16 Oversikt over fordeling av bevilgningen på kap. 328, post 78

	(i 1000 kr)	
	2020	2021
Astrup Fearnley Museet	1 100	1 125
Det Internasjonale Barnekunstmuseet	4 620	4 835
Håndverksutdanning – samarbeid med KD og MD	2 305	2 355
Jødisk Museum i Oslo	7 200	7 430
Jødisk Museum i Trondheim	2 450	2 540
Kistefos-museet	1 100	1 125
Norsk Skogfinsk Museum	3 125	3 195
Samiske gjenstander ved tyske museer		2 000
Skibladner	2 690	2 750
Fullriggeren Sørlandet	11 070	11 325
Skoleskipet Christian Radich	7 970	8 150
Statsraad Lehmkuhl	14 760	15 100
Årets norske museum	70	70
Forsikringsordning – innlånt kunst		10 000
Sum	58 460	72 000

Rapport 2019

Rapporten omfatter museene under kap. 328.

Målene for bevilgningene til museer og visuell kunst for 2019 var å legge til rette for at

- museene er aktuelle og profesjonelle og utøver en aktiv samfunnsrolle
- museene formidler kunnskap og opplevelse
- museenes samlinger sikres og bevares best mulig samt gjøres tilgjengelige
- museene forestår forskning og utvikler ny kunnskap
- visuelle kunstuttrykk skapes, formidles og blir etterspurt

Institusjonene bidrar i ulik grad til å nå disse målene. Institusjonene er ulike både når det gjelder størrelse og bredde i forvaltningsansvar, og definerer selv mer konkrete mål for sin virksomhet innenfor rammene av de overordnede målene.

Samlet sett vurderer departementet måloppnåelsen for bevilgningene til museum og visuell kunst for å være tilfredsstillende.

Det nasjonale museumsnettverket

Rapporten bygger på innsendte rapporter og statistikk fra museene³ på Kulturdepartementets budsjett. Samlet sett viser rapporteringen at bevilgningen til museene er disponert i samsvar med målene og de faglige forventningene som kan stilles til profesjonell museumsdrift. Tall for hele museumssektoren blir publisert av Statistisk sentralbyrå og Norsk kulturråd.

Både når det gjelder formidling og forskning er arbeidet styrket i 2019, men forskning prioriteres i ulik grad av museene.

Fornyning

Museene er aktuelle og profesjonelle og utøver en aktiv samfunnsrolle

Fremdeles foregår det konsolideringsprosesser i museumssektoren. Med virkning fra mai 2019 ble Bergen Sjøfartsmuseum en avdeling av Museum Vest. Høsten 2019 gikk Sunnmøre Museum og Kulturkvartalet sammen i den nye organisasjonen Musea på Sunnmøre. Her inngår også Folkemusikkarkivet for Møre og Romsdal.

³ Dette omfatter rapportering fra museer på kap. 328, post 70 samt følgende institusjoner på kap. 328, post 78: Astrup Fearnley Museet, Det Internasjonale Barnekunstmuseet, Jødisk Museum i Oslo, Kistefos-Museet, Norsk Skogfinsk Museum, Jødisk museum Trondheim og Skibladner.

De faglige museumsnettverkene ble etablert for å utvikle samarbeid og arbeidsdeling, sikre faglig sammenheng og god ressursutnyttelse, samt utvikle kompetanse og ny kunnskap i museumssektoren. Størstedelen av de rapporterende museene er med i ett eller flere av disse museumsnettverkene.

Museumsprogrammer utlyst av Norsk kulturråd er et annet sentralt virkemiddel for utvikling av museumssektoren. De tre programområdene for perioden 2018–2020 er *Digitalisering og digital samlingsforvaltning*, *Samfunnsrolle, makt og ansvar* og *Forskning i museer*. Programarbeidet gir grunnlag for langsiktighet i prosjekter og kunnskapsoverføring mellom museene. Programmene bidrar videre til å øke kvalitet, kunnskap og kompetanse i landets museer.

Det er fortsatt store variasjoner i museenes egen omtale av arbeidet med egen samfunnsrolle.

Blant de museene som synliggjør arbeidet med fornyelse, dominerer praksiser som: inkludering av marginaliserte grupper eller nye minoriteter, formidling av vanskelige eller oversette deler av historien, eller samarbeid med lokalsamfunnet på nye måter.

Rapporteringen på arenanivå vitner om et utbredt samarbeid med andre samfunnsinstitusjoner og organisasjoner, og ettersom slike partnerskap ofte skjer på eksterne arenaer, bidrar dette til at museenes formidling kan nå nye grupper som ikke faller inn under museets tradisjonelle brukere. Museene er viktige lokale møteplasser og samarbeidsarenaer med frivillige. I 2019 ble det utført frivillig innsats i et omfang som tilsvarer 215 ubetalte årsverk ved museene med tilskudd fra Kulturdepartementet. Til de samme museene var det knyttet vel 4 900 frivillige/ubetalte personer.

Vel 90 pst. av museene rapporterte at de arbeider med mangfold og inkludering.

Formidling

Museene formidler kunnskap og opplevelse

Museenes formidlingsarbeid kjennetegnes av stabil utstillingsproduksjon og stabilt arrangementsnivå. Antallet barn og unge som deltar i pedagogiske tilbud er stabilt, og museene arbeider målrettet for å gjøre det pedagogiske tilbudet attraktivt for skoleverket.

Museene på Kulturdepartementets budsjett hadde vel 6,5 mill. besøkende i 2019. Nedgangen fra forrige år skyldes i stor grad at Nasjonalmuseet i løpet av de siste tre årene har stengt de store besøksarenaene for publikum i forbindelse med flytting til det nye Nasjonalmuseet, som

åpner i 2021. Kunstindustrimuseet ble stengt oktober 2016, Museet for samtidskunst september 2017 og Nasjonalgalleriet januar 2019. Oslo var derfor også det fylket som hadde størst besøksnedgang.

Blant årsakene som ellers oppgis som forklaringer på nedgang i besøkstall, er endret tellemåte, stengte enkeltarenaer, mellomår for større publikumsarrangementer, samt værforhold.

Formidlingsaktiviteten ved museene var høy også i 2019. Det ble rapportert om 2 170 utstillinger i 2019, av disse var om lag 725 nye. Siden 2011 har antallet nye utstillinger på landsbasis ligget nokså stabilt på rundt 700 i året, mens det i gjennomsnitt er blitt produsert vel 50 nye vandreutstillinger årlig i samme periode. Formidlingsvirksomhet rettet mot skoleverket er et prioritert område. Mange museer viser til jevnlig fornying av skoletilbudene. Halvparten av de totalt 4 860 kulturhistoriske bygningene var åpne for publikum, en andel som har vært stabil de siste fire årene.

80 pst. av museene har formidlingsplaner og 83 pst. rapporterte også om særskilt plan for formidling til de viktige målgruppene barn og unge. Disse målgruppene utgjorde 25 pst. av samlet besøk i 2019. For å få bedre kunnskap om dem som besøker museene, startet Kulturrådet arbeidet med å utvikle og gjennomføre en landsdekkende publikumsundersøkelse ved landets museer. I 2019 gjennomførte 62 museer de første innsamlingsperiodene, og undersøkelsen fortsetter i 2020.

Det er også et positivt trekk at museenes rapportering fortsatt vitner om et utbredt samarbeid med andre samfunnsinstitusjoner og organisasjoner. Museene er viktige arenaer i lokalmiljøet og tilbyr et bredere spekter av aktiviteter og publikumsarrangementer enn det som er målbart. Statistikken viser at museene gjennomførte om lag 6 700 åpne møter og om lag 1 900 konserter. Museene rapporterte at om lag 690 000 barn og unge har deltatt i organisert undervisning / pedagogisk tilbud. Av disse var det 212 000 elever som deltok på opplegg gjennom Den kulturelle skolesekken. Mange museer arbeider aktivt med formidling på ulike digitale flater, men dette blir i liten grad fanget opp av statistikken.

DigitaltMuseum er museenes felles publiseringskanal og leverer dessuten innhold til flere digitale tjenester. Nettstedet besøkes i økende grad og hadde ca. 4,1 mill. besøk i 2019.

Museene er også forvaltere og formidlere av immateriell kulturarv, og 87 pst. av museene rapporterte om arbeid på dette området.

Forvaltning

Museenes samlinger sikres og bevares best mulig samt gjøres tilgjengelige

Helhetsinntrykket er at museene arbeider godt med samlingsforvaltning, men intensiteten i arbeidet på dette området er noe varierende fra institusjon til institusjon. Oppbevaringsforholdene for museene har forbedret seg noe, men samlingenes størrelse og kompleksitet skaper utfordringer for mange museer, også med hensyn til oversikt og prioriteringer.

Museene under Kulturdepartementet forvaltet i 2019 nærmere 40,4 mill. objekter (kunsthistoriske, kulturhistoriske, arkeologiske og naturhistoriske gjenstander, samt fotografier, farkoster og kulturhistoriske bygninger) i sine samlinger. I tillegg kommer 32 505 dekar kulturlandskap, 1 779 dekar hageanlegg, levende samlinger og kilde-samlinger/arkiv. Alle gjenstandskategorier med unntak av farkoster har hatt økning. For farkoster rapporteres det om én mindre i 2019 enn hva som var tilfellet for 2018. Ikke all økning skyldes tilvekst. Vel 30 pst. skyldes at flere museer har fått bedre oversikt over sine samlinger og derfor rapporterer et høyere tall for 2019 enn for 2018. Den reelle økningen er like i underkant av 3 mill. objekter, hvorav over 98 pst. er fotografier.

Mange museer har prioritert sikringsarbeidet og gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyser som grunnlag for helhetlige sikringsplaner. Vel 90 pst. av museene har nå vedtatte planer for sikring. Også i 2019 var det mange søknader til den statlige ordningen for sikringsmidler til museene, forvaltet av Norsk kulturråd. Museumsstatistikken viser stabile lave tall for tilfeller av brann og tyveri, men det er likevel behov for videre satsing på området.

Forskning

Museene forestår forskning og utvikler ny kunnskap

Det overordnede inntrykket er at museene under Kulturdepartementet er i god utvikling når det gjelder forskning, med flere museer som har tatt tak i forskning på organisasjonsnivå. For 2019 oppga 71 pst. av museene at de hadde forskningsplan. Det ble rapportert om 80 ansatte med doktorgrad og at det var publisert 78 fagfelle-vurderte artikler i 2019. Forskningsaktiviteten målt i antall publikasjoner vil variere for langsiktige forskningsprosesser som ikke nødvendigvis gjenspeiles i den årlige statistikken som viser ferdigstilt arbeid. Mange museer arbeider tett med andre forskningsmiljøer, og museene deltok i formali-

sert FoU-samarbeid gjennom 233 prosjekter i 2019.

Universell utforming

Ved nye museumsbygg stilles det krav til universell utforming, men bevaringshensyn og fredningsbestemmelser knyttet til historiske bygnin-

ger er en utfordring for museumssektoren når det gjelder fysisk tilrettelegging. Av museene med tilskudd fra Kulturdepartementet opplyste 90 pst. at en eller flere av museets formidlingsareaer var tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne. 70 pst. av museene oppgir at museet følger Difis retningslinjer for universell utforming av nettsider rettet mot allmennheten.

Økonomiske nøkkeltall

Tabell 4.17 Fordeling av museenes totale inntekter 2017–2019

Inntektstype	Pst. av totale inntekter 2017	Pst. av totale inntekter 2018	Pst. av totale inntekter 2019
Egeninntekter	27,1	28	26,8
Tilskudd fra Kulturdepartementet	44,3	43,6	45,3
Samlet regionalt tilskudd	22,8	22,6	22,4
Annet offentlig tilskudd	5,8	5,8	5,4

Museenes totale inntekter i 2019 utgjorde i underkant av 4,1 mrd. kroner. Gaver og sponsorinntekter utgjorde om lag 230 mill. kroner (21 pst.) av de totale egeninntektene. De fleste museene tar inn-

gangspenger, men har ordninger der enkelte grupper besøkende slipper gratis inn eller det er fri inngang for alle til enkelte tider.

Tabell 4.18 Fordeling av museenes totale kostnader 2017–2019

Kostnadstype	Pst. av totale kostnader 2017	Pst. av totale kostnader 2018	Pst. av totale kostnader 2019
Lønns- og pensjonskostnader	51,8	52,6	51,4
Drift av lokaler, husleie og vedlikehold	18,7	17,3	18,2
Varer og tjenester, andre driftskostnader	27,4	28,2	28,4
Avskrivninger	2,1	2,0	2,0

Museenes totale kostnader utgjorde vel 3,7 mrd. kroner i 2019. Lønns- og pensjonskostnadene er samlet sett ganske stabile, og utgjør sammen med

drift, leie og vedlikehold av lokaler om lag 70 pst. av museenes utgifter.

Kap. 329 Arkivformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Driftsutgifter	389 035	392 100	395 876
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	23 709	4 582	4 720
45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 821	49 200	53 135
78	Arkivtiltak	11 705	12 015	9 150
	Sum kap. 0329	430 270	457 897	462 881

Innledning

Målene for bevilgningene under kapitlet inngår blant annet i departementets overordnede mål om å ta vare på og formidle kulturarv. Som kulturarv er arkivene unike kilder til kunnskap om vår samtid og fortid, og er viktige for forskning og historiefremstilling. Arkiver kan dokumentere at handlinger og hendelser har funnet sted, og at vedtak er fattet. Når enkeltpersoner og grupper har behov for å kjenne egen historie og kultur, vil innsyn i arkivene være avgjørende. Arkiver er i tillegg en del av infrastrukturen i Norge som rettsstat og demokrati. Arkiver er avgjørende for forsvarlig offentlig virksomhet og for dokumentasjon av rettigheter. Kontroll med offentlige organers myndighetsutøvelse krever mulighet for innsyn i arkivene. Tilgang til arkiver beriker kunnskapen om samfunnet, fremmer demokratiet og beskytter innbyggernes rettigheter.

Mål og strategier for 2021

Bevilgningene til Arkivverket i 2021 skal fremme følgende mål:

- velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor
- avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk
- planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver
- nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver

Kapitlet omfatter drifts- og investeringsutgifter for Arkivverket, som budsjetteres på postene 01, 21 og 45. Kapitlet omfatter også tilskudd til to tiltak på arkivområdet, som budsjetteres på post 78.

I Meld. St. 7 (2012–2013) *Arkiv*, ble det vist til at den største utfordringen på arkivområdet er håndteringen av digitalt skapte arkiver. Utfordringen gjelder sikring av bevaringsverdig digital informasjon fra så vel manuelle som automatiserte prosesser, overføring av informasjon fra det opprinnelige systemet til en arkivversjon for langtidsbevaring og vedlikehold av arkivversjoner og befolkningens tilgang til det digitale arkivmaterialet. Økt tilgang til digitalt arkivmateriale er spesielt viktig for personer som har vanskelig tilgang til arkivinstitusjoners lesesaler, eller når lesesaler er stengt på grunn av f.eks. smittevern hensyn, slik det har vært under covid-19.

Arkivverkets oppgave er å bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning og sikre, bevare og tilgjengeliggjøre et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver. Arkivverket er statens arkivmyndighet og bevaringsinstitusjon for arkiver. Som direktorat og faglig myndighet har Arkivverket ansvar for arkivfaglige standarder, retningslinjer og forskrifter, og for tilsyn og veiledning med offentlig arkivarbeid. Som bevaringsinstitusjon har Arkivverket ansvar for å langtidsbevare, tilgjengeliggjøre og formidle statlige arkiver og prioriterte privatarkiver. Arkivverket skal iverksette nasjonal politikk på arkivfeltet, og bidra til utvikling og styrking av arkivsektoren.

I de senere år er bevilgningene til Arkivverket styrket for å iverksette flere tiltak for å bedre håndtering av digitalt skapte arkiver. Tiltakene omfatter omstilling i Arkivverket, vedlikehold av digitalt arkivmateriale og effektiv overføring til bevaringsinstitusjoner eller -ordninger, ny og bedre løsning for langtidsbevaring av digitalt arkivmateriale og tilgang i Digitalarkivet til alle typer digitalt arkivmateriale.

Offentlige virksomheter har arkivplikt og skal overføre sine eldre og avsluttede arkiver til beva-

ringsinstitusjoner eller -ordninger for langtidsbevaring. Private bedrifter, organisasjoner og personer har verken arkivplikt eller plikt til å langtidsbevare arkivene. Det er en utfordring å sikre at privatarkiver også blir godt representert i den samlede nasjonale arkivbestanden. For å sikre at også slike arkiver inngår som en del av norsk kulturarv, blir privatarkiver bevart og gjort tilgjengelig i Arkivverket, i fylkeskommunale, kommunale og private arkivinstitusjoner, og i museer og bibliotek. Arkivverket har ansvar for nasjonal oversikt over verneverdige privatarkiver og for registrering av privatarkiver i bevaringsinstitusjoner.

Nye måter å løse oppgavene på i offentlig sektor, kombinert med økt kompleksitet, medfører at også Arkivverket må løse oppgaver på nye måter. Arkivverket vil motta store mengder arkiver i årene framover. For å håndtere denne veksten på en god måte, må omstillingen og oppgraderingen av Arkivverket videreføres.

Budsjettforslag 2021

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Arkivverket.

Arkivverket samarbeider med Nasjonalbiblioteket om bevaring og digitalisering av papirarkiver i Nasjonalbibliotekets lokaler i Mo i Rana. Bevilgningen til Arkivverket ble f.o.m. 2018 økt med 5 mill. kroner for å dekke utgifter til samarbeidsløsningen. Departementet foreslår at økningen videreføres i 2021.

Arkivverkets nye magasiner i Mo i Rana skal etter planen ferdigstilles i 2021, og det vil påløpe kostnadsdekkende husleie i løpet av fjerde kvartal 2021. Bevilgningen foreslås derfor økt med 2,6 mill. kroner til husleie og drift av magasinene.

Virkninger av lønnsoppgjøret i 2020 er foreløpig ikke innarbeidet i budsjettforslaget på posten, jf. omtale i del I.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter på kap. 3329, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Norsk helsearkiv er en avdeling i Arkivverket. Norsk helsearkivs virksomhet foreslås bevilget under Helse- og omsorgsdepartementets budsjett, se omtale i Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke utgiftene til Arkivverkets oppdragsvirksomhet. Det foreslås at

bevilgningen videreføres på samme nivå som i 2020.

Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter fra oppdragsvirksomheten.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen på posten skal gå til større anskaffelser og vedlikehold i Arkivverket.

I statsbudsjettet for 2020 ble posten økt med 35 mill. kroner for å utvikle nasjonale fellesløsninger for å gi brukerne tilgang i Digitalarkivet til også digitalt skapte arkiver og for langtidsbevaring av alle typer digitale arkiver. Det ble lagt til grunn at investeringene i de nye løsningene skal fordeles over fire år, slik at den samlede innsatsen på området vil utgjøre 140 mill. kroner. I utviklingsarbeidet har Arkivverket dialog med viktige samarbeidspartnere som KS, kommunale arkivinstitusjoner og pilotbrukere. Departementet foreslår at økningen videreføres i 2021.

Budsjettet for 2020 ble økt med 5 mill. kroner til investeringer i ny IT-infrastruktur i Arkivverket. Departementet foreslår at økningen videreføres i 2021.

For å kunne ta i bruk nytt arkivmagasin i Mo i Rana, må Arkivverket i 2021 anskaffe stålkasser for transport og bevaring av arkivmateriale i det nye magasinet. Bevilgningen foreslås på bakgrunn av dette økt med 3 mill. kroner.

Post 78 Arkivtiltak

Bevilgningen på posten omfatter driftstilskudd til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek. Fra posten gis også tilskudd til Stiftelsen Asta til forvaltning, vedlikehold og utvikling av informasjonssystemet Asta og Arkivportalen. Tilskuddet til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek foreslås videreført med 7,9 mill. kroner, og tilskuddet til Stiftelsen ASTA foreslås videreført med 1,2 mill. kroner.

Det er tidligere gitt tilskudd fra denne posten til Misjons- og diakoniarkivet, VID. Misjons- og diakoniarkivet er ikke en egen virksomhet, men inngår i VID vitenskapelige høyskole AS' seksjon for bibliotek, læringssenter og historisk arkiv. Fra 2021 vil driftstilskuddet til Misjons- og diakoniarkivet derfor inngå i driftstilskuddet til VID vitenskapelige høyskole, som bevilges over Kunn-

skapsdepartementets budsjett, kap. 260, post 70. Tilskuddet videreføres på samme nivå som i 2020.

Rapport 2019

Rapporten gjelder Arkivverkets virksomhet. Følgende mål ble lagt til grunn for bevilningene til Arkivverket i 2019:

- nasjonens arkiver representerer en helhetlig samfunnsdokumentasjon
- velfungerende dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor
- sterke og synlige arkivinstitusjoner og fagmiljøer i alle deler av landet
- avleverte arkiver er bevart og tilgjengeliggjort uavhengig av lagringsmedium og format

Norsk helsearkiv på Tynset ble åpnet i juni 2019. Helsearkivet ivaretar funksjoner for mottak, digitalisering og tilhørende kassasjon, digital bevaring og tilgjengeliggjøring av helseopplysninger om avdøde pasienter i Norge. Brukere av materialet er forskere og pårørende. Ved utgangen av 2019 hadde Helsearkivet 45 ansatte. Helsearkivet har på kort tid etablert en effektiv digitaliseringsenhet, og hadde i 2019 digitalisert 6 mill. sider.

Arkivverket videreførte flere tiltak for modernisering av overføring av digitale arkiver til bevaringsinstitusjoner for langtidslagring. Gjennomførte piloter har vist at kostnadene ved produksjon av arkivuttrekk etter ny metode har blitt betydelig redusert sammenlignet med tradisjonelle metoder og praksis. Opprettelsen av Forvaltningsforum for produkteiere og brukere har ført til økt samarbeid. Et annet tiltak er modernisering og forenkling av Norsk arkivstandard (Noark). Standarden har nå færre krav, mer fleksibilitet og dermed større åpning for nye løsninger. Tiltakene vil

redusere kostnader og medvirke til at flere digitale arkiver blir sikret for ettertiden. Arkivverket opprettet i 2019 en egen gruppe som skal hjelpe statlige organer med å overføre arkiver til Arkivverket.

Arkivverket har tilsyn med arkivarbeidet i offentlig sektor, og i 2019 brukte Arkivverket en risikobasert tilnærming for å velge ut virksomheter som skal få tilsyn. Tilsynene har spesielt omfattet håndtering av elektronisk arkivmateriale. Hos både statlige organer og kommuner har funn og pålegg fra tilsyn ført til økt hastighet på avlevering av papirarkiver og elektroniske arkiver til bevaringsinstitusjoner. Arkivverket utarbeidet i 2019 en veileder om arkivering og journalføring i departementene. Arkivverket igangsatte også arbeidet med tematiske veiledere knyttet til de vanligste feilene som avdekkes på tilsyn.

Arkivverket prioriterer å digitalisere arkivmateriale med høy etterspørsel blant arkivbrukerne. I 2019 prioriterte Arkivverket skanning av bl.a. folketellingen 1920. Det ble i 2019 skannet 4,3 mill. sider av Arkivverkets arkiver, og av dette ble 1,8 mill. sider skannet av Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana. For å kunne gjøre folketellingen 1920 søkbar når den publiseres i Digitalarkivet i desember 2020, har Arkivverket igangsatt en stor frivillighetsdugnad for transkribering av folketellingsdata. Antallet frivillige økte i løpet av 2019 fra 150 til 450.

Arkiver kan søkes opp i Arkivportalen.no. Arkivverket har registrert 98 pst. av arkivene i Arkivportalen. I 2019 var det 25 institusjoner i tillegg til Arkivverket som tilgjengeliggjorde sine arkiver i Digitalarkivet. Arkivverket utviklet en testversjon for å vise multimedia i Digitalarkivet. Lydopptak og film vil dermed være tilgjengelig for søk og visning i Digitalarkivet.

Tabell 4.19 Tilgjengelige sider og besøk i Digitalarkivet i 2017, 2018 og 2019

	(i mill.)		
	2017	2018	2019
Antall tilgjengelige sider	33,2	43,3	53,5
Besøk	6,8	5,9	6,2
Antall besøkende	1,6	1,0	1,4

Samisk arkiv arrangerte i 2019 to fotoutstillinger. Basert på intervjuopptak av sørsamiske morsmålstalere, har Samisk arkiv utviklet et vokalararkiv. Gjennom vokalararkivene får befolkningen mulig-

het til å høre morsmålstalere av et truet språk. Samisk arkiv har katalogisert og kvalitetssikret intervjuopptakene, og i 2019 ble vokalararkivet publisert i Digitalarkivet.

Det er etablert et nettverk av fylkeskoordinerende institusjoner som har regionalt ansvar for koordinering av arbeid med privatarkiver. I 2019 ble nettverket utvidet med Nasjonalbiblioteket,

Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, Misjons- og diakoniarkivet, Skeivt arkiv, Norsk sjømatarkiv og Norsk bergindustriarkiv.

Kap. 3329 Arkivformål

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Ymse inntekter	7 444	6 804	6 988
02	Inntekter ved oppdrag	19 329	5 104	5 241
	Sum kap. 3329	26 773	11 908	12 229

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder salgs- og husleieinntekter i Arkivverket og inntekter fra ulike samarbeidsprosjekter og tjenester i Arkivverket, jf. kap. 329, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder oppdragsinntekter i Arkivverket, jf. kap. 329, post 21.

Programkategori 08.30 Medieformål m.m. (kap. 334–339)

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
334	Film- og dataspillformål	785 084	858 260	862 449	0,5
335	Medieformål	597 824	7 062 318	7 251 232	2,7
337	Kompensasjons- og vederlags- ordninger	49 170	50 500	280 150	454,8
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	95 627	91 900	94 650	3,0
	Sum kategori 08.30	1 527 705	8 062 978	8 488 481	5,3

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
01–01	Driftsutgifter	253 312	254 490	264 660	4,0
21–23	Spesielle driftsutgifter	30 557	14 740	14 755	0,1
50–59	Overføringer til andre statsregnskap	520 160	527 160	552 835	4,9
70–89	Overføringer til private	723 676	7 266 588	7 656 231	5,4
	Sum kategori 08.30	1 527 705	8 062 978	8 488 481	5,3

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til film- og medieformål.

Mål

De overordnede, nasjonale målene som Stortinget sluttet seg til ved behandlingen av Innst. 258 S (2018–2019), jf. Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida*, gjelder også for film- og mediefeltet. Målene er nærmere beskrevet i del I.

Regjeringen vil legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet og informasjonsfrihet, for god nyhetsproduksjon over hele landet og en bredt anlagt

offentlig samtale i det digitale mediesamfunnet. Dette fremmer dannelse og kritisk refleksjon samt styrker det norske og de samiske språkene. Mediepolitikken skal stimulere til innovasjon og nyskaping og samtidig opprettholde den frie pressens tradisjoner og grunnverdier i en ny tid. Lov- og forskriftsverket på medieområdet skal være oppdatert og mest mulig teknologinøytralt, understøtte mediernes demokratiske funksjon og legge til rette for faktisk ytringsfrihet for borgerne. Regjeringen vil ha en mediestøtte som er forutsigbar, ubyråkratisk og med størst mulig avstand til politiske myndigheter.

Under covid-19-utbruddet oppsto et enormt informasjonsbehov blant publikum. I en slik situasjon er det spesielt viktig å ha kritiske, velfunge-

rende og uavhengige redaksjoner. For regjeringen er det et sentralt mål å opprettholde mediemangfoldet, og det ble derfor opprettet en midlertidig kompensasjonsordning for redaktørstyrte medier med fall i omsetning som følge av covid-19-ubruddet. Formålet med ordningen er å bidra til at mediene kan opprettholde sin journalistiske virksomhet.

Alle grupper i samfunnet bør ha tilgang til gode kunst- og kulturopplevelser. Regjeringen vil legge til rette for at det produseres og formidles audiovisuelt innhold på norsk og samisk som har høy kvalitet, og som er bredt tilgjengelig. Det er et mål å stimulere til verdiskaping og investeringer i norsk innhold og sikre at de norske audiovisuelle bransjene har minst like gode rammebetingelser som andre næringer.

Covid-19-pandemien og smittevernbestemmelsene har hemmet produksjon av serier og film i 2020 og lagt begrensninger for kinovisning. Pandemien har blant annet ført til at produksjonene er blitt dyrere og mer uforutsigbare, og at ferdige filmproduksjoner er blitt holdt igjen fra markedet. For å møte utfordringene har det vært omdisponert midler til utvikling, produksjon og lansering av film- og serieproduksjoner. En del av de økonomiske tapene fra avlyste og utsatte filmvisninger på kino er dekket av Kulturdepartementet, gjennom egne ordninger for kompensasjon til arrangører og stimulering av arrangement. Norsk filminstitutt (NFI) har også iverksatt tiltak for å bote på virkningene som pandemien har hatt. Til tross for disse tiltakene må det forventes at det vil bli vanskelig å nå alle målene for bevilgningene på filmfeltet.

Dataspillområdet har ikke blitt påvirket av covid-19-pandemien i særlig grad, sammenlignet med andre områder i kultursektoren.

De negative konsekvensene av pandemien for den norske filmbransjen vil trolig vedvare også i 2021. Svekket økonomisk bærekraft i bransjen og krevende forhold for produksjon av filmer og serier vil også kunne påvirke bredde, variasjon og kvalitet i filmtilbudet på lengre sikt. Det kan bli behov for å gjøre løpende tilpasninger i forvaltningen av tilskuddsordningene eller omdisponere midler i 2021 som følge av pandemien.

For å legge til rette for at befolkningen skal ha tilgang til kunst og kultur, er det tillatt å kopiere åndsverk til privat bruk. Rettighetshaverne kompenseres for kopieringen blant annet gjennom kompensasjonsordningen for kopiering til privat bruk. Måloppnåelsen i ordningen antas ikke å

endres i betydelig grad som følge av covid-19-pandemien.

Ulike vederlagsordninger skal sikre at opphavere mottar betaling for offentlig bruk av deres verk. Ordningene bidrar slik også til at de kulturpolitiske målene om at alle skal få tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv av ypperste kvalitet, som fremmer mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse, oppnås. Vederlagsordningene er i år flyttet til denne programkategorien fra kap. 321, post 75, programkategori 08.20.

En stor del av oppgaveløsningen skjer i regi av ikke-statlige aktører. Statens virkemidler inngår derfor i en større sammenheng. Måloppnåelsen er avhengig av innsats fra staten, de private aktørene og til en viss grad kommunesektoren. Statens rolle er ofte indirekte gjennom å sikre gode rammevilkår for aktørene. Dette skjer gjennom utforming av regelverk og økonomiske virkemidler.

Kategorien omfatter også bevilgninger til drift av Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. omtale av spillpolitikken i del III.

Aktuelle saker

Lov om økonomisk støtte til mediene

Regjeringen foreslår i Prop. 138 L (2019–2020) *Lov om økonomisk støtte til mediene (mediestøtteloven)* en ny lov om mediestøtte. Mediestøtteloven er en oppfølging av Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid*, hvor regjeringen varslet en ny modell for organisering og forvaltning av mediestøtten. Lovforslaget ble oversendt Stortinget 19. juni 2020. Loven skal legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte journalistiske medier over hele landet, ved å bidra til forutsigbare økonomiske rammer for mediens virksomhet og en styrket uavhengighet i forvaltningen av mediestøtten.

Ny lov om pengespill

Stortinget besluttet i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 12 (2016–2017) *Alt å vinne. Ein ansvarleg og aktiv pengespelpolitikk* at dagens tre lover på pengespillfeltet (pengespilloven, lotteriloven og totalisatorloven) skal slås sammen til én ny lov. Hensikten er å gi en mer helhetlig og konsistent regulering av feltet. Kulturdepartementet sendte 29. juni 2020 et forslag til ny pengespillov på høring. Forslaget viderefører enerettsmodellen, slik Stortinget la til grunn ved behandlingen av pengespillmeldingen.

Endringer i kringkastingsloven

Det har vist seg vanskelig å håndheve det gjeldende forbudet mot markedsføring av pengespill som ikke har tillatelse i Norge overfor utenlandske pengespillselskaper og audiovisuelle medietjenester som ligger utenfor norsk jurisdiksjon. Kulturdepartementet fremmet derfor i Prop. 45 L (2019–2020) *Endringer i kringkastingsloven mv. (tiltak mot markedsføring av pengespill som ikke har tillatelse i Norge)* forslag til endringer i lov om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester (kringkastingsloven). Den nye bestemmelsen gjør det mulig å hindre eller vanskeliggjøre tilgangen til markedsføring for pengespill som ikke har tillatelse i Norge. Formålet med lovendringen er å begrense markedsføring av pengespill uten norsk tillatelse av hensyn til sårbare spillere, og et ønske om å styrke enerettsmodellen som statens sosialpolitiske og kriminalpolitiske virkemiddel på pengespillområdet. Stortinget vedtok den nye bestemmelsen i kringkastingsloven 20. mai 2020, og lovendringen trer i kraft 1. januar 2021.

Riksblokk II

Kulturdepartementet har gitt Medietilsynet i oppdrag å kunngjøre en anleggskonsesjon til bruk for

digitalradio for frekvensressursen Riksblokk II, etter at Norkring leverte tilbake sine tillatelser i Riksblokk II. Frekvensressursen utlyses i tråd med føringene fra Stortingets behandling av Meld. St. 8 (2010–2011) *Digitalisering av radiomediet*. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gitt Nasjonal kommunikasjonsmyndighet et tilsvarende oppdrag knyttet til kunngjøring av en frekvenstillatelse for Riksblokk II. Tillatelsene vil gjelde for perioden fram til 31. desember 2031.

Gjennomgang av tilskuddsordningene på filmfeltet Kulturdepartementet og Norsk filminstitutt startet i 2019 en gjennomgang av tilskuddsordningene med sikte på at de skal være bedre tilpasset endringene i det digitale og globale markedet, og at de bidrar til å nå filmpolitiske mål. Trendene i markedet er forsterket som følge av covid-19-pandemien og understreker behovet for å tilpasse innretningen av tilskuddsordningene. Departementet og Norsk filminstitutt utarbeider høsten 2020, etter dialog med bransjen, et forslag til endringer i forskriftene som regulerer tilskuddsordningene. Forslaget vil bli gjenstand for alminnelig høring før reviderte forskrifter etter planen skal tre i kraft 1. januar 2021.

Kap. 334 Film- og dataspillformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Driftsutgifter	116 059	115 150	120 414
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 925	6 540	6 685
50	Filmfondet	520 160	527 160	552 835
72	Insentivordning for film- og tv-produksjoner, <i>kan overføres</i>	17 435	71 360	41 360
73	Regionale filmtiltak m.m., <i>kan overføres</i>	92 356	110 210	122 055
75	Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	16 714	18 670	19 100
78	Ymse faste tiltak	6 435	9 170	
	Sum kap. 0334	785 084	858 260	862 449

Innledning

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under nasjonale mål for kulturpolitikken om at alle skal

få tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv av ypperste kvalitet, som fremmer fornyelse, mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse.

Bevilgningene skal stimulere til verdiskaping og investeringer i norske filmer, serier og dataspill og sikre at den norske kulturnæringen har minst like gode rammebetingelser som andre næringer. For å styrke norsk språk, identitet og kultur er det et mål å legge til rette for at det produseres og formidles audiovisuelt innhold på norsk og samisk språk av høy kvalitet, og at dette er tilgjengelig for et bredt publikum. Bevilgningene skal videre stimulere til et tilbud av audiovisuelt innhold som styrker befolkningens grunnlag for dannelse og kritisk refleksjon, gjennom å vekke engasjement og tilrettelegge for meningsbryting og et mangfold av ytringer.

Tilskuddene til Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI) som i 2020 er budsjettert på post 78, foreslås overført til post 73. Tilsvarende foreslås bevilgningen til Kulturdepartementet sin nynorskpris for journalistar, som også er budsjettert under denne posten i 2020, flyttet til kap. 300, post 78 (ny post). Tilskuddet til Nordiske mediedager foreslås flyttet fra post 78 til kap. 335, post 73. Post 78 foreslås avvirket.

Mål og strategier for 2021

Målene for bevilgningene på filmområdet er å legge til rette for

- et bredt og variert filmtilbud av høy kvalitet
- god formidling og tilgjengeliggjøring for publikum
- solid publikumsoppslutning
- en profesjonell filmbransje med sunn økonomi

Målene for bevilgningene på dataspillområdet er å legge til rette for

- et variert tilbud av norske dataspill av høy kvalitet
- en profesjonell og mangfoldig dataspillbransje
- gjennomslagskraft for norske dataspill
- en inkluderende og tilgjengelig dataspillkultur

Covid-19-pandemien har påvirket rammevilkårene for filmfeltet i 2020 på flere måter. Målene for bevilgningene til filmfeltet om formidling, tilgjengeliggjøring, publikumsoppslutning og bransjeøkonomi har blitt vanskeligere å nå. Denne situasjonen vil trolig fortsette inn i 2021. I tillegg vil det da kunne bli mer krevende å nå målet om et bredt og variert filmtilbud av høy kvalitet, blant annet fordi pandemien påvirker produksjon av filmer og serier. Det er mindre grunn til å forvente at målene på dataspillområdet blir vanskeligere å oppfylle i 2021 på grunn av pandemien.

Tilskuddsordningene for filmfeltet, som forvaltes av Norsk filminstitutt, er de fremste virkemidlene for å nå målene for filmfeltet i en normalsituasjon. De er også av avgjørende betydning for å møte utfordringene som følger av covid-19-pandemien. I tillegg vil bevilgningsforslaget på kap. 325, post 77 stimulere til aktivitet også på filmfeltet.

Departementet og Norsk filminstitutt startet i 2019 en gjennomgang av tilskuddsordningene til filmproduksjon. Formålet med gjennomgangen er å tilpasse virkemidlene slik at de svarer bedre på filmpolitiske mål og endringer i markedet. Trendene i markedet er forsterket som følge av covid-19-pandemien og understreker behovet for å tilpasse innretningen til tilskuddsordningene. Etter planen skal prosjektet slutføres når endrede forskrifter for ordningene trer i kraft fra 1. januar 2021.

Insentivordningen for film og serieproduksjoner ble etablert med virkning fra 1. januar 2016 og videreføres med samme tilsagnsramme til nye prosjekter i 2021 som i 2020. Departementet vil vurdere behovet for en mer grundig evaluering av ordningen i 2021.

Norsk filminstitutt er i gang med et strategiarbeid som vil gi grunnlag for ytterligere tilpasninger av organisasjonen. Ny strategi skal tydeliggjøre filminstituttets rolle og styrke virksomhetens effektivitet, slik at fellesskapets midler brukes mest mulig effektivt til å skape ønskede resultater. Ny strategi vil gi grunnlag for ytterligere tilpasninger av organisasjonens struktur, størrelse, sammensetning og kompetanse. Strategiarbeidet ses i sammenheng med andre pågående prosesser, som gjennomgangen av tilskuddsordningene. Norsk filminstitutt legger opp til at virkemidlene i større grad skal fungere som en katalysator som stimulerer bransjen til prestasjon, ikke minst internasjonalt.

Da Stortinget behandlet Innst. 83 S (2015–2016), jf. Meld. St. 30 (2014–2015) *En framtidensrettet filmpolitikk*, ble regjeringen bedt om å legge fram et forslag om medfinansiering av audiovisuelle produksjoner så snart et endringsdirektiv til EU-direktivet om audiovisuelle medietjenester var vedtatt. Direktivet for audiovisuelle medietjenester åpner for å pålegge aktører i verdikjeden en plikt til å bidra til finansiering av audiovisuelle produksjoner. Endringsdirektivet ble vedtatt i desember 2018. Regjeringen vil legge fram et forslag om at tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester må investere en andel av sin omsetning i norske audiovisuelle produksjoner. Regjeringen tar sikte på å legge fram et høringsnotat på nyåret med forslag om at tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester må investere en andel av sin

omsetning i norske audiovisuelle produksjoner. Et lovforslag vil deretter bli lagt fram for Stortinget i tilknytning til gjennomføring av AMT-direktivet i norsk rett. Arbeidet med forslaget er blitt noe forsinket som følge av covid-19-pandemien og sen publisering av EU-kommisjonens tolkning av sentrale begreper i AMT-direktivet.

Kinobesøket utgjør normalt den største inntektskilden for norsk film, og kinoene gir et betydelig bidrag til måloppnåelse på filmområdet. Kinoene og Bygdekinoen er viktige møteplasser og arenaer for fellesskap for mange. Den digitale utviklingen i hjemmevideo- og seriemarkedet utfordrer kinoens posisjon i markedet og lokalsamfunn landet rundt. I tillegg har covid-19-pandemien og smitteverntiltakene satt kinoene i en vanskelig situasjon over en lengre periode.

For at hele befolkningen skal ha et godt og variert filmtilbud, og for å bidra til at filmene realiserer mer av sitt potensial, er det nødvendig med en aktiv filmformidling. Formidling innebærer f.eks. tilgjengeliggjøring av et mangfold av filmer på ulike plattformer og tilrettelegging for filmens møte med publikum i et kulturelt og pedagogisk perspektiv.

Departementet ønsker å se nærmere på hvordan det offentlige kan tilrettelegge for et godt og mangfoldig kino- og filmtilbud til hele befolkningen. Kulturdepartementet vil legge fram en strategi for kino og filmformidling for å utvikle politikken for dette området. Arbeidet er forsinket som følge av covid-19-pandemien, og departementet vil komme tilbake til dette.

I 2019 presenterte Kulturdepartementet dataspillstrategien *Spillerom* for perioden 2020–2022. Strategien setter mål for dataspillpolitikken, løfter dataspill som selvstendig kulturuttrykk, kunstform, næring og fritidsaktivitet, og den lanserer tiltak og satsinger som skal gjennomføres i strategiperioden. Kulturdepartementet følger nå opp strategien i samarbeid med Norsk filminstitutt. Filminstituttet har utarbeidet en egen forskrift om tilskudd til utvikling og formidling av dataspill, der virkemidlene tilpasses og utvides. Forskriften ble sendt på alminnelig høring 1. juli 2020 og skal tre i kraft i 2021.

Regjeringen foreslår å videreføre satsingen på dataspill ved å øke bevilgningene også i 2021, jf. omtale på postene 50 og 73. Som det framgår av Granavollerklæringen er dataspill en viktig kreativ næring som regjeringen vil legge til rette for. Regjeringen vil videreføre støtte til utvikling av dataspillteknologi til underholdning, læring og kulturformidling. Bevilgningen skal blant annet nyttes til tilskudd til utvikling av dataspill helt fram til ferdigstilling samt til formidling av data-

spill, herunder datatreff og andre typer spillarrangement. Regjeringen vil legge til rette for en aktiv og bred formidling av dataspill og stimulere til levende og inkluderende spillmiljøer flere steder i landet.

Regjeringen foreslår å styrke arbeidet med talentutvikling på filmfeltet, jf. omtale på postene 01 og 50. Norsk filminstitutt arbeider med en talentutviklingsstrategi hvor det blant annet legges opp til å åpne mer for nye talenter som ikke allerede er etablert i bransjen. Nye talenter uten vesentlig profesjonell erfaring har vanskelig for å få innvilget tilskudd fra øvrige nasjonale tilskuddsordninger på filmområdet og utgjør en større risiko for filmprodusentene å satse på. Norsk filminstitutt går nå igjennom alle sine tilskuddsordninger og ser at bransjen kan bli bedre på rekruttering og til å få fram de nye stemmene i norsk film. Dette er ikke minst viktig i et mangfoldsperspektiv. Filminstituttet ønsker å stimulere en sunn og framtidsrettet utvikling av talenter gjennom en større satsing fra 2021.

For å få et større mangfold av stemmer inn på filmutdanningene er det også behov for en større satsing for å finne talenter blant barn og unge opp til 19 år. Både skolen, fritidsklubber, festivaler og filmverksteder er arenaer hvor barn og ungdom kan bli introdusert for film som kunstuttrykk og fordype seg i dette. De regionale filmsentrene har også et viktig ansvar for filmformidling og talentutvikling for barn og unge. Filmsektoren mangler en aktør som kan knytte satsingene sammen, og som kan skape et større geografisk og kulturelt mangfold i bransjen. Som en del av talentstrategien ønsker Norsk filminstitutt å samle kunnskapen om og spisse filmsatsingen på barn og unge, blant annet for å skape et større mangfold å rekruttere talenter fra.

Som et ledd i regjeringens satsing på å få flere utenlandske filmproduksjoner til Norge skilles filmkommisjonen ut av Norsk filminstitutt. Den etableres som en uavhengig stiftelse og flyttes til Bergen. Målet er at virksomheten skal være på plass i Bergen innen 1. januar 2021. Filmkommisjonen skal fungere som et bindeledd mellom den norske og den internasjonale film- og tv-bransjen. Formålet er å promotere Norge som innspillingsland og motivere utenlandske produsenter til å legge innspilling av sine filmer og dramaserier hit. Den nasjonale filmkommisjonen skal bidra til å realisere målet om en profesjonell bransje med sunn økonomi, ved å markedsføre Norge som innspillingsland og formidle henvendelser fra produsenter videre til regionale filmkommisjoner. De regionale filmkommisjonene skal fortsatt finansi-

eres av regionene, mens den nasjonale filmkomisjonen finansieres av staten.

Regionale filmsentre og filmfond utgjør en viktig del av den nasjonale film- og dataspillpolitikken. Det er behov for støtteordninger og støttepillere innen film og dataspill både på regionalt og nasjonalt nivå.

Stortinget har, jf. Innst. 14 S (2018–2019), bedt departementet om å evaluere og klargjøre hva grunnlaget for satsingen på de regionale filmsentrene skal være, slik at det føres en enhetlig praksis for alle regionale filmsentre selv om regionene har ulike forutsetninger og utfordringer. Forvaltningen av tilskudd til regionale filmvirksomheter er delegert til Norsk filminstitutt, og midlene til filmsentre fordeles etter fordelingskriterier fastsatt i Prop. 1 S (2016–2017). Kulturdepartementet legger opp til en evaluering av satsingen på regionale filmsentre for å klargjøre formålet med statlige tilskudd til regionale filmsentre og sikre at praksisen for fordeling og bruk av de statlige midlene bidrar til å oppnå formålet. Regionale filmsentre kan bidra til å løfte filmmangfoldet i hele landet.

Tilskudd til regionale filmfond forvaltes av Norsk filminstitutt og fordeles etter kriterier fastsatt i Prop. 1 S (2018–2019). Kulturdepartementet har merket seg at dagens fordelingsmodell gjør at det kan ta tid for Filmfond Nord, som kom sist inn i ordningen med statlige tilskudd, å styrke sin uttelling i modellen. For å tilrettelegge for videre utvikling og vekst i filmbransjen i nord foreslår departementet å endre den nedre tilskuddsgrensen til 20 pst. av bevilgningen til regionale filmfond, jf. omtale under post 73 nedenfor.

Statens eierskap i Filmparken AS bidrar til å oppnå det filmpolitiske målet om en profesjonell filmbransje med sunn økonomi. I forkant av virusutbruddet økte etterspørselen etter studiokapasitet, særlig til dramaserier, som følge av konkurransen mellom digitale visningsledd. Til tross for midlertidig nedgang i etterspørselen under covid-19-pandemien ser den positive utviklingen ut til å vedvare. I 2019 gikk Filmparken AS med overskudd, og det arbeides framover med utvikling av selskapet i lys av ny markedssituasjon.

Budsjettforslag 2021

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsmidler til Norsk filminstitutt. Bevilgningen dekker også evaluerings- og utviklingsarbeid og enkelte fellestiltak på film- og medieområdet i departementets regi.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 3 mill. kroner til Norsk filminstitutts satsing på talentutvikling. Det er også satt av 12 mill. kroner til dette formålet på kap. 334, post 50.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 2,3 mill. kroner til Norsk filminstitutts arbeid med oppfølging av dataspillstrategi og utviklingsprogram for filmskapere. Post 50 foreslås redusert med tilsvarende beløp, jf. omtale nedenfor.

Av bevilgningen er 1 mill. kroner satt av til Film-instituttets arbeid i nettverket Norwegian Arts Abroad. Målet er å fremme eksport og profilering av norsk kultur i utlandet. Det er også satt av 1 mill. kroner til dette formålet på kap. 334, post 50.

Virkninger av lønnsoppgjøret i 2020 er foreløpig ikke innarbeidet i budsjettforslaget på posten, jf. omtale i del I.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3334, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3334, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 50 Filmfondet

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til filmfeltet, fra utvikling og produksjon til lansering, formidling og tilgjengeliggjøring av audiovisuelt innhold. Tilskudd til utvikling fram til ferdigsstilling og formidling og lansering av dataspill er også inkludert i bevilgningen. Det kan bli behov for å gjøre tilpasninger i forvaltningen av tilskuddsordningene eller omdisponere midler i 2021 som følge av covid-19-situasjonen. Slike tilpasninger og omdisponeringer er også gjort i 2020.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 12 mill. kroner til Norsk filminstitutts satsing på talentutvikling. Det er også satt av 3 mill. kroner til dette formålet på kap. 334, post 01.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 4,8 mill. kroner til satsing på dataspill. Deler av bevilgningen skal nyttes til tilskudd til formidling av dataspill, herunder datatreff og andre typer spillarrangement.

Av bevilgningen foreslås 2,3 mill. kroner overført til kap. 334, post 01. Midlene skal nyttes til Norsk filminstitutts arbeid med oppfølging av

dataspillstrategi og utviklingsprogram for filmskaperne. Videre foreslås posten redusert med 1 mill. kroner mot tilsvarende økning av bevilgningen på kap. 320, post 55. Overføringen er en konsekvens av at tilskuddet til utgivelser av tidsskrifter på filmområdet overføres fra Norsk filminstitutt til Norsk kulturråds tilskuddsordning for tidsskrift og kritikk.

På posten er 1 mill. kroner satt av til arbeid for å legge til rette for profilering og økt eksport av norsk kunst og kultur gjennom nettverket Norwegian Arts Abroad. Det er også satt av 1 mill. kroner til dette formålet på kap. 334, post 01.

Post 72 Insentivordning for film- og tv-produksjoner, kan overføres

Bevilgningen på posten dekker tilskudd til insentivordningen for film- og serieproduksjoner. Insentivordningen er en refusjonsbasert ordning hvor produksjoner som skal produseres helt eller delvis i Norge, og som oppfyller vilkårene for ordningen, kan søke om tilskudd på inntil 25 pst. av godkjente kostnader, jf. omtale i Prop. 1 S (2019–2020).

Den budsjetterte bevilgningen på posten skal dekke forventede utbetalinger i 2021 til produksjoner som det er gitt tilsagn om tilskudd til innenfor rammen av tidligere års bevilgninger. Tilsagnsrammen til nye prosjekter vil i 2021 bli videreført på samme nivå som foregående år.

I tidligere budsjettår er det lyst ut midler til nye prosjekter innenfor rammen av den disponible bevilgningen på posten. Fordi ordningen er refusjonsbasert og fordi tilskuddene som det gis tilsagn til, ikke forventes å komme til utbetaling før i senere budsjetterminer, foreslår regjeringen at det i stedet knyttes en tilsagnsfullmakt til

bevilgningen på posten. For 2021 foreslås en tilsagnsfullmakt på 68,5 mill. kroner utover gitte bevilgninger, som kan benyttes til å gi tilsagn til nye produksjoner i 2021, jf. forslag til vedtak III.

Utbruddet av covid-19 har ført til forsinkelser i planlagte og pågående film- og serieproduksjoner. Dette gjelder både norske og internasjonale produksjoner som har fått tilsagn om tilskudd under ordningen. Tilskudd til flere produksjoner som var forventet ferdigstilt i 2021, vil derfor først kunne komme til utbetaling i 2022. I tråd med kravet til realistisk budsjettering foreslås bevilgningen på posten satt til 41,4 mill. kroner.

Post 73 Regionale filmtiltak m.m., kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til ulike regionale filmtiltak med mer. Den regionale filmsatsingen er en del av den samlede nasjonale filmpolitikken og dekker i hovedsak tilskudd til regionale filmsentre og filmfond.

Tilskudd til regionale filmfond fordeles etter kriterier fastsatt i Prop. 1 S (2018–2019). Fordelingen baserer seg på den aktiviteten fondene genererer i bransjen over en treårsperiode, men slik at ingen av de tre filmfondene mottar mindre enn 4,5 mill. kroner. Departementet foreslår å erstatte denne statiske beregningen av nedre grense for tilskudd med en minimumsandel på 20 pst. av den samlede bevilgningen til regionale filmfond.

Departementet foreslår en økning på 0,5 mill. kroner til Internasjonalt Samisk Filminstitutt. Videre foreslås en engangsbevilgning på 0,2 mill. kroner i oppstartsmidler til *Dataspillsenteret – norsk senter for spillutvikling*. Fordelingen av bevilgningen på posten framgår av tabell 4.20 nedenfor.

Tabell 4.20 Forslag til fordeling av bevilgningen på kap. 334, post 73

	(i 1000 kr)	
	2020	2021
Tilskudd til regionale filmfond	33 835	34 610
Tilskudd til regionale filmsentre	64 055	65 530
Bygdekinoen	9 755	9 980
Tvibit Filmveksthus	2 565	2 625
Internasjonalt Samisk Filminstitutt	8 420	9 110
Dataspillsenteret		200
Sum:		122 055

Post 75 Internasjonale avtaler, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke faste, årlige tilskudd til tiltak som er forankret i internasjonale film- og medieavtaler. Det gjelder Eurimages, Nordisk Film & TV Fond og Det Europeiske Audiovisuelle Observatoriet.

Bevilgningen på posten foreslås videreført fra 2020.

Rapport 2019

Norsk filminstitutt har et bredt sett av tiltak og virkemidler som skal bidra til å oppfylle de filmpolitiske målene. Norsk filminstitutts virksomhet kan deles i de tre hovedfunksjonene tilskuddsforvalter, kunnskaps- og kompetansesenter og filmformidler. Til sammen fordelte Norsk filminstitutt om lag 665 mill. kroner i 2019 gjennom de ulike tilskuddsordningene for utvikling, produksjon, lansering og filmformidling samt gjennom innkjøpsordninger, stipender, insentivordningen og tilskudd til regionale filmvirksomheter. Det ble i 2019 igangsatt en stor gjennomgang av alle tilskuddsordningene for å vurdere om disse er innrettet på en måte som er tilpasset utviklingen i markedet og sikrer filmpolitisk måloppnåelse. Prosjektet ferdigstilles i 2020. Det er departementets vurdering at målene for filmpolitikken i stor grad ble oppnådd i 2019.

Et bredt og variert tilbud av høy kvalitet

Norsk filminstitutt kanaliserte nesten 490 mill. kroner i tilskuddsmidler til filmer, serier, dokumentarer og dataspill i 2019. Disse tilskuddsmidlene er Norsk filminstitutts viktigste virkemidler for å bidra til et bredt og variert tilbud av høy kvalitet. Norsk filminstitutt er den største finansieringskilden til film i Norge, og de offentlige tilskuddene er avgjørende for å utløse privat finansiering. Uten tilskuddsmidlene ville majoriteten av norske filmer, og en betydelig andel av norske dokumentarer og dataspill, trolig ikke blitt produsert.

Bredde og variasjon i tilbudet innebærer blant annet at norske filmer, serier, dokumentarer og dataspill skal oppleves som relevante og være representative for hele befolkningen. Bredde og variasjon i tilbudet ivaretas særlig av Norsk filminstitutts arbeid for inkludering og representativitet. Det ble i 2019 utarbeidet en egen rapport om kjønnsbalansen i norsk film og en kvantitativ kartlegging av mangfoldet blant hoved- og biroller i norske spillefilmer. Mangfold ble her definert som

representasjon av kjønnsidentitet, seksuell orientering, urfolk, nasjonale minoriteter, innvandrere, funksjonsnedsettelse og synlig minoritetsbakgrunn. Norsk filminstitutts praksis med moderat kjønnskvoteing i tilskuddsordningene bidro i 2019 til at den totale kvinneandelen for alle formater var på 52 pst.

Tilskuddsordningene legger også til rette for produksjon av filmer for barn. I 2019 tildelte Norsk filminstitutt over 130 mill. kroner til filmer rettet mot barn og unge, fordelt på 20 filmer. Det tilsvarte 31 pst. av de totale tilskuddene. Ni av totalt 21 kinopremierer i 2019 var rettet mot barn.

Det finnes flere sterke produksjonsmiljøer rundt i landet. Sammenlagt ble det gitt om lag 188 mill. kroner i produksjonstilskudd til formatene spillefilm, dramaserier, dokumentarer og kortfilm. Om lag 84 pst. av disse midlene gikk til produksjonsselskap med postadresse i Oslo og Akershus.

Andelen produksjonsmidler som gikk til Oslo i 2019, er tilnærmet lik andelen for 2018. Kun produksjonsselskap fra Oslo og Troms mottok produksjonstilskudd til spillefilm, og kun selskap fra Oslo mottok tilskudd til dramaserier. Produksjon av spillefilm er fortsatt særlig sentrert rundt Oslo, mens den geografiske spredningen er større for tilskudd til dataspill og dokumentar.

Tilskudd til regionale filmsentre og filmfond bidrar til å styrke produksjonsmiljøene i ulike deler av landet. I 2019 tildelte Norsk filminstitutt 110,5 mill. kroner til regional filmutvikling gjennom ordinære produksjonstilskudd og tilskudd til de regionale filmvirksomhetene.

Norsk filminstitutt tildelte over 27 mill. kroner til dataspill i 2019, hvorav 23 mill. kroner i utviklingstilskudd. 30 av totalt 84 søknader ble innvilget. Om lag en tredjedel av søknadene kom fra Oslo-området. Norske dataspill vant tre internasjonale priser i 2019, og flere norske spill gjorde seg bemerket internasjonalt.

Norsk filminstitutt benytter norsk films anerkjennelse internasjonalt som et mål på kvaliteten på norsk film. Norske kinofilmer, kortfilmer og dokumentarfilmer deltok 38 ganger på anerkjente, internasjonale festivaler i 2019 og vant seks priser.

Norske filmer og seriers tilgjengelighet og oppslutning i markedet gir en indikasjon på kvalitet. Selv om norske kinofilmer totalt sett gjorde det dårligere i 2019 enn året før, var besøket om lag på samme nivå som i 2017.

Tabell 4.21 Besøk og norskandel, kino

År	Totalt besøk	Besøk, norske filmer	Markedsandel
2017	11 766 786	2 124 502	18,10 pst
2018	12 122 109	3 048 463	25,10 pst.
2019	11 290 730	2 071 790	18,40 pst.

Filmene som mottok tilskudd etter markedsordningen i 2019, hadde 269 000 besøkende i snitt, mens tilsvarende tall for dem som ikke mottok forhåndstilskudd var 30 000 besøkende.

Norske dramaserier har vist en positiv utvikling de siste årene. Samlet tildeling i 2019 var 58 mill. kroner.

Norsk filminstituttstilskudd som gis etter kunstnerisk vurdering, den såkalte konsulentordningen, er et viktig virkemiddel for å stimulere til filmer og serier av høy kunstnerisk kvalitet og kulturell verdi. Norsk filminstitutt tildelte om lag 165 mill. kroner til 125 prosjekter i 2019. Videre bidro Norsk filminstitutt med kompetanseutvikling gjennom kurs, verksteder og seminarer for bransjen.

God formidling og tilgjengeliggjøring for publikum

Norsk filminstitutt har det nasjonale ansvaret for filmformidling. Formidling av film og filmkultur handler om å tilrettelegge for økt tilgang til norske og utenlandske filmer utover det som er lønnsomt i markedet, samt sette filmene inn i et større kulturelt og samfunnsmessig perspektiv. Filmformidlingsarbeid kan også være av mer pedagogisk art og bidra til at barn og unge blir reflekterte og kritiske brukere av levende bilder.

Norsk filminstitutt bidro i 2019 til at alle disse aspektene ivaretas gjennom tilskudd til festivaler, cinematek- og klubbvirksomhet og tilskudd til distribusjon og filmkulturelle tiltak over hele landet. Filminstituttet tildelte til sammen 21,5 mill. kroner til 22 norske filmfestivaler i 2019. Til filmkulturelle og lokale kinotiltak ble det tildelt om lag 3,5 mill. kroner, og til distribusjon og versjonering ble det utbetalt 6,2 mill. kroner fordelt på totalt 92 tilskudd. Av dette ble om lag 3,3 mill. kroner gitt som tilskudd til kinodistribusjon av 30 filmer.

Det var om lag 67 000 besøkende på Cinematekets publikumsvisninger i 2019, en økning på nesten 8 000 fra året før.

Norsk filminstitutt arbeider for å gjøre norsk film synlig og tilgjengelig på ulike visningsplattformer. Alt i alt er tilgangen på nyere norske filmer god. I 2019 ble 68 filmer (dokumentarer og kortfilmer) og åtte dataspill tilgjengelig i norske bibliotek gjennom innkjøpsordningene. Norsk film er generelt godt tilgjengelig på kino og digitalt salg og leie, men er mindre tilgjengelig på abonnementsbaserte strømmetjenester. De siste årene har likevel tilgjengeligheten til norsk film på sistnevnte hatt en positiv utvikling, og i 2019 var 96 pst. av filmer med kinopremiere de siste fem årene tilgjengelig i minst én av disse tjenestene.

Norge var i 2019 fokusland under European Film Markets i Berlin. Det ble markert ved å bygge et eget hus til festivalen, Norway House, som hadde et bredt program med norsk innhold for mer enn 4 000 gjester fra 75 nasjoner. Huset ble et samlingssted for norsk filmbransje og deres utenlandske interessenter, samtidig som norsk film og filmkultur ble profilert under en av Norges største kulturelle satsinger internasjonalt noensinne.

Solid publikumsoppslutning

Publikumsoppslutning vurderes på bakgrunn av norske filmer og seriers markedsandel på kino, tv og strømmetjenester. 2019 var et gjennomsnittså for norsk kinofilm med to millioner besøkende på kino, jf. tabell 4.21. Besøket var en million lavere enn i 2018, som var et toppår. I 2019 ble norskandelen til spillefilm og serier på et utvalg strømmetjenester⁴ beregnet til å være henholdsvis 6,9 pst. og 16,7 pst., jf. tabell 4.22. Samme år ble norskandelen til kinodokumentarer og andre dokumentarer beregnet til henholdsvis 9,4 pst. og 39,7 pst.

⁴ Strømmetjenester inkludert: Netflix, HBO Nordic, NRK, TV 2 Sumo, Viaplay, Viafree, Popcorn Time, Filmleietjenesten, Cmore Play, Dplay, Amazon Prime, Nordisk Film.

Tabell 4.22 Norskandel i pst. til spillefilm og serier

	2018	2019
Kino	25,1	18,4
Strømmetjenester		
– Spillefilm	7,4	6,9
– Kinodokumentar	-	9,4
– Serier	12,5	16,7
– Andre dokumentarer	-	39,7

Norsk filminstitutt har tilskuddsordninger som stimulerer til å lage filmer med stort publikumspotensial, slik som tilskudd etter markedsvurdering og etterhåndstilskudd. Norsk filminstitutt tildelte 44 mill. kroner etter markedsvurdering i 2019. Filmene som var produsert med tilskudd fra markedsordningen, oppnådde betydelig høyere besøkstall enn annen film i 2019. Dette tyder på at ordningen fungerer i tråd med hensikten. Etterhåndstilskudd stimulerer til oppnåelse av blant annet målet om solid publikumsoppslutning. Norsk filminstitutt tildelte i 2019 totalt 166,5 mill. kroner i etterhåndstilskudd fordelt på 38 prosjekter, hvorav 156,8 mill. kroner til spillefilm. I 2018 ble det totalt delt ut 138 mill. kroner i etterhåndstilskudd, fordelt på 37 prosjekter. Av dette gikk 134,6 mill. kroner til spillefilmer. Tilskudd til lansering bidrar til at filmene når ut til publikum og realiserer sitt publikumspotensial i Norge og i utlandet. I 2019 ble 34,6 mill. kroner tildelt i lanseringstilskudd til spillefilm, dokumentar og dataspill i Norge, hvorav 30,3 mill. kroner til spillefilm. 7 mill. kroner ble tildelt i internasjonalt lanseringstilskudd til spillefilm, kortfilm, dokumentar, dramaserier og dataspill. Av dette gikk 48 pst. til spillefilm.

For å øke internasjonal publikumsoppslutning om norske audiovisuelle produksjoner legger Norsk filminstitutt til rette for at norske bransjeaktører kan delta på internasjonale arenaer. Norsk filminstitutt videreførte internasjonal satsing på dataspill i 2019, blant annet med en samling i samarbeid med svensk dataspillbransje.

En profesjonell bransje med sunn økonomi

Norsk filminstitutt skal legge til rette for at den audiovisuelle bransjen har økonomi til å drive på en god måte. Filmfondet er det viktigste virkemiddelet. Filmfondet har for å påvirke økonomien i den audiovisuelle bransjen. Gjennom tilskudd fra Fondet bidrar Norsk filminstitutt til kontinuitet i fagmiljøene og risikoreduksjon i de mest økonomisk kritiske fasene av audiovisuelle produksjoner. Særlig rammetilskuddene til produksjonsforetak og etterhåndstilskudd bidrar til profesjonalitet i bransjen.

Norsk filminstitutt skal bidra slik at den audiovisuelle bransjen har kompetanse til å drive på en profesjonell måte. I 2019 tilbød Norsk filminstitutt kurs og rådgivning for bransjen, tilskudd til kompetansetiltak, filmrekrutteringsstipend og stipend til kurs i utlandet. Norsk filminstitutts internasjonale arbeid og samproduksjonstilskudd bidrar også til kompetanseheving, og insentivordningen for film- og serieproduksjon styrker kompetanse og erfaring hos norske filmarbeidere gjennom samarbeid med utenlandske aktører.

Norsk filminstitutt bidrar også til kompetanse i og om bransjene gjennom kunnskap og statistikk om utviklingen innen økonomi, marked og publikum. I 2019 var Norsk filminstitutts analysearbeid både en videreføring av tidligere års arbeid og utvikling av nye spørsmål og metoder. Norsk filminstitutt har f.eks. undersøkt den norske befolkningens forbruk av filmer, serier og dokumentarer på strømmetjenester.

Kap. 3334 Filmformål m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Ymse inntekter	5 065	5 969	6 130
02	Inntekter ved oppdrag	16 679	6 870	7 056
70	Gebyr	1		
	Sum kap. 3334	21 745	12 839	13 186

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra salg og distribusjon av film, video og dvd, inntekter fra Cinemateket i Oslo samt inntekter knyttet til mediedesken i EUs program for kultur og audiovisuell sektor, Kreativt Europa. I tillegg omfatter posten inntekter fra

egenandeler for kurs og diverse andre inntekter ved Norsk filminstitutt.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt, jf. kap. 334, post 21.

Kap. 335 Medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Driftsutgifter	54 379	53 220	55 561
21	Spesielle driftsutgifter	1 879	2 420	2 105
70	Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting	135 000	135 000	135 000
71	Mediestøtte	318 000	415 230	428 517
72	Innovasjon og utvikling	10 000		
73	Medietiltak	22 130	22 706	24 110
74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, <i>kan overføres</i>	20 476	20 400	21 053
75	Tilskudd til samiske aviser	33 770		
77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	2 190		
79	Norsk rikskringkasting AS – NRK		6 413 342	6 584 886
	Sum kap. 0335	597 824	7 062 318	7 251 232

Innledning

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under de nasjonale målene for kulturpolitikken om et demokratisk samfunn med en åpen og opplyst offentlig samtale der alle er frie til å ytre seg.

Kapitlet omfatter driftstilskudd til den statlige virksomheten Medietilsynet. Kapitlet omfatter også tilskudd til NRK, kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting, produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, tilskudd til innovasjon og utvikling, tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, tilskudd til medietiltak, tilskudd til samiske aviser og distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark.

Gjennom å legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet, tilgjengelighet, nyhetsproduksjon over hele landet og en bredt anlagt offentlig samtale i det digitale mediasamfunnet, skal bevilgningene understøtte medienes demokratiske funksjon. Videre skal bevilgningene bidra til dannelse og kritisk refleksjon gjennom å vekke engasje-

ment og ved å legge til rette for meningsbryting, et mangfold av ytringer og reell ytrings- og informasjonsfrihet.

Bevilgningene skal stimulere til innovasjon og nyskaping samt opprettholde den frie pressens tradisjoner og grunnverdier over tid.

Bevilgningene skal bidra til å styrke norsk språk, de samiske språkene og norsk tegnspråk som grunnleggende kulturbærere.

Bevilgningen til Klagenemndssekretariatet foreslås økt med 2,3 mill. kroner. Av disse skal 1,9 mill. kroner gå til å styrke grunnbemanningen for fire klagenemnder underlagt Kulturdepartementet (Stiftelsesklagenemnda, Lotterinemnda, Frivillighetsregisternemnda og Medieklagenemnda). 0,35 mill. kroner bevilges til å fullføre omlegging til ny felles modell for honorering av medlemmene i de fire klagenemndene, jf. Prop 1 S (2019–2020). Klagenemndssekretariatet finansieres over kap. 912 Klagenemndssekretariatet, post 01 Driftsutgifter på Nærings- og fiskeridepartementets budsjett, og økningen er overført dit.

Mål og strategier for 2021

I Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid* oppdaterte regjeringen målene for mediestøtten. Regjeringen vil ha en mediestøtte som er forutsigbar og ubyråkratisk, og som har størst mulig avstand til politiske myndigheter. Det er videre viktig at mediestøtteordningene i minst mulig grad gir insentiv til uheldige tilpasninger. Bevilgningene til mediefomål skal legges til rette for

- ytringsfrihet, pressefrihet og informasjonsfrihet
- god nyhetsproduksjon over hele landet og en bredt anlagt offentlig samtale i det digitale mediesamfunnet
- innovasjon, utvikling og nyskaping i mediebransjen og samtidig opprettholde den frie pressens tradisjoner og grunnverdier i en ny tid
- lokale medier i hele landet og unngå geografiske hvite flekker (bevare et finmasket nett av lokale nyhetsmedier) ved å sørge for omfordeling til små, lokale aviser
- samfunns viktig og undersøkende journalistikk og redusere tematiske hvite flekker

Konsekvenser av covid-19-utbruddet

Covid-19-utbruddet medførte et stort informasjonsbehov i den norske befolkningen. I en slik situasjon er kritiske, velfungerende og uavhengige medier særlig viktige. Regjeringen foreslo derfor å opprette en egen kompensasjonsordning for redaktørstyrte medier for å bidra til at mediene kan opprettholde sin journalistiske virksomhet. Enkelte medier har måttet permittere journalister og omstille seg som følge av reduserte inntekter. Det er utfordrende å vurdere hvordan covid-19-pandemien vil påvirke måloppnåelsen i 2021, men Kulturdepartementet mener at målene for mediestøtten trolig vil oppnås. Krisen illustrerer imidlertid at det er viktig fortsatt å stimulere til innovasjon, utvikling og nyskaping i mediebransjen. Videre er det viktig å opprettholde mediemangfoldet og legge til rette for lokale medier i hele landet, slik at innbyggerne i Norge får tilgang til samfunns viktig og undersøkende journalistikk.

Midlertidig kompensasjonsordning for redaktørstyrte medier

Den midlertidige kompensasjonsordningen for redaktørstyrte medier som regjeringen foreslo å opprette etter covid-19-utbruddet, har en ramme

oppad begrenset til 300 mill. kroner, jf. Prop. 117 S (2019–2020). Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2020 sluttet Stortingets flertall seg til regjeringens forslag, jf. Innst. 360 S (2019–2020). I en krisesituasjon er befolkningens informasjonsbehov stort. Redaktørstyrte medier har et særlig viktig samfunnsoppdrag i en slik situasjon. Formålet med ordningen er å bidra til at mediene kan opprettholde sin journalistiske virksomhet under og etter covid-19-pandemien. Ordningen forvaltes av Medietilsynet og reguleres i forskrift om midlertidig kompensasjonsordning for redaktørstyrte medier med fall i omsetning som følge av covid-19-utbruddet.

Endringer i produksjonstilskuddet

Regjeringen ønsker at utformingen av mediestøtten i minst mulig grad skal gi insentiv til uheldige tilpasninger. Departementet har derfor satt i gang en gjennomgang av produksjonstilskuddsordningen i samråd med Medietilsynet, med sikte på å redusere potensialet for uheldige tilpasninger.

Regjeringen varslet i Prop. 1 S (2019–2020) at produksjonstilskuddet skal omfordeles i favør av små, lokale aviser for å legge til rette for lokale medier i hele landet, unngå geografiske hvite flekker og legge til rette for innovasjon i bransjen. Bevilgningen til produksjonstilskuddet ble i 2020 økt med 40 mill. kroner. Økningen besto av 30 mill. kroner for å lette omleggingen for tilskuddsmottakere som blir berørt av den varslede omfordelingen av mediestøtten til fordel for små, lokale aviser samt en økning på 10 mill. kroner for justering for pris- og lønnsvekst. Medietilsynet har ved tildelingen av produksjonstilskuddet i 2020 økt støtten til små, lokale aviser med 30 mill. kroner, i tråd med målet for tilskuddet.

Endringer i tilskudd til samiske aviser

Departementet mener at dagens forskrift om tilskudd til samiske aviser bør justeres, ettersom innretningen av denne kan medføre uheldige utslag. Dette skyldes bestemmelsen om lik fordeling av produksjonstilskuddet mellom mottakere som kvalifiserer til tilskudd etter forskriften § 4 og at det ikke er satt et støttetak i ordningen. Dagens regelverk medfører at eksisterende tilskuddsmottakere risikerer uforholdsmessig store kutt i driftsstøtte fra ett år til et annet, dersom nye aktører kvalifiserer for ordningen. Departementet har hatt et forslag til to endringer i forskriften på høring. For det første vil departementet innta en bestemmelse om at tilskudd ikke kan overstige

avisenes driftskostnader, for å ivareta ordningens legitimitet og formål. Videre vil departementet innta en bestemmelse om at aviser som har en gjennomsnittlig driftsmargin, inklusiv utbetalt produksjonstilskudd på over ti pst. de siste tre år, får en tilsvarende avkortning i tilskuddet. En slik begrensning ligger inne i den ordinære produksjonstilskuddsordningen for nyhets- og aktualitetsmedier og sikrer at aviser ikke overkompenseres. Departementet tar sikte på å gjennomføre forskriftsendring i løpet av høsten 2020, med virkning for fordeling av tilskudd i 2020. Departementet viser samtidig til at det i mediestøttemeldingen ble konkludert med at regjeringen skal sette i gang et arbeid for å gjøre tilskuddsordningen plattformnøytral. På bakgrunn av dette tar departementet sikte på å gjennomføre en fullstendig revisjon av tilskuddsordningen for samiske medier i løpet av 2021.

FM etter 2021 og lokalradio

FM-sendingene fra de riksdekkende radioaktørene Radio Norge, P4 og NRK ble avvirket etter en regionvis plan i 2017. Lokalradioer utenfor de store byene har anledning til å fortsette å sende på FM ut 2021. I Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid* varslet regjeringen at den ville komme tilbake til Stortinget i løpet av 2019 om vilkårene for en eventuell ytterligere forlengelse av FM-konsesjoner for lokalradio etter 2021. På oppdrag fra Kulturdepartementet har Medietilsynet utredet saken.

Medietilsynet oversendte i mai 2019 en rapport til departementet om lokalradio på FM. I rapporten anbefaler tilsynet at eksisterende FM-konsesjoner for lokalradio forlenges med fem år, til 31. desember 2026. Tilsynet begrunner dette med hensynet til blant annet lokalradioenes viktige betydning for det norske mediemangfoldet, og det faktum at mesteparten av inntektene til lokalradioene kommer fra FM-virksomheten.

Departementet legger til grunn at lokalradioene trenger mer tid til å gjennomføre den digitale overgangen og at en midlertidig forlengelse av konsesjonene vil ha positive økonomiske virkninger for lokalradioene. På bakgrunn av dette har departementet bedt Medietilsynet om å sette i gang et arbeid for at eksisterende FM-konsesjoner for lokalradio forlenges både i og utenfor slukkeområdene i fem år, fra 1. januar 2022 til 31. desember 2026.

Videre har Medietilsynet anbefalt en midlertidig utvidelse av tilskuddsordningen for lokale lyd- og bildemedier. Medietilsynets evaluering i mai 2019 konkluderte med at støttetaket var for lavt, og at ordningen derfor burde notiseres slik at en får mulighet til å heve taket. Departementets forslag til endringer har vært på høring. Her foreslo Kulturdepartementet å åpne for driftstilskudd til digitalisering av lokalradio, og at det generelle tilskuddstaket i forskriften heves til 1,5 millioner kroner per foretak per år. I tillegg ble det foreslått en justering av dagens kriterier for investeringstilskudd til digitalisering og nye kriterier for driftstilskudd til digitalisering. Høringen ble avsluttet 4. september 2020. Endringene må notiseres til og godkjennes av ESA før iverksettelse. Kulturdepartementet tar sikte på å sende notifikasjonen til ESA i løpet av september 2020.

Budsjettforslag 2021

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Medietilsynet samt mindre utredningsoppgaver på medieområdet.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 2,3 mill. kroner, hvorav 1 mill. kroner er avsatt til arbeidet med å utvikle og implementere en nasjonal strategi for barn og medier. For øvrig er bevilgningsøkningen knyttet til nye oppgaver i Medietilsynet etter endringer i kringkastingsloven og mediestøtteordningene.

Virkninger av lønnsoppgjøret i 2020 er foreløpig ikke innarbeidet i budsjettforslaget på posten, jf. omtale i del I.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved oppdrag som Medietilsynet utfører på vegne av andre.

Posten foreslås redusert med 0,4 mill. kroner i 2021, som følge av at EU-prosjektet barn og medier i neste prosjektperiode vil ha kortere varighet, og at det i 2020-budsjettet lå inne kostnader knyttet til dataspillkonferansen som arrangeres annethvert år.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Medietilsynet får i merinntekter på kap. 3335, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting

Bevilgningen på posten skal dekke kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting i henhold til kunngjøring av avtale om allmennkringkasting 23. juni 2017. Departementet inngikk avtale for kommersiell allmennkringkasting med TV 2 26. september 2018. Avtalen trådte i kraft 1. januar 2019 og varer til 31. desember 2023. Kompensasjonen skal bidra til å opprettholde mediemangfoldet, sikre en reell konkurrent til NRK og sikre produksjon av riksdekkende nyhetssendinger utenfor Oslo, jf. Innst. 235 S (2016–2017) og Meld. St. 14 (2016–2017) *Kommersiell allmennkringkasting*.

Budsjettforslaget på posten er basert på at statens økonomiske forpliktelser kan beløpe seg på inntil 135 mill. kroner i 2021, i henhold til avtalen.

Post 71 Mediestøtte

Bevilgningen på posten omfatter produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, innova-

sjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, tilskudd til samiske aviser og distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark. Forslag til fordeling av bevilgningen framkommer av tabell 4.23 nedenfor.

For å sikre forutsigbarhet i mediepolitikken har regjeringen foreslått å lovfeste en modell der den økonomiske rammen for mediestøtten fastsettes for fire år av gangen. Rammen blir fastsatt av Stortinget i romertallsvedtak, på grunnlag av en budsjettproposisjon hvor Kulturdepartementet hvert år etter stortingsvalg vil presentere størrelsen på de langsiktige økonomiske rammene. Stortingets flertall sluttet seg til etableringen av fireårige rammer for mediestøtten ved behandlingen av Innst. 365 S (2018–2019). I praksis betyr det at de økonomiske rammene for den direkte mediestøtten behandles av Stortinget hvert fjerde år. Kulturdepartementet foreslår at den direkte mediestøtten i perioden 2020 til 2022 årlig justeres for pris- og lønnsvekst, jf. vedtak VIII i Prop. 1 S (2019–2020).

Tabell 4.23 Fordeling av bevilgningen på kap. 335, post 71

Betegnelse	(i 1000 kr)		
	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
Produksjonstilskudd	318 000	358 100	369 559
Innovasjon og utvikling	10 000	20 250	20 898
Tilskudd til samiske aviser	33 770	34 630	35 738
Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	2 190	2 250	2 322
Sum			428 517

Produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier
Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier skal bidra til et mangfold av nyhets- og aktualitetsmedier over hele landet og kan gis til nyhets- og aktualitetsmedier på alle publiseringsplattformer, med unntak av kringkasting og lokal-kringkasting. Produksjonstilskuddet forvaltes av Medietilsynet og fordeles i henhold til gjeldende forskrift.

Budsjettforslaget bygger på en videreføring av tilskuddsordningen fra 2020, justert for pris- og lønnsvekst, jf. vedtak VIII i Prop. 1 S (2019–2020).

Innovasjon og utvikling

I tråd med Stortingets behandling av Innst. S 400 (2017–2018), jf. Prop. 85 S (2017–2018), ble det i statsbudsjettet for 2018 vedtatt å opprette en tilskuddsordning for innovasjon og utvikling. Ordningen forvaltes av Medietilsynet etter forskrift som trådte i kraft 1. juli 2018.

Budsjettforslaget bygger på en videreføring av tilskuddsordningen fra 2020, justert for pris- og lønnsvekst, jf. vedtak VIII i Prop. 1 S (2019–2020).

Bevilgningen ble i 2020 økt med 10 mill. kroner som følge av vedtatte endringer i postloven, jf. Innst 302 L (2018–2019). Avisene vil ha behov for å omstille seg til en situasjon med færre omde-

lingsdager. Økningen ble innrettet mot digitalisering og omstilling i aviser som særlig berøres av endringer i postloven, noe som videreføres i tildelingen i 2021.

Tilskudd til samiske aviser

Bevilgningen omfatter tilskudd til samiske aviser og er regulert i forskrift. Tilskuddsordningen forvaltes av Medietilsynet. I tråd med Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid* tar regjeringen sikte på å sende på høring et forslag om å gjøre tilskuddsordningen til samiske aviser plattformnøytral våren 2021.

Budsjettforslaget bygger på en videreføring av tilskuddsordningen fra 2020, justert for pris- og lønnsvekst, jf. vedtak VIII i Prop. 1 S (2019–2020).

Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark

Bevilgningen omfatter det særskilte distribusjonstilskuddet til avisene i Finnmark. Tilskuddet kommer i tillegg til eventuelt produksjonstilskudd. Midlene fordeles av Medietilsynet.

Budsjettforslaget bygger på en videreføring av tilskuddsordningen fra 2020, justert for pris- og lønnsvekst, jf. vedtak VIII i Prop. 1 S (2019–2020).

Post 73 Medietiltak

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til ulike tiltak på mediefeltet, herunder tilskudd til

medieforskning og etterutdanning som skal bidra til økt kunnskap om mediens betydning for samfunnsutviklingen m.m.

KULMEDIA (2014–2018) har vært et handlingsrettet forskningsprogram under Forskningsrådet med hovedmål om å bedre kunnskapsgrunnlaget for utforming av kultur- og mediepolitikk. Det er besluttet å videreføre tilskuddet til forskning på kultur- og mediefeltet i en ny femårsperiode fra 2019.

Midlene til anvendt medieforskning blir fordelt av Medietilsynet på grunnlag av en innstilling fra Rådet for anvendt medieforskning.

For 2021 har Rådet for anvendt medieforskning (RAM) følgende mandat:

- Instille til Medietilsynet om fordeling av midler til forskning og utviklingsarbeid på mediefeltet, særlig relatert til mediemangfold og kritisk medieforståelse, samt problemstillinger relatert til dataspill (jf. handlingsplanen mot spilleproblemer). Aktuelle prosjekter skal ha en teoretisk forankring og en klar praktisk nytteverdi.
- Være en premissleverandør for Kulturdepartementet og legge til rette for forskning og utviklingsarbeid som departementet har behov for.
- Medvirke til at resultatene blir gjort lett tilgjengelige.

Forslag til fordeling av bevilgningen på posten framgår av tabell 4.24 nedenfor:

Tabell 4.24 Forslag til fordeling av bevilgningen på kap. 335, post 73

Formål	(i 1000 kr)	
	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
Forskningsprogrammet for kultur- og mediesektoren (KULMEDIA)	8 296	8 485
Rådet for anvendt medieforskning	3 890	3 980
Statistisk sentralbyrå – Norsk mediebarometer	2 205	2 255
Medienorges statistikkdatabase	2 315	2 365
Etterutdanning i mediebransjen, Institutt for Journalistikk	5 360	5 480
Landslaget for lokalaviser	640	655
Nordiske mediedager ¹	450	460
Kristelig Pressekontor ²	420	430
Sum		24 110

¹ Tiltaket er foreslått teknisk overført fra kap. 334, post 73, jf. omtale i innledningen til kap. 334.

² Tiltaket er foreslått teknisk overført fra kap. 326, post 78, jf. omtale i innledningen til kap. 326.

Post 74 Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til lokal-kringkastingsformål og digitaliseringstiltak i lokalradiosektoren. Ordningen forvaltes av Medietilsynet i henhold til forskrift om tilskudd til lokale lyd- og bildemedier. Tilskudd kan gis til lokalkringkastingskonsesjonærer, registrerte kringkastere, nasjonale sammenslutninger for lokale lyd- og bildemedier og anleggskonsesjonærer. Et foretak kan maksimalt motta 200 000 euro i tilskudd fra denne eller andre offentlige tilskuddsordninger over en periode på tre regnskapsår. Medietilsynets evaluering av støtteordningen fra mai 2019 konkluderte med at støttetaket var for lavt, og at ordningen derfor burde notifiseres slik at en får mulighet til å heve taket. Departementet har hatt forslag til endringer på høring, jf. omtale under innledningen i kapitlet.

Budsjettforslaget bygger på en videreføring av tilskuddsordningen fra 2020, justert for pris- og lønnsvekst.

Post 79 Norsk rikskringkasting – NRK

I Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand – Mediepolitikk for ei ny tid* foreslo regjeringen å avvikle kringkastingsavgiften 1. januar 2020, og at NRK fra samme tid finansieres gjennom bevilgning over statsbudsjettet. Stortingets flertall sluttet seg til regjeringens forslag, jf. Innst. 365 S (2018–2019). Fra og med budsjettåret 2020 finansieres NRK over statsbudsjettet.

Bevilgningsforslaget på posten er basert på en videreføring av bevilgningen for 2020, justert i takt med årlig pris- og lønnsvekst, og med fra-trekk for et årlig effektiviseringskrav på 0,5 pst. Samlet foreslås et tilskudd til driften av Norsk rikskringkasting AS på om lag 5 879 mill. kroner i 2021.

Som følge av at kringkastingsavgiften ble avvirket 1. januar 2020, er virksomheten ved NRKs lisensavdeling i Mo i Rana lagt ned. I bevilgningsforslaget for 2020 ble det tatt hensyn til de innsparingene NRK vil ha ved at selskapet ikke lenger skal kreve inn kringkastingsavgift. NRK vil fortsatt ha kostnader til drift og avvikling av lisensavdelingen i en treårsperiode, anslått til 66 mill. kroner. Kompensasjon for disse kostnadene ble innarbeidet i rammetilskuddet for 2020 og er videreført i 2021.

Som beskrevet i Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand – Mediepolitikk for ei ny tid*, vil regjeringen innføre fireårige styrings-

signal for NRKs økonomiske ramme. Kulturdepartementet foreslår at NRKs økonomiske ramme for årene 2020–2022 justeres årlig i takt med pris- og lønnsvekst, minus et effektiviseringskrav på 0,5 pst, jf. vedtak VIII i Prop. 1 S (2019–2020).

Kringkastingsavgiften var merverdiavgiftspliktig med redusert sats på 12 pst. NRK hadde følgende fradragsrett på anskaffelser til kringkastingsvirksomheten. For at selskapet ikke skal gis insentiver til økt egenproduksjon, eller lide tap som følge av overgang til ny finansieringsordning, foreslo regjeringen i Prop. 1 S (2019–2020) at det ilegges merverdiavgift med redusert sats på den statlige bevilgningen til NRKs kringkastingsvirksomhet.

Merverdiavgift etter lav sats av en statlig bevilgning på nærmere 5,9 mrd. kroner til NRKs kringkastingsvirksomhet vil i 2021 utgjøre om lag 705,6 mill. kroner. Bevilgningen som skal dekke NRKs utgående merverdiavgift, inngår i det samlede bevilgningsforslaget på om lag 6 585 mill. kroner.

Bevilgningen forvaltes av Medietilsynet, som forstår utbetalingene av de statlige overføringene til NRK.

Rapport 2019

Samtidig som forretningsmodellene til avisene, radio- og tv-virksomhetene er satt under press, er det norske medielandskapet fortsatt preget av stort mangfold og stabilitet. Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til mediesektoren i hovedsak er innfridd, jf. rapport nedenfor.

Mangfold av nyhets- og aktualitetsmedier

Ett av målene for 2019 var at bevilgningene under kapitlet skal legge til rette for god nyhetsproduksjon over hele landet og en bredt anlagt offentlig samtale i det digitale mediesamfunnet. I internasjonal sammenheng ligger antall aviser og utgiversteder i Norge stabilt på et svært høyt nivå. Produksjonstilskuddet har særlig bidratt til stabilitet i antallet små lokalaviser. Ved utgangen av 2019 ble det gitt ut 223 aviser på 172 ulike steder i Norge, hvorav 155 aviser mottok produksjonstilskudd. Totalopplaget for aviser tilsluttet Mediebedriftenes Landsforening og Landslaget for lokalaviser økte med 2,5 pst. fra 2018 til 2019. Det rene digitalopplaget økte med 12 pst., mens det rene papiroplaget falt med 13 pst.

Medietilsynet gjennomfører årlige undersøkelser av den økonomiske situasjonen i norsk presse

og kringkasting. Som i 2018 hadde norsk avisbransje god lønnsomhet i 2019. Driftsresultatet var på 638 mill. kroner i fjor. I 2019 var avisenes driftsinntekter på samme nivå som i 2018, dvs. om lag 11,6 mrd. kroner. Inntektsfallet avisene har opplevd de seneste årene har følgelig bremsert kraftig opp. Fra 2014 til 2017 mistet avishusene 2 mrd. kroner i driftsinntekter. Avishusene har mistet mer enn 29 pst. av reklameinntektene de siste fem årene, og reklameinntektene ble redusert med 234 mill. kroner i 2019. Fallet skjer på papir, mens de digitale reklameinntektene økte i 2019. De fleste avishusene har endret sin digitale strategi fra i hovedsak å hente inntekter fra salg av annonseplass på nett, til også å ta betalt for digitalt redaksjonelt innhold. De totale brukerinntektene til avisene økte med 2 pst. til nær 6,9 mrd. kroner i 2019 – dette utgjorde nesten 60 pst. av de totale driftsinntektene.

Medietilsynet opplyser at 155 aviser fikk produksjonstilskudd på til sammen 318 mill. kroner i 2019. Av de 155 avisene som mottok produksjonstilskudd i 2019 sendte 149 inn opplysninger til Medietilsynet om driftsøkonomien i 2019. Disse avisene hadde samlet et driftsunderskudd før produksjonstilskudd på 201 mill. kroner. Det er en resultatforverring på vel 16 mill. kroner fra 2018. Etter støtte hadde avisene samlet et overskudd før skatt på 137 mill. kroner i 2019, en økning på 4 mill. kroner fra året før. Innsendte opplysninger viser at 108 av 149 aviser gikk med overskudd etter støtte i 2019.

Innovasjon, utvikling og nyskaping

I 2019 var ett av målene for bevilgningene på medieområdet at det skal legges til rette for innovasjon, utvikling og nyskaping i mediebransjen. I statsbudsjettet for 2018 ble det vedtatt å opprette en tilskuddsordning for innovasjon og utvikling. Målet med innovasjonstilskuddet er å fremme mediemangfold og en opplyst offentlig samtale gjennom å stimulere til redaksjonell, innholdsrettet innovasjon og utvikling i nyhets- og aktualitetsmedier. I 2019 fordelte Medietilsynet 10 mill. kroner på 23 prosjekter innenfor denne støtteordningen. Det kom inn 35 søknader på samlet over 15 mill. kroner.

Kommersiell allmennkringkasting

Høsten 2018 inngikk TV 2 en femårig avtale med departementet om å levere kommersielle allmennkringkastingstjenester på tv fra 1. januar 2019 til 31. desember 2023. Året 2019 var dermed

første år med ny TV 2-avtale om kommersiell allmennkringkasting. Medietilsynet skal årlig vurdere om TV 2 overholder sine forpliktelser i avtalen og vurderer at TV 2 har levert et bredt og variert programtilbud i 2019. I allmennkringkastingsrapporten for 2019 skriver Medietilsynet at det å ha to aktører som leverer allmennkringkastingsinnhold styrker det samlede mediemangfoldet. I et mediemangfoldsperspektiv er konkurranse mellom nasjonale nyhets- og aktualitetsmedier om å sette dagsorden positivt fordi konkurransen fremmer ulike perspektiver, vinklinger og saker, ifølge Medietilsynet. Tilsynet konkluderer med at TV 2 oppfylder de aller fleste kravene innenfor allmennkringkastingsoppdraget i 2019, men at TV 2 har brutt et av kravene til lokalisering av allmennkringkastingsvirksomheten. Dette vil føre til en reduksjon i kompensasjonen TV 2 mottar for allmennkringkastingsoppdraget. Reduksjonen skal tilsvare utgiftene for de ikke-oppfylte forpliktelsene.

Forskning på medieområdet

Tilgangen til informasjon har aldri vært større, men det betyr også at det blir stadig viktigere å kunne skille ut informasjon som er relevant og troverdig. Dette stiller økte krav til befolkningens mediekompetanse. Kritisk medieforståelse er et av de to viktigste arbeidsområdene for Medietilsynet. Kritisk medieforståelse handler om den kompetansen mediebrukerne må ha for å kunne orientere seg i medielandskapet på en aktiv og trygg måte, og ta informerte valg knyttet til medieinnholdet de produserer eller bruker. Medietilsynet arbeider med å hente inn og systematisere fakta og innsikt på feltet og utvikler råd og verktøy rettet mot ulike grupper i befolkningen, for eksempel foreldre og dem som jobber med barn og unge.

For å sikre et faktabasert grunnlag for utformingen av mediepolitikken og de regulatoriske virkemidlene på mediefeltet er det nødvendig å følge utviklingen i det norske mediemangfoldet jevnlig og systematisk over tid. Ikke minst er dette viktig etter at Stortinget har vedtatt en ordning med fireårige styringssignaler for NRK og den direkte mediestøtten. Medietilsynet har derfor satt i gang arbeidet med å utvikle et mediemangfoldsregnskap som hvert år skal gi informasjon om tilstanden og utviklingen for mediemangfoldet i Norge. Medietilsynet presenterte den første delrapporten om avsenderdimensjonen i mediemangfoldet i februar 2020. Videre skal Medie-

tilsynet presentere rapporter om bruks- og innholdsmangfold.

Gjennom bevilgninger til Norges forskningsråd bidrar Kulturdepartementet til finansiering av langsiktig forskning av høy kvalitet og styrking av relevante forskningsmiljøer. KULMEDIA skal bidra med ny kunnskap om kulturlivet og mediene.

Rådet for anvendt medieforskning (RAM) fordelte 3,8 mill. kroner til tolv forskningsprosjekter og seks mastergradstipender i 2019. I tillegg til den ordinære støtten på 3,8 mill. kroner til bruksrettet medieforskning, ble det i 2019 også øremerket 250 000 kroner til forskning på dataspill gjennom regjeringens handlingsplan mot spilleproble-

mer. Norsk mediebarometer, SSBs årlige undersøkelse om massemediebruk, ble tildelt 2,1 mill. kroner. Institutt for Journalistikk (IJ) mottok 5,2 mill. kroner til etterutdanning i mediebransjen. Landslaget for lokalaviser fikk 0,6 mill. kroner i kurstilskudd.

Norsk rikskringkasting

Norsk rikskringkasting (NRK) har vært finansiert ved en apparatbasert kringkastingsavgift fra etableringen i 1933 og fram til 1. januar 2020. Fra og med budsjettåret 2020 finansieres NRK over statsbudsjettet.

Rapport 2019

Tabell 4.25 Tall for NRK AS 2015–2020

År	(i mill. kroner)					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ²
Brutto kostnader allmennkringkasting	5 784	5 658	5 874	5 930	6 197	5 835
Andre inntekter fra allmennkringkastingsoppdrag	-54	-53	-214	-163	-112	-51
Kommersielle inntekter	-78	-85	-86	-98	-96	-57
Utbytte fra datterselskaper	0	0	0	0	0	0
Netto kostnader ved allmennkringkasting	5 650	5 515	5 570	5 668	5 988	5 726
Kringkastingsavgift/tilskudd ¹	5 412	5 518	5 575	5 684	5 781	5 726
Overskudd/underskudd	-238	3	5	16	-206	0,2
Resultat i pst. av brutto kostnader	-4,1	0,1	0,1	0,3	-3,3	0

¹ Inntekter fra kringkastingsavgiften og tilleggsavgifter, inkasso mv. for årene 2015–2019. Kringkastingsavgiften ble avviklet 1. januar 2020 og erstattet med tilskudd over statsbudsjettet.

² Tallene for 2020 er budsjettall utarbeidet av NRK.

Det er samlet sett departementets vurdering at målet med kringkastingsavgiften ble innfridd i 2019, jf. rapportering nedenfor.

I 2019 hadde NRK AS 5,78 mrd. kroner i brutto inntekter fra kringkastingsavgiften. Fordeelingen framgår av tabell 4.25.

Antall lisensbetalere var like i overkant av to mill. ved utgangen av 2019, en nedgang på 18 000 lisenser fra 2018. Inntektene fra kringkastingsavgiften økte med om lag 97 mill. kroner fra 2018 til 2019, mens annen driftsinntekt falt med ca. 74

mill. kroner. Reduksjonen i annen driftsinntekt skyldes i hovedsak at salgsgevinst fra NRKs eiendom i Kristiansand med til sammen 173 mill. kroner i 2018 er langt høyere enn tilsvarende salgsgevinster i 2019.

Regnskapet for NRK AS viser et underskudd på 206 mill. kroner. Konsernet fikk et underskudd på 199 mill. kroner i 2019. Underskuddet skyldes i hovedsak kostnader og avsetninger knyttet til avviklingen av kringkastingsavgiften og Lisensavdelingen i Mo i Rana.

Tabell 4.26 NRKs inntekter i 2019

	(i mill. kroner)	
	NRK AS	KONSERN
Inntekter fra kringkastingsavgiften	5 781	5 781
Annen driftsinntekt	209	229

NRK rapporterer hvert år om selskapets driftsøkonomi sett i et femårsperspektiv, med hovedvekt på de to siste årene i rapport om effektiv drift. I tillegg utarbeider NRK allmennkringkasterregnskap og årsregnskap.

Medietilsynet utarbeider hvert år en rapport om hvordan NRK oppfyller allmennkringkastingsforpliktelsene. Tilsynsresultatet for programåret 2019 viser at NRK i det store og hele oppfylte samfunnsoppdraget sitt i samsvar med kravene. I allmennkringkastingsrapporten for 2019 vurderer Medietilsynet at NRK bidrar til det norske mediemangfoldet, både gjennom å sikre et bredt og kvalitativt godt tilbud og gjennom å legge til rette for samarbeid med andre medieaktører. NRK hadde i 2019 høy kvalitet og stor bredde i både tematikk og sjangre, og et solid innholdstilbud som er kilde til innsikt, refleksjon, opplevelser og kunnskap. Medietilsynet vurderer at NRK bidrar til innholdsmangfold gjennom en stor sjangerbredde for brede og smale grupper, med innhold for alle aldersgrupper, ved å være til stede i hele landet og kringkaste nyheter fra distriktene til et nasjonalt publikum, og gjennom å tilby en omfattende utenriksdekning.

Generalforsamlingen trakk fram at det er positivt at Medietilsynet konkluderer med at NRKs samlede tilbud i 2019 hadde høy kvalitet, stor bredde i tematikk og sjangre og et innholdstilbud som er kilde til innsikt, refleksjon, opplevelser og kunnskap. Videre påpekte generalforsamlingen at

det er positivt at NRK har oppfylt kravet til nynorsk på radio og tv, i tillegg til en økning av andelen nynorsk på nett. Kravet om 25 pst. nynorsk på nett er imidlertid ikke oppfylt, og generalforsamlingen forutsetter at Medietilsynets anmerkninger om nynorsktilbudet følges opp.

Det framgår av NRKs årsrapport for 2019 at 89 pst. av befolkningen hver dag brukte ett eller flere tilbud fra NRK i 2019, to prosentpoeng høyere enn i 2018. Fortsatt står kringkastet innhold for en stor del av bruken og relasjonen til publikum, men det har vært en kraftig nedgang i lineær, tradisjonell tv-seeing. Det ble konsumert i underkant av to timer lineær-tv i gjennomsnitt daglig i 2019, en nedgang på 10 minutter fra 2018. På lineær-tv var NRKs markedsandel på 40 pst. Samtidig økte bruken av strømmetjenester, og veksten for NRKs strømmetilbud var på 15 pst. fra 2018 til 2019. Mobil er plattformen som driver utviklingen på nett. NRK.no på mobil (ekskl. Yr) øker med 34 pst. sammenlignet med 2018, til over 900 000 unike daglige brukere. NRK har en markedsandel på 65 pst. i radiomarkedet. NRKs profilundersøkelse viser at 88 pst. mener NRK oppfyller målene om å sende troverdige nyhets-, informasjons- og dokumentarprogrammer «ganske godt» eller «meget godt». 74 pst. av de som betalte lisens i 2019, svarer at de i «meget» eller «stor grad» fikk valuta for pengene.

Kap. 3335 Medieformål

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
02	Inntekter ved oppdrag	2 018	2 554	2 253
70	Gebyr	1 177	1 400	1 200
	Sum kap. 3335	3 195	3 954	3 453

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra oppdragsvirksomheten ved Medietilsynet, jf. kap. 335, post 21. Posten foreslås redusert med 0,5 mill. kroner.

Post 70 Gebyr

Inntektene på kap. 3335, post 70 Gebyr omfatter gebyr for registrering og merking av videogram,

som fastsettes årlig av Stortinget, jf. § 10 i lov om film og videogram.

Det foreslås at gebyret for merking og registrering av videogram settes til 60 øre per videogram i 2021, jf. forslag til vedtak V nr. 1.

Den sterke nedgangen i salg av dvd medfører at det registreres og merkes langt færre eksemplarer nå enn tidligere, og Medietilsynet vurderer at trenden med fallende omsetning av videogram kommer til å fortsette. Inntektene på posten er derfor foreslått redusert.

Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordninger

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
70	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	49 170	50 500	51 660
71	Vederlagsordninger, <i>kan overføres</i>			228 490
	Sum kap. 0337	49 170	50 500	280 150

Innledning

Det er etter åndsverkloven tillatt å kopiere åndsverk til privat bruk. Rettighetshaverne skal etter åndsverkloven § 26 gis en årlig kompensasjon over statsbudsjettet. Kapitlet inneholder kompensasjon for kopiering til privat bruk, som sikrer dette. Ordningen bidrar dermed til å oppnå det kulturpolitiske målet om tilgjengelighet. Ordningen må ses i sammenheng med kompensasjonsordningen til kollektive formål gjennom Fond for lyd og bilde, kap. 320, post 51.

Kapitlet inneholder også vederlagsordninger til rettighetshavere, som tidligere ble bevilget under kap. 321, post 75. Vederlagsordningene skal sikre vederlag til opphavere for offentlig bruk av deres åndsverk. Ordningene er regulert av avtaler mellom departementet og organisasjoner for opphavere innen aktuelle områder. Forvaltningen ivaretas av disse organisasjonene. Bevilgningene bygger opp under de nasjonale målene for kulturpolitikken om at alle skal få tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv av ypperste kvalitet, som fremmer mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse.

Mål og strategier for 2021

Målet med bevilgningene er å sikre opphavere vederlag for offentlig bruk av sine åndsverk, og at

rettighetshavere kompenseres for lovlig kopiering til privat bruk gjennom kompensasjonsordningen.

Regjeringen forventer ikke at måloppnåelse og strategi for kompensasjonsordningen for kopiering av åndsverk til privat bruk påvirkes av covid-19-pandemien i 2021.

Budsjettforslag 2021**Post 70 Kompensasjon for kopiering til privat bruk**

Posten gjelder en kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk. Ordningen må ses i sammenheng med kompensasjonsordningen til kollektive formål gjennom Fond for lyd og bilde, kap. 320, post 51.

Bevilgningen på posten foreslås videreført fra 2020.

Post 71 Vederlagsordninger, kan overføres

Bevilgningene på posten skal dekke utgifter ved statens inngåtte avtaler om utstillingshonorar, bibliotekvederlag, visningsvederlag, samt vederlag for framføring av musikk i gudstjenester og seremonier i kirker og trossamfunn.

Bevilgningen på posten er økt med 3,3 mill. kroner til ordningen for visningsvederlag.

Utstillingshonorar

Pilotprosjektet utstillingshonorar ble evaluert i 2018, og evalueringen viser at ordningen ble godt mottatt. Bevilgningen på 6 mill. kroner og innretningen for utstillingshonoraret fortsetter i sin nåværende form i påvente av nærmere behandling i kunstnermeldingen.

Bibliotekvederlag

Bibliotekvederlaget er en kulturpolitisk ordning der staten årlig bevilger et kollektivt vederlag for utnyttelse av verk som er utgitt i Norge, og som disponeres for utlån i offentlige bibliotek. Ordningen er regulert i lov 29. mai 1987 nr. 23 om bibliotekvederlag. Fra 2019 er ordningen lagt om slik at vederlaget knyttes til bestanden av unike verk tilgjengelig for utlån, i stedet for antall fysiske eksemplarer i bibliotekenes samlinger. Med omleggingen er dermed ordningen tilpasset utviklingen i moderne bibliotekdrift, bl.a. ved å være uavhengig av hvorvidt verkene er tilgjengelige som fysiske eksemplarer eller digitalt. Bibliotekvederlagets størrelse fastsettes som tidligere etter avtale med forhandlingsberettigede organisasjoner. Filmvederlaget, som utbetales til Norsk filmvederlagsfond, er fra 2019 en del av bibliotekvederlaget.

Det er i 2019 inngått avtale om bibliotekvederlag for årene 2019–2021 som gir opphaverne et vederlag i 2019 på 126 mill. kroner og en årlig økning tilsvarende økningen i verkbestanden med en enhetspris justert i tråd med årlig prisvekst (konsumprisindeksen).

Visningsvederlag

Vederlaget gjelder visning av norsk og samisk visuell kunst i offentlige eller offentlig støttede institusjoners eie. Vederlaget fordeles til godkjente fond og forvaltes av organisasjoner for opp-

havere innen områder loven gjelder. Ordningen er regulert i lov 28. mai 1993 nr. 52 om vederlag for visning av billedkunst og kunsthåndverk mv. Avtalen om vederlagets størrelse ble inngått for perioden 2008–2010 og fornyes deretter automatisk for ett år av gangen, inntil den sies opp skriftlig. Vederlaget reguleres årlig ved at det først gis et tillegg på 4,25 pst. og deretter et tillegg lik rammen for lønnsoppgjøret i staten (samlet begrenset oppad til 8,25 pst.).

Vederlag for musikk brukt i gudstjenester m.m.

Vederlaget omfatter framføring av musikk i gudstjenester og seremonier i Den norske kirke og øvrige trossamfunn. Vederlaget utbetales gjennom TONO. De årlige avtalene framforhandles i løpet av høsten og tar hensyn til pris- og lønnsvekst samme år.

Rapport 2019

Norwaco utbetalte 44,5 mill. kroner i vederlag fra privatkopieringsområdet til Norwacos medlemmer, utenlandske og individuelle rettighetshavere og kringkastingsselskap i 2019.

I tråd med det som ble uttalt i budsjettproposisjonen for 2020, er departementet nå i gang med å se nærmere på kompensasjonsordningen. Det er utført en ekstern juridisk utredning av forskjellige sider av ordningen, og departementet vurderer videre oppfølgig av saken blant annet i lys av denne utredningen.

For 2019 ble det tildelt 6 mill. kroner til pilotprosjektet utstillingshonorar, fordelt på 24 statlig støttede visningssteder. Ordningen ble evaluert og anbefalt videreført.

For å sikre opphavere vederlag for offentlig bruk av åndsverk ble det i 2019 fordelt midler under følgende ordninger:

Tabell 4.27 Utbetalt vederlag for offentlig bruk av åndsverk

Vederlag	(i mill. kroner)	
	2018	2019
Bibliotekvederlag, 16 fond i 24 organisasjoner	112,3	126
Visningsvederlag, 4 fond	68,8	74
Vederlag til TONO for musikk brukt i gudstjenester mv.	2,2	2,3
Filmvederlag for bruk av audiovisuelle verk til bibliotek mv., Norsk filmvederlagsfond ¹	5,8	

¹ Filmvederlaget er en del av bibliotekvederlaget fra 2019.

Kap. 339 Pengespill, lotterier og stiftelser

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Driftsutgifter	82 874	86 120	88 685
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	12 753	5 780	5 965
	Sum kap. 0339	95 627	91 900	94 650

Innledning

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under regjeringens overordnede mål om en ansvarlig pengespillpolitikk. Dette målet er nærmere omtalt i del III, 6 En ansvarlig og aktiv pengespillpolitikk. Kapitlet gjelder i sin helhet finansieringen av Lotteri- og stiftelsestilsynets arbeid. Lotteri- og stiftelsestilsynet er statens forvaltningsorgan på pengespill-, lotteri- og stiftelsesområdet.

Mål for 2021

Målene for bevilgningene til Lotteri- og stiftelsestilsynet er å

- sikre at pengespill og lotterier skjer i trygge former under offentlig kontroll
- forebygge negative konsekvenser av pengespill- og lotteritilbudet i Norge og ivareta hensynet til dem med spilleproblemer
- legge til rette for at overskudd fra pengespill og lotterier tilfaller helse- og rehabiliteringsformål, samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur
- sikre en forsvarlig forvaltning av stiftelser
- sikre en forsvarlig forvaltning av ordningene for merverdiavgiftskompensasjon som gjelder for frivillige organisasjoner og bygging av idrettsanlegg

Covid-19-utbruddet førte til at fysiske pengespilltilbud som bingo og spilleautomater hos kommisjonærer ble stengt i en periode. I tillegg var tilbudet av sportsspill begrenset, ettersom idrettsarrangementer i Norge og ellers i verden ble stanset. Norsk Tipping har i 2020 sett en forsterket dreining av omsetningen mot digitale kanaler, blant annet som følge av covid-19-pandemien. Utover dette er det foreløpig vanskelig å vurdere effekten pandemien har hatt på pengespillmarkedet og spillerne.

Budsjettforslag 2021**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Lotteri- og stiftelsestilsynet. Utgiftene finansieres av avgifter og gebyrer fra lotterier og stiftelser samt overføringer fra Norsk Tipping og Norsk Rikstoto.

Bevilgningen til Lotteri- og stiftelsestilsynet foreslås økt med 2,5 mill. kroner i 2021 for å styrke tilsynets arbeid med kontroll av aktører på pengespillområdet. Økningen dekkes ved en økning i inntekter fra refusjon fra Norsk Tipping AS på 2,5 mill. kroner, jf. kap. 5568, post 73. Det blir i tillegg avsatt 1,5 mill. kroner på kap. 315, post 70 til tilsynets utvidete oppgaver med tilskuddsforvaltning av ordninger, jf. omtale på denne posten.

Virkninger av lønnsoppgjøret i 2020 er foreløpig ikke innarbeidet i budsjettforslaget på posten, jf. omtale under del I.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter på kap. 3339, postene 02 og 04 og kap. 5568, post 71, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter på kap. 3339, post 07, jf. forslag til vedtak II.

Rapport 2019

Målene for bevilgningene til Lotteri- og stiftelsestilsynet er å sikre at pengespill skjer i trygge former under offentlig kontroll og forebygge negative konsekvenser av pengespill. Videre skal bevilgningene legge til rette for at overskudd fra pengespill går til gode formål, sikre en forsvarlig forvaltning av stiftelser og en forsvarlig forvaltning av ordningene for merverdiavgiftskompensa-

sjon for frivillige organisasjoner og bygging av idrettsanlegg. Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til Lotteri- og stiftelsestilsynet er innfridd, jf. rapport nedenfor.

Pengespill og lotterier

I 2019 gjennomførte Lotteritilsynet en rekke tiltak for å sikre at pengespill skjer i trygge former, både gjennom å føre tilsyn med de lovlige aktørene på det norske markedet og ved å reagere mot pengespill som ikke har tillatelse i Norge og markedsføring av slike spill.

Lotteritilsynet prioriterte særlig håndheving av betalingsformidlingsforbudet, som skal stoppe innskudd til og utbetalinger fra pengespillselskap som operer ulovlig i Norge. Et hovedgrep i 2019 var å pålegge norske banker og finansinstitusjoner å avvise pengespilltransaksjoner til og fra bestemte kontonummer knyttet til utenlandske pengespillselskap. I tillegg har tilsynet drevet opplysningsarbeid ved å sende ut informasjonsbrev om endringer i regelverket til 200 banker og finansinstitusjoner.

Lotteritilsynet har videre fortsatt å jobbe tett opp mot Apple for å sørge for at pengespillapper fra aktører uten tillatelse i Norge fjernes fra App Store. Etter at tilsynet oversendte Apple en oversikt over 30 pengespillapper som bryter med det norske regelverket, ble disse fjernet fra norske App Store.

Det ble også ført tilsyn med aktørene som har tillatelse til å tilby pengespill Norge. Lotteritilsynet gjennomførte bl.a. revisjon av Norsk Tippings og Norsk Rikstotos markedsføring og avdekket enkelte avvik. Det ble i tillegg gjennomført en egen revisjon av Norsk Tippings kasinospill, som avdekket to avvik og en revisjon av ansvarlig spill-distribusjon hos Norsk Rikstoto, som avdekket ett avvik.

Tallet på organisasjoner som får tillatelse av Lotteritilsynet til å tilby tradisjonelle lotterier og bingo er stabilt, men tallet på smålotterier (lotterier med en omsetning under 200 000 kroner) øker. Kontroller med lotteriverdige organisasjo-

ner resulterte i at 246 organisasjoner mistet godkjenningen i 2019. De fleste mistet godkjenningen på grunn av manglende regnskapsrapportering.

Lotteritilsynet gjennomførte også flere kontroller med bingohaller i 2019. Et tverretatlig samarbeid mellom Lotteritilsynet og A-krimssenteret i Oslo og Akershus resulterte i at én av bingohallene ble permanent stengt.

For å øke kunnskapen om manipulering av idrettskonkurranser gjennomførte Lotteritilsynet i 2019 en trusselvurdering av syv utvalgte idretter i Norge. Funnene viser at fotball og hestesport er mest utsatt for manipulering.

Lotteritilsynet foretok også en risikovurdering av hvitvasking gjennom pengespill, og fant at risikoen er størst knyttet til sportsspill, spillterminaller og fysiske kasino på skip.

Forsvarlig forvaltning av stiftelser

I 2019 har Stiftelsestilsynet jobbet mer med forebyggende tilsyn enn tidligere. Dette skal gjøre brukerne i stand til å finne relevant og viktig kunnskap selv. I 2019 lanserte blant annet tilsynet den første selvtesten for stiftelser. Testen gjør det mulig for stiftelsene selv å kontrollere om de utfører de mest sentrale oppgavene i styrearbeidet på en god og forsvarlig måte.

I tillegg til å kontrollere søknader fra stiftelsene, har Stiftelsestilsynet utført en rekke tilsyn basert både på innkomne meldinger og tips, samt informasjon tilsynet selv har innhentet. Totalt har Stiftelsestilsynet vurdert eller åpnet større eller mindre tilsyn i 251 saker, mot 322 året før. Nedgangen skyldes i hovedsak at tematilsyn gjennomføres annet hvert år, og at slikt tilsyn ble gjennomført i 2018. Tilsynet hadde 18 store tilsynssaker i 2019, og i to av sakene ble stiftelsens styre avsatt.

Forvaltning av ordningene for merverdiavgiftskompensasjon

Det vises til rapport under kap. 315 Frivillighetsformål.

Kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
02	Gebyr – lotterier	8 770	8 253	8 700
04	Gebyr – stiftelser	222	163	170
07	Inntekter ved oppdrag	12 383	6 988	7 177
	Sum kap. 3339	21 375	15 404	16 047

Post 02 Gebyr – lotterier

Bevilgningen på posten gjelder inntekter fra gebyrer for bl.a. behandling av søknader om godkjenning og autorisasjon av aktører i lotterimarkedet, jf. kap. 339, post 01.

Årsavgiften for stiftelser blir inntektsført på kap. 5568, post 71. Gebyrinntektene skal, sammen med årsavgiften for stiftelser, dekke kostnader ved drift av Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet etter stiftelsesloven, herunder driften av stiftelsesregisteret.

Post 04 Gebyr – stiftelser

Bevilgningen på posten gjelder registreringsgebyret som stiftelser må innbetale ved første gangs registrering i stiftelsesregisteret, jf. § 3 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 til stiftelsesloven.

Post 07 Inntekter ved oppdrag

Bevilgningen gjelder inntekter knyttet til oppdragsvirksomheten til Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. kap. 339, post 21.

Kap. 5568 Sektoravgifter under Kulturdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
71	Årsavgift – stiftelser	24 610	24 094	23 974
73	Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	41 197	44 366	46 644
74	Avgift – forhåndskontroll av kinofilm	4 674	5 500	4 700
75	Kino- og videogramavgift	32 646	32 000	32 000
	Sum kap. 5568	103 127	105 960	107 318

Innledning

Kapitlet omfatter årsavgift fra stiftelser, refusjoner etter kontroll av pengespill, avgift fra forhåndskontroll av film og kino- og videogramavgift.

Budsjettforslag 2021**Post 71 Årsavgift – stiftelser**

Posten gjelder den årlige avgiften som alle stiftelser registrert i stiftelsesregisteret må betale i henhold til § 4 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 til

stiftelsesloven mv. Avgiften bidrar til å finansiere Lotteri- og stiftelsestilsynets arbeid på stiftelsesområdet, som blant annet innebærer å føre tilsyn og kontroll med at forvaltningen av stiftelsene skjer i samsvar med stiftelsens vedtekter, at stiftelsene har tilstrekkelig grunnkapital, og at kapitalen forvaltes på en forsvarlig måte. Tilsynet driver også Stiftelsesregisteret, som gir en oversikt over alle stiftelser, og driver informasjonsarbeid for å øke kunnskapen om regelverket og om stiftelser som organisasjonsform.

Post 73 Refusjoner – pengespill

Posten gjelder refusjoner for utgiftene ved Lotteri- og stiftelsestilsynets kontroll av Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS. Kontrollen innebærer å føre tilsyn med at Norsk Rikstoto og Norsk Tipping overholder regelverket for pengespill. Dette innebærer blant annet regler om utforming og omfang av reklame, hvilke spill som kan tilbys og hvordan spillene tilbys.

Bevilgningen foreslås økt med 2,5 mill. kroner for å styrke tilsynets arbeid med kontroll av aktører på pengespillområdet, jf. kap. 339, post 01.

Post 74 Avgift – forhåndskontroll av film for visning

Kinofilm som vises i Norge skal være gitt aldersgrense jf. §§ 3 og 4 i Lov om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv. Medietilsynet har ansvaret for å aldersklassifisere kinofilmer som skal vises i Norge jf. § 5 i lov om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv. For slik forhåndskontroll av bilde-

program krever Medietilsynet inn en avgift som budsjetteres på denne posten.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 0,5 mill. kroner i 2021.

Post 75 Kino- og videogramavgift

Inntektene omfatter avgift på visning av film og videogram i næring, jf. § 3 i lov om film og videogram. Avgiften utgjør 2,5 pst. av bruttoomsättning.

Inntektene omfatter også avgift per videogram for registrering av videogram for omsetning i næring. Avgiften for registrering av videogram foreslås videreført på samme nivå som i 2020, med kr 3,50 per videogram, jf. forslag til vedtak VI, nr. 2.

Avgiften anslås til om lag 32 mill. kroner for 2021, hvorav 29 mill. kroner er estimert avgift fra kino og 3 mill. kroner er estimert avgift fra videogram. Anslaget tilknyttet kinoavgiften er svært usikkert på grunn av at covid-19-pandemien gir uforutsigbar publikumsoppslutning for kinofilm. Norsk filminstitutt har ansvar for innkreving av avgiften fra kino, mens Medietilsynet har ansvar for innkreving av avgift fra videogram.

Programkategori 08.45 Likestilling og ikke-diskriminering (kap. 350–353)

Utgifter under programkategori 08.45 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	18 675	22 260	22 240	-0,1
351	Likestilling- og ikke-diskriminering	60 352	61 235	78 345	27,9
352	Nedsatt funksjonsevne	281 041	303 400	310 365	2,3
353	Likestillings- og diskrimineringsombudet	43 843	48 020	49 090	2,2
Sum kategori 08.45		403 911	434 915	460 040	5,8

Utgifter under programkategori 08.45 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021	Pst. endr. 20/21
01–01	Driftsutgifter	18 675	22 260	22 240	-0,1
21–23	Spesielle driftsutgifter	24 723	35 710	36 525	2,3
50–59	Overføringer til andre statsregnskap	43 843	48 020	49 090	2,2
70–89	Overføringer til private	316 670	328 925	352 185	7,1
Sum kategori 08.45		403 911	434 915	460 040	5,8

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til likestillings- og ikke-diskrimineringsformål. Bevilgningene skal bl.a. gå til drift av underliggende virksomheter, tilskuddsordninger og navngitte mottakere som skal bidra til at frivillige organisasjoner og andre aktører kan arbeide for et mer likestilt samfunn. Kulturdepartementets hovedoppgaver på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet er å:

– koordinere og samordne regjeringens politikk

- koordinere oppfølging og rapportering på FN-konvensjonene på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet
- forvalte likestillings- og diskrimineringsloven og lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven)
- forvalte tilskudd til frivillige organisasjoner og andre aktører på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet
- utarbeide og følge opp strategier og handlingsplaner på området

Mål

Regjeringens overordnede mål for likestillingspolitikken er at alle skal ha like muligheter og frihet til å ta egne valg. Kulturdepartementet har ansvaret for koordinering av politikken på området likestilling og ikke-diskriminering. Sektordepartementene har ansvaret for likestillingspolitikken på egne sektorområder. Kulturdepartementet samordner innsatsen til regjeringen og følger utviklingen over tid.

FNs kvinnekongresskonvensjon (CEDAW), FNs rasediskrimineringskonvensjon (CERD) og FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) legger føringer for lovgivningen og politikken på likestillingsområdet. De viktigste lovene er likestillings- og diskrimineringsloven og lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven). Regjeringen etablerte et nytt håndhevingsapparat på likestillings- og diskrimineringsområdet i 2018. LDO gir veiledning om lovgivningen og fungerer som pådriverorgan. Diskrimineringsnemnda er et lavterskeltilbud for behandling av klager i diskriminerings saker. Målet er mer effektiv saksbehandling av klagesaker, tydelige roller i forvaltningen, og innføring av sanksjoner ved brudd på diskrimineringsregelverket. I tråd med regjeringens Langtidsplan for forskning og høyere utdanning og sektoransvaret for forskning arbeider Kulturdepartementet med å styrke det forskningsbaserte kunnskapsgrunnlaget på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet.

En stor del av bevilningene på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet går til tilskuddsordninger og navngitte mottakere. Dette kan være organisasjoner som jobber for å sette dagsorden på likestillingsområdet, driver med aktivt likestillingsarbeid og bidrar til at personer med nedsatt funksjonsevne blir inkludert på ulike arenaer. På den måten bidrar likestillingspolitikken til en mer likestilt hverdag for folk over hele landet. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet er fagdirektorat for likestilling og ikke-diskriminering. Direktoratet skal utvikle kunnskap, ha oversikt over status, gjennomføre tiltak og forvalte tilskuddsordninger på vegne av Kulturdepartementet. Videre gis det tilskudd til viktige aktører som bidrar til å framskaffe mer kunnskap om utfordringene på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet, som CORE – kjernemiljø for likestillingsforskning og likestillingssentrene.

Departementet har følgende mål for arbeidet med likestilling og ikke-diskriminering i 2021:

- et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked
- færre barrierer mot deltagelse i utdanning og arbeidsliv
- ivareta rettighetene til LHBTIQ-personer, bidra til åpenhet og aktivt motvirke diskriminering
- fremme universell utforming på de områdene utfordringene er størst
- effektivt håndhevingsapparat på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet
- bekjempe rasisme, hat og diskriminering på grunn av etnisitet og religion
- fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, nordisk samarbeid)

Aktuelle saker

Likestillingskonsekvenser av covid-19

Covid-19 og tiltakene som er iverksatt for å begrense smitte og å opprettholde aktivitet i næringslivet og samfunnet, kan få ulike konsekvenser for ulike personer avhengig av deres kjønn, alder, etnisitet, religion og livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuelle orientering, kjønnsidentitet osv. Likestillingskonsekvenser av covid-19 er omtalt i proposisjonens del III, pkt. 10.

Krafttak for mangfold – kultur, idrett og frivillighet for alle

Arbeidet med økt mangfold er en hovedprioritering på tvers av Kulturdepartementets politikkområder. Det overordnede målet er at kunst- og kulturlivet, idretten og frivilligheten skal inkludere alle, uavhengig av for eksempel kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og/eller sosial- og økonomisk bakgrunn og bosted. Kulturdepartementets mål er et krafttak for mangfold. Krafttak for mangfold er omtalt i proposisjonens del I.

Tverrsektoriell FoU-strategi på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet

Med diskrimineringsloven av 2018 ble den juridiske beskyttelsen mot diskriminering harmonisert på tvers av diskrimineringsgrunnlag. Bufdir har de senere år fått et helhetlig ansvar for å koordinere implementeringen av politikken på tvers av sektorer. Politikk og innsats framkommer i all hovedsak av tverrsektorielle handlingsplaner, meldinger og utredninger som fokuserer på et avgrenset tema eller en bestemt målgruppe, og

som i varierende grad omfatter forsknings- og kunnskapsutviklingstiltak.

Som oppfølging av omtale av likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet i Langtidsplan for forskning og høyere utdanning og omtale av en tverrsektoriell FoU-gjennomgang på feltet, i Prop. 1 S (2018–2019) Barne- og likestillingsdepartementet, har Kulturdepartementet etablert et samarbeid med Norges forskningsråd, som skal kunne ut i en tverrsektoriell forsknings- og innovasjonsstrategi for dette feltet. En innledende, tverrsektoriell kartlegging av foreliggende FoU, og kunnskapsmangler, startes i 2020. Kartleggingen etterfølges av et strategiarbeid med bred involvering av berørte aktører, herunder myndigheter, forskningsmiljøer og sivilt samfunn.

Tilskuddsordning mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer

Kulturdepartementet foreslår å etablere en ny tilskuddsordning i arbeidet mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer fra 2021. Tilskuddsordningen skal forvaltes av Bufdir. Hensikten er å styrke organisasjoner, kommuner og andre aktører som jobber mot rasisme og diskriminering. Ordningen skal bidra til å følge opp målsettingene i Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion og Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer. Videre vil ordningen bidra til å bygge opp om regjeringens innsats mot hatefulle ytringer. Rasisme, muslimfiendtlighet og hatefulle ytringer er problemstillinger som er høyt på den politiske dagsordenen. Det finnes i dag ingen nasjonale tilskuddsordninger som direkte retter seg mot å hindre og forebygge rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet eller religion. Kulturdepartementet foreslår derfor 8 mill. kroner til denne ordningen.

Styrke tilskuddsordningen til lhbtqi-organisasjonene

Tilskuddsordningen skal bidra til bedre levekår og livskvalitet blant lhbtqi-personer, et sterkt sivilt

samfunn og økt mangfold. En styrket tilskuddsordning vil gi bedre rammebetingelser og bidra til forutsigbarhet for organisasjonene. Organisasjonene har en viktig rolle i arbeidet med å endre holdninger, skape større åpenhet og økt trygghet på ulike sosiale arenaer. De bidrar også til deltakelse fra og styrket identitet for lhbtqi-personer. Kulturdepartementet foreslår at ordningen styrkes med 2 mill. kroner.

EUs rettighetsprogram (CERV)

Norge skal delta i EUs flerårige samarbeidsprogram for medborgerskap, likestilling, rettigheter og verdier (CERV), 2021–2027. Formålet med programmet er å ivareta og fremme like muligheter og grunnleggende rettigheter for den enkelte borger uavhengig av kjønn, etnisitet, religion eller tro, funksjonsevne, alder og seksuell orientering (lhbtqi). Deltakelse i programmet vil gi bedre utnyttelse av EØS-avtalens politiske og juridiske handlingsrom. I tillegg vil det bidra til demokratisk utvikling, politisk og sosial stabilitet i Europa og Norges nærområder med fokus på grunnleggende rettigheter, likestilling og ikke-diskriminering.

TryggEst

TryggEst er et prosjekt og modell for økt kompetanse i kommunene i arbeidet med vern av utsatte voksne som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv. TryggEst skal blant annet sikre at saker blir avdekket, at saker ikke blir oversett eller glemt, og at den utsatte blir ivaretatt i et samarbeid mellom aktuelle tjenester. Det er allerede etablert en pilot og et nettverk der pilotkommunene blir kurset og utveksler erfaringer. I perioden 2018–2020 har TryggEst-modellen vært prøvd ut i kommunene Porsanger, Alta, Tromsø, Hitra, Kristiansund, Trondheim, Moss, Våler, Råde og Rygge, samt bydelene Ullern og Stovner i Oslo. Kulturdepartementet foreslår at det avsettes 5 mill. kroner til en styrking av programmet, slik at flere av landets kommuner på sikt kan ta det i bruk.

Kap. 350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
01	Driftsutgifter	18 675	22 260	22 240
	Sum kap. 0350	18 675	22 260	22 240

Innledning

Diskrimineringsnemnda er et uavhengig forvaltningsorgan, administrativt underlagt Kulturdepartementet. Nemnda er et kostnadsfritt lavterskeltilbud for behandling av saker etter diskrimineringslovgivningen og således et reelt alternativ til domstolsbehandling.

Diskrimineringsnemnda består i dag av fire avdelinger som hver består av en leder og to medlemmer. Det er i tillegg oppnevnt seks varamedlemmer. Nemnda har et faglig sekretariat som forbereder møtene i nemnda.

Mål og strategier for 2021

Departementets mål er å styrke og effektivisere håndhevingsapparatet på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet. Håndhevingsapparatet på diskrimineringsområdet består av Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO), som er et rent veilednings- og pådriverorgan, og Diskrimineringsnemnda, som er et lavterskeltilbud for behandling av diskriminerings saker. Det er sendt på høring et forslag om at Diskrimineringsnemnda skal få myndighet til å behandle saker om gjengjeldelse etter varslings etter arbeidsmiljøloven. Det vises til nærmere omtale i Arbeids- og sosialdepartementets Prop. 1 S (2020–2021).

Budsjettforslag 2021**Post 01 Driftsutgifter**

Posten dekker utgifter til lønn for ansatte og andre driftsutgifter ved Sekretariatet for Diskrimi-

neringsnemnda. I tillegg dekker posten godtgjørelse til medlemmene av Diskrimineringsnemnda og eventuelle vitner og sakkyndige som blir kalt inn.

Virkinger av lønnsoppgjøret i 2020 er foreløpig ikke innarbeidet i budsjettforslaget på posten, jf. omtale i del I. Bevilgningsforslaget representerer for øvrig en videreføring av bevilgningen fra 2020.

Rapport 2019

Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda hadde sitt første driftsår i 2018. Diskrimineringsnemnda har i 2019 hatt 13 nemndsmøter og behandlet 290 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var på 261 dager. Til sammenligning hadde Diskrimineringsnemnda i 2018 16 nemndsmøter og behandlet 157 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var på 414 dager.

Den 17. juni 2019 vedtok Stortinget å etablere et lavterskeltilbud for behandling av saker om seksuell trakassering. Dette innebærer at Diskrimineringsnemnda ble gitt myndighet til å håndheve forbudet mot seksuell trakassering i likestillings- og diskrimineringsloven. De nye reglene trådte i kraft 1. januar 2020.

Den 17. juni 2019 vedtok Stortinget endring i likestillings- og diskrimineringslovens regler om aktivitets- og redegjøringsplikten. Dette innebærer en styrking av forpliktelsene for arbeidsgivere og offentlige myndigheter for å jobbe aktivt på likestillingsområdet. Diskrimineringsnemnda håndhever arbeidsgivernes redegjøringsplikt. De nye reglene trådte i kraft 1. januar 2020.

Kap. 351 Likestilling- og ikke-diskriminering

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2019	budsjett 2020	2021
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	13 726	14 240	14 565
70	Likestilling mellom kjønn, <i>kan nyttes under post 21</i>	19 372	18 465	31 890
72	Lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønn	11 914	12 785	15 780
73	Likestillingssentre	15 340	15 745	16 110
	Sum kap. 0351	60 352	61 235	78 345

Innledning

Kapitlet omfatter forsknings- og utviklingsmidler som skal finansiere prosjekter av særlig relevans på området likestilling og ikke-diskriminering, tilskuddsordninger og tilskudd til navngitte mottakere.

Mål og strategier for 2021

Bevilgingen under dette kapitlet skal bygge opp under følgende mål fastsatt av departementet:

- et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked
- ivareta rettighetene til lhbtqi-personer, bidra til åpenhet og aktivt motarbeide diskriminering
- færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv
- bekjempe rasisme, hat og diskriminering på grunn av etnisitet og religion
- fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, nordisk samarbeid)

Et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked

Likestilling er en viktig verdi i Norge og har hatt mye å si for den økonomiske veksten i Norge. Det kjønnsdelte arbeidslivet er en av våre viktigste likestillingsutfordringer. Det får konsekvenser for kjønnsforskjeller i lønn, arbeidsforhold, arbeidstid, karriereutvikling og ulikhet. På samfunnsnivå har det blant annet konsekvenser for arbeidskraftstilgang. En viktig forklaring på det kjønnsdelte arbeidslivet er at ungdom velger kjønnsdelt og tradisjonelt når de velger utdanning. Men dette er i endring, hovedsakelig fordi kvinner i større grad har endret sine utdanningsvalg. Departementet har derfor satt målet om et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked.

Strategi for et mer likestilt utdannings- og arbeidsliv

Kulturdepartementet vil legge fram en strategi for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked. Målet om en strategi er formulert i Granavollplattformen: «Kjønnsdelte utdanningsvalg bidrar til å opprettholde et kjønnsdelt arbeidsmarked. Regjeringen vil derfor fremme en strategi for å bidra til et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked». Strategien skal utarbeides i løpet av 2020 og ha en varighet på fire år, 2021–2024. Målet er å få flere menn inn i kvinne-dominerte yrker og flere kvinner inn i mannsdominerte yrker. Temaer som

kvinner og toppledelse og innvandrerkvinneres deltakelse i arbeidslivet er også viktige.

Hovedorganisasjonene i arbeidslivet og regjeringen ved Arbeids- og sosialdepartementet og Kulturdepartementet vil fortsette samarbeidet om å fremme likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet. Dette trepartssamarbeidet er forankret i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd. Samarbeidet er en viktig del av arbeidet med likestilt arbeidsliv.

CORE

CORE – Senter for likestillingsforskning skal fortsatt være et sentralt miljø for likestillingsforskning, med vekt på samspillet mellom familie og arbeidsliv. Senteret skal bidra med samfunnsvitenskapelig forskning av høy kvalitet og relevans, kunnskaps- og nettverksbygging og forskningsformidling, med ambisjon om å fremme forskning om kjønnslikestilling i hele Norge. CORE Topplederbarometer gjennomføres annethvert år. Neste CORE Topplederbarometer publiseres i 2022.

Likestillingscentre

De tre regionale likestillingscentrene – KUN i Steigen og Steinkjer, Likestillingscenteret på Hamar og Senter for likestilling i Agder – samt Reform har en viktig rolle i arbeidet med å fremme kunnskap og kompetanse om likestilling regionalt og lokalt. Sentrene jobber bredt med likestilling. Reform har i tillegg et spesielt mannsperspektiv.

Sentrene tilbyr kurs, veiledning og opplæring. Et eksempel er kurs for ansatte i barnehage om kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering. Et annet er kurs for fylkeskommunene om seksuell trakassering.

Bufdir jobber i 2020, i dialog med sentrene, med å utvikle et eget samfunnsoppdrag til sentrene, som skal gjelde fra 2021. Dette vil gi en felles, overordnet retning for sentrenes arbeid, legge til rette for bedre utnyttelse av ressurser og kunne bidra til at sentrene blir enda tydeligere aktører på feltet.

Ivareta rettighetene til lhbtqi-personer, bidra til åpenhet og aktivt motarbeide diskriminering

Regjeringen setter i gang arbeidet med å utvikle en ny lhbtqi-handlingsplan høsten 2020 og tar sikte på å legge fram planen sommeren 2021.

2020 er siste virkeår for regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunnlag av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (2017–2020). Proba Samfunnsanalyse, som

har fått i oppdrag å evaluere handlingsplanen, vil gjennomføre en sluttevaluering ved utløpet av planperioden. En rapport fra evalueringen skal etter planen legges fram i mars 2021.

I desember 2020 ferdigstilles en rapport om en levekårsundersøkelse om lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling (intersex-personer), utført av Nordlandsforskning, KUN og Universitetet i Bergen. Etter oppdrag fra Helsedirektoratet og Bufdir skal SSBs livskvalitetsundersøkelse også inneholde et lhbtqi-perspektiv. Rapporten ventes i løpet av 2021.

Bekjempe rasisme, hat og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

I forbindelse med oppfølgingen av Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion vil det gjennomføres dialogmøter der regionale og nasjonale aktører tar opp temaer som gjelder rasisme og diskriminering. Videre vil det utvikles kunnskap om rasisme som fenomen samt rasisme og diskriminering overfor ulike grupper. Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter gjennomførte i 2012 og 2017 undersøkelser om befolkningens holdninger til religiøse og etniske minoriteter. Regjeringen ønsker å følge utviklingen over tid og har derfor utlyst en ny undersøkelse med oppstart i 2020, med sikte på fullføring i 2022. Departementet vil i 2021 starte et arbeid som har som mål å motvirke diskriminering på utesteder. Dette vil gjøres gjennom å etablere dialog med aktører i utelivsbransjen og deretter utvikle en kampanje i løpet av handlingsplanperioden. Progresjonen i dette arbeidet vil muligens påvirkes av covid-19 og de konsekvensene pandemien har for utelivsbransjen.

En målsetting i Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion er å styrke det tverrsektorielle samarbeidet slik at offentlige tjenester er likeverdige og ikke diskriminerer etniske minoriteter. Forum om etnisk diskriminering, som koordineres av Bufdir, vil få i oppdrag å gjennomføre en kartlegging og foreslå tiltak for å fremme likeverdige tjenester.

Regjeringen har lagt fram en egen handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer. Målet med den nye handlingsplanen er å forebygge og hindre diskriminering og å bidra til mer trygghet, dialog og kunnskap. Som en del av arbeidet med planen er det gjennomført flere møter ulike steder i landet med et bredt spekter av organisasjoner fra sivilt samfunn, trossamfunn og kunnskapsmiljøer. På møtene har regjeringen både fått inn-

spill til tiltak i planen og innsikt i utfordringer og hvordan disse jobbes med på lokalt nivå. Ett av tiltakene i handlingsplanen vil være opprettelsen av en tilskuddsordning i arbeidet mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer, se omtale under programkategori 08.45. I handlingsplanperioden vil det settes i gang en utredning om en veilederordning for innsikt om muslimsk identitet. Brobygging, demokratisk medborgerskap og mangfold blant muslimer er sentrale elementer i prosjektet som skal utredes. Veiledningsmaterieell, lokale handlingsplaner og god praksis i arbeidet mot rasisme og diskriminering skal gjøres mer tilgjengelig i planperioden. I 2021 vil det gjennomføres en utstilling om mangfold blant muslimer i Norge. Kulturdepartementet gir også midler til Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter til en utstilling om hverdagsrasisme.

Regjeringens strategi mot hatefulle ytringer gjelder for perioden 2016–2020 og skal motvirke hatefulle ytringer på grunn av kjønn, etnisitet og religion, seksuell orientering og funksjonsevne. Strategien evalueres av By- og regionforskningsinstituttet (NIBR) og vil være klar i løpet av høsten 2020. Regjeringen vil vurdere anbefalingene i rapporten og komme tilbake til hvordan den videre innsatsen på området vil gjennomføres. I 2021 vil departementet gjennomføre en nasjonal konferanse om hatefulle ytringer. Hensikten vil være å gjøre opp status for arbeidet, se på utviklingstrekk siden strategien ble lansert i 2016 og nye behov og muligheter i arbeidet mot hatefulle ytringer. Det vises her også til at regjeringen har satt ned en ny Ytringsfrihetskommisjon, som vil levere sin rapport innen mars 2022.

Høsten 2020 vil Institutt for samfunnsforskning ferdigstille en studie om deltakere i debatter med hard tone. I 2020 har Bufdir lyst ut en studie om å kartlegge innhold og omfang av ytringer av hatefull eller diskriminerende karakter mot muslimer, ved bruk av stordata-analyse.

Fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, nordisk samarbeid)

Det gjenstår store utfordringer internasjonalt når det gjelder likestilling og diskriminering. Hardt tilkjempede rettigheter er under press i det internasjonale samfunnet. Nasjonalisme og antiliberalisme er på frammarsj i flere land, også i Europa. Dette går ut over rettighetene til etniske minoriteter, kvinner og lhbtqi-personer.

Norge har på likestillings- og diskrimineringsfeltet en rekke internasjonale forpliktelser opp

mot FN, OECD, EU/EØS, Europarådet og nordisk samarbeid. Kulturdepartementet har ansvar for å koordinere myndighetenes oppfølging av Norges forpliktelser etter FNs kvinnekrimineringskonvensjon (CEDAW), FNs rasediskrimineringskonvensjon (CERD) og FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Disse konvensjonene legger føringer for lovgivningen og politikken på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet. Kulturdepartementet deltar i tett samarbeid med Utenriksdepartementet på en rekke internasjonale arenaer hvor likestilling og ikke-diskriminering diskuteres på tvers av landegrensene, og hvor normer for ny politikk utvikles.

Som et grunnlag for den nasjonale politikktutviklingen er vi avhengige av informasjon fra internasjonale organer i form av sammenlignbare data, politiske analyser og anbefalinger.

Et sentralt mål for norsk utenrikspolitikk de neste årene er å støtte opp om forpliktende internasjonalt samarbeid og det multilaterale systemet, slik at vi kan styrke vår evne til å håndtere felles utfordringer og ivareta norske og globale interesser, jf. Meld. St. 27 (2018–2019) *Norges rolle og interesser i multilateralt samarbeid*.

Fra og med 2021 skal Norge delta i EUs flerårige samarbeidsprogram for medborgerskap, likestilling, rettigheter og verdier (CERV), 2021–2027. Deltakelsen begrenser seg til programområdet for rettigheter, likestilling og ikke-diskriminering.

Målet med CERV er å ivareta og fremme like muligheter og rettigheter for den enkelte borger uavhengig av kjønn, religion eller tro, funksjonsevne, alder og seksuell orientering (lhbti). Programområdet omhandler også barns rettigheter.

Programmet skal gi merverdi og utgjøre et verktøy for nasjonal politikk- og kunnskapsutvikling ved å styrke koplingen mellom norske og europeiske myndigheter, byer og fylkeskommuner, fagmiljøer, ombud og sivilt samfunn innen likestilling og ikke-diskriminering på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion eller tro, funksjonsevne, alder og seksuell orientering (lhbti).

Det internasjonale arbeidet for å fremme likestilling og ikke-diskriminering har, i likhet med alt annet internasjonalt arbeid, vært sterkt preget av covid-19-situasjonen i 2020. Internasjonale møter har blitt utsatt, gjennomført i mindre skala eller vært avholdt digitalt. I 2020 var det planlagt flere markeringer av 25-årsjubileet for vedtaket av Beijing-plattformen. Markeringene er utsatt til 2021. Dette vil medføre at Beijing +25 vil være en prioritert oppgave også i 2021.

Budsjettforslag 2021

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Midlene på posten skal finansiere forsknings- og utviklingsprosjekter med særlig relevans for prosjekter på likestilling og ikke-diskriminering. Bevilgningen på posten foreslås videreført fra 2020.

Post 70 Likestilling mellom kjønn m.m., kan nyttes under post 21

Bevilgningen på posten omfatter tilskuddsordningen til familie- og likestillingspolitiske organisasjoner. Formålet med ordningen er å sikre drift, bidra til mangfold og skape større aktivitet i frivillige organisasjoner som arbeider med familie- og likestillingspolitikk, jf. omtale i Prop. 1 S (2017–2018) for Barne- og likestillingsdepartementet. Bevilgningen på posten er økt med 13 mill. kroner. Midlene skal gå til å videreføre arbeidet med TryggEst og opprette en ny tilskuddsordning mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer.

Posten finansierer også tilskudd til følgende særskilte tilskuddsmottakere:

- CORE – Senter for likestillingsforskning
- NHO for prosjektet Jenter og teknologi
- FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål
- Kilden informasjonssenter for kjønnsforskning
- Norske Kvinners Sanitetsforening
- Stopp Hatprat!-kampanjen i regi av Norges Handikapforbund
- Kommunene som deltar i TryggEst, jf. omtale i Prop. 85 S (2017–2018)
- Agder fylkeskommune for prosjektet Likestilt arbeidsliv

Alle tilskudd vil bli vurdert på bakgrunn av søknad.

Mål og målgruppe for tilskuddsordningen mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer

Formålet med tilskuddsordningen vil være å legge til rette for lokalt, regionalt og nasjonalt engasjement og støtte initiativer og aktiviteter som har til hensikt å fremme mangfold og dialog, og motvirke rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer.

Tilskuddsordningen skal først og fremst rette seg mot aktiviteter som motvirker diskriminering og hatefulle ytringer på grunn av etnisitet og religion. Ordningen skal ha til hensikt å bygge bro på tvers av etniske, religiøse og andre skillelinjer.

Frivillige organisasjoner og andre aktører i sivil samfunn, samt lokale myndigheter kan søke på tilskuddsordningen. Aktører oppfordres til å samarbeide om tiltak.

Buudir utarbeider regelverk for ordningen og har ansvaret for tilskuddsforvaltningen av ordningen. Endelig regelverk for tilskuddsordningen godkjennes av Kulturdepartementet.

Post 72 Lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønn

Bevilgningen på posten finansierer tilskuddsordningen Bedre levekår og livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile, trans- og interkjønnpersoner (lhbtiq), jf. omtale i Prop. 1 S (2017–2018) for Barne- og likestillingsdepartementet. Ordningen omfatter tilskudd til tidsavgrensede aktiviteter drevet av frivillige organisasjoner og andre som arbeider for å bedre levekår og livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile, trans- og interkjønnpersoner.

Ordningen omfatter også driftstilskudd til de landsdekkende organisasjonene og magasinet *Blikk*, i tillegg til regelmessige aktiviteter for å bedre levekår og livskvalitet for lhbtiq-personer.

I 2021 skal det også gis tilskudd på 1 mill. kroner til organisasjonen Salam og 0,7 mill. kroner til prosjektet Rosa kompetanse i regi av foreningen FRI. Bevilgningen på posten er økt med 0,7 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon i Barne- og familiedepartementets kap. 854, post 72. Midlene skal gå til prosjektet Rosa kompetanse. Formålet med endringen er å bidra til at barnevernet blir en integrert del av innsatsen på lhbtiq-feltet.

Bevilgningen på posten er utover dette økt med 2 mill. kroner. Økningen skal gå til å styrke aktivitetdelen av tilskuddsordningen på posten.

Post 73 Likestillingscentre

Bevilgningen delfinansierer Likestillingscenteret, KUN – senter for kunnskap og likestilling, Reform – ressurscenter for menn og Senter for likestilling ved Universitetet i Agder.

Bevilgningen på posten foreslås videreført fra 2020.

Rapport 2019

Et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked

CORE

I 2019 har forskning og kunnskap om kjønn, innvandring, etniske minoriteter og arbeidsliv vært sentrale tema i COREs forskning.

Den lavere yrkesdeltagelsen blant innvandrerkvinner kan skyldes fordommer og stereotypiske oppfatninger, forskjellsbehandling og manglende anerkjennelse av kvalifikasjoner fra arbeidsgiverens side. Årsakene kan også være mangel på relevant kompetanse hos innvandrerkvinner, liten tilgang på jobbrelevante sosiale nettverk og kulturelle forståelser.

COREs forskning om endring og stabilitet i det kjønnsdelte arbeidsmarkedet, viser for eksempel at Norge i dag har ett av de minst kjønnsdelte arbeidsmarkedene sammenlignet med en rekke andre land. Videre viser forskningen at kjønnsdelingen på det norske arbeidsmarkedet varierer ved at kjønnsdelingen er relativt høy blant de aller yngste på arbeidsmarkedet, deretter synker kjønnsdelingen, for så å øke med økende alder.

Forskningen om lønn viser for eksempel at det er det kjønnsdelte arbeidsmarkedet, det vil si at kvinner oftere jobber i yrker og bransjer med lavere gjennomsnittslønn enn der mange menn jobber, som er den viktigste forklaringen på lønnsforskjeller. Det er også gjort en undersøkelse av lønnsforhandlingssystemets betydning for kjønnsgapet i lønn gjennom å sammenligne Norge og USA.

Gjennom analyser av to Lederskapsundersøkelser, i 2000 og 2015, finner CORE at motstanden, særlig i næringslivet, mot innføring av regulering av kjønnsbalanse til bedriftsstyrer har endret seg. Kjønnskvolter har fått økt oppslutning, og særlig i næringslivet, det vil si de som var direkte berørt av lovendringen.

I 2019 ga CORE ut sin foreløpig siste bok *Europeisering av nordisk likestillingspolitikk om hvordan europeisk integrasjon har endret nordisk likestillingspolitikk*.

CORE har gjennom sin forskning og en mengde aktiviteter, kommunikasjon og forskningsformidling ivaretatt målsettingen om å stimulere til forskning av høy kvalitet, og med samfunnsmessig og politisk relevans.

Arbeidsgruppe for likestilling i arbeidslivet

Partene i arbeidslivet har deltatt i utarbeidelsen av en veileder til aktivitets- og redegjørelsesplikten i likestillings- og diskrimineringsloven. Arbeidsgruppen for likestilling i arbeidslivet er i en prosess med å utvide veilederen *Sammen setter vi strek for seksuell trakassering* til andre bransjer enn overnatting og servering, i samarbeid med Arbeidstilsynet og Likestillings- og diskrimineringsombudet. Likestillingsministeren deltok i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd i februar 2020, der han tok opp styrking og konkretisering

av aktivitets- og redegjørelsesplikten og lavterskeltilbud for behandling av saker om seksuell trakassering.

Kunnskapsoppsummering om kjønnsdelte utdannings- og yrkesvalg

I 2019 utarbeidet Institutt for samfunnsforskning en kunnskapsoppsummering om kjønnsdelte utdannings- og yrkesvalg, som tar for seg forskning og tiltak fra de ti siste årene. Rapporten viser at det er langt flere tiltak rettet mot å få jenter inn i guttedominerte utdanninger og yrker enn motsatt, og at det er flere tiltak høyere opp i utdanningssystemet. Få tiltak er evaluert, og kun et fåtall tiltak er helhetlige og omfattende. Mange tiltak er små og er avhengig av lokale ildsjeler.

Rekruttering av gutter og menn til helse- og omsorgssektoren

En utredning gjennomført av Proba samfunnsanalyse på oppdrag fra Bufdir fra mai 2020 viser at mange unge har stereotype og ensidige oppfatninger av hva arbeid i helse- og omsorgssektoren innebærer. Det kan være en medvirkende årsak til at mange unge menn ikke velger denne utdanningsretningen.

Likestilt arbeidsliv

Pilotprosjektet Likestilt arbeidsliv ble utviklet av fylkeskommunene i Agder. Barne- og likestillingsdepartementet var med på å finansiere piloten. I 2018 ble 15 offentlige og private bedrifter sertifisert som de første likestilte bedriftene i Norge. I 2020 ble støtten til prosjektet videreført. Målet er å videreutvikle Likestilt arbeidsliv til å bli en permanent sertifiseringsordning for private og offentlige virksomheter som bidrar til systematisk og helhetlig arbeid med likestilling og mangfold.

Jenter og teknologi

Målet med prosjektet Jenter og teknologi er å få flere jenter til å velge teknologifag for å bidra til et mindre kjønnsdelt arbeidsliv. Prosjektet mottok i 2019 3,5 mill. kroner i støtte. I 2019 traff prosjektet 7 000 jenter på 9. og 10. trinn på en landsdekkende turné hvor nasjonale og lokale rollemodeller deltok for å informere og inspirere deltakerne til å velge teknologiutdanninger på videregående nivå. Jenter og teknologi gjennomførte også en direktestrømming for den samme målgruppen. I 2019 ble det videre gjennomført seks Jenter og

teknologi-arrangementer på norske universiteter og høyskoler for jenter i videregående opplæring. Jenter og teknologi avholder også en konkurranse for kvinner på teknologistudier, hvor premien er et besøk hos NASA i Houston. Ulike kampanjer i sosiale medier har hatt en rekkevidde på nærmere to millioner elever. I 2019 inngikk også Jenter og teknologi et samarbeid med Nasjonalt senter for realfagrekruttering.

Jenter og teknologi er også tildelt 3,5 mill. kroner i 2020. Sju Jenter og teknologi-arrangementer ved norske universiteter og høyskoler ble gjennomført i februar. Det legges opp til en turné høsten 2020 på samme måte som i 2019 med omtrent samme rekkevidde. På grunn av covid-19-pandemien kan det hende at turnéen avvikles digitalt. I tillegg legges det opp til flere direktestrømminger i 2020 og reise til NASA, som i 2019. Bufdir er også kjent med at samarbeidet Jenter og teknologi hadde med NITO, ikke blir videreført i 2020.

Antallet kvinner som søker seg til tekniske yrkesfag, fagskole og teknologi- og realfag på høyere utdanning, har en svak positiv utvikling. Bufdir har lyst ut en evaluering av Jenter og teknologi, som etter planen skal leveres tidlig vår 2021.

Tilskuddsordningen familie- og likestillingspolitiske organisasjoner

Tilskuddsordningen familie- og likestillingspolitiske organisasjoner har som mål å sikre drift, bidra til mangfold og skape høyere aktivitet blant frivillige organisasjoner som arbeider med familie- og likestillingspolitikk i Norge. I 2019 var det avsatt 6,1 mill. kroner til ordningen, og det ble søkt om midler til prosjekter for om lag 12 mill. kroner. Organisasjoner som mottar driftstilskudd, har ofte få andre inntektskilder enn tilskuddsmidlene og er helt avhengige av støtten for å kunne opprettholde aktiviteten. Prosjektene som støttes, har i all hovedsak som mål å påvirke holdninger.

Ivareta rettighetene til lhbtqi-personer, bidra til åpenhet og aktivt motarbeide diskriminering

Trygghet, mangfold, åpenhet – Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (2017–2020) – redegjør for regjeringens prioriteringer i arbeidet med lhbtqi-tematikk. Innsatsområdene er trygge nærmiljø og offentlige rom, likeverdige offentlige tjenester og bedre livskvalitet for særlig utsatte grupper.

Kulturdepartementet koordinerer sektordepartementenes arbeid med handlingsplanen på

departementsnivå. Bufdir har ansvaret for å koordinere sektordirektoratenes gjennomføring av tiltakene i handlingsplanen. En statusrapport for arbeidet med handlingsplanen i 2019 er tilgjengelig på Bufdirs nettsider.

Regjeringen var for første gang vertskap for IDAHOT + Forum 2019, som fant sted i Oslo 13.–15. mai 2019. IDAHOT + Forum holdes en gang i året og er en arena for det europeiske lhbt-mynlighetsnettverket (*The European Governmental LGBTI Focal Points Network*). Et viktig resultat fra konferansen er en politisk erklæring, IDAHOT + 2019-erklæringen, som forplikter til å jobbe for å gjennomføre alle nødvendige tiltak for å fremme likestilling for lhbt-personer, gjøre tilgjengelig ressurser for lhbt-arbeidet og bidra til at internasjonale organisasjoner har mandat til å integrere lhbt-perspektiver i relevante politikk-, lov- og forskningsinitiativ. I alt 22 av medlemslandene som var til stede på konferansen, ga sin tilslutning til erklæringen.

Bufdir lanserte i juni 2019 en nettressurs med indikatorer for levekår til lhbtq-personer. Målet er å følge med på utviklingen over tid, og belyse utfordringer lhbtq-personer møter i det norske samfunnet. Nettsiden sammenstiller oppdatert kunnskap og forskning, tall og statistikk om lhbtq-personer i Norge, og oppdateres jevnlig.

På oppdrag fra Bufdir ble kompetansehevingsprogrammet Rosa kompetanse i barnevernet evaluert i 2019. Evalueringen konkluderte med at kompetansehevingsopplegget har stor nytteverdi, og at det er et stort behov for kompetanseheving og økt bevissthet om lhbtq i barnevernet.

Med støtte fra Bufdir utarbeidet Nordlandsforskning, KUN og Universitetet i Bergen en forskningsrapport om skeive livsløp. Rapporten, utgitt i desember 2019, utforsker temaer som begrepsbruk, sammensatte identiteter, åpenhet og skeive liv og livsfaser. Flertallet av de skeive som er intervjuet har innvandrerbakgrunn, samisk bakgrunn, nedsatt funksjonsevne, bakgrunn fra bygdesamfunn eller er eldre personer. Studien er en del av en ny landsdekkende levekårsundersøkelse blant lhbtq-personer, som ventes ferdigstilt i desember 2020.

Med støtte fra Bufdir utarbeidet Institutt for samfunnsforskning (ISF) rapporten *Erfaringer med hat-ytringer og hets blant lhbt-personer, andre minoritetsgrupper og den øvrige befolkningen* (Fladmoe, Nadim, Birkvad). Rapporten ble lagt fram høsten 2019. Resultatene viser at lhbt-personer i langt større grad enn den øvrige befolkningen har vært utsatt for nedsettende kommentarer, ytrin-

ger de opplever som hatefulle, og konkrete trusler.

Kulturdepartementet har samarbeidet med Justis- og beredskapsdepartementet om oppfølgingen av en utredning om strafferettslig diskrimineringsvern. I april 2020 la regjeringen fram Prop. 66 L (2019–2020) *Endringer i straffeloven mv.*, som inneholder forslag om å inkludere «kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk» som diskrimineringsgrunnlag i følgende bestemmelser i straffeloven: §§ 77, 185, 186, 174, 264, 272, 274 og 352. Regjeringen går inn for at at bifile også skal omfattes av det strafferettslige diskrimineringsvernet og foreslår derfor at uttrykket «homofil orientering» erstattes med «seksuell orientering» i straffeloven §§ 77, 185, 186, 174, 264, 272, 274 og 352.

Samlet sett bidrar tiltakene i tilskuddsordningen på området til å bedre levekårene og livskvaliteten til lhbtq-personer. 15 av 19 tiltak i 2019 var helt eller delvis utadrettede og bidro til å spre kunnskap som vil føre til holdningsendringer og større åpenhet i samfunnet, og motarbeide diskriminering. Flere av tiltakene rettet seg mot skoleelever, og tilbakemeldingene fra skolene er at slike tiltak bidrar til at man snakker om lhbtq-temaer, og at det gir mer aksept for å være «annerledes». Lhbtq-personer vil da kunne føle større trygghet i ulike sosiale settinger og tørre å delta mer i sosiale settinger og på skole og i arbeidslivet.

Det ble gitt tilskudd til sju pride-arrangementer i 2019. To av de sju arrangementene som fikk tilskudd, var pride-arrangementer utenfor de store byene. Bufdir anser at det er viktig at det også gjennomføres synlighetsarrangementer for lhbtq-personer i distriktene.

Bekjempe rasisme, hat og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

Regjeringen har lagt fram Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion (2020–2023). Dette er en bred og overordnet plan som tar utgangspunkt i at rasisme og diskriminering rammer mange ulike grupper i det norske samfunnet. Handlingsplanen omfatter 50 tiltak fordelt på ti innsatsområder og vil bidra til forsterket innsats mot rasisme og diskriminering. I arbeidet med å utforme handlingsplanen har regjeringen hatt en bred dialog med sivilt samfunn og andre relevante sektorer. Handlingsplanen kvitterer ut relevante tiltak i regjeringsplattformen, blant annet når det gjelder å motvirke dis-

kriminering i arbeidslivet, på boligmarkedet og på utesteder.

Buudir har lansert en kunnskapsportal om likestilling og levekår blant samer, nasjonale minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn. Det er første gang statistikk og forskning om likestilling og levekår blant grupper som kan oppleve diskriminering på grunn av etnisitet og religion, er samlet på ett sted. Kunnskapsportalen samler statistikk og forskning om en rekke tema, som diskriminering, holdninger i befolkningen, helse og deltakelse i utdanning og arbeidsliv. Kunnskapsportalen viser bl.a. at samer, nasjonale minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn har erfaringer med etnisk diskriminering på ulike arenaer, særlig innen utdanning og arbeidsliv. Direktoratet oppdaterer kunnskapsportalen jevnlig med ny statistikk og forskning.

Institutt for samfunnsforskning sin rapport *Kunnskapsoppsummering om deltakelse i arbeidslivet for kvinner med innvandrerbakgrunn*, ble lansert i 2020 av Buudir. Rapporten viser at AMO-kurs og lønnstilskudd bidrar positivt når det gjelder innvandrerkvinner muligheter for å komme i arbeid. Rapporten peker også på flere barrierer for innvandrerkvinner i arbeidslivet, som for eksempel diskriminering, lav utdanning eller utdanning fra utlandet, som ikke er godkjent i Norge. Rapporten inneholder anbefalinger til videre forskning om blant annet langtidseffekter av tiltak, svart arbeid, helseutfordringer, diskriminering og møte med Nav.

Buudir lanserte også en annen rapport fra Institutt for samfunnsforskning tidlig i 2020; *Etnisk og religiøs mangfold i arbeidslivet: Holdninger, erfaringer, diskriminering og praksis*. Rapporten viser at ledere i offentlig og privat sektor, og ledere og ansatte i skolen, barnevernet og barnehagene, er positive til etnisk og religiøs mangfold

i arbeidslivet. Samtidig er det mange som ser behov for mer kompetanse om nasjonale, etniske og religiøse minoriteter. Buudir har fortsatt med kunnskapsoppbyggingen om hatefulle ytringer. Det har særlig vært et behov for kunnskap om omfang, art og konsekvenser. For å styrke dialogen med forskere på feltet opprettet Buudir et forskerforum i 2019. Forumet er en viktig arena for kunnskaps- og metodeutvikling og vil arrangeres årlig.

I 2020 blir det lansert en kampanje på sosiale medier om hatefulle ytringer rettet mot personer med nedsatt funksjonsevne. Formålet med kampanjen er å synliggjøre at hatefulle ytringer rettet mot personer med nedsatt funksjonsevne finner sted.

Departementet økte støtten til Stopp hatprat i 2020.

Fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, nordisk samarbeid)

FNs kvinnekommisjon (CSW)

FNs kvinnekommisjon (CSW) er en sentral møteplass for å diskutere situasjonen for kvinner globalt. Møtene i kvinnekommisjonen finner sted i mars hvert år. I 2020 var tema for kvinnekommisjonen markering av 25-årsjubileet for kvinnekongressen i Beijing og vedtaket av Beijing-plattformen. På grunn av covid-19 ble møtet i 2020 avlyst i sin planlagte form. CSW ble gjennomført i en nedskalert versjon i mars 2020, hvor en politisk erklæring ble vedtatt. I erklæringen forpliktet statene seg til en styrket gjennomføring av Beijing-plattformen for å sikre menneskerettighetene til kvinner og jenter.

Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelsen	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	10 997	21 470	21 960
70	Funksjonshemmedes organisasjoner	223 875	232 995	238 350
71	Universell utforming og økt tilgjengelighet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	28 837	29 875	30 560
72	Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet	17 332	19 060	19 495
	Sum kap. 0352	281 041	303 400	310 365

Innledning

Kapitlet omfatter forsknings- og utviklingsmidler som skal finansiere prosjekter av særlig relevans på områdene nedsatt funksjonsevne, tilskuddsordninger og tilskudd til navngitte mottagere.

Mål og strategier for 2021

Bevilgningen under dette kapitlet skal bygge opp under følgende mål fastsatt av departementet:

- Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv.
- Fremme universell utforming på de områdene hvor utfordringene er størst.
- Fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, nordisk samarbeid)

Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidslivet

Regjeringens visjon er et likestilt samfunn der alle mennesker kan delta og har muligheten til å bidra i samfunnet. Politikken for mennesker med funksjonsnedsettelse skal bygge på likestilling og demokrati, likeverd, selvbestemmelse, medvirkning og inkludering.

Inkludering og likestilling av personer med funksjonsnedsettelse er en forutsetning for et bærekraftig velferdssamfunn og for at den enkelte skal kunne leve frie og selvstendige liv. I 2013 ratifiserte Norge FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Den forplikter Norge til å arbeide for at mennesker med funksjonsnedsettelse får ivaretatt sine grunnleggende menneskerettigheter på lik linje med andre.

Regjeringen har fremmet en strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, og har utarbeidet en handlingsplan som følger opp strategien. Regjeringen arbeider med en ny handlingsplan for universell utforming.

Som en del av regjeringens likeverdsreform vil Kulturdepartementet sette ned et offentlig utvalg som skal utrede hvordan vi kan sikre et samfunn som gir rom for mangfold og annerledeshet.

Regjeringen vil følge opp NOU 2016: 17 *På lik linje. Åtte løft for å realisere grunnleggende rettigheter for personer med utviklingshemming* med en egen stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter. Kulturdepartementet leder det interdepartementale arbeidet. Meldingen var

planlagt fremlagt i 2020, men grunnet covid-19 er fremleggelse utsatt til våren 2021.

Fremme universell utforming på de områdene hvor utfordringene er størst

Universell utforming er en samfunnskvalitet med betydning for hele befolkningen og et viktig virkemiddel for å oppnå likestilling for personer med funksjonsnedsettelse

Kulturdepartementet har ansvaret for å samordne politikken på området universell utforming. Sektordepartementene har ansvaret for politikk og tiltak for universell utforming på eget sektorområde. Et bredt og systematisk arbeid i en rekke sektorer og på alle forvaltningsnivåer har gitt positive resultater. Universell utforming er innarbeidet som en nødvendig samfunnskvalitet innen blant annet transport, bygg og IKT. Lover, forskrifter og økt kunnskap om universell utforming i offentlig og privat virksomhet gir et godt grunnlag for videre utvikling. Regjeringen vil framover rette søkelys mot sektorer med store utfordringer. Det er blant annet særlige utfordringer når det gjelder eksisterende bygninger, uteområder og infrastruktur og stabilitet, og utvikling av kompetanse på de ulike saksområdene.

Regjeringen vil legge fram en ny handlingsplan for universell utforming med virkning fra 2021.

Kulturdepartementet har ansvar for Granavollplattformens tiltak om å sette ned et offentlig utvalg som skal utrede hvordan vi kan sikre et samfunn som gir rom for mangfold og annerledeshet. Dette er et tiltak i Likeverdsreformen.

Budsjettforslag 2021

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under post 71

Bevilgningen på posten skal finansiere forsknings- og utviklingstiltak som er av særlig relevans på området nedsatt funksjonsevne. Bevilgningsnivået på posten er foreslått videreført fra 2020.

Post 70 Funksjonshemmedes organisasjoner

Bevilgningen på posten skal finansiere tilskuddsordningene til Funksjonshemmedes organisasjoner og Fritidstiltak for personer med nedsatt funksjonsevne. Formålet med ordningene er å gi organisasjonene for funksjonshemmede bedre mulighet til å drive interessepolitisk arbeid, yte service til medlemmer, og å gi personer med nedsatt funk-

sjonsevne gode ferie- og velferdstiltak, jf. omtale i Prop. 1 S (2017–2018) for Barne- og likestillingsdepartementet.

Bevilgningsnivået på posten er foreslått videreført fra 2020.

Post 71 Universell utforming og økt tilgjengelighet, kan overføres, kan nyttes under post 21

Bevilgningen på posten skal finansiere tilskuddsordningen til Universell utforming – kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon, jf. omtale i Prop. 1 S (2017–2018) for Barne- og likestillingsdepartementet.

Departementet foreslår å gi tilskudd til Standard Norge til utvikling av standarder for universell utforming, Norsk design- og arkitektursenter til innovasjonstiltak og kompetanseheving av formgivere, og KS til nettverksprosjekt for universell utforming i kommunesektoren.

Bevilgningsnivået på posten er foreslått videreført fra 2020.

Post 72 Funksjonshemmedes levevilkår og livskvalitet

Bevilgningen på posten skal finansiere tilskuddsordningen Tiltak for å bedre levekårene og livskvaliteten til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Tiltak som er direkte rettet mot å bedre levekårene og livskvaliteten for personer med nedsatt funksjonsevne, kan få støtte gjennom ordningen, jf. omtale i Prop. 1 S (2017–2018) for Barne- og likestillingsdepartementet.

Bevilgningsnivået på posten er foreslått videreført fra 2020.

Rapport 2019

Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidslivet

Regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020–2030 *Et samfunn for alle* ble lagt fram i 2018. Strategien hviler på fire pilarer:

1. Utvikle både universelle løsninger og spesielle tiltak.
2. Jobbe for selvbestemmelse, medvirkning, deltakelse og inkludering.
3. Bedre samordning på alle nivåer.
4. Fire innsatsområder. utdanning, arbeid, helse og omsorg og kultur og fritid.

Strategien følges opp av regjeringens handlingsplan for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse: *Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter*, som ble lansert i 2019. Handlingsplanen omfatter 85 tiltak fra åtte departementer. Handlingsplanen følger opp FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og anbefalingene fra CRPD-komiteen avgitt våren 2019. Planen gjelder for perioden 2020–2025 og er dynamisk. Nye tiltak som fremmer likestilling og deltagelse, vil bli inkludert i handlingsplanperioden.

Et viktig tiltak i handlingsplanen er å øke kunnskapen om FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med funksjonsnedsettelse i norske kommuner. Fylkesmannen i Troms og Finnmark, Fylkesmannen i Trøndelag, Fylkesmannen i Rogaland, og Fylkesmannen i Oslo og Viken fikk i 2020 i oppdrag å samarbeide med Bufdir om å utvikle og spre opplærings- og informasjonsmateriell. I 2020 arbeides det blant annet med artikkel 24 om utdanning, og artikkel 19 om retten til et selvstendig liv og til å være en del av samfunnet. Det er opprettet samarbeid med paraplyorganisasjonene. LDO, Barneombudet og Norsk institusjon for menneskerettigheter (NIM).

TryggEst

Voksne med funksjonsnedsettelse og utviklingshemming er mer utsatt for vold og overgrep enn andre grupper. Dette gjelder særlig kvinner. TryggEst er en modell for hvordan kommuner kan arbeide målrettet og systematisk for å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot risikoutsatte voksne. Etter ett år viser NTNUs følgeforskning at kommunene som deltar i TryggEst, har en seksdobling av antall saker (etter innføringen av TryggEst). Statistikk fra pilotkommunene viser at kvinner med utviklingshemming er særlig utsatt.

Bufdir følger opp arbeidet med TryggEst.

Stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter

Høsten 2019 arrangerte Bufdir, i samarbeid med Kulturdepartementet og Samordningsrådet for mennesker med utviklingshemming (SOR), for første gang et menneskerettighetsseminar for personer med utviklingshemming, i tilknytning til stortingsmeldingen. Tema for seminaret var menneskerettighetene for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) på sentrale temaer som selvbestemmelse, skole og utdanning, arbeid, eget hjem,

fritid og kulturliv. Målet med seminaret var å sikre at utviklingshemmede fikk gitt innspill til stortingsmeldingen, og at stemmene deres ble hørt når det gjelder opplevde utfordringer og forslag til tiltak.

EUs direktiv om tilgjengelighet av offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner

Kulturdepartementet arbeider sammen med Kommunal- og moderniseringsdepartementet med den nasjonale gjennomføringen av EUs direktiv om tilgjengelighet av offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner (EU 2016/2102). Kulturdepartementet har vurdert behov for endringer i likestillings- og diskrimineringslovgivningen i forbindelse med dette arbeidet. Høringsnotat med lovforslag om gjennomføring av direktivets krav ble sendt på alminnelig høring sommeren 2019. Departementet følger opp høringsinnspill og utarbeider lovforslag om nasjonal gjennomføring av kravene.

Handlingsplan for universell utforming

Arbeidet med utvikling av ny handlingsplan for universell utforming, som skal ha virkning fra 2021, ble igangsatt i 2019 med flere innspillskonferanser sentralt og regionalt. Våren 2020 ble evaluering av regjeringens tre tidligere handlingsplaner for universell utforming lagt fram, og Bufdir har utarbeidet en tilstandsanalyse på feltet. Evalueringen, som er gjennomført av Proba samfunnsanalyse, viser at de aller fleste tiltakene er gjennomført i samsvar med planer og budsjetter. De viktigste anbefalingene i evalueringen er å få økt politisk engasjement i utforming av planen og i prosessen ellers, øke kunnskap om kostnader og effekter av ulike tiltak som grunnlag for prioritering, en økt satsing på kompetanse, samt å etablere tiltak i utdanningssektoren.

Det er en positiv utvikling på flere områder, blant annet innenfor IKT- og transportsektorene. Tilstandsanalysen viser at det på flere samfunnsområder, for eksempel for eksisterende bygg og infrastruktur, gjenstår arbeid for å oppnå nødvendig kvalitet for universell utforming. Tilstandsanalysen gir viktig kunnskap til arbeidet med en ny handlingsplan for universell utforming, som skal ha virkning fra 2021.

Bufdir har ansvar for ulike nettverk for universell utforming. Nettverkene bidrar til kunnskapsformidling og erfaringsutveksling. I 2019 arrangerte Bufdir en felles nasjonal samling og seks regionale samlinger for kommuner, i nettverket

direktoratet driver sammen med KS. Kommunnettverket er av stor betydning for kompetanseheving og økt aktivitet innen universell utforming i kommunene. I tillegg har Bufdir og Utdanningsdirektoratet samarbeidet om informasjons- og veiledningsmaterieell til skoleeiere for kartlegging av universell utforming i grunnskolen.

Funksjonshemmedes organisasjoner

Etter anbefaling fra Direktoratet for økonomistyring (DFØ) ble regelverket for tilskuddsordningen omgjort til forskrift fra og med tilskuddsåret 2020. Dette skjedde etter en grundig medvirkningsprosess fra de over 100 organisasjonene som får tilskudd på ordningen

Tilskuddsordningen forvaltes av Bufdir og vurderes langt på vei å være avgjørende for aktiviteten til de funksjonshemmedes organisasjoner og bidrar dermed til god måloppnåelse. Organisasjonenes årsberetninger og interessepolitiske arbeid gir en klar indikasjon på at de er viktige talerør for utsatte grupper og gir god service til sine medlemmer. Arbeidet med forskriften viste tydelig hvor viktig tilskuddsordningen er for at funksjonshemmedes organisasjoner kan jobbe aktivt for sine medlemmer.

Grunnet konsekvensene av covid-19-pandemien for frivillige organisasjoner i 2020 vil det for tilskuddsåret 2022 benyttes grunnlagstall fra grunnlagsåret 2019. Bufdir kan benytte grunnlagstall basert på et gjennomsnitt av grunnlagsårene 2017–2019 dersom bruken av grunnlagsåret 2019 gir enkelte organisasjoner urimelig lavt tilskudd. Organisasjoner som ikke har mottatt tilskudd i tilskuddsårene 2017–2021, kan enten benytte grunnlagstallene i 2019 eller 2021.

Tiltak for å bedre levekårene og livskvaliteten til mennesker med nedsatt funksjonsevne

Menon Economics har evaluert tilskuddsordningen på oppdrag fra Bufdir. For årene 2017, 2018 og 2019 fant de at Bufdir sine prioriteringer av søknader samsvarer godt med formålet om å bedre levekårene og livskvaliteten for personer med funksjonsnedsettelse. De aller fleste som har mottatt tilskudd i disse årene, har gjennomført prosjektene de har fått tilskudd til, mens flesteparten av de resterende mottakerne regner med å gjennomføre.

Rundt halvparten av tilskuddsmottakerne som besvarte evalueringens spørreundersøkelse, oppga at tiltaket sannsynligvis ikke ville blitt gjennomført uten tilskudd. For disse tilskuddsmottakerne

er det dermed grunn til å tro at ordningen har høy addisjonalitet. Addisjonaliteten er trolig lavere for øvrige tiltak. For at tiltakene også skal bidra til måloppnåelsen, må de medføre positive effekter på levekår og livskvalitet for målgruppen. Det er vanskelig å vurdere slik effekt. En stor andel av tiltakene er rettet mot å kartlegge ulike forhold knyttet til målgruppens levekår, deriblant diskriminering, eller å spre informasjon om målgruppens rettigheter. Disse tiltakene forventes i all hovedsak å ha en indirekte effekt på målgruppen. En mindre andel av tiltakene er rettet direkte inn mot målgruppen, blant annet ved å bidra til økt arbeidsdeltakelse.

Gjennomgang av innretningen og forvaltningen av tilskuddsordningen opp mot gjeldende bestemmelser, regelverk og føringer for statlige tilskuddsordninger taler for at tilskuddsordningen tilfredsstillende dagens krav. Menon Economics mener også at tilskuddsordningen, sett i lys av dens størrelse og begrensede muligheter til å utnytte stordriftsfordeler, er kostnadseffektiv. De har identifisert tiltak som kan øke tilskuddsordningens formålseffektivitet, for eksempel ved å spisse tildelingskriteriene, legge mer vekt på utløsende effekt i prioriteringen av søknader og å øke forutsigbarheten for mottakerne. Anbefalinger vil bli fulgt opp av Bufdir, som forvalter tilskuddsordningen.

Bufdir har gjennomført revidering av rundskrivet til ordningen. I revideringen tydeliggjøres mål og målgruppe, og det tydeliggjøres hvilke tiltak som ikke prioriteres. Videre tas egenfinansiering ut som prioriteringskriterium, i tråd med anbefalinger i evalueringsrapporten fra Menon.

Fritidstiltak for personer med nedsatt funksjonsevne
Totalt antall deltakere med nedsatt funksjonsevne som det var søkt om deltakelse for på ulike fritidsaktiviteter i 2019, var nærmere 6 900. Av disse var i underkant av 4 500 under 26 år. Det var over 5 600 ledsagere/hjelpere som bisto ved gjennomføring av ferie- og fritidsaktivitetene. Ofte er det foreldre og søsken som fungerer som ledsagere.

Over en tredel av tiltakene som fikk tilskudd i 2019, har deltakere med høyt hjelpebehov. Hoveddelen av tildelte midler er innvilget til tiltak for denne målgruppen.

Bufdir forvalter tilskuddsordningen og vurderer at måloppnåelse på ordningen er svært god. Et stort antall deltakere med nedsatt funksjonsevne har fått tilbud om aktivitet som en direkte effekt av tilskuddsordningen. Den frivillige innsatsen på ordningen er høy, og terskelen for deltakelse relativt lav. Av rapporteringen framgår det at tilskuddsmottakerne gjennomfører de fleste tiltakene slik de var beskrevet i søknaden, og det er lav andel avlyste tiltak. Rapportene fra tilskuddsmottakerne viser også at aktivitetene har stor betydning for målgruppen, gode ringvirkninger for de pårørende, og bidrar til at flere kan få delta i sosiale aktiviteter og ha et ferietilbud.

Bufdir har gjennomført revidering av rundskrivet til ordningen. I revideringen presiseres det at det kun er frivillige organisasjoner og stiftelser som kan søke om støtte. Videre tydeliggjøres det at det er personer med funksjonsnedsettelse som er målgruppen, og ikke de som mottar midlene. Det er de som kan søke om midler.

Fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, nordisk samarbeid)

FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

I 2015 leverte Norge sin første rapport til komiteen som overvåker FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne. I mars 2019 var regjeringen i høringsmøte med komiteen. Departementene vurderer hvordan komiteens anbefalinger skal følges opp. Kulturdepartementet koordinerer oppfølgingen.

FNs spesialrapportør for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne

Norge hadde i oktober 2019 besøk av FN's spesialrapportør for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne. I januar 2020 mottok regjeringen rapport med anbefalinger fra spesialrapportøren. Departementene vurderer hvordan spesialrapportørens anbefalinger skal følges opp. Kulturdepartementet koordinerer oppfølgingen.

Kap. 353 Likestillings- og diskrimineringsombudet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2019	Saldert budsjett 2020	Forslag 2021
50	Basisbevilgning	43 843	48 020	49 090
	Sum kap. 0353	43 843	48 020	49 090

Innledning

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter, og er administrativt tilknyttet Kulturdepartementet. Formål og oppgaver framgår av diskrimineringsombudsloven. Ombudet skal arbeide for å fremme reell likestilling og hindre diskriminering på alle samfunnsområder på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel og adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og alder. Ombudet skal også arbeide for å fremme likebehandling i arbeidslivet, uavhengig av politisk syn og medlemskap i arbeidstakerorganisasjon, og alder. Ombudet skal være en aktiv pådriver for mer likestilling i samfunnet. Ombudet skal også gi informasjon, støtte og veiledning om likestillingsregelverket, og følge opp aktivitets- og redegjørelsesplikten.

Ombudet skal videre føre tilsyn med at norsk rett og forvaltningspraksis samsvarer med forpliktelsene Norge har etter: FNs kvinnekonvensjon (CEDAW), rasediskrimineringskonvensjonen (CERD) og konvensjonen for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

Mål og strategier for 2021

Bevilgningen under kapitlet skal bidra til å bygge opp under departementets mål om et mer effektivt håndhevingsapparat på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet. Håndhevingsapparatet på diskrimineringsområdet består av LDO, som er et veilednings- og pådriverorgan, og som skal følge opp aktivitets- og redegjørelsesplikten etter de nye reglene, og Diskrimineringsnemnda, som er et lavterskeltilbud for behandling av diskrimineringsaker.

Budsjettforslag 2021**Post 50 Basisbevilgning**

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene i Likestillings- og diskrimineringsombudet. Nivået på bevilgningen foreslås videreført fra 2020.

Rapport 2019

1. januar 2020 trådte det i kraft endringer i likestillings- og diskrimineringsloven som styrker og tydeliggjør arbeidsgivernes aktivitets- og redegjørelsesplikt. Det er også gjort endringer i likestillings- og diskrimineringslovens regler om offentlige myndigheters aktivitetsplikt, og offentlige myndigheter har, i kraft av å være myndighetsutøver og tjenesteyter, fått en redegjørelsesplikt. Videre er det tydeliggjort i regnskapslovens regler om rapportering om samfunnsansvar at denne rapporteringen skal omfatte likestilling og ikke-diskriminering. Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) har fått ansvar for å gi veiledning om og følge opp disse pliktene.

Som følge av endringene i aktivitets- og redegjørelsespliktene og for å styrke veiledningstilbudet til personer som utsettes for seksuell trakassering, ble det for 2020 innvilget en økning i bevilgningen til Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) på 3 mill. kroner.

Diskrimineringsnemnda ble videre, fra og med 1. januar 2020, gitt myndighet til å håndheve forbudet mot seksuell trakassering i likestillings- og diskrimineringsloven. Likestillings- og diskrimineringsombudets veiledningstilbud til personer som utsettes for seksuell trakassering, ble samtidig styrket.

Del III
Andre saker

5 Fordeling av spilleoverskuddet

5.1 Fordeling av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS

Fordelingen av overskuddet fra spillevirksomheten i Norsk Tipping AS er regulert i lov om pengespill m.v. (pengespilloven) § 10. Det fordeles midler til helse- og rehabiliteringsformål, idrettsformål, kulturformål, samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner, bingoformål og tiltak mot spilleavhengighet. I tillegg fordeles midler gjennom Grasrotandelen.

Årsresultatet i 2019 var 5 675,5 mill. kroner. Etter fondsavsetning på 131,5 mill. kroner var det 5 544 mill. kroner til fordeling til ovennevnte formål i 2020, det samme som året før. Fordelingen av spilleoverskuddet i 2020 er nærmere omtalt under pkt. 5.2.

Overskuddet fra Norsk Tippings spillevirksomhet til fire av formålene blir først fordelt med 6,4 pst. til helse- og rehabiliteringsformål. Deretter blir resten av overskuddet fordelt med 64 pst. til idrettsformål, 18 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, jf. penge-

spilloven § 10 andre ledd. Midlene fordeles nærmere av Kongen.

Den siste prognosen fra Norsk Tipping AS viser et årsresultat i 2020 på 5 960 mill. kroner, 284,5 mill. kroner høyere enn resultatet i 2019. Det er 53 spilleomganger i 2020, mot 52 i 2019. Norsk Tipping opplyser at det fortsatt er usikkerhet knyttet til langsiktige effekter av kundeatferd, som følge av covid-19.

Endelig fordeling til formålene i 2021 framkommer når regnskapet for 2020 er avlagt og godkjent av generalforsamlingen i Norsk Tipping AS våren 2021.

5.2 Fordelingen av spilleoverskuddet i 2020

5.2.1 Fordeling av spilleoverskudd til kulturformål

Hovedfordelingen av spillemidler til kulturformål fastsettes av Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping AS er avholdt. Fordelingen for 2020 ble fastsatt ved kongelig resolusjon 7. mai 2020.

Tabell 5.1 Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål i 2020

Tiltak	(i 1 000 kr) Tildeling 2020
Den kulturelle skolesekken	285 000
Frifond	197 000
Desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg	55 000
Prosjekt- og utviklingsmidler på arkivfeltet	12 000
Prosjekt- og utviklingsmidler på bibliotekfeltet	48 600
Prosjekt- og utviklingsmidler på museumsfeltet	25 145
Nasjonale musikkorganisasjoner	21 000
Instrumentfondet	15 350
Kulturrom	45 000
Krafttak for sang	5 340
Folkeakademienes Landsforbund	8 550
Historiske spel	4 000
Norske kirkeakademier	2 100
Aktivitetsmidler for kor	10 700
Gaveforsterkningsordningen	70 000
Sum	804 785

Departementet er innenfor rammen av spilleoverskuddet til kulturformål gitt fullmakt til å disponere opptjente renter av inntående midler til kulturformål og til å omfordele ikke utbetalte midler fra tidligere år. Det er benyttet 1,1 mill. kroner av slike midler til Aktivitetsmidler for kor, slik at den samlede utbetalingen til tiltaket er på 11,8 mill. kroner i 2020.

Departementet har utbetalt tilskudd for 2020 som vanlig. Tilskuddsmottakere er oppfordret til eventuell viderefordeling av tilskudd så snart som mulig for å bidra til bedre likviditet i situasjonen med covid-19. Tilskuddsmottakere er også gitt mulighet til alternativ bruk av midlene med bakgrunn i restriksjoner i forbindelse med covid-19, eventuelt også overføring av spillemidler til bruk neste år. Når det gjelder tildeling av midler ved hovedfordelingen for 2021, vil covid-19-situasjonen være med i betraktningen ved prioriteringen av midler.

Nedenfor følger informasjon om tiltakene på hovedfordelingen.

Den kulturelle skolesekken

Tilskuddet til Den kulturelle skolesekken forvaltes av den statlige virksomheten Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge. Tilskuddet fordeles videre til fylkeskommuner og kommuner i DKS-ordningen etter en fordelingsnøkkel som tar hensyn til elevtall i grunnskole og videregående skole, geografiske avstander og infrastruktur.

Det bevilges også midler til Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge over statsbudsjettet, jf. kap. 325, post 01.

Frifond

Formålet med Frifond er å stimulere barn og unges lokale aktivitet og deltakelse og å bedre rammebetingelsene for frivillige organisasjoners og gruppers medlemsbaserte virke på lokalt nivå. Frifondmidlene skal nå ut til et bredt spekter av organisasjoner, frittstående grupper og foreninger med ulike formål og aktivitetsgrunnlag.

Departementet gir tilskudd til paraplyorganisasjonene Landsrådet for Norges barne- og ung-

domsorganisasjoner (LNU) og Norsk musikkråd, som fordeler midlene videre til lokal aktivitet gjennom Frifond. Den største andelen av midlene fordeles til lokale lag gjennom sentralleddet til landsdekkende, frivillige og demokratiske organisasjoner med barne- og ungdomsaktivitet i ordningen Frifond organisasjon. I tillegg fordeler paraplyorganisasjonene midler direkte til frittstående grupper i ordningene Frifond barn og unge, Frifond musikk og Frifond teater.

Desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg

Desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg gis til kulturhus, flerbrukslokaler eller spesiallokaler for kunst og kultur. Midlene kan benyttes til nybygg, ombygging og modernisering av kulturbyggene, men ikke til vedlikehold eller drift. Midlene fordeles til fylkeskommunene etter en nærmere fastsatt fordelingsnøkkel. Søknader fremmes gjennom kommunen der bygget skal ligge eller ligger. Tilskudd kan utgjøre inntil 1/3 av godkjente prosjektkostnader for kulturbygget.

Prosjektmidler på arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet

Arkivverket forvalter tilskudd til prosjekter og utviklingstiltak på arkivfeltet. Tilskuddene skal gå til enkeltprosjekter, til landsomfattende eller regionale samarbeidstiltak og til utvikling av fellesløsninger.

Nasjonalbiblioteket forvalter prosjekt- og utviklingsmidler som skal stimulere til utvikling av norske folke- og fagbibliotek. Tiltakene skal ha verdi utover det enkelte bibliotek, og de skal fremme nye tilbud. Utviklingsmidlene finansierer også felles infrastrukturtiltak i regi av Nasjonalbiblioteket, til disposisjon for alle bibliotek, jf. også omtale under del II, kap. 326. Nasjonalbiblioteket forvalter også tilskudd til ulike bibliotek- og litteraturrelaterte tiltak som finansieres over statsbudsjettet, jf. omtale under del II, kap. 326, post 80.

Norsk kulturråd forvalter midlene som er avsatt til museumsfeltet. Midlene fordeles til sikringstiltak samt treårige utviklingsprogrammer for museumssektoren. Titlene på programmene for perioden 2018–2020 er *Digitalisering og digital samlingsforvaltning*, *Samfunnsrolle, makt og ansvar* og *Forskning i museer*. Programmene skal bidra til utvikling av kunnskap, verktøy, tjenester og metodikk.

Frivillig kulturliv

Som del av regjeringens kulturpolitikk er tilskudd til det frivillige kulturlivet et viktig bidrag. Det gis spillemidler til nasjonale musikkorganisasjoner, til innkjøp av musikkinstrumenter, til teknisk musikkutstyr og øvingslokaler, til sang og kor, til spel og til folke- og kirkeakademier.

Tilskudd til Foreningen norske kordirigenter til ordninger for kordirigenter er til nå finansiert av statsbudsjettmidler. Fra 2021 planlegges dette tilskuddet finansiert av spillemidlene til kulturformål. Se også omtale under kap. 323.

Gaveforsterkningsordningen

Formålet med gaveforsterkningsordningen er å stimulere til økt privat finansiering av kunst og kultur gjennom pengegaver. Pengegavene utløser en gaveforsterkning til mottakeren på normalt 25 pst. av gavebeløpet. Det er lagt til grunn en omlegging av ordningen fra 2021, jf. omtale under programkategori 08.20.

5.2.2 Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål

Hovedfordelingen av spillemidler til idrettsformål fastsettes av Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping AS er avholdt. Fordelingen for 2020 ble fastsatt ved kongelig resolusjon 7. mai 2020.

Tabell 5.2 Fordeling av spilleoverskuddet til idrettsformål i 2020

Tiltak	(i 1000 kr) Tildeling 2020
Idrettsanlegg i kommunene	1 437 550
Løypetiltak i fjellet og overnattingshytter	28 500
Utstyr	29 000
Nyskapende aktivitetsarenaer	30 000
Nasjonalanlegg	43 949
Spesielle anlegg	11 238
Forsknings- og utviklingsarbeid	33 937
Antidoping mv.	47 910
Fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag	34 500
Friluftstiltak for barn og ungdom	38 000
Egenorganisert fysisk aktivitet	9 000
Arrangementstilskudd	15 875
Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	730 000
Tilskudd til lokale lag og foreninger	372 000
Sum	2 861 459

Departementet er gitt fullmakt til å disponere ikke utbetalte spillemidler til idrettsformål og opptjente renter av innestående midler til idrettsanlegg og allmenne idrettsformål.

Departementet har utbetalt tilskudd for 2020 som vanlig. Tilskuddsmottakere er oppfordret til eventuell viderefordeling av tilskudd så snart som mulig, for å bidra til bedre likviditet i situasjonen med covid-19. Tilskuddsmottakere er også gitt mulighet til alternativ bruk av midlene med bakgrunn i restriksjoner i forbindelse med covid-19, eventuelt også overføring av spillemidler til bruk neste år. Når det gjelder tildeling av midler ved hovedfordelingen for 2021, vil covid-19-situasjonen være med i betraktningen ved prioriteringen av midler.

Nedenfor følger informasjon om tiltakene på hovedfordelingen.

Idrettsanlegg – tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Idrettsanlegg i kommunene

Statens viktigste virkemiddel for å bidra til idrett og fysisk aktivitet for alle er tilskudd til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg. Tilskuddene

delfinansierer bygging av anlegg for organisert idrett, friluftsliv og annen egenorganisert aktivitet, fra større konkurranseanlegg til mindre anlegg i barn og unges nærmiljø. Barn og unge (6–19 år) er hovedmålgruppen. Tilskuddene skal også legges til rette for at personer med funksjonsnedsettelse kan delta på lik linje med andre, og at inaktive kan komme i gang med aktivitet.

Det er fylkeskommunene som foretar detaljfordelingen av tilskudd til idrettsanleggene i kommunene. Etter departementets gjennomgang av tilskuddsordningen i 2019 har fylkeskommunene fått en tydeligere rolle og større rom til å fatte beslutninger i søknadsbehandlingen. Som hovedregel kan det søkes om tilskudd på inntil 1/3 av godkjent kostnad til bygging og rehabilitering av ordinære anlegg.

Løypetiltak i fjellet og overnattingshytter

Det gis tilskudd til bygging og rehabilitering av overnattingshytter i fjellet, i lavlandet og ved sjøen. I tillegg gis det tilskudd til løypetiltak i fjellet, bl.a. opparbeiding og remerkning av løyper og tilskudd til broer mv. Fra 2020 har Den Norske Turistforening (DNT), Friluftsrådenes Landsfor-

bund og Norsk Friluftsliv fått ansvar for fordelingen av tilskuddene.

Utstyr

Det gis tilskudd til utstyr via Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF), både til den ordinære utstyrsordningen, hvor særforbundene kan søke om tilskudd til godkjent utstyr, og til en egen ordning for rekrutteringsutstyr for personer med funksjonsnedsettelse.

I tillegg er det gitt tilskudd til utstyr via Norges Bilsportforbund.

Nyskapende aktivitetsarenaer

Tilskuddsordningen *Nyskapende aktivitetsarenaer* skal bidra til bygging av nye anleggstyper for egenorganisert fysisk aktivitet. Kommunene kan søke om midler. Hensikten med ordningen er å stimulere kommuner til å tenke nytt når det gjelder bygging av anlegg for egenorganisert aktivitet og dermed skape nye og bedre muligheter for fysisk aktivitet for større deler av befolkningen.

Nasjonalanlegg / spesielle anlegg

Nasjonalanlegg skal brukes til presentasjon av internasjonal eliteidrett og kunne være arenaer for internasjonale mesterskap og konkurranser i Norge. Det er videre et mål at nasjonalanleggene skal fungere som sentre for de respektive særiddrettene. Tilskudd gis til investeringer i form av utbygging, ombygging eller rehabilitering. I 2020 gis det tilskudd til Ullevaal Stadion, Kvitfjell, Hafjell, Vikingskipet og Vikersund Hoppcenter.

Tilskudd til spesielle anlegg gis etter særskilt vurdering fra departementet.

Forsknings- og utviklingsarbeid

Idrettsforskning er en forutsetning for en kunnskapsbasert utvikling på idrettsområdet og for den statlige idrettspolitikken. Avsetningen skal bl.a. dekke tilskudd til fire forskningssentre: Senter for idrettsskedeforskning og Forskningssenter for barne- og ungdomsidrett ved Norges idrettshøgskole, samt Senter for idrettsanlegg og teknologi og Senter for toppidrettsforskning ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Tilskudd til drift og utvikling av Anleggsregisteret, som forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet og Gode idrettsanlegg, som forvaltes av NTNU, dekkes også av avsetningen til forsknings- og utviklingsarbeid.

Spesielle aktiviteter

Antidopingarbeid mv.

Det avsettes bl.a. midler til nasjonalt og internasjonalt antidopingarbeid, som tilskudd til Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO), Norges laboratorium for dopinganalyse og Norges bidrag til World Anti-Doping Agency (WADA).

Gjennom UNESCOs antidopingkonvensjon (International Convention against Doping in Sport) og Europarådets antidopingkonvensjon (The Anti-Doping Convention) har Norge internasjonale forpliktelser på antidopingområdet.

Fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag

Det fordeles midler til tilskuddsordningen *Inkludering i idrettslag*. Ordningen skal bidra til å inkludere nye grupper i idrettslagenes aktivitetstilbud ved å motvirke økonomiske og kulturelle barrierer som hindrer deltakelse. Midlene skal gå til tiltak for barn og ungdom med innvandrerbakgrunn, særlig jenter, og barn og ungdom fra familier med lav betalingsevne.

I tillegg fordeles midler til tiltak innenfor paraidrett (idrett for personer med funksjonsnedsettelse). Det gis også tilskudd til opprettholdelse og videreføring av tradisjonelle samiske idrettsaktiviteter.

Friluftstiltak for barn og ungdom

Friluftsliv, særlig i form av lavterskeltilbud i nærområdene, er viktig for å nå mål om redusert inaktivitet. Tilskuddet skal primært stimulere barn og ungdom mellom 6 og 19 år til å drive friluftsliv.

Midlene til friluftstiltak for barn og ungdom fordeles til Norsk Friluftsliv og Friluftsrådernes Landsforbund og går bl.a. til nærmiljøanlegg, friluftsskoler, friluftsdager, Barnas turlag og bynært friluftsliv.

Egenorganisert fysisk aktivitet

Selv om det er et mål at flest mulig skal få muligheten til å delta i idrettsaktivitet, vet vi at ikke alle ønsker å drive med organisert idrett. Det er viktig å legge til rette for aktivitet også for denne gruppen. Det fordeles midler gjennom tilskuddsordningen *Frifond barn og unge*. Barn og ungdom som driver egenorganisert fysisk aktivitet utenfor rammene av den organiserte idretten, kan søke om tilskudd til aktiviteten sin fra denne ordningen.

Det gis også tilskudd til Tverga, ressursentret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge. Senteret skal legge til rette for aktivitet i hele landet og ivareta interessene for barn og unge som står utenfor den organiserte idretten. Tverga skal også gi bistand og fremme kunnskap og kompetanse om egenorganisertes erfaringer og behov.

Arrangementstilskudd

Det er innført en prøveordning der aktører med begrensede kommersielle inntektsmuligheter kan søke om tilskudd til å arrangere europa- eller verdensmesterskap på seniornivå innenfor idrett eller fysisk aktivitet. Ordningen er forbeholdt frivillige, medlemsbaserte organisasjoner, eller arrangementsselskap majoritets eid av slike organisasjoner, som kan dokumentere at de oppfyller nærmere oppsatte kriterier.

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)

Statens overordnede mål for tilskuddet til NIF er å

- bidra til å opprettholde og utvikle NIF som en frivillig, medlemsbasert organisasjon
- bidra til å opprettholde og utvikle et godt aktivitetstilbud i den organiserte idretten
- bidra til å bevare og sikre NIF som en åpen og inkluderende organisasjon og til at idrettslagene er arenaer for meningsdannelse og verdifulle rammer for sosialt fellesskap

For staten er det et mål å styrke de frivillige organisasjonene på deres egne premisser. Målene for tilskuddet er formulert på et overordnet nivå. Det er NIF som formulerer konkrete mål og prioriteringer for bruken av spillemidler innenfor de fire tilskuddspostene Grunnstøtte NIF sentralt og regionalt (129,5 mill. kroner), Grunnstøtte særforbund (266 mill. kroner), Barn, ungdom og bredde (171,5 mill. kroner) og Toppidrett (163 mill. kroner). Målene og prioriteringene skal reflektere behovene blant medlemmer og medlemsorganisasjoner.

Idretten har et mangfold av aktiviteter og tilbud der den enkelte kan få brukt ressursene sine i fellesskap med andre. Ved å legge til rette for bred deltakelse bidrar idretten til at flest mulig kan drive idrett og være fysisk aktive, og til å skape møteplasser og fellesskap av stor samfunnsmessig betydning. Det frivillige arbeidet i idretten har stor verdi, både for enkeltmennesker og fellesskapet. Frivillige er av avgjørende betydning for å få

gjennomført større arrangement og er med på å gi både deltakere og publikum unike opplevelser av idrettsglede, samhold og tilhørighet.

Toppidrettsutøvere inspirerer og er viktige forbilder for barn og ungdom. Toppidrett er også uttrykk for en positiv prestasjonskultur som har overføringsverdi til andre samfunnsområder. Tilskuddet til toppidrett skal gå til basisfinansiering av toppidrettssatsingen, til stipender og til deltakelse i olympiske leker og Paralympics. Tilskuddet er også begrunnet med toppidrettens rolle som kulturell identitetsskaper, og den store interessen toppidrett har i befolkningen.

Tilskudd til lokale lag og foreninger

Tilskudd til lokale lag og foreninger, også kalt lokale aktivitetsmidler (LAM), er midler til lokalidretten i Norge. Midlene går i sin helhet ut til idrettslag og foreninger og skal bidra til økt aktivitetstilbud og til å holde kostnadene i lagene nede. LAM-ordningen er en grunnstøtteordning som gir store rom for lokale tilpasninger og prioriteringer.

5.2.3 Fordeling av spilleoverskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner

Midlene til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fordeles av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Fordelingen til organisasjonene følger av forskrift 4. mai 2018 nr. 678 om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping. Beredskapsorganisasjonene Røde Kors, Redningsselskapet og Norsk Folkehjelp mottar følgende prosentandel av samlet tilskudd, uten søknad: Røde Kors: 31,6 pst., Redningsselskapet: 19,5 pst., Norsk Folkehjelp: 2,4 pst. Øvrige landsdekkende organisasjoner som fyller kriteriene i forskriften, kan søke om tilskudd fra resten av beløpet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner. Det er innført en minstepgrense for å kunne delta i ordningen på 10 mill. kroner i søknadsgrunnlag.

Ordningen skal bidra til å trygge viktige samfunnsoppgaver på områdene helse, sosiale tjenester, krisehjelp, støttearbeid, natur- og miljøvern og dyrevern, i tillegg til å sikre at sentrale rednings- og beredskapsoppgaver videreføres.

Midlertidig forskrift om unntak fra regler om tildeling av Norsk Tippings overskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 ble innført i april 2020. Unntaket sikret utbetaling til organisasjonene i mai i stedet for desember 2020.

Tabell 5.3 Fordeling av spilleoverskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2020

	(i 1 000 kr)
Tilskuddsmottaker	Tildeling 2020
Norges Røde Kors	254 312
Redningsselskapet	156 933
Norsk Folkehjelp	19 314
Kreftforeningen	59 510
Stiftelsen Kirkens Bymisjon	50 069
Frelsesarmeen	45 079
Stiftelsen Norsk Luftambulans	27 016
Norges Blindforbund	24 420
Nasjonalforeningen for folkehelsen	18 894
Landsforeningen for Hjerte- og Lungesyke	18 253
Den norske Turistforening	14 520
Norges Jeger- og Fiskerforbund	10 916
Norsk Kvinners Sanitetsforening	9 529
HLF Hørselshemmedes Landsforbund	9 302
Mental Helse	7 191
Diabetesforbundet	6 839
Blå Kors Norge	6 294
Norges Handikapforbund	5 293
Norsk Revmatikerforbund	4 351
Norges Naturvernforbund	4 190
Barnekreftforeningen	3 933
Norges Astma- og Allergiforbund	3 878
Organisasjonen voksne for barn	3 677
Framtiden i våre hender	3 447
Kirkens SOS	2 910
IOGT i Norge	2 817
Foreningen for hjertesyeke barn	2 765
Cerebral Parese Foreningen	2 096
Norges Parkinsonforbund	1 969
Norske Redningshunder	1 882
Norges Døveforbund	1 828
Norsk Forbund for Utviklingshemmede	1 785
Forandringsfabrikken stiftelse	1 783

Tabell 5.3 Fordeling av spilleoverskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2020

Tilskuddsmottaker	(i 1 000 kr)
	Tildeling 2020
ADHD Norge	1 721
Multipel Sklerose Forbundet i Norge	1 672
Norsk Cøliakiforening	1 582
Stiftelsen livsglede for eldre	1 500
Rådgivning om spiseforstyrrelser	1 471
Personskadeforbundet LTN	1 388
Norsk Epilepsiforbund	1 378
Dysleksi Norge	1 242
Landsforeningen uventet barnedød	1 189
Psoriasis- og eksemforbundet	1 177
Norges Livredningsselskap	1 175
Brystkreftforeningen	1 164
Dyrebeskyttelsen	1 107
Sum	804 785 ¹

¹ Alle beløp i tabellen er avundet ned til nærmeste tusen.

5.2.4 Fordeling av spilleoverskudd til helse- og rehabiliteringsformål

I 2020 er det fordelt 305,7 mill. kroner til helse- og rehabiliteringsformål. Midlene fordeles av Stiftelsen Dam. Stiftelsen Dam mottar en del av tilskuddet, 4/12 av forventet overskudd fra Norsk Tipping til helse- og rehabiliteringsformål, som forskudd i januar. Resten av beløpet overføres i mai, når kongelig resolusjon om fordelingen er vedtatt.

Spillemidlene til helse- og rehabiliteringsformål går til helseprosjekter og forskning som fremmer levekår, fysisk og psykisk helse, mestring, livskvalitet og sosial deltakelse. Formålet er å bidra til bedre helse for alle som bor i Norge, gjennom innovative prosjekter drevet fram av frivillige helseorganisasjoner.

I 2019 ble det fordelt 266 mill. kroner på mer enn 938 prosjekter til organisasjoner over hele landet.

5.2.5 Grasrotandelen

Grasrotandelen gjør det mulig for den enkelte spiller hos Norsk Tipping å gi 7 pst. av spillinnsatsen til et selvvalgt lag eller forening. For spill på Multix, Instaspill og Oddsen er Grasrotandelen 14

pst. av spillinnsatsen etter fratrukk for gevinster. For å kunne motta midler gjennom Grasrotandelen må enheten være registrert i Frivillighetsregisteret og være registrert med deltakelse i Grasrotandelen.

I 2019 ble det generert 697,2 mill. kroner til norske lag, foreninger og organisasjoner tilknyttet Grasrotandelen. Grasrotmidlene går i hovedsak til små organisasjoner og er en viktig inntektskilde for lag og foreninger i hele Norge. At midlene er frie, bidrar til å fremme lokal frivillighet. Det er mer enn 1,2 mill. grasrotgivere, og rundt 35 000 organisasjoner er registrert som grasrotmottaker.

Grasrotmidlene utbetales direkte fra Norsk Tipping. Disse midlene regnes ikke som inntekt fra selskapets spill og inngår derfor ikke i selskapets overskudd. Lotteri- og stiftelsestilsynet fører tilsyn med ordningen. Rammene for Grasrotandelen følger av forskrift 15. desember 2017 nr. 2136 om grasrotandel.

5.2.6 Bingoformål

I 2020 er det fordelt 55,1 mill. kroner til bingoformål. I 2019 ble det fordelt 68,6 mill. kroner.

Overskuddet fra utbetalingsautomater som kun er tillatt oppstilt i bingohaller (bingotermina-

ler), kan fordeles direkte til lag og organisasjoner som mottar overskuddet fra de øvrige bingospill i bingohallen. Forskrift for fordelingen er fastsatt av departementet. Midler til bingoformål utbetales direkte fra Norsk Tipping.

5.2.7 Tiltak mot spilleavhengighet

I 2020 er det avsatt 15 mill. kroner til tiltak mot spilleavhengighet, samme beløp som i 2019.

Det foretas en særskilt avsetning til forskning, informasjon, forebygging og behandling i tilknytning til spilleavhengighet. Midlene går til tiltak i regi av bl.a. Medietilsynet, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Helsedirektoratet og Norges forskningsråd.

6 En ansvarlig og aktiv pengespillpolitikk

De overordnede målene for pengespillpolitikken er å sikre at pengespill skjer i trygge former under offentlig kontroll. Siktemålet er å forebygge negative konsekvenser av pengespill, samtidig som det blir lagt til rette for at overskudd fra pengespill går til gode formål. Ansvarlighet er det viktigste målet i pengespillpolitikken.

Det regulerte markedet for pengespill består av de statlig kontrollerte aktørene Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS, den private spillsektoren med bingo- og lotterivirksomhet samt spill på skip. I tillegg finnes det et uregulert marked som i all hovedsak består av private aktører på internett, som tilbyr spilltjenester fra utlandet rettet mot det norske markedet uten å ha tillatelse til dette.

En befolkningsundersøkelse fra 2019 viser at andelen av befolkningen som er moderate risikospillere eller problemspillere, har økt noe siden 2015. Årsaken antas blant annet å være økt bruk av mobiltelefon til pengespill og økt tilgjengelighet av pengespill med høyere risiko for spilleproblemer. Undersøkelsen viser også at det er en større andel problemspillere knyttet til pengespill hos utenlandske spillerselskap enn sammenlignbare spill hos Norsk Tipping.

Antallet henvendelser til den nasjonale hjelpelinjen for spilleavhengige økte gradvis i perioden 2014 til 2017. De siste årene har antallet gått noe ned igjen og vært relativt stabilt. Samtaler om kasinospill, og særlig fra utenlandske tilbydere, fortsetter å dominere samtalene ved Hjelpelinjen.

Befolkningsundersøkelsen og resultater fra Hjelpelinjen viser at det er viktig å fortsatt ha en pengespillpolitikk som har ansvarlighet som hovedmål. Departementet har foreslått flere regelverksendringer som skal ivareta og styrke dette.

I mai 2020 vedtok Stortinget en endring av kringkastingsloven med formål om å stanse markedsføring av pengespill som ikke har tillatelse i Norge. Lovendringen gir Medietilsynet hjemmel til å pålegge den som eier eller disponerer nett som formidler fjernsyn eller audiovisuelle bestillingstjenester, å hindre eller vanskeliggjøre tilgangen til markedsføring for pengespill i strid med norsk rett. Formålet er å begrense ulovlig markedsføring av pengespill i audiovisuelle medietjenester som sendes eller gjøres tilgjengelig fra utlandet, av hensyn til sårbare spillere, og et ønske om å styrke enerettsmodellen. Endringen trer i kraft 1. januar 2021.

I juni 2020 sendte Kulturdepartementet et forslag til ny lov om pengespill på høring. Loven skal erstatte dagens tre lover på feltet (pengespilloven, lotteriloven og totalisatorloven). Ny pengespilllov vil sikre en helhetlig og konsekvent regulering, og vil samle forvaltningsansvaret for all pengespillpolitikk i Kulturdepartementet. Lovens hovedformål vil være å forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill, og å sikre at slike spill skjer på en ansvarlig måte. Loven inneholder også et forslag om mulighet til å pålegge varslingsmeldinger på nettsider som tilbyr pengespill rettet mot det norske markedet uten norsk tillatelse, såkalt DNS-varsling.

Det er også et hensyn i pengespillpolitikken å legge til rette for at inntekter fra pengespill kommer gode formål til gode. Norsk Tipping AS legger vekt på å drive effektivt for at mest mulig av selskapets inntekter skal komme samfunnet til gode. Dette vektlegger også departementet i eierstyringen av Norsk Tipping AS.

7 Frivillighetspolitikken

Frivillighetspolitikken er forankret i Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivillighetspolitikken* og tilhørende Innst. 254 S (2018–2019), samt regjeringsplattformen.

Kulturdepartementet samordner den statlige frivillighetspolitikken, mens det enkelte departement har ansvar for virkemidler og tiltak som berører frivillige organisasjoner i sin sektor.

Virkemidler og tiltak på ulike samfunnsområder er omtalt i de enkelte departementers budsjettproposisjoner. På Kulturdepartementets område omtales virkemidler og tiltak for 2021 i kategori 08.15 Frivillighetsformål og kap. 315 Frivillighetsformål.

Regjeringen var raskt på plass med tiltak for frivilligheten i forbindelse med covid-19-utbruddet. For alle typer frivillige organisasjoner og ordninger under alle departementer ble det enighet om en praksis der organisasjonene fikk beholde statlig tilskudd de allerede hadde mottatt eller det var vedtatt at de skal motta. Departementene og andre tilskuddsforvaltere ble samtidig bedt om å vise fleksibilitet rundt spørsmål om alternativ bruk av midlene eller omdisponering av midler. Støtten til frivillige organisasjoner fra ordninger under ulike departementer bidrar til å gi forutsigbarhet og fleksibilitet for planlegging og gjennomføring av aktivitet. Regjeringen vil derfor videreføre statlige tilskudd til frivillige organisasjoner på tilnærmet samme nivå i 2021, og departementene skal fortsatt søke å finne fleksible løsninger i dialog med organisasjonene. I ordninger der medlemstall utgjør grunnlaget for tilskudd, skal 2019-medlemstall anvendes. På denne måten unngår organisasjonene som mottar tilskudd fra slike ordninger, uheldige utslag og svingninger som følge av koronasituasjonen. Særskilte tiltak for frivilligheten og idretten tilknyttet covid-19-pandemien er for øvrig omtalt i del I og under kap. 325, post 77.

Bred deltakelse

Frivilligheten utgjør en stor og viktig del av det norske samfunnet. Frivillige organisasjoner er sentrale aktører og møtesteder for interessefelles-

skap, samfunnsdeltakelse og inkludering. Det er et overordnet frivillighetspolitisk mål å øke deltakelsen i frivillige organisasjoner og i frivillig arbeid. Kulturdepartementet gir gjennom brede tilskuddsordninger frivillige organisasjoner økonomiske rammevilkår som skal bidra til at de kan rekruttere og ha et mangfold av medlemmer, deltakere og frivillige. Merverdikompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner er den største av slike ordninger. Samtidig gis det støtte til målrettede tiltak i organisasjonene for å senke terskler for deltakelse og for å rekruttere flere inn i organiserte aktiviteter og fellesskap. *Inkludering i idrettslag* og *Inkludering i kulturlivet* er eksempler på slike ordninger.

Deltakelse i fritidsaktiviteter gir store gevinster, både for den enkelte og for det norske samfunnet. Frivillige organisasjoner innenfor kunst, kultur og idrett gir både barn og voksne mulighet til å utvikle sosiale ferdigheter, vennskap og nettverk og oppleve mestring og tilhørighet. Videre er deltakelse i fritidsaktiviteter viktig for sosial inkludering og god fysisk og mental helse. Frivilligheten er derfor en viktig bestanddel i et demokratisk samfunn. Høy grad av deltakelse i frivillige organisasjoner er avgjørende for det norske velferds-samfunnet og den norske beredskapsmodellen. En sterk og mangfoldig frivillig sektor er i tillegg med på å skape robuste lokalsamfunn.

I Norge er det om lag 100 000 frivillige organisasjoner, hvorav 3 400 har nasjonal utbredelse. Satelittregnskapet for ideelle og frivillige organisasjoner systematiserer grunnleggende statistikk om ideell og frivillig sektor, og viser frivillighetens bidrag til brutto nasjonalprodukt. Siste satelittregnskap er fra november 2019 og viser at verdiskapningen i sektoren var 136 mrd. kroner i 2017, inkludert frivillig arbeid. Dette utgjorde 4 pst. av brutto nasjonalprodukt i Fastlands-Norge. Ulønnet innsats sto for om lag 75 mrd. kroner av dette. For å følge utviklingen i frivillig innsats og deltakelse gjennomfører Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor jevnlig befolkningsundersøkelser. Norge har et stabilt høyt nivå når det gjelder deltakelse, og siste undersøkelse fra 2018 viser at 63 pst. av befolkningen over 16 år

har deltatt i frivillig arbeid i løpet av 2017. Undersøkelsen viser at like mange kvinner som menn deltar i frivillig arbeid, mens kvinners representasjon i styrer og ledelse har gått noe tilbake. Undersøkelsen viser en ny utvikling for frivillig innsats i minoritetsbefolkningen. Flere engasjerer seg i flere organisasjonstyper enn tidligere, og frivillige bidrar med flere timer frivillig innsats enn frivillige i majoritetsbefolkningen. Gode norskkunnskaper synes å være en nøkkelfaktor for å kunne delta i samfunnsliv og frivillige organisasjoner.

Deltakelse er grunnleggende for en god oppvekst i Norge. Foreldrenes nettverk, utdanning, inntekt og yrkesdeltakelse påvirker ikke bare egen deltakelse innen frivillighet, men har også betydning for barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter og organisasjoner. Foreldreinnsatsen er stor i norsk frivillighet, og ses i sammenheng med barn og unges deltakelse innen idrett og kulturfeltet, der forventningene om foreldrenes deltakelse er store. Den største utfordringen for å nå målet om bred deltakelse er at noen grupper systematisk faller utenfor frivilligheten.

Et inkluderende samfunn må også ses i sammenheng med en inkluderende frivillig sektor. Årsmøtet til Frivillighet Norge vedtok i mai 2020 Mangfoldsplakaten, som er et verktøy for å jobbe for et større etnisk og kulturelt mangfold i frivillige organisasjoner. Bakgrunnen for vedtaket er at frivillig sektor ikke spiller befolkningssammenheng. Dette er en utfordring for sektoren, med tanke på verdien av at alle skal kunne delta, organisasjonens legitimitet og mulighetene for å kunne ta del i samfunnsutviklingen. Økonomi, funksjonsnedsettelse, kjønn, seksualitet og utdanning trekkes fram som barrierer for deltakelse. I de representative organene til organisasjonene er det vesentlig mindre mangfold enn forventet.

For å utjevne sosial ulikhet i deltakelse har regjeringen satt i gang forsøk med fritidskortordninger for barn fra 6 til fylte 18 år. Kortet kan benyttes til å dekke deltakeravgift til faste, organiserte fritidsaktiviteter. Målet er at flere barn og unge får mulighet til å delta i fritidsaktiviteter sammen med jevnaldrende. Fritidskortet er en oppfølging av Fritidserklæringen fra 2016, der regjeringen, KS og en rekke frivillige organisasjoner slo fast at alle barn skal ha mulighet til å delta jevnlig i en fritidsaktivitet sammen med andre. Målsettingen om å senke terskler for deltakelse i frivillig aktivitet er også viktig i regjeringens Samarbeidsstrategi om barn og unge i lavinntektsfamilier, som lanseres høsten 2020.

En sterk og uavhengig sektor

Statlige tilskudd

Regjeringen anerkjenner frivillige organisasjoners samfunnsrolle og at deres bidrag er med på å løse viktige samfunnsoppgaver i de fleste samfunnssektorer. Dette gjenspeiles i at 13 av 15 departementer gir tilskudd til frivillige organisasjoner.

Totalt utgjorde offentlig støtte 26 pst. av inntektene til frivillige organisasjoner i 2019. Egen genererte inntekter utgjorde 65 pst. og private bidrag 9 pst.⁵

Kulturdepartementet kartlegger statlige tilskudd til frivillige organisasjoner. Kartleggingen omfatter enkelttilskudd og tilskuddsordninger forbeholdt frivillige organisasjoner samt tilskuddsordninger hvor frivillige organisasjoner kan søke.

Aktuelle ordninger og tilskudd er identifisert og beregnet av departementene. Siste kartlegging, som gjelder enkelttilskudd til frivillige organisasjoner eller ordninger forbeholdt frivillige organisasjoner i 2019, viser at det ble tildelt om lag 10,1 mrd. kroner. Av dette er 2,3 mrd. kroner tilskudd av spillemidler fra overskuddet i Norsk Tipping AS – idrettsformål (1,2 mrd. kroner), kulturformål (om lag 260 mill. kroner) og tilskudd til samfunnsnyttige og frivillige organisasjoner (805 mill. kroner). Tilsvarende tall i 2018 var 9,7 mrd. kroner, hvorav 2,2 mrd. kroner var spillemidler. I tillegg til økte bevilgninger kan endringer skyldes at flere tilskudd og tilskuddsordninger er identifisert og tatt med i departementenes rapportering.

I kartleggingen inngår Utenriksdepartementets tilskudd til norske frivillige organisasjoner for å styrke sivilsamfunn i utviklingsland, men ikke midler til bistands- og nødhjelpsarbeid i utlandet som kanaliseres gjennom norske frivillige organisasjoner.

Av departementene tildelte Kulturdepartementet mest i tilskudd til frivillige organisasjoner i 2019, om lag 4,5 mrd. kroner, inkl. 2,3 mrd. kroner av spillemidler. Se mer om fordelingen av spillemidlene i kap. 5. Den største tilskuddsordningen på Kulturdepartementets område var Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner med 1,6 mrd. kroner i 2019. Merverdiavgiftskompensasjonen går til organisasjoner i alle sektorer.

Nest største tildeling har Utenriksdepartementet med 2,1 mrd. kroner i tilskuddsordningen til frivillige organisasjoner for å styrke sivilsamfunn i utviklingsland.

I tillegg til ovennevnte enkelttilskudd og tilskuddsordninger forbeholdt frivillige organisasjoner

⁵ Kilde: Arnesen og Sivesind 2020.

ner, kan organisasjoner søke midler fra åpne tilskuddsordninger, der både frivillige organisasjoner og andre kan søke. Totalbeløpet for ordningene som er rapportert inn, er over 1,5 mrd. kroner i 2019. Kulturdepartementet har ikke fullstendig oversikt over det frivillige organisasjoner mottar fra slike ordninger.

Frivillige organisasjoner mottar også midler via Grasrotandelen, der spillere hos Norsk Tipping gir en andel av spilleinnsatsen til en frivillig organisasjon. De om lag 35 000 grasrotmottakerne fikk 697 mill. kroner i 2019, en økning på 49 mill. kroner fra 2018. Mer informasjon om Grasrotandelen finnes i kap. 5. For mer informasjon om tilskudd til frivillige organisasjoner vises det til de enkelte departementenes budsjettproposisjoner.

Frivilligsentraler

Ansvar for tilskudd til frivilligsentraler ble fra 2017 overført til kommunene. I en overgangsordning til og med 2020 er tilskuddene fordelt med særskilt fordeling på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett på kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 60 Innbyggertilskudd. Det var tenkt at tilskudd til frivilligsentraler skulle fordeles etter de ordinære kriteriene i inntektssystemet fra 2021. I stedet blir midlene til frivilligsentralene overført til Kulturdepartementets budsjett, kap. 315, post 60.

I 2017 ble det fordelt 151 mill. kroner til frivilligsentralene. For 2021 foreslås det en bevilgning på 206,8 mill. kroner.

Skatter og avgifter

I tillegg til tilskudd gir staten støtte til frivillig sektor gjennom skatte- og avgiftslettelser direkte rettet mot organisasjonene eller ved å stimulere private givere.

Grensen for fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner økte fra 12 000 kroner i 2013 til 50 000 kroner i 2019. Grensen for lønnsoppgaveplikt økte fra 4 000 kroner i 2013 til 10 000 kroner i 2015, og har vært uendret siden. Grensen for når frivillige organisasjoner skal betale arbeidsgiveravgift, økte fra 45 000 kroner per ansatt i 2013 til 80 000 kroner i 2019 og fra 450 000 kroner per organisasjon i 2013 til 800 000 kroner i 2019. Det var ingen endringer i 2020. Regjeringen har ikke foreslått endringer i disse satsene for 2021.

Forenkling

I Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivilligheitspolitikken* har regjeringen varslet en forenklingsreform for frivillig sektor. Reformen er forankret i målet om at det skal være enkelt å engasjere seg som frivillig, det skal være enkelt å drive frivillige organisasjoner, og det skal være enkelt for frivilligheten å søke og rapportere på statlige tilskudd.

Forutsigbarhet

Langsiktighet og forutsigbarhet framheves som en viktig forutsetning for uavhengighet, aktivitet og engasjement fra sektoren selv. Gjennom flerårige avtaler om støtte vil organisasjonene få økt forutsigbarhet i planlegging og gjennomføring av sine aktiviteter og innsatser. Det vil også være tidsbesparende og forenkling for både mottaker og forvalter om tilskudd gis for flere år av gangen. Slike flerårige avtaler vil være avhengig av Stortingets årlige budsjettbehandling. Med bakgrunn i erfaringer fra ordninger med flerårige tilskudd, vurderes utvidet bruk av slike tilskudd der det er hensiktsmessig.

Digitalisering

I juni 2019 presenterte regjeringen, i samarbeid med KS, *En digital offentlig sektor. Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025*, som oppfølging av Meld. St. 27 (2015–2016) *Digital agenda for Norge*. I strategien framgår det at digitalisering av offentlig sektor skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor. Ett av målene fram mot 2025 er at flere oppgaver løses digitalt og som sammenhengende tjenester. Å starte og drive en organisasjon er én av sju prioriterte livshendelser i strategien.

Kulturdepartementet har overordnet ansvar for oppfølging av livshendelsen. Brønnøysundregistrene, i samarbeid med Kulturdepartementet, Frivillighet Norge og Innsamlingsrådet, mottok i 2020 tilsagn fra StimuLab-ordningen (Digitaliseringsdirektoratet og DogA) for å identifisere nye, innovative sammenhengende tjenester for frivillig sektor.

Kulturdepartementet har inngått et samarbeid med Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) om å lage en digital oversikt over statlige tilskuddsordninger til frivillig sektor. Prosjektet består av et tilskuddsregister og en nettside hvor frivillige organisasjoner kan søke

etter tilskuddsordninger. Tilskuddsregisteret skal ha informasjon om tilskuddsordninger, tidligere tilskuddsmottakere og tilskuddsbeløp. Tilskuddsregisteret skal utvides til å inkludere alle statlige tilskudd etter prosjektperioden. Kulturdepartementet og DFØ har fått tilsagn om 15 mill. kroner fra medfinansieringsordningen for digitaliseringsprosjekt fra Digitaliseringsdirektoratet.

Frivillighetsregisteret

I Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig* slås det fast at Frivillighetsregisteret i større grad skal brukes som inngangskriterium i ordninger forbeholdt frivillig sektor. Frivillighetsregisteret skal videreutvikles i tråd med digitalisering av forvaltningen av tilskudd til frivillig sektor. Arbeidet med videreutvikling av Frivillighetsregisteret ble igangsatt høsten 2019 og ser særlig på registreringsrett og forenkling og samhandling. Arbeidet forventes ferdigstilt høsten 2020.

En samordnet frivillighetspolitikk

Regjeringen har fire politiske mål på frivillighetsområdet. En samordnet frivillighetspolitikk er ett av målene.

Frivillighetspolitikken er et ansvar på tvers av departementer. I tillegg har Kulturdepartementet et koordinerings- og samordningsansvar for regjeringens frivillighetspolitiske mål. Dialog og samspill med frivillig sektor vektlegges for å skape et godt beslutningsgrunnlag for saker av betydning for sektoren. Årlig tilskudd til frivillige organisasjoners interesse- og samarbeidsorgan, Frivillighet Norge, må også ses i sammenheng med dette.

I Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig* går det fram at 2022 skal være Frivillighetens år. Frivillighet Norge har fått i oppdrag å koordinere innsatsen rundt dette året. Oppgaven skal gjøres på vegne av og i samarbeid med sektorens aktører. Det foreslås en bevilgning på 3 mill. kroner til dette arbeidet i 2021.

Som oppfølging av frivillighetsmeldingen skal frivillighetserklæringen revideres. Frivillighetserklæringen ble vedtatt i 2015 og gir konkrete og praktiske føringer for samspillet mellom det offentlige og frivillig organisasjoner, samtidig som den anerkjenner verdien og selvstendigheten til frivilligheten. Departementet vil starte arbeidet med revidering av frivillighetserklæringen i løpet av 2021 med sikte på lansering i Frivillighetens år 2022.

Kulturdepartementet har ansvar for og samordner forskningspolitikken på feltet sivilsamfunn og frivillig sektor gjennom forskningsprogrammer i *Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor*. Formålet med forskningen er

- å øke og utvikle kunnskapen om frivillig sektors betydning og rolle i samfunnet
- å utvikle frivillighetspolitikken
- å styrke frivillig sektor gjennom forskningsbasert kunnskap

Forskningen ivaretar både et sektorovergripende perspektiv og et sektorperspektiv. Den er basert på et samarbeid med flere departementer og dialog med frivillig sektor. En ny femårig forskningsperiode startet i 2020.

Senteret publiserer forskningsrapporter, hovedfunn, tidsskriftsartikler og bøker.

En ny undersøkelse om frivillig innsats under covid-19-pandemien viser at flesteparten som har bidratt frivillig under covid-19-pandemien, er personer som allerede har gjort en frivillig innsats i løpet av det siste året. Det anslås at 280 000 personer har gjort frivillig arbeid for organisasjoner, og 160 000 har hjulpet andre personer direkte, og flere har gitt penger til frivillige organisasjoner. Regjeringens kompensasjons- og stimulerings tiltak bidrar til å bygge opp under en fortsatt sterk frivillig innsats i Norge også under covid-19-pandemien.

I rapporten *Finansiering av frivillighet: Frivillig sektors økonomi og lokallagenes rammevilkår* (2020) undersøkes hvilke endringer som har skjedd i frivillig sektors økonomi, og hvordan kommunal frivillighetspolitikk i samspill med den statlige politikken på feltet påvirker rammevilkårene til lokale frivillige organisasjoner.

Sivilsamfunnsdeltaking blant innvandrere i Norge (2020) undersøker sammenhenger mellom frivillig arbeid og tillit, mellom frivillig arbeid og politisk deltakelse og mellom frivillig arbeid og uformelt omsorgsarbeid blant innvandrere i Norge.

Rapporten *Frivillige i offentlige og offentlig finansierte kulturinstitusjoner. De frivilliges perspektiv* (2019) ser nærmere på frivillige aktører ved fire typer av kulturinstitusjoner – bibliotek, museum, arkiv og institusjon for visuell kunst. Undersøkelsen gir et bilde av hvem de frivillige er, hvilke oppgaver de utfører, hvordan de rekrutteres og motivasjonen de har for å være kulturfrivillige.

Senterets rapporter finnes på hjemmesidene sivilsamfunn.no.

8 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kulturdepartementets hovedmål i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i kultursektoren er å forebygge uønskede hendelser og redusere konsekvensene dersom slike hendelser skulle oppstå. Departementet har stor oppmerksomhet på å utvikle en bevisst sikkerhets- og beredskapsforståelse internt i departementet og i sektoren.

Kulturdepartementets planverk for samfunnssikkerhet og beredskap sikrer kontinuitet i driften av departementet ved en eventuell krise. Medarbeiderne i Kulturdepartementet skal være godt kjent med evakueringsplaner, varslingsprosedyrer og hvor de finner relevant informasjon og planverk hvis det oppstår en krise. Virksomhetene i kultursektoren er svært forskjellige mht. omfang, ansvarsområder og tilknytning/eierskap, og vil ha ulike roller og ansvar i en større krise. Hver enkelt virksomhet må i sitt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap dimensjonere sine planer, øvelser, kapasiteter og kompetanse opp mot det samfunnsoppdraget og ansvaret den har, og den rollen den kan få i en eventuell krisesituasjon.

Kulturdepartementet følger opp de underliggende virksomhetene gjennom styringsdialogen. Departementet stiller krav om at virksomhetene utarbeider risiko- og sårbarhetsanalyser og krise- og beredskapsplaner, og at de gjennomfører øvelser for å teste sin egen beredskap. Departementet stiller også krav om at virksomhetene har internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet. Kulturdepartementet har utarbeidet en risiko- og sårbarhetsanalyse for hele sektoren som oppdateres minst en gang i året.

Norsk rikskringkasting AS (NRK) er i en særstilling innenfor kultursektoren i kraft av sine nasjonale beredskapsforpliktelser. NRK er pålagt beredskap for å sikre at informasjon fra regjeringen når befolkningen over kringkastingsnettene under beredskap og i krig. Departementet er i nær dialog med NRK for å sikre at de oppfyller denne forpliktelsen. Det er inngått en egen avtale mellom Kulturdepartementet og NRK som beskriver NRKs plikt til å stille mobil teknisk kapasitet til rådighet for regjeringen. NRKs beredskapsforpliktelser inngår i den kritiske samfunnsfunksjonen «Styring og kriseledelse», jf. Meld. St. 10

(2016–2017) *Risiko i et trygt samfunn. Samfunnssikkerhet*. I tillegg har NRK inngått en avtale med Norsk Lokalradioforbund om å benytte lokalradioene for å komme ut med krisekommunikasjon. Avtalen regulerer forholdet mellom NRK og lokale radiostasjoner til oppfyllelse av forpliktelser etter gjeldende lover og forskrifter.

Lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) trådte i kraft 1. januar 2019, og alle sektorer arbeider med å implementere loven. Formålet med loven er å trygge de nasjonale sikkerhetsinteressene våre og å forebygge, avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet. De nasjonale sikkerhetsinteressene blir beskyttet ved at departementene identifiserer grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF) innenfor sine ansvarsområder, virksomheter av avgjørende betydning for GNF underlegges sikkerhetsloven, og nødvendige sikringstiltak for skjermingsverdige verdier gjennomføres. For å ivareta lovens formål vil GNF-prosessen være en kontinuerlig prosess. Denne prosessen kan føre til endringer når det gjelder identifiserte funksjoner og skjermingsverdige verdier, hvilke virksomheter som er av vesentlig og avgjørende betydning, og i hvilken grad en virksomhet er avhengig av eksterne ressurser (andre virksomheter). Hva som kreves for å oppnå et forsvarlig sikkerhetsnivå, kan også bli endret.

Kulturdepartementet har fastsatt følgende grunnleggende nasjonale funksjoner i egen sektor:

«KUD GNF 1: Kulturdepartementets virksomhet, handlefrihet og beslutningsdyktighet» omfatter departementets rolle som faglig sekretariat for politisk ledelse, utøvelse av myndighet, og styring og oppfølging av underliggende virksomheter.

«KUD GNF 2: Krisekommunikasjon til befolkningen» er knyttet til NRKs pålagte beredskap for å sikre at informasjon fra regjeringen når befolkningen over kringkastingsnettene under beredskap og i krig.

Kulturdepartementet har identifisert virksomheter som er av vesentlig eller avgjørende betydning for GNF. Identifiserte GNF er meldt inn til sikkerhetsmyndigheten.

Særskilt om departementets håndtering av covid-19-situasjonen.

Kulturdepartementets forberedelser til og håndtering av covid-19 har vært basert på nasjonale planer og regelverk innen beredskap og smittevern og departementets eget beredskaps- og kontinuitetsplanverk, herunder departementets pandemiplan.

Departementet har i planverket beskrevet hvordan departementet kan opprettholde sine kritiske funksjoner og leveranser ved bortfall av

arbeidskraft og andre innsatsfaktorer. Arbeidet internt i departementet har vært organisert i tråd med Kulturdepartementets planverk.

Når det gjelder departementets oppfølgings- og styringsansvar overfor sektoren, har det vært løpende dialog med virksomhetene i sektoren, både statlige etater, større statlige aksjeselskap og øvrige, større tilskuddsmottakere. Departementet har hatt en særskilt oppfølging knyttet til NRKs nasjonale beredskapsforpliktelser. Departementet har i hele perioden opprettholdt sine kritiske funksjoner og øvrige forpliktelser og leveranser.

9 Fornye, forenkle, forbedre

Digitalisering

Hovedmålsettingen i regjeringens digitaliseringsstrategi, som gjelder for perioden 2020 til 2025, er at digitalisering av offentlig sektor skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor. Ett av målene fram mot 2025 er at flere oppgaver løses digitalt, som sammenhengende tjenester.

Å starte og drive en frivillig organisasjon er én av sju prioriterte livshendelser i strategien, og Kulturdepartementet har overordnet ansvar for oppfølging av denne livshendelsen. I dette arbeidet inngår to hovedelementer. Det ene er et samarbeidsprosjekt mellom Kulturdepartementet og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) om å utarbeide en digital oversikt over statlige tilskuddsordninger til frivillig sektor. Det andre er å videreutvikle Frivillighetsregisteret i tråd med målsettingen om digitalisering og forenkling av forvaltningen av tilskudd til frivillig sektor. Se kap. 7 Frivillighetspolitikken for ytterligere omtale av prosjektene og arbeidet med forenkling for frivillig sektor.

Kulturdepartementet har iverksatt en strategi for å gjøre kultursektorens data mer tilgjengelig for bruk. Strategien fastslår at kultursektoren skal ha en kultur for åpenhet og transparens, der data som hovedregel gjøres åpent tilgjengelig.

Nasjonalbiblioteket har laget en plan for digitalisering av norsk dokumentbasert kulturarv fra arkiver, bibliotek og museer. Digitaliseringen av papirmateriale, fotografi, film og lydopptak skal både sikre framtidig bevaring og bedre publikums tilgang til kulturarvmaterialet. Digitaliseringen foregår i Nasjonalbibliotekets lokaler i Mo i Rana. Digitalisert kulturarvmateriale blir i økende grad brukt som kunnskapskilder. Med publisering av digitale versjoner i Digitalarkivet, Nasjonalbibliotekets nettbibliotek og Digitalt Museum, vil alle få en enklere tilgang på nasjonens felles kulturarv. Digitalisering av kulturarv er nærmere omtalt under del II, i programkategorien og kap. 326, post 01.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) arbeider kontinuerlig med utviklingsprosjekter

for å bedre tilbudet til lånerne og effektivisere prosesser internt, jf. omtale under kap. 326.

Arbeidet med utvikling av en løsning for automatisk innhøsting av statlige virksomheters bruk av bokmål og nynorsk i allment tilgjengelig informasjonstilfang etter reglene i målloven, har vært utfordrende. En pilot som høster inn målbruksdata fra virksomhetenes nettsider, vil være klar til utprøving høsten 2020.

Vedlikehold av digitalt skapt arkivmateriale og overføring av materialet til langtidsbevaring er ressurskrevende. Arkivverket har videreført arbeidet med å identifisere måter å redusere ressursbruken til dette på. Arbeidet vil både effektivisere overføringen og bidra til at flere digitale kommunale og statlige arkiver blir bevart. Arkivverket har opprettet en egen gruppe som hjelper statlige virksomheter med bevaring av slike arkiver. I tillegg har Arkivverket utviklet en veileder og sjekkliste i arbeidet med overføring av arkiver, og en mal for uthenting av arkivmateriale fra 25 standardssystemer i kommunal sektor. Arkivverket har i samarbeid med Kommunearkivinstusjonenes Digitale Ressurssenter gjennomført piloter i kommunal sektor og i Politiet. Disse har vist at kostnadene ved produksjon av arkivuttrekk har blitt betydelig redusert sammenlignet med tradisjonelle metoder og praksis.

Norsk arkivstandard (Noark) er en nasjonal standard for journalføring og arkivering av elektroniske dokumenter. Arkivverket har i 2019 modernisert og forenklet Noark. Dette har gitt færre krav og mer fleksibilitet. Som en effekt av dette har det kommet flere systemer som tilfredsstiller standarden.

Riksarkivarens forskrift om bevaring av dokumenter fra de kommunale og fylkeskommunale helse- og omsorgstjenestene ble oppdatert i 2019. Med hjemmel i den nye forskriften kan kommuner og fylkeskommuner kassere dokumenter som ikke har bevaringsverdi, og dermed spare ressurser til bevaring og vedlikehold av arkiver.

Medietilsynet satte i gang et stort digitaliseringsprosjekt i 2018, som ble videreført i 2019. I løpet av 2019 er alle gamle fagsystemer avviklet, og prosessene er samlet i ett felles system. Det

nye systemet reduserer arbeidet med registrering og rapportering for brukerne, og saksbehandlingstiden for Medietilsynet er redusert ved at registrerings- og vedlikeholdsarbeidet er overført til brukerne. Dette fører også til økt datakvalitet.

I 2019 og 2020 har Lotteritilsynet utviklet en ny systemløsning for tilskuddsforvaltning. Den nye løsningen effektiviserer internt og hever kvaliteten, samtidig som den gjør det enklere for brukere/søkere. Løsningen blir bl.a. benyttet i forbindelse med merverdiavgiftskompensasjon og covid-19-ordningene som Lotteritilsynet forvalter.

Omstilling i Norsk Kulturråd

I tildelingsbrevet for 2019 ba Kulturdepartementet Kulturrådet *analysere og vurdere virksomhetens samlede forvaltningspraksis og organisering for å se om virkemidlene Kulturrådet forvalter treffer dagens kunstnerpraksis og forvaltes effektivt og transparent, samt om de fremmer kvalitet, relevans og representativitet i kultursektoren og bidrar til å spre makt*. Kulturrådet fant i analysen flere forbedringspunkter både når det gjelder styringsmodell og organisering, oppgavefordeling og arbeidsprosesser. Analysen har blitt fulgt opp og en ny intern organisering ble vedtatt sommeren 2020. Målet med omleggingen er at alle deler av virksomheten holder høy kvalitet samtidig som det drives målrettet og effektivt.

Systematisert dialog (mellom forvaltningsnivåene)

Kulturdepartementet vil som en oppfølging av Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft – kulturpolitikk fra framtida* gjøre grep for å systematisere dialogen mellom forvaltningsnivåene om videre utvikling av den nasjonale kulturpolitikken. Forvaltningsnivåene har et delt ansvar for mange av de samme oppgavene på kulturområdet, jf. kulturlova (lov 29. juni 2007 nr. 89 om ansvaret for offentlige styresmakter har for kulturverksemd). Ved å forsterke dialogen om virkemidler og tiltak, strategier og prioriteringer kan det bli bedre faglig samhandling og måloppnåelse innenfor den nasjonale kulturpolitikken.

Kulturdepartementet tar sikte på å gjennomføre årlige kontaktmøter på administrativt nivå med hver enkelt fylkeskommune fra og med 2020. Det legges opp til at fylkeskommunene i kraft av sin samfunnsutviklerrolle involverer berørte aktører (kultursektor, kommuner, samiske aktører) i sin region i sine forberedelser til møtene. Departementet vil på sin side involvere relevante underliggende etater i dialogen. Oppgaver med delt ansvar vil være et naturlig tema for dialog, men også oppfølging av nasjonale kulturpolitiske mål, kunnskapsutvikling, regionale og nasjonale satsinger og prioriteringer, regionale planer og strategier, og statlige strategier og stortingsmeldinger.

Gjennomgang av tilskuddsordningene til filmproduksjon

Kulturdepartementet og Norsk filminstitutt startet i 2019 en gjennomgang av tilskuddsordningene til filmproduksjon. Formålet med gjennomgangen er å tilpasse virkemidlene slik at de svarer bedre på filmpolitiske mål og endringer i markedet. Trendene i markedet er forsterket som følge av covid-19-pandemien og understreker behovet for å tilpasse innretningen på tilskuddsordningene. Etter planen skal prosjektet slutføres når endrede forskrifter for ordningene trer i kraft fra 1. januar 2021.

Ny pengespilllov

Departementet har sendt på høring utkast til ny lov om pengespill som skal erstatte dagens tre lover på feltet. Ny lov om pengespill skal gi en mer helhetlig og konsistent regulering gjennom å samle regelverket for de ulike sektorene på pengespillfeltet i én lov. Rent praktisk innebærer dette et enklere og mer oversiktlig regelverk. Forslaget søker å forenkle lovverket for å gi økt brukervennlighet for frivillige organisasjoner, berørte næringer og forvaltningen. Den digitale utviklingen på feltet skjer raskt og er vanskelig å forutsi og det er derfor et mål at den nye loven skal være dynamisk slik at bestemmelsene har gyldighet over tid.

10 Likestilling i budsjettet og oppfølging av aktivitets- og rapporteringspliktene

Likestillingskonsekvenser av covid-19

Covid-19-utbruddet har satt sitt preg på hele samfunnet. Pandemien og tiltakene som er iverksatt for å begrense smitte og å opprettholde aktivitet i næringslivet og samfunnet, kan få ulike konsekvenser for ulike personer avhengig av deres kjønn, alder, etnisitet, religion og livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuelle orientering, kjønnsidentitet osv.

Som offentlig myndighet er departementene forpliktet til å vurdere likestillingskonsekvenser i alt sitt arbeid, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24 første ledd. Stortinget har i vedtak nr. 537 (2019–2020) bedt regjeringen kartlegge effekten av covid-19-pandemien på likestillingsfeltet, og komme tilbake til Stortinget med resultater og funn på egnet måte. Kulturdepartementet vil i det følgende gi en overordnet oversikt over likestillingsmessige konsekvenser av covid-19-pandemien så langt i 2020 innenfor egen sektor.

Departementet legger til grunn at det skal leveres en fullstendig likestillingsredegjørelse i tråd med likestillings- og diskrimineringsloven § 24 andre ledd i Prop. 1 S for 2022, og at aktivitetene i 2020 vil bli redegjort for der.

For de fleste virksomhetene under Kulturdepartementet har covid-19-pandemien i liten grad hatt likestillingsmessige konsekvenser. Analyser som er gjennomført, viser for eksempel ingen strukturelle endringer i virksomhetenes fraværstatistikk for 2020 sammenlignet med tidligere år. For enkelte av virksomhetene har likevel krisen hatt visse likestillingsmessige effekter. Nasjonalbiblioteket og Arkivverket har lagt ned en betydelig innsats for å forbedre søketilgang og framvisning av materiale i digitale løsninger. Dette har bidratt til at personer med funksjonsnedsettelse har blitt mer likestilt med brukere uten funksjonsnedsettelse. For Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, som skal bidra til god tilgang til litteratur og bibliotek tjenester for personer med en type funksjonsnedsettelse som medfører vansker med å lese trykt tekst, har koronakrisen gitt visse utfor-

dringer knyttet til innlesing av folkebiblioteklitteratur. En del av produksjonstapet som følge av stengte studioer vil kunne hentes inn igjen, men det vil likevel bli innlest færre bøker/titler enn det som var målet for 2020.

Kartlegging av likestillingskonsekvenser

Kulturdepartementet har gitt Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) i oppdrag å følge og kartlegge likestillingskonsekvenser av pandemien på bakgrunn av kjønn og andre diskrimineringsgrunnlag. Bufdir har inngått et samarbeid med Kilden kjønnsforskning.no og har kontakt med andre sektormyndigheter som en del av dette arbeidet. Bufdir rapporterer jevnlig til Kulturdepartementet. Kulturdepartementet viderefremidler relevant informasjon fra Bufdirs innrapporteringer til ansvarlige fagdepartementer slik at de kan vurdere oppfølging av Bufdirs anbefalinger og forslag til tiltak.

Bufdir har rapportert om situasjonen blant annet på områdene vold i nære relasjoner, arbeidsliv og likestillingssituasjonen for personer med funksjonsnedsettelse. Nedenfor omtales noen av hovedfunnene.

Vold i nære relasjoner

Smitteverntiltak som går ut på å oppfordre folk til å holde seg hjemme, kan ha konsekvenser for de som bor i familier preget av vold. Det har vært stor oppmerksomhet på at risikoen for vold i nære relasjoner øker i krisetid, samtidig som det kan være vanskeligere å få tilgang til hjelpetjenester. Tall fra norsk politi etter 12. mars stemmer overens med tidligere forskning som har vist at antall henvendelser om vold går ned under kriser eller katastrofer. De fleste overgrepsmottakene meldte om en nedgang i antall pasienter under koronapandemien. Kartleggingen av bruk av krisesentrene tyder på at nedgangen i bruk av sentrene kan være særlig stor i innvandrerbefolkningen. En årsak kan være manglende informasjon om at

krisesentrene har åpent. Andre mulige årsaker er at gruppen ikke benytter sentrene av frykt for smitte, eller at de i større grad opplever vanskeligheter med å kunne komme vekk fra voldsutøver.

Arbeidsliv

Økningen i antall arbeidsledige var særlig stor de to første ukene etter at smitteverntiltakene ble innført. Økningen var større for kvinner enn for menn de første ukene etter at tiltakene ble innført. Ifølge NAV må dette ses i sammenheng med en overrepresentasjon av kvinner i næringene som eks. ble rammet av regjeringens smitteverntiltak, som personlig tjenesteyting og overnattings- og serveringsvirksomhet. Etter hvert som krisen spredte seg til andre næringer, har økningen i bruttoledigheten gjennom perioden blitt noe høyere blant menn. Om man ser helt og delvis ledige under ett, var andelen arbeidsledige på 3,2 pst. for kvinner og 3,4 pst. for menn 3. mars. 23. juni er de tilsvarende tallene på 10,0 for kvinner og 10,4 for menn. Det har med andre ord vært en svak økning i prosentpoeng når det gjelder kjønnsforskjellene i arbeidsledighet. NAV peker på at mange kvinner er ansatt i offentlig sektor, der det har vært få permitteringer og oppsigelser, og at dette er med på å forklare noe av denne kjønnsforskjellen.

Det har vært en kraftig økning i antall arbeidsledige blant personer med innvandrerbakgrunn. Samtidig er økningen i antall arbeidsledige blant personer med innvandrerbakgrunn lavere enn økningen for resten av befolkningen.

Likestillingssituasjonen for personer med funksjonsnedsettelse

Grupper som i utgangspunktet er sårbare, har blitt ekstra hardt rammet, både som følge av pandemien i seg selv og tiltakene som har vært iverksatt. Bufdirs kartlegging tyder på at covid-19 pandemien har fått negative konsekvenser for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse. Personer med funksjonsnedsettelse har opplevd reduserte tjenester eller at tilbud om praktisk bistand, dagtilbud, avlastningstilbud og andre tjenester har blitt endret eller har falt helt bort. Dette kan bidra til tap av helse og livskvalitet. For mange betyr det at de også har mistet viktige sosiale arenaer og hverdagsrutiner. Kartleggingen tyder på at smitteverntiltakene og mangel på tilrettelagt informasjon har bidratt til isolasjon, uro og usikkerhet.

Barn og unge med vedtak om spesialundervisning framheves som særlig rammet. Etter gjenåp-

ningen av skolene rapporterte Bufdir at det etter flere uker fortsatt var barn som ikke hadde fått det spesialpedagogiske tilbudet de har vedtak om. Dette vil kunne få store følger for læring og utvikling. Kulturdepartementet som koordinerende departement for politikken for personer med funksjonsnedsettelse vil følge situasjonen i samarbeid med Kunnskapsdepartementet.

Covid-19 pandemien og smitteverntiltakene som har vært iverksatt, har også fått konsekvenser for familier og pårørende. Kartleggingen viser at familier og pårørende opplever at de har fått ansvar for oppfølging av barnet sitt døgnet rundt, noe som har vært belastende. For noen familier har dette bidratt til utfordringer med å opprettholde en normal arbeidssituasjon.

Likestillings- og diskrimineringsombudets og Diskrimineringsnemndas virksomhet

Likestillings- og diskrimineringsombudets (LDO) virksomhet har i stor grad vært opprettholdt som tidligere. Da store deler av Norge stengte i mars, merket LDO en nærmest umiddelbar nedgang i antall henvendelser for veiledning. Dette tok seg imidlertid relativt raskt opp igjen, og det ligger an til at antall saker totalt i 2020 vil bli på nivå med tidligere år. LDO gjennomførte videomøter med sitt brukerutvalg for å kartlegge konsekvenser for ulike grupper. De gjennomførte også en spørreundersøkelse sammen med Unge Funksjonshemmede for å undersøke hvordan situasjonen har vært for denne gruppen.

LDO har hatt en rekke aktiviteter knyttet til covid-19-pandemien og har hatt kontakt med ulike sektormyndigheter om bl.a. vold mot kvinner og vold i nære relasjoner under pandemien, universell utforming av smitte-appen, informasjon om covid-19 til innvandrere med lite norskkunnskaper og retningslinjene for besøksforbud, som bl.a. angår psykisk utviklingshemmede. LDO la ut ny informasjon på hjemmesiden om diskrimineringsregelverket ved permitteringer.

Klagesaksbehandlingen i Diskrimineringsnemnda er upåvirket av covid-19-pandemien. Departementet gjennomførte en rask forskriftsendring som gjorde det mulig for nemnda å behandle saker i digitale møter, inkludert muntlige forhandlinger, og med elektronisk signering. Dette har vært viktig for å opprettholde framdriften i klagesaksavviklingen. Siden mars 2020 har nemnda per medio juli 2020 mottatt seks klagesaker som er relatert til covid-19-pandemien.

Status i departementet og de underliggende virksomhetene for 2019

Kulturdepartementet

Kulturdepartementet har som mål å være en likestilt og inkluderende organisasjon. Kulturdepartementet etterstreber en organisasjonskultur som gir rom for ansatte med ulik bakgrunn, og som kjennetegnes av toleranse og respekt. Kulturdepartementet skal ha et mangfoldig arbeidsmiljø, der alle skal være inkludert og få like muligheter uavhengig av etnisk, religiøs og kulturell bakgrunn, alder, kjønn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Kulturdepartementet har i den forbindelse utarbeidet en egen mangfolds- og inkluderingsstrategi som inneholder en rekke tiltak for å fremme likestilling og ikke-diskriminering. Departementet legger stor vekt på å tilrettelegge for at personer som har eller får nedsatt funksjonsevne, skal kunne fortsette i fullt eller delvis arbeid. Departementet samarbeider tett med bedriftshel-

setjenesten og Nav med mål om at tilretteleggingen tilpasses den ansattes behov på best mulig måte. Departementet har også utarbeidet retningslinjer for utøvelse av religion og livssyn på arbeidsplassen med utgangspunkt i at alle har rett til å gi uttrykk for sin overbevisning.

Kulturdepartementet har nedsatt en partssammensatt arbeidsgruppe som arbeider med å undersøke risiko for diskriminering, analysere årsaker til risikoen og komme med forslag til forebyggende tiltak.

Kulturdepartementet deltar i statens inkluderingsdugnad og arbeider aktivt med å tiltrekke oss flere søkere med nedsatt funksjonsevne og/eller hull i cv-en. I 2019 var 11,8 pst. av de nyansatte i målgruppen og departementet nådde dermed målsettingen om minimum 5 pst. av de nyansatte skal ha nedsatt funksjonsevne eller hull i cv-en. Departementet deltok i statens traineeordning for personer med høyere utdanning og nedsatt funksjonsevne.

Tabell 10.1 Kjønnsfordeling i Kulturdepartementet og underliggende virksomheter på kulturområdet

Virksomhet		Alle stillinger ¹			Lederstillinger ¹			Lønn ²
		Antall (N)	M	K	Antall (N)	M	K	K/M
Kulturdepartementet	2019	145	37	63	21	48	52	92
	2018	140	39	61	19	47	53	89
Norsk kulturråd ³	2019	131	35	65	17	35	65	99
	2018	124	36	64	19	47	53	95
Kunst i offentlige rom (KORO)	2019	20	20	80	4	25	75	85
	2018	17	24	76	2	50	50	84
Riksteatret	2019	76	47	53	6	50	50	92,5
	2018	75	47	53	6	50	50	94
Kulturtanken	2019	44	55	45	5	20	80	118
	2018	40	53	47	4	25	75	105
Nasjonalbiblioteket	2019	435	48	52	32	50	50	95
	2018	435	46	54	30	57	43	94
Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek	2019	41	29	71	5	60	40	88
	2018	42	36	64	5	60	40	86
Språkrådet	2019	35	39	61	6	33	67	97
	2018	35	42	58	6	29	71	98
Nidaros domkirkes restaureringsarbeider	2019	58	57	43	5	60	40	100
	2018	56	52	48	4	75	25	99
Arkivverket	2019	325	47	53	27	52	48	92
	2018	295	49	51	25	52	48	93
Norsk filminstitutt	2019	109	52	57	16	6	10	109
	2018	107	51	56	14	5	9	103
Medietilsynet	2019	35	12	23	4	1	3	102
	2018	38	17	21	4	1	3	105
Lotteri- og stiftelsestilsynet	2019	75	37	38	5	2	3	92,8
	2018	64	29	35	5	2	3	92,4
Likestillings- og diskrimineringsombudet	2019	39	26	74	4	100	0	101,1
	2018	39	31	69	4	100	0	100
Sekreteriatet for Diskrimineringsnemnda	2019	19	2	17	1	1	0	62
	2018	15	1	14	1	1	0	71,3

¹ Kolonnene viser andelen menn (M) og kvinner (K) og antall stillinger totalt for henholdsvis alle stillinger og lederstillinger i de ulike virksomhetene under Kulturdepartementet i 2019 og 2018.

² Kolonnen viser andelen av kvinners gjennomsnittlige årslønn i pst. av gjennomsnittlig årslønn for menn i virksomhetene under Kulturdepartementet i 2019 og 2018.

³ Kulturrådet har byttet HR-system i 2019, noe som endrer noe på tellemåten fra tidligere system.

Tabell 10.2 Kulturdepartementet (kjønn, lønn, stilling) per 1. oktober 2019. Prosent og tall (N)

	Kjønnsbalanse			Lønn ¹
	Menn	Kvinner	Antall (N)	
Totalt i departementet	37	63	145	92
Toppledere	50	50	8	108
Avdelingsdirektører	50	50	16	99
Fagdirektører	50	50	12	99
Underdirektører, kontorleder og arkivsjef	0	100	5	100
Seniorrådgivere	41	59	81	99
Rådgivere	13	87	15	92
Senior- og førstekonsulenter	0	100	8	100

¹ Tallene i kolonnen viser kvinners gjennomsnittslønn i pst. av mennenes gjennomsnittslønn.

Tabell 10.3 Kulturdepartementet (kjønn, stilling) per 1. oktober 2019. Prosent

	Deltid ¹		Midlertidig ansatte ²		Foreldrepermisjon ³		Legemeldt sykefravær	
	M	K	M	K	M	K	M	K
Totalt i departementet	1,9	5,4	3,1	6,3	1,9	1,1	1,9	3,3

¹ Andel av hvert kjønn som var tilsatt i deltid.

² Andel av hvert kjønn som var midlertidig tilsatt.

³ Andel hvert kjønn som har hatt uttak av foreldrepermisjon.

Departementets personal- og lønnspolitikk skal bidra til likelønn, og Kulturdepartementet arbeider aktivt med å oppnå bedre kjønnsbalanse i ulike stillingskategorier og utjevne lønnsforskjeller mellom kjønnene. Statistikken for 2019 viser at menn og kvinner i departementet har tilnærmet lik lønn i de fleste stillingskategorier.

Noen stillingskategorier skiller seg ut. Blant rådgiverne tjener kvinner 92 pst. av det mennene gjør, mens blant toppledere er det kvinnene som tjener mest med 108 pst. av det mennene tjener. Målrettet rekruttering og fokus på interne avansementsmuligheter er tiltak som benyttes med mål om å jevne ut lønnsforskjeller og bidra til en likere andel av kjønnene i de ulike stillingskategoriene.

Departementet følger den generelle målsettingen om å begrense bruken av deltidstillinger. Deltidstillinger i departementet er primært knyttet til at stillingsinnehaveren ikke har mulighet til å jobbe fulltid pga. delvis uførhet eller har behov for redusert arbeidstid for en periode knyttet til for eksempel omsorg for barn. Bruken av slike stillinger er i hovedsak begrunnet i personalpoli-

tikken om å legge til rette for arbeid i ulike livsfaser og situasjoner.

Departementet følger den generelle målsettingen i norsk arbeidsliv om at bruken av midlertidige stillinger skal være begrenset og evaluerer årlig bruken av slike stillinger sammen med de tilfellsvalgte.

Virksomhetene under Kulturdepartementet

Kulturtanken har tilnærmet jevn kjønnsfordeling totalt sett, men har flere kvinner enn menn i ledelsen.

Riksteatret hadde i 2019 totalt 76 fast ansatte. Riksteatret har en god kjønnsmessig balanse på alle nivåer i organisasjonen samlet sett. Det er skjevheter i kjønnsfordelingen i enkelte fagavdelinger. Gjennom ansettelsesprosesser og sammensetning av produksjonslag forsøker Riksteatret å skape en balanse på områder som kjønn og etnisitet. Teateret ønsker å være nøytrale overfor personers øvrige bakgrunn innenfor tro og livssyn, kjønnsidentitet og seksuell orientering.

Kjønnsbalansen i Nasjonalbiblioteket har jevnet seg ut de siste årene. I 2019 er lederstillingene likt fordelt mellom kvinner og menn. Den lønnsmessige forskjellen mellom kvinner og menn har blitt noe mindre sammenlignet med 2018. Kvinnelige ansatte tjener 95 pst. av det mannlige kolleger tjener.

For Arkivverket har kjønnsfordelingen for lederstillinger og øvrige stillinger hatt god balanse. Dette gjelder også i 2019. Gjennomsnittslønnen er noe høyere for mannlige ansatte enn for kvinnelige. Arkivverket jobber aktivt med å sikre likelønn ved ansettelser og i lønnsforhandlinger.

Andelen kvinnelige og mannlige ansatte i Språkrådet har vært nokså stabil fra 2018 til 2019. For virksomheten som helhet tjener kvinnelige ansatte 97 pst. av det mannlige kollegaer tjener.

Likestilling mellom kjønnene er en viktig målsetting for lønnspolitikken i Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB). Kvinnene tjener om lag 85 pst. av det mennene tjener. Lønnsforskjellen mellom kjønnene skyldes i hovedsak at tre av fem i ledelsen er menn. NLB har ikke funnet noe som tyder på at menn og kvinner systematisk behandles ulikt i spørsmål om lønnsfastsettelse og lønnsutvikling.

Ved Nidaros domkirkes restaureringsarbeider er kjønnsbalansen god. Kvinnelige og mannlige ansatte har i snitt også tilnærmet samme lønnsnivå. Virksomheten melder om at de legger vekt på en balansert kjønnsfordeling i rekrutteringsprosesser.

Norsk filminstitutt (NFI) hadde i 2019 totalt 109 ansatte i gjennomsnitt, 57 kvinner og 52 menn. Kjønnsfordelingen blant alle ansatte er god, mens det blant lederstillingene er overvekt av kvinner, ti kvinner og seks menn. Gjennomsnittlig lønn per årsverk for alle stillinger er 8,5 pst. høyere for kvinner enn for menn, og gjennomsnittlig lønn per årsverk for lederstillingene er 1,8 pst. høyere for kvinner enn for menn.

Medietilsynet hadde i 2019 totalt 35 ansatte i gjennomsnitt, 23 kvinner og 12 menn. Ledergruppen består av tre kvinner og én mann. Det er liten lønnsforskjell mellom kvinner og menn på samme stillingsnivå i virksomheten.

Lotteri- og stiftelsestilsynet hadde i 2019 totalt 75 ansatte i gjennomsnitt, 38 kvinner og 37 menn. Ledergruppen består av tre kvinner og to menn. For virksomheten som helhet tjener kvinnelige ansatte 93 pst. av det mannlige kolleger tjener.

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) hadde i 2019 39 ansatte. Av de ansatte var 26 pst. menn og 74 pst. kvinner. LDO har som mål å rekruttere kvalifiserte medarbeidere som i

størst mulig grad speiler befolkningen. Det er stor bevissthet på likestilt rekruttering.

Diskrimineringsnemnda er oppdelt i en nemnd og et sekretariat. Nemndsmedlemmene er utpekt i statsråd og er ikke ansatt i Diskrimineringsnemnda. Det var i 2019 totalt 15 nemndsmedlemmer, 9 faste og 6 varamedlemmer. Blant disse var 7 menn og 8 kvinner. Det var totalt 21 personer som var ansatt i sekretariatet i 2019. Av de juridiske saksbehandlere og administrasjonsmedarbeiderne var 19 kvinner og 1 mann. Direktøren er også mann. Totalt arbeidet det altså 2 menn i sekretariatet, og 19 kvinner, fordelt på 13,58 årsverk. I tillegg har Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda hatt to innleide arkivassistenter, en mann og en kvinne. Sekretariatet ønsker en jevnere kjønnsfordeling og at arbeidsstyrken i størst mulig grad skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen.

Institusjoner som mottar tilskudd fra
Kulturdepartementet

Kunstinstitusjonene

Departementet har ansvaret for styreoppnevninger i de nasjonale musikk- og scenekunstinstitusjonene. Det legges vekt på kompetanse, kapasitet og relevant mangfold, herunder forskjellig erfaringsbakgrunn, når departementet foreslår personer valgt inn i styret. Departementet følger opp krav til kjønnsrepresentasjon i styrene og arbeider for mest mulig lik representasjon mellom kjønnene.

I musikk- og scenekunstinstitusjonene som fikk tilskudd på kap. 323, post 70 og 71 i 2019, var fordelingen av årsverk på kvinner og menn henholdsvis 49 pst. og 51 pst. Institusjonenes styret, inkludert varamedlemmer, hadde 53 pst. kvinner og 47 pst. menn. Andelen kvinnelige styreledere var 58 pst.

Museene

I museene som fikk tilskudd på kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket, var andel kvinner og menn i faste stillinger i 2019 henholdsvis 57 pst. og 43 pst. Museenes styret, inkludert varamedlemmer, hadde følgende kjønns sammensetning: 48 pst. kvinner og 52 pst. menn. På styreledernivå var 28 pst. av styrelederne kvinner.

Idrettsområdet

Departementet støtter opp om likestillingsarbeidet i idretten. Sentrale verdier for norsk idrett er frivillighet, demokrati og likeverd. Likestilling mellom kjønnene er spesielt ivaretatt i lov for Norges

idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). I § 2-4 Kjønnfordeling heter det bl.a.:

«Ved valg/oppnevning av styre, råd, utvalg/komité mv. og ved representasjon til årsmøte/ting, skal begge kjønn være representert.»

Undersøkelser viser at barn og ungdom med minoritetsbakgrunn, spesielt jenter, i mindre grad er medlemmer av idrettslag enn gjennomsnittet i befolkningen. Det er et mål at flere jenter med minoritetsbakgrunn skal delta i idrett. Inkludering av minoritetsjenter i idretten prioriteres gjennom tilskuddsordningen Inkludering i idrettslag.

Frivillighetsområdet

Undersøkelser i perioden 1998–2014 viste at det er flere menn enn kvinner i frivillig arbeid i organi-

sasjonene. I 2017 var det imidlertid ingen forskjeller mellom kvinner og menn når det ses på frivillig arbeid samlet. Kjønnfordelingen varierer innenfor de ulike delene av frivillig sektor.

Både i lokalforeningene og nasjonale organisasjoner er det en endring fra en relativt lik kjønnfordeling i styrene til at kvinner er noe underrepresentert, jf. Organisasjonslandskap i endring 2009–2019⁶. I nasjonale organisasjoner var det i gjennomsnitt 47 pst. kvinner i styrene i 2013, i 2019 var det 44 pst. I lokallagene var det i gjennomsnitt 50 pst. kvinner i styrene i 2009, i 2019 var det 43 pst.

---

⁶ Daniel Arnesen og Karl Henrik Sivesind. (2020:5) Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

11 Omtale av klima- og miljøsaker

Regjeringens klima- og miljøpolitikk bygger på at alle samfunnssektorer har et selvstendig ansvar for å legge miljøhensyn til grunn for aktivitetene sine og for å medvirke til at de nasjonale klima- og miljømålene kan nås. For en omtale av regjeringens samlede klima- og miljørelevante saker, se Klima- og miljødepartementets fagproposisjon.

Museumssektoren

Museenes bevarings- og formidlingsarbeid bidrar til å spre kunnskap om og opplevelse av sammenhenger og endringer i de natur- og kulturbaserte miljøer som omgir oss. Museumssektoren forvalter kulturminner i form av bygninger og anlegg. Museene rapporterer om ca. 5 000 kulturhistoriske bygninger i 2019. Et stort antall av disse er mangelfullt vedlikeholdt. Ikke minst har flere museer udekkede behov for ekstraordinært vedlikehold av sin bygningsmasse i lys av de globale klimaendringene.

På oppdrag fra Kulturdepartementet gjennomførte museene i Det nasjonale museumsnettverket i 2019 en kartlegging og tilstandsvurdering av sine kulturhistoriske bygninger. Norsk kulturråd har fått i oppdrag å bistå museene i arbeidet samt utarbeide en rapport basert på innkomne data fra museer. Rapporten leveres til Kulturdepartementet høsten 2020.

Norsk kulturråd forvalter tilskuddsordningen for sikringstiltak ved museene. Over ordningen ble det for 2019 gitt tilskudd på 9 mill. kroner til 49 sikringstiltak ved 23 museer. Det gis tilskudd til å forebygge ødeleggelser ved blant annet brann, tyveri, hærverk og naturskade.

Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Departementet forutsetter at mottakere av spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet følger bestemmelsene i plan- og bygningsloven og aktuelle forskrifter, også når det gjelder klima- og miljørelaterte saker.

Kunst i offentlige rom – KORO

KORO har rutiner som ivaretar kravet om grønne og sosiale anskaffelser i forbindelse med produksjon av kunst. Når det gjelder produksjon av kunst, inngår miljøkrav og totale livssyklus-kostnader i malen for konkurransegrunnlag til leverandør og tildelingskriterier. Miljømessige hensyn blir vurdert og ivaretatt i forbindelse med kunstproduksjoner.

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider

Staten har hatt bygningsansvaret for Nidarosdomen siden gjenreisningen av domkirken ble påbegynt i 1869. Nidarosdomen og Erkebispegården har en enestående verneverdi og er blant landets viktigste kirke- og kulturhistoriske bygningsverk. Kontinuerlig sikring og vedlikehold av bygningene er nødvendig for en forsvarlig forvaltning av den kulturarven disse bygningene representerer. Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR), som har forvaltningsansvaret for byggene, har også en overordnet oppgave i å holde ved like og føre videre unike håndverkstradisjoner, og å utvikle disse.

Nasjonalt pilegrimsenter (NPD), er en del av virksomheten ved Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR) og fungerer som pådriver og koordinator for den nasjonale pilegrimsatsingen, som skal oppfylle målsettinger innenfor både kirke, kultur, næring og miljø. Pilegrimsferdsel er «grønn» turisme og sammen med andre initiativer utgjør miljøaspektet en sentral og viktig del av pilegrimsatsingen, både for miljøet, de ulike aktører og for pilegrimene selv. Pilegrimsatsingen skal legge FNs 10 bærekraftsprinsipper for reiseliv til grunn for arbeidet, med blant annet spesiell vekt på å respektere, videreutvikle og fremheve lokalsamfunnets historiske kulturarv, autentiske kultur, tradisjoner og særpreg og å minimere reiselivsbedrifters og turistenes forurensning av luft, vann og land (inkludert støy), samt å minimere genereringen av avfall og forbruk av knappe og ikke-fornybare ressurser.

12 Oppfølging av FNs bærekraftsmål

Agenda 2030 med FNs bærekraftsmål ble vedtatt av FN i 2015. Rammeverket består av 17 mål og 169 delmål og utgjør FNs arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Målene er universelle, det vil si at alle land har ansvar for å følge opp målene nasjonalt. Målene skal fungere som en felles global retning for stater, næringsliv og sivilsamfunn.

Kulturdepartementet har ansvar for oppfølging av tiltak innenfor delmål under flere av hovedmålene og har det nasjonale koordineringsansvaret for hovedmål 5 Oppnå likestilling og styrke jenter og kvinners stilling.

1. Utrydde alle former for fattigdom i hele verden

1.4) Innen 2030 sikre at alle kvinner og menn, særlig fattige og sårbare, har lik rett til økonomiske ressurser og tilgang til grunnleggende tjenester, til å eie og kontrollere jord og andre former for eiendom, og til arv, naturressurser, ny teknologi og finansielle tjenester, inkludert mikrofinansiering.

1.b) Opprette gode politiske rammeverk på nasjonalt, regionalt og internasjonalt nivå basert på utviklingsstrategier som gagnar de fattige og ivaretar kjønnsperspektivet, med sikte på å øke investeringer i tiltak som bekjemper fattigdom.

Det vises til omtale av programmet likestilling for utvikling (LIKE) under delmål 16.b.

4. Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

4.5) Innen 2030 avskaffe kjønnsforskjeller i utdanning og opplæring og sikre lik tilgang til alle nivåer innenfor utdanning og yrkesfaglig opplæring for sårbare grupper, inkludert personer med nedsatt funksjonsevne, urfolk og barn i utsatte situasjoner.

Kjønnsstradisjonelle utdanningsvalg bidrar til å opprettholde et kjønnsdelt arbeidsmarked. To tredjedeler av kjønnsdelingen på arbeidsmarkedet

kan direkte forklares av kjønnsdelte utdanningsvalg. Det vil si at de utdanningsvalgene ungdommer og unge voksne gjør, har store konsekvenser for hvor kjønnsdelt arbeidsmarkedet blir. Et kjønnsdelt arbeidsmarked bidrar til forskjeller i lønn, arbeidsbetingelser og arbeidsbelastning og er med på å begrense både den enkeltes valgmuligheter og arbeidsmarkedets fleksibilitet. Regjeringen har derfor besluttet å fremme en strategi for å bidra til et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked. Strategien skal ha en varighet på fire år, 2021–2024. Et viktig dokument i arbeidet er NOU 2019: 19 *Jenterom, gutterom og mulighetsrom. Likestillingsutfordringer blant barn og unge*, som inneholder flere forslag til tiltak for å få unge til å bryte med kjønnsstradisjonelle valg av utdanning og yrke. Regjeringen stimulerer flere til å velge utradisjonelt gjennom satsingene Jenter og teknologi og Menn i helse.

4.a) Etablere og oppgradere utdanningstilbud som er barnevennlige, og som ivaretar hensynet til kjønnsforskjeller og til personer med nedsatt funksjonsevne og sikrer trygge, ikke-voldelige, inkluderende og effektive læringsmiljø for alle.

Vesentlige deler av bygningsmassen for opplæring og utdanning har mangler med hensyn til universell utforming. Dette påvirker læringsmiljøet for barn og unge med funksjonsnedsettelse negativt. Det medfører i noen tilfeller at barn ikke kan gå på sin nærscole. Kartlegginger viser at 1/3 av undervisningsbygningene i grunnskolesektoren har mangler, delvis av vesentlig karakter. Bufdir har en tilskuddsordning som gir kommuner og fylkeskommuner mulighet for støtte til kartlegging av manglende universell utforming av skolebygninger og tidlig prosjektering av oppgradering. Bufdir samarbeider med Udir om informasjon og veiledning til kommunene om universell utforming av skolebygninger.

Enheten Universell ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet gir veiledning innen universitets- og høyskolesektoren om universell utformet læringsmiljø.

5. Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet

Kultur- og likestillingsministeren har ansvaret for koordinering av regjeringens likestillingspolitikk, herunder koordineringsansvaret for oppfølgingen av FNs bærekraftsmål nr. 5. Hvert departement har ansvar for likestilling innenfor egne sektorer. Alle offentlige myndigheter har et lovpålagt ansvar for å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling. Næringslivet og sivilt samfunn har også et viktig ansvar for å fremme likestilling. Regjeringen arbeider sammen med sivilsamfunnet, næringslivet, partene i arbeidslivet og andre aktører for å styrke likestillingen.

I World Economic Forums Gender Gap Report 2020 blir Norge rangert som nr. 2 av 153 land. Rangeringen er basert på fire hovedfaktorer; yrkesdeltakelse, utdanning, helse og politisk gjennomslag. Flere universelle velferdsordninger bidrar til å gjøre det lettere for mødre og fedre å kombinere familieliv og arbeid i Norge. Vi har en god foreldrepermisjonsordning og lovfestet rett til barnehageplass med maksimalpris. Vi har også et godt rettslig diskrimineringsvern. Økningen av kvinners deltakelse i arbeidslivet har vært viktig for den økonomiske veksten i Norge de siste tiårene og vi har kommet langt når det gjelder likestilling mellom kvinner og menn.

Likevel har Norge fortsatt likestillingsutfordringer, for eksempel vold mot kvinner, et kjønnsdelt utdannings- og arbeidsmarked, få kvinner i ledelsen i næringslivet og lav yrkesdeltakelse blant en del grupper kvinner med innvandrerbakgrunn.

5.1) Få slutt på alle former for diskriminering av jenter og kvinner i hele verden.

Regjeringen vil jobbe for likeverd og like muligheter for alle, uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering eller kjønnsidentitet. Videre vil regjeringen styrke likestillingen i samfunnet og legge til rette for at alle skal ha mulighet til å kombinere familie- og arbeidsliv.

1. januar 2018 trådte likestillings- og diskrimineringsloven i kraft. Loven håndheves av Diskrimineringsnemnda. Sammen med Likestillings- og diskrimineringsombudet utgjør nemnda et lavterskeltilbud for personer som er utsatt for diskriminering. 1. januar 2020 trådte endringer i loven i kraft. Aktivitets- og redegjørelsesplikten for arbeidsgivere og offentlige myndigheter har blitt styrket. Store private arbeidsgivere og alle offent-

lige arbeidsgivere har nå plikt til å gjennomføre en lønnskartlegging fordelt etter kjønn. De skal også kartlegge ufrivillig deltidsarbeid. Offentlige myndigheter har fått en mer konkret aktivitetsplikt, samt plikt til å redegjøre for hvordan de jobber med likestilling i sin myndighetsutøvelse. Fra 1. januar 2020 er det også etablert et lavterskeltilbud for behandling av saker om seksuell trakassering for å gjøre rettsvernet mot seksuell trakassering mer effektivt. Lavterskeltilbudet består i at Diskrimineringsnemnda er gitt myndighet til å håndheve forbudet mot seksuell trakassering i likestillings- og diskrimineringsloven, og myndighet til å ilegge oppreisning i saker om seksuell trakassering innenfor arbeidslivet. I tillegg er Likestillings- og diskrimineringsombudets veilednings- og hjelpetilbud til personer som utsettes for seksuell trakassering styrket.

Internasjonalt er Norge en tydelig stemme for styrking av jenters og kvinners stilling og rettigheter. Prioriterte områder er jenters utdanning, politisk og økonomisk deltakelse, bekjempelse av vold, seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) og kvinner i fred og konflikt. I 2019 la regjeringen fram en strategi mot skadelige skikker. Et eget program gjennom Kunnskapsbanken bidrar til økt likestilling gjennom institusjonelt samarbeid. Videre skal 50 pst. av all bilateral bistand ha likestilling som hoved- eller delmål. Norge er blant de største bidragsyterne til UN Women og UNFPA, og har doblet støtten til FNs innsats mot skadelige skikker. Også tett samarbeid med sivilsamfunnsaktører (som FOKUS, CARE og Sex og Politikk) prioriteres i arbeidet for internasjonal likestilling.

For å fremme SRHR, forpliktet Norge seg i 2019 til å investere 10,4 mrd. kroner for perioden 2020–2025. Dette inkluderer 760 mill. kroner til arbeidet mot skadelige skikker for perioden 2020–2023. I tillegg har Norge forpliktet seg til å gi 1 mrd. kroner til innsatsen mot seksuell og kjønnsbasert vold i humanitære kriser.

Covid-19 har konsekvenser for kvinners rettigheter og det internasjonale likestillingsarbeidet. Norge har jobbet aktivt for at likestillingsdimensjonen skal stå sentralt i responsen mot og under gjenoppbyggingen etter pandemien. Koordinerte tiltak gjennom FN og ulike fond i og utenfor FN-regi og bruk av kjønnsdelt statistikk blir kritisk for effektiv respons mot konsekvenser av covid-19.

Det vises til Utenriksdepartementets budsjettproposisjon for nærmere omtale av likestillings-satsingen i Norges internasjonale arbeid.

5.2) Avskaffe alle former for vold mot alle jenter og kvinner både i offentlig og privat sfære, inkludert menneskehandel, seksuell utnytting og andre former for utnytting.

Kvinner utsettes i større grad enn menn for vold i nære relasjoner, for seksuell trakassering, voldtekt, sterk sosial kontroll, kjønnslemlestelse og tvangsekteskap. Det er lagt fram en rekke handlingsplaner for å bekjempe vold og seksuelle overgrep. En plan for å redusere forekomsten av vold i nære relasjoner samt styrke ivaretagelsen av barn utsatt for overgrep ble lagt fram i oktober 2016 (Prop. 12 S (2016–2017)). Våren 2019 la regjeringen fram en handlingsplan mot voldtekt. En handlingsplan mot vold i nære relasjoner med en egen samisk del er under arbeid og skal lanseres i 2020. Samiske kvinner er mer utsatt for vold enn kvinner i befolkningen for øvrig. Sametinget og Justis- og beredskapsdepartementet har tatt initiativ til videre forskning om dette. Det er satt av midler til forebygging av vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Justis- og beredskapsdepartementet har iverksatt en rekke tiltak mot vold i nære relasjoner i forbindelse med nedstengningen av samfunnet som følge av covid-19. Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets og Barne- og familiedepartementets budsjettproposisjoner for nærmere omtale av regjeringens oppfølging av delmål 5.2.

Voksne med funksjonsnedsettelse og utviklingshemming er mer utsatt for vold og overgrep enn andre grupper. Dette gjelder særlig kvinner. Mange er mer utsatt for vold i nære relasjoner, og det er en overhyppighet når det gjelder utsatthet for fysiske overgrep og seksuelle overgrep.

På vegne av Kulturdepartementet driver Bufdir prosjektet TryggEst, en ny og helhetlig modell for håndtering av mistanke om vold og overgrep mot risikoutsatte voksne, som for eksempel utviklingshemmede og mennesker med funksjonsnedsettelse. TryggEst er prøvd ut i 12 kommuner (2018–2020). Antall saker er seksdoblet, og 70 pst. av de utsatte er kvinner. Storparten av de utsatte er mottakere av kommunale tjenester, og hovedvekten av utøverne er i nær relasjon med den utsatte. Erfaringene fra prosjektet viser at de som har blitt utsatt for overgrep nå blir ivare tatt, og at langt flere saker avdekkes.

5.3) Avskaffe all skadelig praksis, som barneekteskap, tidlige ekteskap og tvangsekteskap, og kjønnslemlestelse.

Det er innført en absolutt 18-årsgrense for å inngå ekteskap i Norge fra 1. juli 2018. Regjeringen har styrket satsingen mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, blant annet gjennom handlingsplanen *Retten til å bestemme over eget liv (2017–2020)* og nedsettelse av ekspertgruppe om unge som etterlates i utlandet mot sin vilje. Rapporten ble lansert i mai i 2020. Det er besluttet at ny handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold skal utarbeides. I regjeringens *integreringsstrategi Integrering gjennom kunnskap (2019–2022)* er «Retten til å leve et fritt liv» ett av fire målområder og i Revidert nasjonalbudsjett 2019 ble arbeidet mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse styrket. Det vises til Kunnskapsdepartementets og Barne- og familiedepartementets budsjettproposisjoner for nærmere omtale av oppfølgingen av delmål 5.3.

5.4) Anerkjenne og verdsette ubetalt omsorgs- og husholdsarbeid gjennom offentlige tjenester, infrastruktur og sosialpolitikk, og fremme delt ansvar i husholdet og familien, alt etter hva som passer i det enkelte land.

Norge har en god og fleksibel foreldrepengeordning som er med på å fremme delt ansvar i husholdet og familien. Det er innført tredeling av foreldrepermisjonen som gir begge foreldre verdifull tid med barnet det første leveåret og stiller kvinner og menn likere på arbeidsmarkedet. Det vises til Barne- og familiedepartementets budsjettproposisjon for mer detaljert omtale av foreldrepengeordningen.

Økningen i ubetalt omsorgsarbeid som følge av stengte barnehager og skoler som følge av covid-19 har i størst grad falt på kvinner. Stortinget har fattet et enstemmig vedtak om å be regjeringen om å kartlegge effekten av koronakrisen på likestillingsfeltet.

Foreldre til barn med alvorlig funksjonshemming og sykdom er pårørende med store omsorgsoppgaver. De må ofte forholde seg til flere deler av det offentlige tjenesteapparatet. Mange opplever at det er utfordrende å forholde seg til hjelpesystemet som helhet, og å få hjelp fra riktig instans. De bruker ofte mye ressurser på å koordinere og administrere tjenester framfor det å være foreldre, og dette er ansvarsoppgaver som ofte faller på kvinner. Forskning viser samtidig at det er

en systematisk skjevhet i hvem som har hovedansvaret for pårørendearbeid i familien, og at kvinner oftere har hovedansvaret. Regjeringen arbeider med en pårørendestrategi, der formålet er å løfte fram pårørendes rolle og situasjon, peke på utfordringer og gi en retning for det videre arbeidet. Strategien skal slås sammen med en påfølgende handlingsplan som skal inneholde konkrete tiltak.

Kvinner utgjorde 82 pst. av mottakerne av omsorgslønn i 2010, omtrent det samme som i 1995. Mange må bruke sykelønnsordning og permisjoner for å ivareta omsorgsoppgaver for familiemedlemmer.

5.5) Sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger på alle nivåer der beslutninger tas, i det politiske, det økonomiske og det offentlige liv.

På politisk nivå er kvinner godt representert. På Stortinget er 40,8 pst. kvinner, og i kommunestyrene er 40,5 pst. kvinner. 35 pst. av ordførerne er kvinner.

Selv om Norge er ett av verdens mest likestilte land er det fortsatt langt færre kvinner enn menn i toppen av norsk næringsliv. I de 200 største selskapene i Norge er bare 1 av 10 av de øverste lederne kvinner. I toppledergruppene i de samme selskapene er kvinneandelen 22 pst. Næringslivet må selv ta ansvar for å rekruttere gode kandidater fra hele befolkningen. For å understøtte dette har regjeringen i samarbeid med næringslivet laget en beste-praksis-liste *Hvordan få kjønnsbalanse i toppen av næringslivet*. Denne er distribuert til de 500 største norske virksomhetene med råd og tips om de viktigste grepene for bedre kjønnsbalanse på toppen. Regjeringen satte av 2 mill. kroner i 2019 til tiltak som kan bidra til å øke andelen kvinnelige toppledere i næringslivet. Midlene benyttes til et forskningsprosjekt i regi av Institutt for samfunnsforskning som skal gi forslag til å øke andelen kvinnelige toppledere i næringslivet.

Bare en av tre gründere er kvinner. Regjeringen har lagt fram en strategi for kvinnelige gründere for å få flere kvinner til å starte egen bedrift.

I statlig sektor er andelen kvinnelige ledere økt fra 46 pst. i 2013 til 54 pst. i 2018.

5.6) Sikre tilgang til god seksuell og reproduktiv helse og reproduktive rettigheter for alle, i samsvar med handlingsprogrammet fra den internasjonale konferansen om befolkning og utvikling, handlingsplanen fra Beijing og beslutningsdokumentene fra deres respektive tilsynskonferanser.

Regjeringens strategi for seksuell helse Snakk om det! Strategi for seksuell helse (2017–2022) samlet for første gang arbeidet for seksuell helse i en felles strategi.

Det viser for øvrig til Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon for omtale av regjeringens oppfølging av dette delmålet.

5.a) Iverksette reformer for å gi kvinner lik rett til økonomiske ressurser, mulighet til å eie og kontrollere jord og andre former for eiendom samt tilgang til finansielle tjenester, arv og naturressurser, i samsvar med nasjonal lovgivning.

Det er et uttrykt mål i landbrukspolitikken at kvinner og menn skal ha de samme mulighetene til å drive næringsvirksomhet i landbruket. For nærmere omtale og statistikk vises det til Landbruks- og matdepartementets budsjettproposisjon.

5.b) Styrke bruken av muliggjørende teknologi, særlig informasjons- og kommunikasjonsteknologi, for å styrke kvinners stilling i samfunnet.

Norge er et landene i verden med den høyeste andelen av innbyggere som har tilgang til og bruker digital teknologi. SSBs mediebarometer for 2019 viser at 92 pst. av menn og 88 pst. av kvinner i alderen 9 til 79 år har benyttet internett på en gjennomsnittsdag. 95 pst. menn og 94 pst. kvinner i samme aldersgruppe har tilgang på smarttelefon. Blant de eldre er det noe færre kvinner enn menn som har tilgang på og bruker digitale verktøy og tjenester.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet samarbeider med Kompetanse Norge og KS for å legge forholdene til rette for etablering av kommunale lavterskeltilbud som gir veiledning innen grunnleggende digitale ferdigheter. 105 kommuner har siden 2017 fått tilskudd på 13 mill. kroner for å etablere slike tilbud. Kommunal- og moderniseringsdepartementet støtter årlig Seniornett Norge med 3,5 mill. kroner til opplæring av eldre som mangler grunnleggende digital kompetanse.

Mange av deltakerne på disse kurs- og opplæringstilbudene er kvinner med liten eller ingen digital kompetanse fra tidligere. Det vises til Kom-

munal- og moderniseringsdepartementets budsjettproposisjon for nærmere omtale.

5.c) Vedta og styrke god politikk og vedta gjennomførbar lovgivning for å fremme likestilling og styrke jenters og kvinners stilling på alle nivåer i samfunnet.

Norge har kommet langt når det gjelder likestilling. Kvinner og menn har de samme formelle rettighetene og pliktene. Gode velferdsordninger støtter opp under de formelle rettighetene. Norske kvinner er i dag i flertall i høyere utdanning og kvinner har lønnet arbeid i nesten samme grad som menn. Dette har i løpet av de siste tiårene bidratt til økonomisk utvikling og store samfunnsendringer. Aktivitets- og redegjørelsesplikten i likestillings- og diskrimineringsloven ble styrket i 2020, se omtale under delmål 5.1.

8. Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

8.5) Innen 2030 oppnå full og produktiv sysselsetting og anstendig arbeid for alle kvinner og menn, inkludert ungdom og personer med nedsatt funksjonsevne, og oppnå lik lønn for likt arbeid.

Norske kvinner er i verdenstoppen når det gjelder arbeidsdeltakelse. Stadig flere kvinner jobber heltid. Ungdommers utdanningsvalg er fortsatt kjønnsstradisjonelle, noe som fører til et kjønnsdelt arbeidsmarked. Regjeringen har derfor besluttet å fremme en strategi for å bidra til et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked. Et viktig grunnlagsdokument i arbeidet er NOU 2019: 19 *Jenterom, gutterom og mulighetsrom*, som har flere forslag til tiltak for å få unge til å bryte med kjønnsstradisjonelle utdanningsvalg.

Forskjellen i lønn mellom kvinner og menn har blitt redusert i løpet av det siste tiåret og er mindre enn i de fleste andre land. I 2019 var kvinners gjennomsnittslønn 87,6 pst. av menns lønn når vi inkluderer både heltids- og deltidsansatte. Den viktigste forklaringen på forskjellen er det kjønnsdelte arbeidsmarkedet, dvs. at kvinner jobber i yrker og bransjer med lavere gjennomsnittslønn.

Mange personer med funksjonsnedsettelse er utenfor arbeidslivet. I 2. kvartal 2019 var 44 pst. av personer med funksjonsnedsettelse mellom 15 og 66 år sysselsatt. Blant befolkningen for øvrig var andelen 74 pst. Nærmere 30 pst. av personer med funksjonsnedsettelse som står utenfor arbeidslivet ønsker seg inn.

Regjeringen vil inkludere flere personer med funksjonsnedsettelse i arbeidslivet, blant annet gjennom inkluderingsdugnaden. Regjeringen har satt mål om at minst fem pst. av nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en.

Arbeid er et av innsatsområdene i *Et samfunn for alle. Regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020–2030* og den tilhørende handlingsplanen *Et samfunn for alle - Likestilling, demokrati og menneskerettigheter. Regjeringens handlingsplan for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse 2020–2025*.

Diskriminering på arbeidsmarkedet er en barriere for deltagelse i arbeidslivet for etniske minoriteter. 16 pst. av personer med innvandrerbakgrunn mener at de har opplevd å bli forskjellsbehandlet på arbeidsplassen på grunn av sin innvandrerbakgrunn (Vrålstad og Stabell 2017). Regjeringen har lagt fram *Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion*. Handlingsplanen gjelder for perioden 2020–2023. Planen er bred og inneholder innsatser innenfor flere ulike samfunnsområder, deriblant arbeidsliv. I handlingsplanperioden skal det blant annet gjennomføres en informasjonskampanje om hvordan en kan fremme klager om diskriminering på grunn av etnisitet og religion og en kampanje om hets og trakassering i arbeidslivet. Institutt for samfunnsforskning har gjennomført en kunnskapskartlegging om kvinner med innvandrerbakgrunn og sysselsetting. Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet vil vurdere hvordan rapportene skal følges opp.

10. Redusere ulikhet i og mellom land

10.2) Innen 2030 sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status.

Organisasjonene som fremmer likestilling, organisasjonene for funksjonshemmede, LHBTIQ-organisasjoner, innvandrerorganisasjoner, religiøse organisasjoner og barne- og ungdomsorganisasjonene er viktige arenaer for utvikling og demokratiopplæring. Organisasjonene fremmer synspunktene til medlemmene overfor lokale og nasjonale myndigheter. Departementene har kontakt med organisasjonene i utforming og gjennomføring av politikken og gir støtte til en rekke sivilsamfunnsorganisasjoner. For mer informasjon, se budsjettproposisjonen programkategori 08.45.

Personer med funksjonsnedsettelse skal på lik linje med alle andre ha mulighet til deltakelse i utdanning, arbeids- og samfunnsniv. Norsk politikk følger prinsippene i FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. I 2018 la Regjeringen fram *Et samfunn for alle – Regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020 – 2030*. Strategien ble fulgt opp av en handlingsplan med konkrete tiltak i 2019. En ny handlingsplan om universell utforming er under utarbeidelse.

For å kunne måle utviklingen for personer med funksjonsnedsettelse er det nødvendig å ha god data og statistikk også for denne gruppen. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har samlet statistikk og analyser som belyser levekårssituasjonen til personer med nedsatt funksjonsevne og gjør det mulig å følge utviklingen over tid. Fra 2020 vil Bufdir i samarbeid med SSB publisere årlig statistikk om levekårssituasjonen til personer med funksjonsnedsettelse basert på ulike registerdata.

Regjeringen har lagt fram *Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion (2020–2023)*. Dette er en bred og overordnet plan som tar utgangspunkt i at rasisme og diskriminering rammer mange ulike grupper i det norske samfunnet. Handlingsplanen omfatter 50 tiltak fordelt på 10 innsatsområder og vil bidra til forsterket innsats mot rasisme og diskriminering. Bufdir har lansert en kunnskapsportal om likestilling og levekår blant samer, nasjonale minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn. Kunnskapsportalen viser bl.a. at samer, nasjonale minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn har erfaringer med etnisk diskriminering på ulike arenaer, særlig innen utdanning og arbeidsliv. Regjeringen har lagt fram en egen handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer og mot personer som antas å være muslimer. Målet med den nye handlingsplanen er å forebygge og hindre diskriminering og å bidra til mer trygghet, dialog og kunnskap.

2020 er siste virkeår for regjeringens handlingsplan, *Trygghet, mangfold, åpenhet. Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunnlag av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (2017–2020)*. Proba Samfunnsanalyse, som har fått i oppdrag å evaluere handlingsplanen, vil gjennomføre en sluttevaluering ved utløpet av planperioden. En rapport fra evalueringen skal etter planen legges fram våren 2021.

10.3) Sikre like muligheter og redusere forskjeller i levekår, blant annet ved å avskaffe diskriminerende lover, politikk og praksis og ved å fremme lovgivning, politikk og tiltak som er egnet til å nå dette målet.

Det vises til omtale av endringer i likestillings- og diskrimineringsloven under delmål 5.1.

11. Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige

Tilgang for alle til boliger, tjenester, transport-systemer, grøntområder og offentlige rom er grunnleggende for å gjøre byer og tettsteder inkluderende og bærekraftige. Kulturdepartementet koordinerer regjeringens handlingsplan for universell utforming 2015–2019, som omfatter tiltak for å sikre allmenn tilgang til samfunnet. Planen bidrar spesielt til delmålene 11.1, 11.2, 11.3, 11.7 og 11.b.

Dette er av særlig betydning for personer med funksjonsnedsettelse, som fremheves i bærekraftsmål 11, men også for eldre, barn og befolkningen generelt.

De ulike sektordepartementene er ansvarlige for tiltak for universell utforming på de ulike sektorene. Kulturdepartementet forvalter stimuleringsmidler til gjennomføring av handlingsplanen og støtte til tiltak på flere av sektorene. En betydelig del av stimuleringsmidlene fordeles av Bufdir til kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon i offentlig og privat sektor.

Bufdir samordner og analyserer status for utvikling av universell utforming på de ulike sektorene. I en rapport med tilstandsanalyse og kunnskapsstatus for universell utforming våren 2020 vurderer Bufdir at det er positiv utvikling på flere områder, men at det fortsatt er behov for betydelig innsats. Dette gjelder spesielt oppgradering av eksisterende bygg, uteområder, infrastruktur og transportmidler. Det er usikkert om målet om allmenn tilgang til de deler av samfunnet som er eksplisitt nevnt under bærekraftsmål 11 kan nås innen 2030.

Kulturdepartementet koordinerer arbeidet med en ny handlingsplan for universell utforming, som vil gjelde fra 2021. Arbeidet vil omfatte alle aktuelle samfunnsområder og gjennomføres i samarbeid med relevante aktører. Samråd og innspill fra interesseorganisasjoner og faginstitusjoner gjennomføres som en del av utviklingsprosessen.

16. Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer

16.b) Fremme og håndheve ikke-diskriminerende lover og politikk for bærekraftig utvikling

I 2016 lanserte Norge programmet Likestilling for utvikling (LIKE). Formålet med programmet er institusjonssamarbeid med partnerland som ønsker å lære av norske erfaringer. I 2018 ble programmet utvidet med LIKE-lett for å øke antall land som kan dra nytte av programmet. Kulturdepartementet har bidratt til gjennomføring av LIKE-lett i 2019. Kulturdepartementet og Bufdir har inngått egne rammeavtaler med Norad om LIKE og LIKE-lett. Bufdir koordinerer landprogrammene i LIKE og LIKE-lett. Etter et forprosjekt ble det i 2019 inngått en avtale om flerårig likestillingssamarbeid mellom Norge og Etiopia. På samme måte ble det i 2020 inngått et flerårig

likestillingssamarbeid mellom Norge og Nepal. Kulturdepartementet, Bufdir og SSB utgjør de norske partnerne i likestillingssamarbeidet med Etiopia og Nepal.

Det vises til omtale av endringer i likestillings- og diskrimineringsloven under delmål 5.1.

FNs bærekraftsmål og bibliotek

Bibliotekenes arbeid er synlig i alle av FNs bærekrafts hovedmål, særlig når det gjelder offentlig tilgang til informasjon, tilgang til teknologi og livslang læring. Bibliotekene er viktige bidragsyttere til mange av målene i Agenda 2030. Bibliotekene befinner seg i skjæringspunktet mellom kultur, utdanning og livslang læring, folkehelse og sosialt arbeid. Dette gir et godt utgangspunkt for å jobbe aktivt med bærekraftsmålene. Med nærmere 26 mill. besøkende bare i folkebibliotekene, har bibliotekene en unik mulighet til å nå befolkningen med kunnskap om 2030 agendaen.

Kulturdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2020–2021) om statsbudsjettet for år 2021 føres opp de forslag til vedtak som er nevnt i et
framlagt forslag.

Forslag

Under Kulturdepartementet føres det i Prop. 1 S (2020–2021) statsbudsjettet for budsjettåret 2021 opp følgende forslag til vedtak:

Kapitlene 300–352, 3300–3339 og 5568I
Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
300	Kulturdepartementet		
	01 Driftsutgifter	174 736 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	1 130 000	
	78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.	9 810 000	
	79 Til disposisjon	13 020 000	198 696 000
	Sum Administrasjon		198 696 000
Frivillighetsformål			
315	Frivillighetsformål		
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 430 000	
	60 Tilskudd til frivilligsentraler	206 800 000	
	70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	1 803 920 000	
	72 Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge	4 000 000	
	73 Tilskudd til studieforbund m.m.	163 000 000	
	78 Frivillighetstiltak	23 140 000	
	82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	298 973 000	
	86 Idrettstiltak	35 040 000	2 541 303 000
	Sum Frivillighetsformål		2 541 303 000
Kulturformål			
320	Norsk kulturråd		
	01 Driftsutgifter	189 750 000	
	51 Fond for lyd og bilde	44 970 000	
	55 Norsk kulturfond	861 890 000	
	71 Statsstipend	10 640 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	72	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	313 480 000	
	73	Garantinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	158 340 000	
	74	Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.	322 875 000	
	75	Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.	271 095 000	
	76	Tilskudd til amatørteaterformål	22 530 000	2 195 570 000
322		Bygg og offentlige rom		
	01	Driftsutgifter	23 780 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	38 320 000	
	50	Kunst i offentlige rom	12 500 000	
	70	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	266 400 000	341 000 000
323		Musikk og scenekunst		
	01	Driftsutgifter	99 140 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	66 690 000	
	22	Forsvarets musikk	49 860 000	
	60	Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	23 000 000	
	70	Musikk- og scenekunstinstitusjoner	2 654 670 000	2 893 360 000
325		Allmenne kulturformål		
	01	Driftsutgifter	74 623 000	
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	23 300 000	
	52	Norges forskningsråd	14 480 000	
	71	Kultur som næring	60 750 000	
	72	Kultursamarbeid i nordområdene	12 820 000	
	75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	83 900 000	
	77	Stimuleringsmidler til kultur, frivillighet og idrett ifb. covid-19	2 250 000 000	
	78	Barne- og ungdomstiltak	59 740 000	
	82	Nobels Fredssenter	33 645 000	
	86	Talentutvikling	54 150 000	2 667 408 000
326		Språk- og bibliotekformål		
	01	Driftsutgifter	732 123 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	16 420 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	53 800 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	73	Språkorganisasjoner	36 445 000	
	74	Det Norske Samlaget	19 835 000	
	75	Tilskudd til ordboksarbeid	14 090 000	
	80	Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket	82 435 000	955 148 000
327		Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.		
	01	Driftsutgifter	79 566 000	
	70	Utenlandske krigsgraver i Norge	3 795 000	
	71	Tilskudd til regionale pilegrims- sentre	7 240 000	90 601 000
328		Museer m.m.		
	70	Det nasjonale museumsnettverket	2 280 920 000	
	78	Andre museums- og kulturverntiltak	72 000 000	2 352 920 000
329		Arkivformål		
	01	Driftsutgifter	395 876 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 720 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	53 135 000	
	78	Arkivtiltak	9 150 000	462 881 000
		Sum Kulturformål		11 958 888 000
		Medieformål m.m.		
334		Film- og dataspillformål		
	01	Driftsutgifter	120 414 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 685 000	
	50	Filmfondet	552 835 000	
	72	Insentivordning for film- og tv-produksjoner, <i>kan overføres</i>	41 360 000	
	73	Regionale filmtiltak m.m., <i>kan overføres</i>	122 055 000	
	75	Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	19 100 000	862 449 000
335		Medieformål		
	01	Driftsutgifter	55 561 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	2 105 000	
	70	Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting	135 000 000	
	71	Mediestøtte	428 517 000	
	73	Medietiltak	24 110 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, <i>kan overføres</i>	21 053 000	
	79	Norsk rikskringkasting AS – NRK	6 584 886 000	7 251 232 000
337		Kompensasjons- og vederlagsordninger		
	70	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	51 660 000	
	71	Vederlagsordninger, <i>kan overføres</i>	228 490 000	280 150 000
339		Pengespill, lotterier og stiftelser		
	01	Driftsutgifter	88 685 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 965 000	94 650 000
		Sum Medieformål m.m,		8 488 481 000
		Likestilling og ikke-diskriminering		
350		Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda		
	01	Driftsutgifter	22 240 000	22 240 000
351		Likestilling og ikke-diskriminering		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	14 565 000	
	70	Likestilling mellom kjønn, <i>kan nyttes under post 21</i>	31 890 000	
	72	Lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønn	15 780 000	
	73	Likestillingssentre	16 110 000	78 345 000
352		Nedsatt funksjonsevne		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	21 960 000	
	70	Funksjonshemmedes organisasjoner	238 350 000	
	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	30 560 000	
	72	Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet	19 495 000	310 365 000
353		Likestillings- og diskrimineringsombudet		
	50	Basisbevilgning	49 090 000	49 090 000
		Sum Likestilling og ikke-diskriminering		460 040 000
		Sum departementets utgifter		23 647 408 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
3300	Kulturdepartementet		
	01 Ymse inntekter	91 000	91 000
	Sum Administrasjon		91 000
Kulturformål			
3320	Norsk kulturråd		
	01 Ymse inntekter	4 451 000	4 451 000
3322	Bygg og offentlige rom		
	01 Ymse inntekter	142 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	32 692 000	32 834 000
3323	Musikk og scenekunst		
	01 Ymse inntekter	354 000	
	02 Billett- og salgsinntekter m.m.	29 549 000	29 903 000
3325	Allmenne kulturformål		
	01 Ymse inntekter	2 228 000	2 228 000
3326	Språk - og bibliotekformål		
	01 Ymse inntekter	21 586 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	16 720 000	38 306 000
3327	Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.		
	01 Ymse inntekter	31 539 000	
	02 Leieinntekter m.m.	4 213 000	35 752 000
3329	Arkivformål		
	01 Ymse inntekter	6 988 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	5 241 000	12 229 000
	Sum Kulturformål		155 703 000
Medieformål			
3334	Filmformål m.m.		
	01 Ymse inntekter	6 130 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	7 056 000	13 186 000
3335	Medieformål		
	02 Inntekter ved oppdrag	2 253 000	
	70 Gebyr	1 200 000	3 453 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser		
	02 Gebyr – lotterier	8 700 000	
	04 Gebyr – stiftelser	170 000	
	07 Inntekter ved oppdrag	7 177 000	16 047 000
	Sum Medieformål		32 686 000
	Skatter og avgifter		
5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet		
	71 Årsavgift – stiftelser	23 974 000	
	73 Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	46 644 000	
	74 Avgift – forhåndskontroll av kinofilm	4 700 000	
	75 Kino- og videogramavgift	32 000 000	107 318 000
	Sum Skatter og avgifter		107 318 000
	Sum departementets inntekter		295 798 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2021 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 300 post 01	kap. 3300 post 01
kap. 320 post 01	kap. 3320 postene 01 og 03
kap. 322 post 01	kap. 3322 post 01
kap. 322 post 21	kap. 3322 post 02
kap. 323 post 01	kap. 3323 post 01
kap. 323 post 21	kap. 3323 post 2
kap. 325 post 01	kap. 3325 post 01
kap. 326 post 01	kap. 3326 post 01
kap. 326 post 21	kap. 3326 post 02
kap. 327 post 01	kap. 3327 postene 01 og 02
kap. 329 post 01	kap. 3329 post 01
kap. 329 post 21	kap. 3329 post 02
kap. 334 post 01	kap. 3334 post 01
kap. 334 post 21	kap. 3334 post 02
kap. 335 post 21	kap. 3335 post 02
kap. 339 post 01	kap. 3339 postene 02 og 04
kap. 339 post 01	kap. 5568 post 71
kap. 339 post 21	kap. 3339 post 07

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2021 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
322		Bygg og offentlige rom	
	50	Kunst i offentlige rom	7,3 mill. kroner
	70	Nasjonale kulturbygg	634,5 mill. kroner
334		Film- og dataspillformål	
	72	Insentivordning for film- og tv-produksjoner	68,6 mill. kroner

IV

Bodø som europeisk kulturhovedstad i 2024

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet kan inngå avtale om at staten over årene 2022–2024 forplikter seg til å bidra med en tredjedel av de samlede utgiftene til planlegging og gjennomføring av prosjektet Bodø – europeisk kulturhovedstad 2024. Statens samlede bidrag skal ikke overstige 100 mill. kroner (i 2020-kroner).

Andre fullmakter

V

Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2021 skal:

1. gebyret for merking og registrering av hver kopi av et videogram for utleie eller salg være 0,60 kroner. Kulturdepartementet kan sette ned eller frita for gebyr i visse tilfeller.
2. avgiften per videogram for omsetning i næring være 3,50 kroner

---

Vedlegg 1**Gjeldende romertallsvedtak fra tidligere år**

Nedenfor følger en oppstilling av romertallsvedtak for Kulturdepartementet som gjelder uten tidsavgrensning eller utover ett budsjettår.

Romertallsvedtak XXVII i Prop. 85 S (2017–2018) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2018:

«Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet gis adgang til i henhold til statsansattelovens regler å benytte åremål for filmkonsulenter og leder som forvalter tilskudd til utvikling og filmproduksjon i Norsk filminstitutt. For disse gis det mulighet for åremål i en periode på fire år for konsulentene og inntil seks år for leder, med mulighet til én gangs fornyelse.»

Romertallsvedtak IV i Prop. 1 S (2019–2020) for Kulturdepartementet:

«Stortinget samtykker i at Kongen i 2020 kan inngå avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med større utenlandske utstillinger i Norge innenfor en samlet ramme for nytt og gammelt ansvar som til enhver tid ikke må overstige 15 000 mill. kroner med varighet inntil 1. mai 2021.»

Romertallsvedtak VII i Prop. 1 S (2019–2020) for Kulturdepartementet:

«Stortinget samtykker i at det gis adgang i henhold til statsansattelovens regler å benytte åremål for kuratorer som forestår utvikling og gjennomføring av kunstproduksjoner i KORO. For disse gis det mulighet for åremål i en periode på fire år for konsulentene og inntil seks år for leder, med mulighet til én gangs fornyelse.»

Romertallsvedtak VIII i Prop. 1 S (2019–2020) for Kulturdepartementet:

1. Den direkte mediestøtten, jf. kap. 335 Medieformål, post 71 Mediestøtte, skal for årene 2020 til 2022 justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst.
2. NRKs økonomiske ramme, jf. kap. 335 Medieformål, post 79 Norsk rikskringkasting AS – NRK, skal for årene 2020 til 2022 justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst, minus et effektiviseringskrav på 0,5 pst.»

Vedlegg 2**Oversikt over tiltak på kap. 320, post 74
Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.**

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2020	Forslag 2021
Applaus Scenekunst ¹	2 055	2 100
Arkivforbundet ²		1 075
Balansekunst ³	2 300	2 550
Bergen Dansesenter ²		765
Brak ²		1 715
Bærum kulturhus – Dans Sørøst-Norge ²		2 340
Dans i Trøndelag ²		770
Danse- og teatersentrum ¹	5 510	6 135
Dansearena nord ²		3 030
Danseinformasjonen ¹	5 200	5 720
Dansekunst i Grenland ²		970
Dansekunst i Østfold ²		305
DansiT – Dansekunst i Trondheim og Midt-Norge ²		2 075
Dissimilis kultur- og kompetansesenter ³	5 560	5 685
Dramatikkens hus ¹	17 240	17 635
Europan Norge ⁴	885	900
Fargespill Bergen ³	1 030	1 055
Finsk-norsk kulturinstitutt ³	155	160
Fjelldansen ²		460
Folkemusikk Nord ²		800
FolkOrg ²		6 115
Forbundet Frie Fotografer ²		920
Foreningen Norden ³	6 310	6 255
Fransk-norsk kultursamarbeid ³	660	675
Kunstsentrene i Norge (KiN) ⁵	6 060	7 045
Kirkemusikksenter Nord ⁸	515	890
Klassisk ²		1 195

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2020	Forslag 2021
Kulturalliansen ³	1 025	1 550
Landsforeningen Norske Malere ²		2 385
Landslaget for lokalhistorie ²		920
Leveld Kunstnartun ³	430	440
Midtnorsk senter for folkemusikk og folkedans ²		545
Music Norway ¹	26 355	27 460
MØST ²		1 050
Nordisk kunstnarsenter Dale (NKD) ⁶	4 045	4 135
Norges Husflidslag ²		14 715
Norges kulturvernforbund ²		1 890
Norges museumsforbund ²		2 020
NORLA – Senter for norsk skjønn- og faglitteratur i utlandet ⁷	20 650	21 125
Norsk arkivråd ²		530
Norsk Folkeminnelag ²		105
Norsk folkemusikklag ²		110
Norsk Forfattersentrum ⁷	16 555	16 935
Norsk ICOM ²		335
Norsk jazzforum ²		21 900
Norsk Skuespillersenter ¹	2 090	2 135
Norsk tidsskriftforening ²		795
Norsk Billedhoggerforening ²		2 720
Norske Grafikere ²		1 815
Norske Konsertarrangører ²		4 735
Norske Kunstforeninger ²		5 105
Norske Kunsthåndverkere ²		5 510
Norske tekstilkunstnere ²		1 965
Norsk-finsk kulturfond ³	370	380
Norsk-islandsk kultursamarbeid ³	1 720	1 760
Norwegian Crafts ⁶	4 490	4 595
Office for Contemporary Art Norway (OCA) ⁶	20 045	20 505
Ole Bull Akademiet ¹	6 150	6 290
Oslo Arkitekturtriennale ⁴	960	980
PRODA profesjonell dansetrening ¹	2 765	2 830
R.E.D. (Residency Eina Danz) ²		305

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2020	Forslag 2021
RAS – Regional Arena for Samtidsdans ²		1 830
ROM for kunst og arkitektur ⁴	1 815	1 860
RYK ²		1 460
Samspill – International Music Network ²		810
Scenekunst Sør ²		615
Skuespiller- og danseralliansen ¹	22 450	23 165
Slekt og Data ²		205
STAR ²		635
Statens Kunstutstilling, Norske Billedkunstnere ⁶	5 170	5 615
Stiftelsen Sound of Happiness, Kristiansand ³	530	540
Norsk senter for folkemusikk og folkedans ¹	13 845	14 560
Sørf ²		1 050
Tegnerforbundet ²		2 630
Tempo ²		1 085
Unge Kunstneres Samfund ²		4 365
VISP ²		815
Voksenåsen – kulturvirksomhet ³	810	830
ØKS ²		890
Sum		322 875

¹ Tiltakene er foreslått overført fra kap. 323, post 78.

² Tiltakene har i 2020 fått tilskudd fra Norsk kulturfond, jf. omtale under kap. 320, post 55 og 74.

³ Tiltakene er foreslått overført fra kap. 325, post 78.

⁴ Tiltakene er foreslått overført fra kap. 322, post 78.

⁵ Tilskuddet til KiN omfatter regionale prosjektmidler for visuell kunst som tidligere har vært budsjettert under kap. 328, post 78. I tillegg har KiN i 2020 fått driftstilskudd fra Norsk kulturfond, jf. omtale under kap. 320, post 55 og 74.

⁶ Tiltakene er foreslått overført fra kap. 328, post 78.

⁷ Tiltakene er foreslått overført fra kap. 326, post 78.

⁸ Tiltaket er foreslått overført fra kap. 323, post 78. I tillegg har Kirkemusikk i Nord fått driftstilskudd fra Norsk kulturfond i 2020, jf. omtale under kap. 320, post 55 og 74.

Vedlegg 3**Oversikt over tiltak på kap. 320, post 75
Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.**

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2020	Forslag 2021
Atelier Nord ¹		2 335
BEK ¹		2 330
Bergen Assembly (Bergensriennalen) ¹		3 555
Bergen Kunsthall ²	9 990	10 340
BIT Teatergarasjen ³	9 565	9 875
Black Box Teater ³	7 405	7 945
Bomuldsfabriken Kunsthall ²	5 020	5 135
Designtreff BeyondRisør ²	285	290
Det Norske Kammerorkester ³	10 105	11 130
Det Norske Solistkor ³	10 745	11 580
Edvard Grieg Kor ³	7 650	7 825
Fellesverkstedet ¹		2 010
Figurteatret i Nordland ³	7 150	7 315
Fotogalleriet ¹		2 360
Galleri Format ¹		2 140
Grenland Friteater / Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival ³	6 570	7 090
Jo Strømgren Kompani ¹		3 000
Kraft Bergen ¹		1 255
Kristiansand Kunsthall ¹		2 375
Kunst på Arbeidsplassen ¹		975
Kunsthall 3,14 ¹		1 270
Kunsthall Grenland ¹		250
Kunsthall Oslo ¹		2 485
Kunsthall Stavanger ¹		2 505
Kunsthall Trondheim ¹		2 485
Kunstnerforbundet ¹		2 065
Kunstnernes Hus ²	11 010	11 450

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2020	Forslag 2021
Litteraturhuset i Bergen ⁴	2 215	2 565
Litteraturhuset i Fredrikstad ⁴	1 105	1 430
Litteraturhuset i Oslo ⁴	4 460	5 060
Litteraturhuset i Skien ⁴	330	490
Litteraturhuset i Trondheim ⁴	1 500	1 835
Melahuset, drift ⁵	10 060	10 290
Nasjonal jazzscene ³	10 600	10 845
Nordic Black Theatre ³	7 665	8 560
Nordnorsk kunstnersenter ¹		8 160
Oslo Kunstforening ¹		1 655
Protestfestivalen, Kristiansand ⁵	320	325
RAM galleri ¹		1 190
Riksscenen – scene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans ³	20 210	21 655
Rosendal Teater ³	10 760	11 570
Samovarteatret ⁶	2 305	2 515
Scene Finnmark ⁵	2 790	2 855
Stella Polaris ³	1 080	1 105
Studium Actoris ³	530	740
Teater Manu – Norsk Tegnspråkteater ³	17 610	18 535
TEKS ¹		2 525
Torpedo kunstbokhandel ¹		1 330
Tromsø Kunstforening ¹		1 670
Trondheimsolistene ³	5 205	5 325
Unge Viken Teater ³	7 470	8 510
Verdensteatret ¹		3 000
Vestfossen Kunstlaboratorium ²	3 945	4 115
Østfold Internasjonale Teater ³	8 720	9 870
Sum		271 095

¹ Tiltakene har i 2020 fått tilskudd fra Norsk kulturfond, jf. omtale under kap. 320, post 55 og 75.

² Tiltakene er foreslått overført fra kap. 328, post 78.

³ Tiltakene er foreslått overført fra kap. 323, post 78.

⁴ Tiltakene er foreslått overført fra kap. 326, post 78.

⁵ Tiltakene er foreslått overført fra kap. 325, post 78.

⁶ Tiltaket er foreslått overført fra kap. 325, post 72.

Vedlegg 4**Oversikt over tiltak på kap. 326, post 73
Språkorganisasjoner**

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2020	Forslag 2021
Det Norske Akademi for Språk og Litteratur	125	130
Norges Døveforbund	2 100	2 650
Noregs Mållag	5 740	6 070
Riksmålsforbundet	1 655	1 690
Kainun institutti – Kvensk institutt	6 855	7 510
Landssamanslutninga av nynorskkommunar	2 785	2 850
Nynorsk avissenter	2 980	3 245
Tilskuddsordning for innsamling av stedsnavn	1 365	1 395
Ruijan Kaiku – kvensk avis	1 265	1 295
Stiftinga Nynorsk pressekontor	7 340	9 510
Årets nynorskkommune	100	100
<i>Sum</i>	<i>32 310</i>	<i>36 445</i>

Vedlegg 5

**Oversikt over tiltak som mottok midler i 2020 på
kap. 326, post 80 Tilskudd til tiltak under
Nasjonalbiblioteket**

	(i 1 000 kr)
Tiltak	Tilskudd 2020
Bibliotektjeneste i fengsel	26 915
Døves tidsskrift	450
Finsk bibliotektjeneste	425
Norges blindeforbund – Punktskriftrykkeriet	5 250
Tegn.tv	1 000
Norsk Bibliotekforening	500
Tiltak døvblinde	4 950
Døves media	6 750
Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde	300
Store norske leksikon	5 500
<i>Sum</i>	<i>52 040</i>

Følgende tiltak vil også motta tilskudd på denne posten fra 2021:

	(i 1 000 kr)
Tilskuddsmottaker	Tilskudd 2020
Norsk barnebokinstitut ¹	12 420
Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte (KABB) ¹	3 595
Leser søker bok ²	6 934
Foreningen !les ²	4 702

¹ Tiltakene er foreslått overført fra kap. 326, post 78.

² Tiltakene er foreslått overført fra kap. 320, post 55.

Vedlegg 6**Omtale av ledernes ansettelsesvilkår
i heleide statlige foretak**

Den Norske Opera & Ballett AS – administrerende direktør Geir Bergkastet

Årslønn	Kr 1 639 609
Lønn i oppsigelsestiden / etterlønn	Ved oppsigelse fra arbeidsgiver gjelder seks måneders oppsigelsestid og rett til etterlønn i seks måneder etter utløpet av oppsigelsestiden. Lønn eller vederlag fra annen arbeids- eller oppdragsgiver opptjent i perioden etterlønnen utbetales, kommer til fradrag i etterlønnen krone for krone.
Pensjon	Administrerende direktør omfattes av den til enhver tid gjeldende pensjonsordning i DNO&B.

Nationaltheatret AS – teatersjef Hanne Tømta

Årslønn	Kr 1 425 301 Inkluderer arbeid som instruktør for oppsetninger ved eget teater.
Lønn i oppsigelsestiden	Daglig leder er ansatt på åremål og har en avtale om ventelønn på 2 måneder for hvert år hun arbeider som teatersjef, maks 24 mnd. Ventelønnen avkortes mot annen inntekt og opphører helt dersom teatersjefen går inn i arbeidsforhold eller engasjement som enkeltvis eller samlet gir en høyere lønn enn ventelønnen.
Pensjon	Daglig leder er omfattet av Nationaltheatrets ordinære pensjonsordning.

Norsk Tipping AS – administrerende direktør Åsne Havnelid

Årslønn	Kr 2 801 351
Lønn i oppsigelsestiden	Ved ufrivillig fratreden er det avtalt etterlønn på inntil 6 månedslønner dersom annet ikke avtales særskilt. Ved frivillig avgang vil det ikke utbetales sluttvederlag eller etterlønn. Styret og Havnelid har inngått en intensjonsavtale om at Havnelid skal fortsette som administrerende direktør gjennom inneværende strategiperiode og skal kunne fortsette i en rådgiverstilling i inntil ett år etter fylte 61 år dersom hun selv ønsker det.
Pensjon	Det er ikke inngått særskilte avtaler om pensjon med administrerende direktør utover de generelle betingelser som gjelder for alle ansatte.

NRK AS – kringkastingssjef Thor Gjermund Eriksen

Årslønn	Kr 3 169 023
Lønn i oppsigelsestiden	Ved fratredelse ved åremålsperiodens slutt er det avtalt tre måneder med etterlønn. Ved fratredelse før åremålsperiodens slutt er det avtalt lønn i oppsigelsestiden på seks måneder, samt tre måneder etterlønn.
Pensjon	Kringkastingssjefen omfattes av NRKs kollektive pensjonsforsikringsordninger. Det er innbetalt 128 365 kroner i pensjonspremie til selskapets kollektive pensjonsordning i 2019. I tillegg har Eriksen en pensjonsavtale der det årlig avsettes et beløp som tilsvarer 25 pst. av lønn over 12G.

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

www.publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: 07 Media AS – 10/2020

